

Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi, Opera Omnia

Tam hactenus inedita, quàm alias excusa, longo Authoris labore aucta & emendata : Accessit Tomvs Integer Complectens Indices Septemdecim in vniversum Opus, omnium quotquot prodierunt locupletissimos, Qvibus Absolvts Divinae Av Humanae Eruditionis Thesaurus Orbi literato aperitur ; Adiectus est ...

Raynaud, Théophile

Lugduni, 1665

Sectio III. De posteriore substantiali intra Christum compositione supernaturali, extremisque eius, ac nexu, ad plenam lucem, & firmitatem Catholicæ enodationis diuini Ænigmatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79561)

de sp. 6. de anima separ. art. 2. & Delrio 2. Mag. q. 26.
scilicet. 2. Cum autem ea vis inorganica motrix, fluat ne-
cessario ab anima, omnino fatendum est, fluere ab ea
ante animæ separationem à corpore.

Hoc confitit quod animam viuificauitque no-
 strum, idem plane tradendum est de Christi anima, ex
 generali principio, quod constat humanitatem Christi
 continentem esse perfectiones omnes humanitati de-
 bitas, & nobis naturaliter competentes. Igitur anima
 Christi, etiam postquam a corpore auerteretur, for-
 titer et humiliter facultatem motricem inorganicam.
 Sicut cum anima Christi seincta a corpore adit la-
 tem in quo non est aqua, vt Zacharias c. 9. loquitur,
 necesse fuit inessetle Christo principium internum
 ad talis motus conlationem, cumque non sic tunc af-
 fectus huiusmodi principium, (alioqui non esset po-
 tentia naturalis, nec profuerat ab anima necessario,)
 facendum est tam ab initio productionis animae Chri-
 sti, etiam facultatem agere ac intellectus, & volunta-
 tem, ab anima pergerimale. Fuisse autem cum mo-
 tum plane verum, etiam fides est, quae descensum Chri-
 sti ad inferos, vt diligenter confirmant Bellarm. l. 4. de
 Christo 3. c. 1. Val. 3. p. d. 1. q. 4. p. 2. Bernard. in append.
 ad Caluim v. *Christum* haren 9. perperam ad descen-
 sum per locum illuminationis in Paupibus causam ad
 tenebre Durand. in 3. d. 1. q. 3. & nequaquam recla-
 mantibus Nouatoribus, qui infernum pro sepulchro
 interpretati, (quod Delio digressionē subiuncta ad a-
 gio 197. late refert, ac refellit,) descensum Christi ad
 inferos, idiculis transilueant ad depositionē corporis
 Christi in sepulchro. Alij vero quibus nulla viuicom-
 bati, vel etiam infernalis tormenta, dignam blasphem-
 iae penam rependant, quod Caluine vt est apud Ca-
 luum in prefatione prima operis de corruptelis Verbi
 Dei, §. 18. vero, Christi descensum ad inferos, interpre-
 tant perperam penae damni : quod vel memo-
 riae pollatio est, & potentissimè conuenit ad Ge-
 nerandum in symb. Athan. n. 38. Coccio t. 1. l. 2. art. 4.
 Freudenberger iniqua haresi 8. Bellarmino l. illo 4. c. 1.
 post Fulgentium l. 1. ad Tralim. c. 3. Fuit igitur in anima
 Christi facultas inorganica naturalis ad causandū
 motum illum deorsum *de sensu* nomine expressum,
 qui in re spirituali, & grauitate destituta, non potest
 ideo, nisi a virtute congenita.

44. ex aliis præterea Christi etiam magis viatoris la-
tentibus, posse forte hanc viam colligi. ait Scotus
in d. 10. q. 7. *lutra* G. nempe ex motu quo elapsus
est de ludæorum manibus, à quibus ductus erat in su-
pericilium montis, vnde iam præcepit agetetur. T. trans-
iit enim, per medium illorum inuisibile Evangelista;
& quod Scotus existimat, dici posse ad vsum huius fa-
cultatis pertinere. Idemque sibi dicit, de eo motu, quo
Christus duodecimus elapsus est de parentum manibus,
& manduc in Hierusalem, quod ex Origene in c. 2. *Luce*
confirmat. Hæc tamen omnia parum, aut nihil potius
probat. Næ Christus transiens per medium ludæorum,
vltus est facultate progressivæ, siue organicæ, impeditis
interim ludæis, vel ne abeuntem conspicerent, vel ne
fiterent, & comprehenderent. Multo minus verificari
potest, Christum pugnavit in secessione à parentibus
vltus esse facultate mortificæ inorganicæ; cum nulla
propterea sit necessitas, siue congruitas, vltus illius
potestatis in eo tenui periclitari. Itaque non puto sub
esse fundamentum affirmandi, Christum in via vltus
esse humilioris facultatis; sicut neque nos ea nunc vti-
mur: unde non possumus hanc Christi facultatem ex
tali aliquo effectu probare. Non est tamen inverisimili-
s, metaph. c. 1. q. 8. f. 4. vltus esse ea facultate inorga-
nica Christum, cum post resurrectionem, non pro ef-
fuso motu, sed substantia, & totius simul corporis

Tucoph. Rayn. Christm.

qui per potentias organicas obiri nequit, ad visendos discipulos loca varia adibat. Idemque contigisse exstimat prædictus Author, in plenisque motibus, quos in Eucharistia exercuit Christus; siue cum in pia quadam ora ex altari aduolauit; siue cum de indignorum Sacerdotum manibus pteritur se fee. Eos quippe hostiam mortui ab Angelo, aut immediate à Deo non censari, cum suppetat vis interna inorganica ipsius Christi, congruentius esse pronunciat citatus Doctor; Nec est vnde falsitatis reuincatur, quatenus nihil etiam sit quod alienum necessarii extorqueat.

Uſus doctrinae propoſitæ

45. Propositæ doctrinæ usus perutilis, suggeritur à Damasceno (sub finem Orationis, quomodo ad imaginem Dei facti sumus; ubi quavis non agat nisi de intellectu, & voluntate; eius tamen oratio, æquè in omnes facultates humanas à Christo humanitati suæ implantatas cadit. [Dominus (inquit) misericordia perennis in opus suum, quod peccati morbum spontè receperat, quasi inimici superfluum venem, totum id quod morbosum erat, assumpsit, vi totum sanaret. Quod enim non est assumptum, id curari non potest: quod autem assumptum est, ibi falsas est nati. Quia autem in morbum incidit ab initio, nisi mens, & illius rationis particeps appetitio, id est voluntas? Hæc igitur corationis indigebat, præterum cum peccatum morbus sit voluntatis. Si igitur sibi animum, qui rationis, & mentis est particeps, eiusque voluntatem non coniunxisset, profectò naturæ humanæ morbum minime sanasset. Ob eam enim causam voluntatem quoque assumpsit.]

Idem de vi motrice, & omnibus humanis facultatibus dicito, & Medici sapientiam, ac charitatem suspicito.

S E C T I O I I I .

De posteriore substantiali intra Christum compositione supernaturali, extremisque eius, ac nexu, ad plenam lucem, & firmitatem Catholicae enodationis divini Enigmatis.

46. **E**X dictis in fronte sectionis primæ, perspicuum est cur hanc substantialem, ad quam nunc agredimur Christo internam compositionem, & secundam, & supernaturalem appellem. In hac enim compositione, humanitas, quæ ex prior compositione explicata hæcenus resultat, habet rationem vnius extremi, cui alterum extremum, hoc est Verbum, per interiectam vniorem hypostaticam in vnum suppositum necitur. Quia ergo compositio naturæ, & suppositi-
tatis eam terminantis, est compositio substantialis; (substantia enim est substantia naturæ substractæ complementum, vnde quod ex vtrisque resultat, non potest non esse substantiale;) in hac autem compositione terminus naturarum perficiens est omnino indubitatus humanitati, ac in vertice supernaturalitatis locatus: merito hanc compositionem, realem quidem, sed ratione exte-
riorum metaphysicam, præ priori ex physiciis partibus exurgente, istique substrata vocamus secundam Christo internam compositionem, substantialem, & supernaturalem. Existunt porro hæc loco cum ex parte exteriorum; tum ex parte vinculi quo colligantur, difficultates permultæ, quas prosequemur, initio facto ab extremo viliori, nempe ab humanitate, quæ naturæ Verbo substratæ rationem habet aliquam.

G

CAPVT

CAPVT I.

De Humanitate assumpta.

Circa humanitatem per Verbum suppositam, quatuor quæri posse video. Primum est, ex quibus ad ipsam pertinentibus integretur prout assumpta. Nam humanitas sub vna consideratione complectitur nonnulla, quæ sub alia consideratione, non continet, verbi gratia, si humanitas spectetur quoad essentialia, sufficienter compingitur ex anima & corpore iis partibus constituto, quæ ad conseruationem animæ in corpore sunt necessariae; et si multæ absint partes integrantes, vt manus, vel brachia, & pedes; si autem humanitas spectetur secundum communem loquendi modum, quo naturalis dispositio hominis ei naturæ debita continetur, sic vox humanitatis alias pleræque partes etiam inanimatas comprehendit, vt quatuor humores, capillos, vngues.

Quæsitum 1. Quenam ad humanitatem spectantia, sint assumpta.

47. Quæritur igitur 1. potest, quanam ad humanitatem spectantia, continentur in ea prout assumpta per Verbum, et quæ subtrahantur; hoc est quanam ex pertinentibus ad humanitatem, suppositantur per Verbum. Hoc ad humanitatis assumptæ substantiam, & quasi essentialiam pertinet. Quod verò sequitur spectat ad terminos eius metaphysicos, quorum vnus accidentarius est substantiæ creatæ, nempe existentia: alter æuicem est substantiale eius complementum; nempe subsistentia connaturalis. Secundò ergo quæri potest, an humanitatis partes, quas assumptas fuisse ratum erit, sint per Verbum suppositatæ, reuera naturali earum existentia, ac subsistentia, siue suppositualitate; & quid de potentia saltem absoluta præstari circa hoc potuerit. Tertiò quæri potest de origine, ac radice assumptibilitatis huius naturæ. Quò spectat, an aliæ quoque naturæ, etiam irrationales assumi potuerint, aut etiam accidentia. Quartò denique quæri potest, an aliquis ordo in assumptione partium ipsa per Verbum suppositatarum, interuenierit. De his omnibus, quæ multas disputationes apud alios implent, simul differam hoc vno capite.

Integra humanitas à Verbo assumpta. Dubia de partibus inanimatis.

48. In primo puncto, clarum est humanitatem simpliciter dictam, assumptam esse à Verbo. Ita enim exigitur, vt Verbum, (quod Scripturæ vbique sonant) dici possit factum homo: nam homo humanitatem simpliciter dictam constituit. Atque adeò, quum humanitas ex anima, & corpore integretur, necesse est ambas illas partes, quantum necesse est, vt homo conuenienter se habeat, in Christum concentrasse, & à Verbo assumptas esse. Ac de anima quidem, non potest esse dubitatio quatenus si assumpta, quia cum sic spiritalis, est prorsus infectibilis; ita vt gradus quoque vegetativus, & sensitivus, sicut sunt vna simplicissima entitas cum gradu intellectivo, ita non sint separatim ab eo assumptibiles. De corpore item, non potest esse difficultas quoad partes eius integrantes animatas. Certum quippe est, omnes illas partes, vt potè ad veritatem humanæ substantiæ perfectæ, ac simpliciter dictæ pertinentes, fuisse à Verbo assumptas; grauitèque hallucinaretur qui solas illas materiæ partes integrantes censeret terminatas fuisse à Verbo, quæ necessariae sunt ad inductionem, vel conseruationem animæ in corpore, quia sic Verbum non assumpsisset hominem

perfectum, & simpliciter dictum, vt ferunt absolutæ locutiones Scripturæ, sed monstruosum, ac truncum. Omnes igitur illæ partes humanum corpus integrantes, quæ in homine non mutilo, & simpliciter dicto, reperiuntur vita informata, per Verbum assumptæ sunt, & quidem in se ac immediate.

Ambiguum verò est, & variantibus Doctorum sententiis agitatum, an partes nonnullæ inanimatæ, sine quibus homo, aut naturaliter consistere non posset, aut destitueretur notabilibus quibusdam visibus, ad quas eæ partes à natura conferuntur, sint à Verbo assumptæ immediate: hoc est non tantum quod reperiuntur in natura, quam Verbum sibi copulauit; sed etiam ratione sui ipsarum, ita vt nulla propria, & connaturali subsistentia gaudeant, sed tantum à suppositualitate Verbi terminentur. Eiusmodi sunt, sanguis, & tres reliqui humores. Item capilli ac vngues. Quamuis enim hæ partes iuxta veram sententiam philosophicam, quam suppono, nequaquam informetur anima, tamen ad bonam humani corporis constitutionem pertinent; atque adeò sunt de veritate humanæ naturæ, ita vt qui iis destitueretur, vel viuere non posset, vt constat de sanguine, vel truncus, & obelus haberetur, nec censeretur homo simpliciter dictus. Displacent verò Capreol. in 4. d. 10. q. 2. art. 3. ad 4. & recentiores nonnulli, quos inter videtur esse Aluarez 3. p. disp. 28. ad 3. existimantes ex eo quod pars aliqua informetur anima rationali ducendam esse resolutionem, quoad eius assumptionem per Verbum; ita vt sanguis, vngues, capilli, & aliæ huiusmodi partes, si non informetur per animam rationalem non sint assumptæ: secus autem dicendum sit, si non informetur per rationalem animam. Ea ratio cinatio planè displicet. Latius quippe patet pars pertinens ad veritatem humanæ naturæ, quam pars animata anima rationali. Quidquid enim tale est, vt absque eo natura humana non possit naturaliter consistere, vel eentè quod homini ad notabilem aliquem vsum subseruit, adeò vt eo deficiente, homo merito dicendus sit truncus, habet rationem partis ad humanæ naturæ veritatem pertinentis, siue informetur anima rationali, siue non informetur. Atqui omnis pars ad humanitatis veritatem pertinens, assumi à Verbo debuit, vt curaretur quicquid sauciatur erat in Adamo, plenè vique, ac integrè humanitatem nato. Quare vt statuamus, verè eæ partes illæ quas dixi, sint à Verbo assumptæ, non est laborandum de questione physica, qua disputatur, an partes illæ viuant, & informetur per animam rationalem, sed aliunde ducenda est resolutio, nempe considerando, an partes prædictæ, eo quo dixi modo ad veritatem humanæ naturæ pertineant. Quia verò ea in re præcipue controuertitur de sanguine, ab eo auspicabor, quæcunque enim pro aliis partibus propositis vigeri possunt, æquè pro sanguine militent: specialitèrque pro eo multæ congruentes rationes, & auctoritates faciunt, quæ pro aliis illis partibus, non habent locum.

An sanguis in venis abditus, assumptus immediate. Triplex sententia.

49. Non est porò hoc loco quæstio de sanguine Christi effuso, qualis erat in triduo mortis plurimum Christi sanguis terræ commixtus, aut passionis instrumentis adhærescens. De sanguine quippe sic spectato, sūt speciales difficultates inferius agitandæ cum de vniōne sermo erit. Est igitur hoc loco quæstio, de sanguine intra Christi venas contento, & adhuc habente rationem partis integrantes corpus Christi. Rursus autem de sanguine sic spectato, non queritur an sit assumptus à Verbo, & quoad formam, & quoad materiam. Iis enim, qui pro sanguinis vniōne cum Verbo pugnant, satis superque esse debet, quod sit saltem vnus quod-

[illegible]

De sanguine igitur, ad eum quem dixi modum
fecto, nunc Verbo immediate iunctus, triplex fuit
sententia. Prima affirmans: secunda negans: tertia quæ
sub distinctione loquitur: sanguinem namque distin-
guendo duplicem; nempe nutrimentalem, & perfectum.
Vocatur nutrimentalem cum sanguine, qui adhuc cru-
entus est, & male decoctus, idcirco non nisi ad anima-
tionem citationem deservit, nec in refrigeritibus repe-
ritur: tracta autem huius sententia; qui etiam cum no-
minibus superfluous, negantque esse de veritate huma-
næ naturæ. At sanguinem perfectum, qui planè deco-
ctus est, acque dispositus, aint per se requirit ad com-
ponendum corpus humanum, & omnes eius partes
constituit. Nutrimentalem item sanguinem negant ef-
ficere Verbo assumptum immediate, quod contendunt
de sanguine perfectio. Ita Caiet. 3. part. qu. 54. art. 2.
circa ad 2. Sylvestr in rola aurea tract. 3. q. 3. 1 & Hie-
ronymus 3. R. contra Iulian. 4. Schola. part. 3. sed hæc
distinctione duplicis sanguinis, planè commentitia est,
nec cum Medici, vel Physici agnoscunt. Verum iuxta
omnes, quilibet sanguis potest vniuersi cedere in pabulum,
& quo decoctior, & perfectior est, eo ad cibum
magis maiorem aptitudinem, & proportionem habet,
quæ tunc magis accedit ad eas substantias, siue acci-
dentibus tantum, siue etiam substantialiter differentes
a sanguine, sed denominationis sanguinis spectato, quæ
animam tandem excipiunt, & immediate nutriunt
per se in conuersionem. Passim vocant, *rorem, carnium,*
& glaucem. Est ergo et duplicis sanguinis distinctio, in-
comperita prius: nec nisi eo consilio excogitata, vt
commodum iudicium ferretur de eo sanguine qui a
Christo Domino fusus, aliquibus in locis seruati di-
mittit. Cum enim non videretur admittendum, huius-
modi sanguinem in terris relictum, ac proinde nunc
a Verbo non suppositum, fuisse aliquando assump-
tum a Verbo, quod nihil quandoque assumptum di-
miserit, idcirco Cæcilius solita subtilitate duplicem
illum sanguinem commentus est, quorum vnus a
Verbo assumptus fuerit, alter autem, ad quem is qui
adhuc in terris visitur, pertinet, non sit a Verbo as-
sumptus. Verum hoc est manifestè diuinare, vnde enim
scire quis possit, vtr e sanguine sit is, qui nunc ali-
cubi in terris astitit? Aut cur potius dicitur esse
nutrimentalem, & nonquam assumptum, quam ex altero
perfecto, & per Verbum suppositum?

Fuit assumptus totus.

30. Dimissa ergo tertia hac sententia, & distinctio-
ne quam gratis inuehit, adhæreo primæ quæ totum
Theoph. Rayn. Christus.

Christi sanguinem assumptum à Verbo docet, contra secundam sententiam negantem, quæ pauciorum fuit, vt Durandi in 4. d. 1. o. q. 1. n. 1. 9. & Richardi in 3. d. 2. art. 2. q. 1. quem citat, & sequitur Gabr. f. 53. in Canonem: sed Doctorum torrens est in contrarium, Ita ita enim Dñi. Thom. quest. 5. art. 5. tres DD. coram Pio secundo, ea disputatione quam descriptit Syluester in Rola aurea tract. 3. q. 30. concl. A. Rua controu. 4. Scholasti in secunda eius parte. Capr. in 4. dist. 11. q. vñica art. 3. 2d 5. Soto dist. 1. o. q. 1. art. 2. Collius l. 2. de sang. Christi disp. 1. q. 2. c. 8. Val. 3. parte d. 1. q. 5. p. 1. Ragula disp. 6. o. Val. q. d. 6. c. 4. Snares. d. 1. 5. l. 6. qui alios innumeros proferunt. Potest autè ita sententia confirmari auctoritate & ratione. Ac primum hæc veritas non obsecutè insinuat Hebr. 2. cùm dicitur, quod pueri participauerunt carni, & sanguini, & Deū similiter iis participasse: Quamuis enim declinari possit huius testimoniij vis, dicendo Deum participasse sanguini assumendo corpus in quo sanguis erat, ipso licet sanguine non assumpto; tamen longe simplicius, & ad verborum natium significationem accommodatius dicitur, Deum participasse sanguini, assumpto sanguine, vt item ferat illa alia loca, quibus dicuntur redempti non corruptibilibus, sed in sanguine testamenti. Christi Zach. 9. 1. Petri 2. Apocal. 1. 5. & 7. Ex quibus alifque scripturis Leonardus de Vino tract. de sanguine Christi c. 18. conncnat quadragenam prerogatiuarum sanguinis Christi Domini, & summæ pretiositatis, quæ pollet: Beda Acto. 2. o. ad illud, *Ecclesiam Dei quæ acquisiuit sanguine suo*, expendit sanguinem Christi dici sanguinem Dei ob vnionem ad Verbum, vti quæ vnionem ipsius sanguinis: Idque haud dubie voluit Apostolus. Accedit sensus Ecclesiæ, ac Pontificum qui planè ferre videtur, sanguinem Christi fuisse Verbo vnitum. Nam Clemens VI. in Extrau. *Pagenitus*, de pœnit. & remission. affirmat guttam vniæ sanguinis Christi propter vnionem ad Verbum, fuisse pretium accommodatum redemptionis totius humani generis. Quæ verba, si trica, & cautili præciderunt, perspicuè ferunt, vnionem immediatam sanguinis Christi cum diuina Verbi persona. Addunt alij. Pium II. confirmasse decretum Clementis VI. in quandam Barcinonensem Theologum, cui inter concionandum excederat negare, sanguinem Christi, per triduum mortis fuisse Verbo coniunctum. Rectè tamen Collius l. 5. de sang. Christi disp. 4. & à Rua contron. 4. Scholasti. parte 2. citato Sixto IV. lib. de sang. Christi, affirmant Pium II. nihil de ea controuersa ratum esse voluisse, idque patentièssimè demonstrat Dermicius in nicela Franc. Relig. à p. 443. vbi plura quoque de prætenso Clementis VI. decreto in Barcinonensem Theologum.

1. Patres item plerique non obscure suffragantur Facundus l. 1. pro tribus capitulis c. 3. Spiritum, aquam, & sanguinem, de quibus 1. Joannis 5. ita interpretatur, ut Pater dictus sit Spiritus, quia Spiritus est Deus, aqua sit Spiritus sanctus, Filius vero dicatur sanguis, quia communicavit sanguini nostro. Nazianzenus or. 42. Christi sanguinem vocat *nobilem & magnum, insignemq; & excellens pretium redemptionis nostre*; pro quo Deum ipsum datum ait, Clemens l. 1. pædago c. 6. tractans ipsum Christi de edenda carne sua, & bibendo sanguine hæc verba habet, quibus non obscure, sanguinem Christi assumptum a Verbo significat, [Carnem nobis allegoricè sanctus significat Spiritus, ab ipso enim, caro fabricata est. Sanguis Verbum nobis designat, tanquam enim dives sanguis, Verbum vitam infusum est: Amborum autem est temperatura Dominus.] Hæc omnino insinuant unionem sanguinis Christi ad Verbum. Indetantus valor sanguinis Christi quo Augustin. in Psal. 95. ad illud. *Terribilis est super omnes Deos*, uniuersum planè orbem, & omnes gentes redemptione-

nem esse consecratas, prosequitur. Perpulchrè item tract. 7. Euang. Ioannis, ad illud *ane Agnus Dei*; ubi sanguinem Christi, vocat sanguinem factoris totius mundi, & Deus pretium valde extollit: & quomodo id Satan per fabellam quam ibi narrat D. Augustinus, amulatus iam olim esset, late aperit.

52. Auditori suffragatur manifesta ratio. Nam certum est, Verbum assumptisse immediatè, quæcunque sunt de veritate humanæ naturæ, ut homo totus curaretur, & plenè sanctificaretur per Verbum, qui erat scopus Incarnationi præfixus. Atqui sanguis, per se pertinet ad veritatem humanæ naturæ. Propterea enim de sententia omnium Scholasticorum in 4. d. 44. reperitur in corporibus resurgentium. Estque vere sanguis fomentum vniuersarum corporis partium, sine quo perire vita non potest: non modò quid deest pabulum (sic enim mors effuso prorsus sanguine sequeretur tantum post aliquot dies,) sed etiam quia partes corporis, benigna per sanguinem rigatione destituta illico exarescunt, & coguntur animam abicere. Nam etiam vires corporeæ partibus illis implantatæ, abique hoc generali omnium operationum corporearum instrumentò, iacent inertes, ac obstipæ, & nullis suis motibus obediendis, sunt idoneæ. Quomodo in iram concipiet homo, si absit sanguis qui ferueat? Quomodo timebit absque sanguine, qui contrahatur? Quomodo letitia dissiluet, nisi sanguis fundatur? Videtis Valefium 2. controu. c. 4. Est igitur sanguis, aliquid naturaliter comexum cum partibus corporis simpliciter dictis; nec tantum se habet per modum alimenti, sed etiam per modum partis. Quam in rem consideranda est cum D. Th. in 4. d. 44. q. 1. art. 3. ad 3. pulchra proportio quæ est inter elementa ad mundum comparata, & sanguinem collatum cum animali; sicut enim elementa, habet munus compingendi mixtum, cedendiq; sibi inuicem in pabulum; & tamen simul habent munus integrandi mundum; ita sanguis non tantum se habet ad viuens per modum alimenti, sed etiam per modum partis. fountis partes animatas, & toti coniuncto colorem ac decorem, & bonum esse concilians: Quod est sanguinem esse de veritate humanæ naturæ, ut affirmabam, multisque confirmat Leonardus de ultimo tract. de sanguine Christi, c. 11. & 15. At iam præmissi, quicquid est de veritate humanæ naturæ, fuisse à Verbo assumptum immediatè.

In sanguine comprehensum humores reliqui, stabiles.

53. Ex eodem principio statuendum est de aliis humoribus, & spiritibus, ac substantiis mediis inter sanguinem, & viuens. Alios ergo humores, eodem propè iure, quo sanguinem, assumptos esse affirmandum est: pertinent enim ad humanæ naturæ veritatem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, magnamque vim habent ad bonum esse, & ad operationes animalis, ut optimè vidit Richardus in 4. d. 44. qu. 2. Vnde reperiuntur in rediuiis beatorum corporibus. Imò passim videntur comprehendi nomine sanguinis, quia commiscuntur cum vero, & propè dicto sanguine, & vnâ totalem massam constant, quæ à principaliore humore denominatur sanguis. Non ago tamen de partibus excrementitiis huiusmodi humorum, siue à natura ablegatæ in certa receptacula, ut in splenem, & cistam fellis; siue retineantur adhuc in vas communibus donec naturaliter, aut accedente exercitatione aliqua excreantur per sudorem, lachrymasque, ac saliuam, & huiusmodi alia purgamenta. Hæc enim constat, neque pertinere ad humanæ naturæ veritatem, & integritatem, neque esse assumpta à Verbo.

54. De spiritibus alia est ratio, quam de prædictis

humoribus. Nam quamuis sint essentialiter sanguis, tamen iuxta communem usum loquendi, non designantur nomine sanguinis, nec sunt de veritate humanæ naturæ, nisi quasi disunctim & in specie: hoc est, necesse quidem est aliquos semper spiritus humano corpori inexistere; per eos enim maxime obeunt munera illa, ob quæ superius constitutum est sanguinem esse de veritate humanæ naturæ: tamen in singulari, nulli sunt spiritus, qui integrare humanam naturam, & ad eam necessariò pertinere censeantur: sunt enim in continuo fluxu, & facillimè dissipantur, alique succedant aliis. Atqui vnio fieri debet in singulari, & decet fieri in parte aliquatenus stabili, & consistente, cuiusmodi non sunt spiritus propriè dicti, hoc est, siue vitales, siue animales. Nam quos aliqui vocant spiritus naturales, & multò magis alij quos vocant spiritus animales, & non esse spiritibus annuerunt, sed partibus consistentibus, idèque assumptos esse: sed nobis sermo est de spiritibus propriè acceptis, quorum continua successio, & promptissima dissipabilitas neminem latet. Vnde nego assumptos esse à Verbo, quod rectè censuit Collus l. 2. de sang. Christi, diip. 1. c. 4. reclamantibus licet Valq. 3. parte d. 56. c. 7. & Suarez d. 15. l. 7. concl. 1. & annuere videtur Præpositus q. 5. num. 18. Non est autem quod quis opponat ex argumentatione proposita aduersus spirituum assumptionem sequi, ne partes quidem solidas corporis animatas esse à Verbo, cum perpetuò dissiluant, & agente in humidum quo fountur calore naturali euaporent, ut propterea Græci corpus nostrum cum flumio comparent. Videtis Epiphanium hæresi 64. Hoc nego rectè opponendum. Nam partes solidæ, longè lentius & difficilius dissiluant, quam spiritus; imò pleræque earum, quæ sicciores, & densiores sunt, semper manent; & spiritus iugi flexione per sensationes, & motum progressionem, aliisque modis dilabuntur; unde non habent stabilitatem accommodatam, ut assumantur à Verbo, qualem sufficienter habent partes solidæ.

Quid de humiditate sanguinea, rore, cambio.

55. Non est item quoad præsens negotium, par ratio humorum propositorum, & humiditatis sanguineæ, & roris ac cambij, (ut vocant) quasi quod de humorum assumptione admisimus, in hæc quoque vix nisi accidentariò à sanguine distincta cadat. Non enim ita est: nec de his est admittendum, quod sunt à Verbo assumpta, ob longè disparatam eorum rationem, quam sanguinis, & aliorum humorum, in statu sanguinis ac humorum. Cuius rei gratia obseruo sanguineam per venas dispergendum in corpore vniuersum, & conuertendum in substantiam viuientis, in maioribus quidem venis decoqui, & elaborari semper magis ac magis. In minoribus autem venis, quas etiam vocant capillares, proximè antequam illabatur partibus, ita attenuari, ut non iam amplius simpliciter, sanguis, vel humor, sed humiditas sanguinea nominetur. Paulò post verò nonnihil crassior factum, applicari partibus, & in eis combibi ad modum roris, idèque abiecto priori nomine, vocari rorem; sensum verò ibidem ad partis, in quam affluxit temperamentum, ac naturam valde affinem factum, proximèque permotandum, nomen quoque mutare, & cambium dici; donec tandem agglutinetur partibus interposita mora aliqua, qua in carnosam substantiam accepta plena consistentia planè transeat. Hæc obicit ex Medicorum plenioribus disputationibus delibasse sat est, quæ item agnoscunt Theologi, ut D. Thomas in 4. d. 44. q. 1. art. 2. quæstione 2. Richardus eadem dist. ct. art. 1. q. 2. & Vendelinus in supplemento Gabrielis, ibidem q. 1. in fin. hallucinatus autè perspicuè est Suarez t. 1. 3. p. d. 15. l. 7.

anima sunt meae, ut anima Patris sit & anima Filij. Item vniuersalis anima 147. ex hoc ostenditur, quod & ita scitur, cum maledicit arbori fici & cum dicit: *Sodomis, & Gomorris in illa die comodius erit quā vobis*. Sic etiā multis locis: Itē & cupit, cū dicit: *Pater si fieri potest, transferatur a me calix iste*. Ibi etiā ratiocinatur: *sed fiat potius voluntas tua*. Hæc & alia multa sūt, quibus ostenditur animæ 148. & vniuersalis: adsumptus ergo homo totus, & adsumptus, & liberatus est. In isto enim omnia vniuersalia fuerunt, vniuersalis caro, anima vniuersalis, & hæc in crucem sublata, atque purgata sunt per salutarem Deum vniuersalium omnium vniuersalem per ipsum enim omnia facta sunt. Hæc dicebam videri dubiam reddere singularitatem humanitatis assumptæ, cum diserte Martinus vniuersalem animam, & vniuersale corpus dicat assumptæ. Iam existentiam creatam humanitatis assumptæ, insiciantur non pauci. Denique de personalitate non nemo, quoad potentiam absolutam censeret creatam cum increata coniungi potuisse.

Humanitas est assumpta, & indiuidua, & vnica.

59. Verum quod attinet ad singularitatem, perse evidens est, humanitatem fuisse assumptam à Verbo in singulari, & indiuiduam non vniuersalem: quod pigeret vel monere, nisi quidam male feriat heretici apud Rusticum Cord. dialo. contra Acephalos *sub finem*, tale quid somniasse viderentur. Sic enim inducitur loquens hereticus, grauius, vel potius oppressus argumentis Catholicis. [Autumno. quod quidam nostrorum melius dicant, quoniam non indiuidua illa humanitas Christi vntioni præexistit, sed communis humana natura, ex qua est illa caro.] Quod Incarnationem ad figmentum reducere, ait D. Damasc. 3. fid. c. 11. & planè absurdissimum esse, demonstrat Rusticus eo præter cetera validissimo argumento, quod communis natura tantum sit in intellectu, non autem existat reipsa, sicut certum est assumptionem esse rei veræ, & reipsa existentis, quæ sola est ad operandum, & Deo læto satisfaciendum idonea, solaque apta est terminare actionem realem, quia omnis actio est circa singularia, vt Aristoteles etiam dixit. Cuius omnes argumentationes aduersus Platonis ideas, quatenus demonstrant rem vniuersalem, non posse existere, hic locum suum haberent, nisi rem in Metaphysicis copiosè discussam, hic extra locum agitare censerem superuacaneam. Videbis Suar. disp. 5. Metaph. f. 1. à n. 4. ubi latè confirmat esse planè impossibile, aliquid existere nisi singulare, & indiuiduum. Et sanè aliqui idem est vnum, & multa, atque adeò vnum, & non vnum. Mirabile verò mihi accidit Aquarj iudicium qui in 3. d. 5. concl. 8. existimauit, naturam vniuersalem potuisse à Verbo assumi. Hoc adeò desipit, vt nullo condimento adhibito possit sapere: Nam vt dixi non potuit assumi natura nisi existens, existere nihil potest, nisi singulare. Igitur non nisi singularis quæpiam humanitas assumi à Verbo potuit. Non quod plures singulares assumi simul nequissent; sed quod quamlibet naturam assumptibilem, siue vnicam, siue multiplicem assumptibilem dicamus, oportuerit esse singularem, nec potuerit vlla vi, nisi in statu singularitatis assumi. Martinus Victorinus loco notato, tantum vult omnes naturas humanas singulares esse æquiuallenter assumptas, quia omnes sunt Christi formatione & vnica illius singularis humanitatis assumptione liberatæ, vel potius animam adæquare, siue quoad omnis animæ gradus, ac proinde planè animam, cuiusmodi sunt nostræ, esse assumptam à Verbo in Christo, nec dissimiliter corpus. Ita colligitur ex eo loco, & ex calce libri primi eiusdem operis.

60. Cur verò vnicam ex innumeris sub humana spe-

cie multiplicabilibus indiuiduis naturis delegerit Verbum, quam assumeret, nulla præterea alia singulari humanitate assumpta, D. Thom. 3. p. q. 4. art. 5. multis non idoneis rationibus congruenter factum demonstrat. Vnicam certe assumptam esse, fides docet contra Manicheos prout quidem eorum sententiam imo delirium refert S. Chrysostomus homil. in Nerali Seruatoris, in fine. Nec repugnat Anastas. Sinaita. c. 20. 21. 22. in ipso initio, sæpe inculcans Verbum diuinum carni, visceribus, medullis ventrique Deiparæ vnitum esse. Hoc enim non potest accipi, nisi de substantia humanitatis Christi decisa ex substantia Deiparæ in ventre, ac visceribus eius. Vnde non nisi vnica humanitas Christi, est de facto copulata Verbo. Si tamen ageretur de assumptione possibili, extra dubium esse debet humanitatem assumptibilem non fuisse vnicam, tantumque fuisse quasi vagè singularem humanitatem. Existimo enim perse perspicuum & circa omnem probationem evidens, quancunque singularem humanitatem distinctam numero ab ea, quæ de facto assumpta est, æquè assumi à Deo potuisse si ageretur de potentia absoluta. Idque planè censuit D. Augustinus 13. Trinit. c. 18. docens potuisse Deum creare vñ aliud hominem non Adamicum, aut quo alio vellet modo productum, cuius aliam numero esset humanitas, ab ea quæ in Christo fuit. Et fusè ac egregiè l. de prædest. Sancto. c. 15. monstat; quod hæc humanitas fuerit à Deo delecta, vt Verbo Dei coniungeretur, meram gratiam fuisse, & æquè potuisse à Deo assumi quamcumque aliam è singularibus humanitatibus intra naturam specificam humanam productis, aut producibilibus. Hæc fere pigeret monere, nisi stolidum ac præfractum vñicæ ingenium inter alias malè sani cerebri abortientes, hanc quoque infelicitèr profudisset, non nisi hanc singularem humanitatem, quæ assumpta fuit, assumi à Verbo potuisse, vt refert Thomas Vvaldensis in doct. l. 1. c. 44. n. 3. & 4. Ita ergo res se habet spectando possibilitatem & potentiam absolutam.

Attendendo tamen, quod reipsa factum est, Verbum vni duntaxat singulari humanitati est copulatum per Incarnationem, nisi quod omnes omnino homines aliquatenus assumpti sumus, quatenus vnica illa humanitas, quæ reipsa fuit assumpta, cum sit nobis homogenea, nec nisi nostri causa ad tantum decus euecta, repræsentare nostras omnes humanitates, & nostrum omnium vicem tenere videtur. Quæ causa est, cur non rarò SS. Patres, dicant in ea singulari humanitate, naturam totius humani generis assumptam esse, vt loquitur S. Hilarius in Psal. 51. omnes inde ad regni spem animans. Præclare item S. Damasc. orat. 1. de nativ. Deip. non solum vniuersam humanam naturam, sed creaturas omnes per humanitatem assumptas esse, sic ostendit. [Creator naturam omnem, interiectæ humanitatis beneficio, in melius commutauit. Nam cum homo, media quadam inter mentem, & materiam sede constitutus, rerum omnium conditorum tam quæ in aspectum cadunt, quàm quæ oculorum sensum fugiunt, nodus ac vinculum sit, profectò etiam artifex Dei Verbum humanæ naturæ copulatum, per eam cum vniuersis rebus conditis vnitum est.]

Supplementa paritatis in vnica humanitate assumenda.

61. Omnes ergo quadantenus assumpti sumus in vni singulari humanitatis singularissima assumptione. Quod tamen in Incarnatione defuit, nimirum vt omnes indiuiduæ humanitates non assumerentur, sapientia Dei suppleuit, quodammodo per aliud mysterium, nempe per Eucharistia Sacramentum. Notarunt hoc perillustre diuinæ sapientiæ & bonitatis innentia, SS. Patres.

suam existentiam creatam, sed per incretam Verbi existentiam, idque negare, Bannes 1. p. q. 3. art. 4. dub. 1. pronunciat, esse pluriquam falsum, & minus tutum. Nec desuit ex ea Familia Inquisitor mihi notus, qui nigro thea cōhæret assertionem, qua existentia creata humanitatis Christi affirmabatur, eaque assertionem typis cudenda interdixit. Quod autem Divus Thomas q. vnica de vnione Verbi incarnati art. 4. agnoscit in Christi humanitate existentiam creatam retractatam postea ab eo asserunt, dicta q. 17. art. 2. Vbi agnoscit in Christo esse tantum vnum esse; quod esse, in solur. ad 1. secerit à substantia, dicens personam subsistentem esse immediatum susceptum ipsius esse. Itaque Alstacensis q. 7. de gratia Christi, ait cæcum esse, qui non videat S. Thomam ibi docere, humanitatem Christi existere per incretam existentiam Verbi.

Affirmans eligitur, & probatur philosophicè.

65. Mihi contrarium videtur verissimum, & à D. Thoma vbiq. traditum vt autem radicis euellatur difficultas, recolendum quàm breuissimè est ex prima philosophia, planè primum quod in re creata intelligitur, esse essentiam siue quidditatem eius ex se potentialem, & actuali existentia destitutam, capacem tamen eius de foris accipiendæ, beneficio agentis externi. Nam ipsa quidem essentia, non potest ex se existentiam suam profundere, quia prout præconcepitur existentia, est merum nihil. At quod nihil est, non potest quicquam producere; siue quod idem est, non potest dare cuiquam existentiam, quæ eo ipso accipitur, quod terminatur actio causæ efficientis. Igitur quæcunque res existentiam ex se non habet, cuiusmodi lanè est quæuis res creata, accipit existentiam beneficio agentis extrinseci per quod reductur ad esse, & cum potentialis tantum esset, efficitur actualis per extractionem à causis in quibus delitescerebat. Rem sic actualem, intelligimus præcisè existentem, quo pacto concipitur indifferens negatiuè ad esse per se, vel ad esse in alio. Hæ enim sunt quasi modificationes & restrictiones actualitatis essendi, quam existentia formaliter confert. Ex his colligitur primò, quid prius concipitur existere quàm existere tali modo, prius etiam concipiendum esse, quod res existat, quàm quod subsistat, vel in hæreat, aut quomodo libet sit in alio, qui sunt varij & determinati modi essendi. Indidem colligitur secundò, quid rem existere, idem est quod terminare actionem causæ efficientis, & extrahi ex causis suis, perspicuum videri, rem non posse per alienam existentiam existere, sed tantum per propriam; quia res non per aliquid aliud, sed per suummet esse terminat actionem causæ à qua producit: alioqui non esset ipsa quæ efficeretur. Ergo impossibile est, rem existere per existentiam alienam, sicut impossibile est rem produci, & è vi suarum causarum educi (quod est existere) per existentiam propriam, simulque non educi, quod verè potest de ea affirmari, si per alienam existentiam, existeret, non per suam. Accidit, quod essentia, quæ informatur per existentiam, cique de facto iubeat, est essentia actualis possibilitatem abiciens, quæ cerè ex eo, quod fiat actualis, non amittit se ipsam, sed est illa ipsa, quæ prius erat tantum possibilis, mutato duntaxat statu. Nam si illa ipsa res, quæ fuerat possibilis, non, esset actualis, falsò diceretur eam fuisse possibilem quod non habet, nisi quatenus ipsamet est postea actualis. Atqui existentia propria & essentia actualis nullo modo differunt, nec compositionem vllam faciunt à parte rei, quia existentia importatur in actualitatem, vt patet ex eo, quod præcisò quocunque modo additio, & re ipsa vel per mentem subtractio, tamen si res maneat actualis, manebit extra causas suas, quod est existere; atque adeò frustra rei actuali superadderetur

existentia. Impossibile igitur est, essentiam fieri adnalem per existentiam alienam; sed quicquid existit, si ipso existit, formaliter loquendo, & si effectus sit per aliud. Sicut ergo repugnat aliquid esse actus, & tamen esse actualiter, quàm per seipsum in nouo quodam statu positum, ita vt iam sit aliquid, cum antea nihil esset, sic repugnat aliquid existere, & non per existentiam propriam sed per alienam.

His ita delibatis ex prima philosophia, quæ instam in ea tractationem habuerunt, foseque confirmantur à Fonf. 8. Met. c. 1. q. 1. f. 2. & 3. & à Suare d. 31. Met. f. 11. à n. 5. facile nunc infero in re præsentia, humanitatem Christi non extitisse per existentiam Verbi. Quid humanitas Christi per generationem ex B. Virgine, educta est ex causis suis, & facta actualis. Sicut ergo ipsamet & non aliud quid loco eius à causis suis est educta, ita ipsamet est, quæ suam existentiam habet. Item sicut ipsa est, quæ prius erat possibilis per entitatem propriam, & nunc cum actualiter obtinet, ita ipsa est, quæ existit per existentiam propriam. Sanè si supponamus ab humanitate extra causas suas posita, remoneri omnem existentiam diuinam, & perseverare eundem causarum prædictarum influxum in humanitatem, intelligemus planè eam existere, sicut prius. Non igitur existebat formaliter per diuinam Verbi existentiam, sed per suam. Verùm hæ rationes, sunt ex communibus, & æquè probant nihil esse, quod possit existere, nisi per suam existentiam. Virgendum ergo præterea est, aliquid quod specialiter confirmet, humanitatem Christi non extitisse per alienam, hoc est per Verbi existentiam.

Firmatur Theologicè.

66. Ac primum constat demones clarè intuits esse humanitatem Christi, eamque agnouisse actualem & existentem; neque tamen poterant præterant demones intueri diuinam existentiam, quæ solis Beatis perua est, cum sit ipsa Dei essentia. Deinde iuxta aduersarios, productio humanitatis Christi esset actio valde supernaturalis, quippe quæ esset communicatio ipsiusmet diuinæ existentia tenderetque ad terminum valde supernaturalem; nempe ad compositum ex humanitate, & supernaturali existentia compactum. Atqui certum videtur, actionem, qua Christi humanitas producta est, merè naturalem esse, eiusdemque speciei cum generationibus nostris, quantum est ex parte rei genitæ. Imò in tota humanitate Christi producta, nihil per se inueniri potest, ad quod necesse sit actionem eminentissimè supernaturalem secundum substantiam comminisci, siuè antecedentes partiales creationes partium humanitatis essentialium spectemus, siue formaliter ipsam totius humanitatis productionem per vinculum partium illarum prius natura creatarum. Nam materia Christi præfuit à mundi initio per creationem ordinis purè naturalis. Anima verò, in ipso temporis momento quo Christus conceptus est, producta fuit per creationem prius naturæ, quàm Verbo vniretur. Prius enim natura est fieri, quàm vniri alteri. In eo autem naturæ priori, quo anima producta est, priusquam Verbo vniretur impossibile est, quicquam in ea assignare, ratione; cuius actio creatura qua omnia producuntur, sit supernaturalis. Quare entitates partiales, ex quibus humanitas Christi compingitur, fuerunt merè naturalibus actionibus productæ; atque adeò non existunt per incretam Verbi existentiam, ad quod exigeretur actio supernaturalissima, qua perseveraret talium partium coniunctio cum existentia increta, huiusmodi entitatibus planè supernaturali, & protius indebita. Ipsa denique tota humanitas effecta est per actionem merè naturalem; nempe per effectiorem vnionis, qua corpus & anima inter se nectuntur. At

et unio est aliquid merè naturale. Nihil igitur est in Christi humanitate, siue partes eius essentielles physice siue totam ipsam speciem, quod actionem super-naturalem deponit: qualem tamen omnino esse oportet actionem, qua diuinæ existentie communicatio, et actionem, siue totum ipsam humanitatem siue partibus humanitatis, non est in Deo nisi forte. Tandem iuxta Thomistas, non est in Deo nisi una existentia absoluta. Ergo iuxta eos, humanitas, si una existentia absoluta, non potest existere, admittendum est unionem factam esse in aliquo tribus personis communi, quod semper Patres repudiant, & contra falsum esse enim unio facta esset in natura, non in persona, contra quam ferunt Catholicæ fidei scita.

Suffragium Patrum ac Doctorum, etiam D. Thomæ.

67. Itaque statuo ut planè ratum, Christi humanitatem existere per suam propriam existentiam creationem; Et quod rationes propolitæ æquè euincunt; ne de potentia quidem absoluta admitto, eam potius existere per existentiam Verbi, re ipsa autem creationem existentiam, quam humanitati assumptæ concedo, æquè videtur Leontius in scholis act. 7. Vbi disertè proferunt esse in Christo duas naturas hypostaticas, si hypostaticum sumatur pro eo, quod verè existit. Et item planè luculenter tradit Anast. c. 10. § 17. p. 179. Et sancto Cyrillo, plures quandoque Christi hypostaticas admittente, hoc est plures naturas non quidem personarum terminatas, sed existentes *ὑποστατικές*. Et infertis adducto loco ex commentariis eiusdem Sancti Cyrilli in Epistolam ad Hebræos, quo asserit unionem factam esse utraque natura in sua propria conditione existentie, ac perseverante. Plerique item alios locos eodem Patre adductis, subdit Anastasius. [Ecce piezatis præco, disertissime omnique modo duas in Christo naturas post unionem conseruari, permanere, considerari, & numerari consuevit. Attendite, obsecro, diligenter ad dicta Patris. Diuersarum naturarum proprietatem inconfusam permanere dixit, iterum dixit. Duas esse naturas affirmamus. Dixit utramque considerari & existere intra propriæ naturæ limitem. Dixit, utramque naturam manere id quod est. Dixit in Christo inconfusas perseverasse naturas, siue hypostaticas. Præter hæc, omnes hortatur, ut naturarum differentiam agnoscamus; eaque inconfusas prædicemus; diuinas igitur Cyrillus, sexies hoc loco, ut demonstratum est, tradit deatam in Christo naturarum existentiam omnis immutationis expertem; aptamque etiam numerari: dicit enim illas in Christo conseruari; dicit, illas esse; dicit, illas existere; dicit illas in Christo manere. Deinde addit: illas etiam inconfusas perseverare: Rursus monet, ut naturarum differentiam agnoscamus; & inconfusas profiteamur. Et hæc quidem Doctor noster.] Non ponit Anastasius magis infigere, quomodo iuxta S. Cyrillum, cui in omnibus, & per omnia subscribit, humanitas Christi per propriam suam & creatam existentiam existat, non per diuinam. Damasc. quoque, 3. fidei c. 3. ex Fabri interpretatione, negat humanitatem spoliata fuisse propria entitate, & existentia, in *ἡς ἀνωμαλίας ὑπονοεῖται*.

68. Eadem sententia extra D. Thomæ scholam, est longe communissima inter Lectores, in 3. d. 6. vbi Dion. q. 2. Aquilanus q. vnica art. 2. Franciscus à Christo q. 3. Pelagius disp. 3. Rada in 3. controu. 7. art. 3. concl. 8. subtilissime. Item Resoluitus 3. p. q. 17. disp. 1. Valsq. 7. c. 2. Val. d. 1. q. 17. p. vnica. Suarez ibidem disp. 36. l. 1. & in metaph. d. 3. l. 1. 2. à n. 16. Regula 127. qui §. 4. multus est in coacervandis plerisque coniecturis, quibus inuadeat S. Thom. cuius auctoritas præiudicat, Thomistas in contrarium abreptis, non fuisse reuera in ea sententia, ut humanitatem Christi existere

conseruetur per existentiam Verbi. Non puto tamen magnè esse opere id euincere. Nam S. D. 3. p. q. 2. art. 6. ad 2. disertè tradit humanitatem Christi fuisse assumptam ad vnum esse, non ut esse est natura (quale non statuit in Christo vnum) sed prout esse est suppositum. Quid clarius? aut quidni ad tam concepta verba contestemur nos quoque, cæcum esse qui non videat, S. Thomam non modo in quæstionibus disputatis, sed etiam in summa, agnoscere humanitatem Christi propria existentia creata potiri? Item ibidem q. 4. art. 2. quod asseritur, ait, debere præintelligi assumptioni, sicut quod mouetur, præintelligitur motui. Non igitur producit, nec accipit esse per assumptionem. Accedit quod q. 17. art. 2. vbi aduersarij sententiam suam tradi affirmant, disertè sanctus D. statuit esse pertinet ad naturæ multiplicari in Christo oportere; nempe pro Christi duplici natura, quæ quilibet habet suam propriam existentiam; tantumque contendit esse in Christo vnum esse, prout esse ad hypostaticam pertinet, hoc est vnum esse suppositale, & personale, quod existentie superuenit. Et hæc est germana ratio, cui Christus conformiter ad D. Thomam eo loco, nequeat dici plures: quia adiectiuum masculini generis refertur ad personam, quæ in Christo est vnica; quod manifestè demonstrat D. Thomam ibi, asserentem vnicum Christi esse, agere de esse suppositali; non autem de esse existentie. Nec aliquid quantumvis exile, aut leue proferri potest, quod suadeat S. Thomam eo loco agere de esse existentie. Vnde ergo venit Thomistas in mentem ut arbitrentur, S. Doctorem eo loco retractasse sententiam de creata humanitatis Christi existentia, traditam ab eo q. vnica de vnione Verbi incarnati, art. 4.

Nimirum quod optimè vidit Dur. in 3. d. 6. q. 2. n. 15. & 19. & Argentina d. 1. q. 1. art. 3. aliud esse quomodo libet dictum siue existentia aliud autem esse per se, siue substantiam, quæ duo aduersarij non secerunt, indeque abducuntur à veritate. Verissimum itaque est, dari in Christo vnum dumtaxat esse per se, siue vnum esse suppositale ac personale, de quo solo agit D. Thomas, cum admittit in Christo vnicum esse. At non minus verum est, dari in Christo multiplex esse existentie substantialis, & humanitatem eius existere per propriam suam existentiam substantie Verbi substractam, & ab ea terminatam vltimè. Verè enim Christi humanitas, quamuis non sit assumpta ad existendum, est tamen assumpta ad existendum in alio, siue ad subsistendum in Verbo. Quod si præterea velimus in Christo agnoscere vnum esse substantiale constatum ex esse suppositali, & ex actuali humanitatis existentia substantiali; nihil hoc quoque incommo-dabit positæ à nobis sententia. Personale quippe esse, & esse substantiale humanitatis in Christo concurrunt ad compositionem vnus entis per se, quod merè dici potest habere vnum esse, sed compositum ex actuali esse creato humanitatis, iuncto cum esse increato personæ Verbi. Aduersarij autem constantes duplex hoc esse in vnum, & substantiam cum existentia confundentes, ed deueniunt, ut humanitatem sua creata existentia spoliarent. Quod perinde est, ac si dicerent, humanitatem Christi assumptam esse ad existendum, æquè ac ad subsistendum in Verbo, quod nullus vnquam Patrum dixit; imò pugnat cum iis Patrum dictis & Conciliorum definitionibus quibus Christi humanitatem personalitati Verbi substratam profitentur existere, & non esse quid phantasticum, reali actualitate destitutum.

Ad fundamenta partis negantis.

69. Quæ aduersarij pro sua sententia proferunt, sunt planè infirma, siue auctoritatem siue rationem spectes

species. Auctoritatem adhibent paucorum Patrum, nominatimque Sophronij in 6. Synodo act. 11. affirmantis carnem Christi habuisse existentiam unam, non in seipsa, sed in Verbo. Hoc aduersarij tradunt ad esse existentie; nos autem commodissime id exponimus de esse suppositi, siue de personalitate, quæ vnica in Christo & diuina fuit. Similiter laudant in rem suam SS. Leonem & Fulgentium, affirmantes Christi humanitatem in ipsa assumptione fuisse productam, quod aduersarij perinde esse videntur, ac si dixissent hi PP. humanitatem Christi per vnionem ad Verbum accepisse esse existentie; quandoquidem produci & accipere existentiam, idem sunt iuxta veram philosophiam. Sed hic nihil aduersariis feritur aut meretur. Predicti namque Patres, tantum intendunt affirmare, humanitatem Christi non præexistisse aliquo tempore priusquam diuino Verbo vniretur, & ab eo haberet esse personale, quod quid ad rem præsentem refert? Itaque nihil est aduersariis in auctoritate præsidij.

In ratione autem non magis. Vident enim eripendum esse B. Virgini titulum maternitatis Dei, eo quod non videatur B. Virgo dici propriè posse mater Dei, nisi Christi humanitas, quam benedicta hæc mater produxit per Dei existentiam existat. Hoc planè est telum imbellè & sine ictu. Eo ipso namque, verum fuit B. Virginem esse propriè Dei matrem, quod verum fuit, eam esse propriè matrem hominis, qui est verè Deus. Fuit autem propriè mater hominis, qui Deus est, vel quatenus naturam, quam partes physice in aem colligarent matris operati in verbo subsistebant, vel quatenus Christi humanitas eodem temporis momento, quo per maternum influxum producta est, colligatis naturali nexu physicis eius partibus, vnita fuit Verbo per nexum supernaturalem diuinitus humanitati superadditum, vt subsisteret in Verbo. Tantum verò abest, vt hoc argumentum censeretur alicuius momenti ad probandum, quod Christi humanitas existat per existentiam increatam, vt potius, ex eo quod B. Virgo sit verè mater Dei, efficaciter colligi videatur, humanitatem Christi, quem ipsa genuit, existere per existentiam creatam. Constat enim, B. Virginem non aliter influxisse in productionem benedicti Filij sui, quam cæteræ matres influant in suorum liberorum productionem. Hoc à nemine reuocari potest in dubium. Atqui actio aliarum matrum est merè naturalis, quippe manans à principio vitali naturaliter operante. Igitur actio B. Virginis; qua ad Christi productionem interuenit, fuit naturalis, qualis certè non fuisset, si terminata non fuisset ad conferendam humanitatem Christi, existentiam increatam. Et quamuis in controversia sit, an B. Virgo sit supernaturaliter eleuata ad coëfficiendam actionem, qua humanitas prius natura existens vnita est Verbo, idque aliqui admittant, tamen hæc coëffectio est merè extrinseca & concomitanter se habens ad influxum, quo B. Virgo constituta est mater; vt ex eo patet, quod persona quæ non sit mater, quia ad humanitatis effectiorem nihil contulerit, imò etiam res merè inanimata, æquè sustollit Deo posset ad vnionem illam humanitatis cum diuina persona. Itaque argumentum, quo diuina humanitatis Christi existentia ex Deiparæ maternitate eruitur, nullius planè est momenti.

Illud tandem aduersarij æquè infeliciter ex philosophia obijciunt, non posse ex duobus entibus in actu exurgere vnum per se; ac proinde, cum Christus sit vnum per se, necessarium esse, vt non sint in eo duo entia in actu siue duo entia actualia, sed vnicum; nempe Verbum diuinam suam actualitatem impericiens humanitati. At id infeliciter obijci. An non enim homo, & quæuis composita physica, sunt entia per se, & tamen exurgunt ex duobus partibus, quarum quælibet est ens in actu, sumendo eas voces pro re actua-

liter existentem? Idem dici potest de toto integrali, quod est verum ens per se, quamuis in eo plures entitates actuales adueniunt. Sed nimirum aliud est esse ens vltimè & completè in actu, & hoc non potest esse geminum in ente per se. Aliud verò est, esse ens in actu incompleto siue essentialiter, siue ratione defectus vltimi termini substantialis; & hoc potest esse multiplex in ente per se, alioqui nullum compositum substantiale esset ens per se vnum. Humanitas autem Christi, est hoc modo ens in actu. Nam quamuis sit ens actuale & existens existentia propria ac creata, tamen non est ens vltimè terminatum, sed vt terminetur, & compleatur, iungitur Verbo in societatem eiusdem, & vltimi esse suppositi, diuinitatem quoque terminantis.

Humanitas non est assumpta, cum sua creata subsistentia.

70. Post constitutam veritatem existentie creatæ humanitatis Christi, agendum sequitur de eius subsistentia, qua tanquam vltimo complemento existentia substantia terminatur ac perficitur. Agendo autem de facto, res extra dubium est inter Catholicos. Fide quippe sanctum est, non esse in Christo, nisi (subsistentiam) diuinam, vt in Concilio Ephesino definitum est, confirmatumque in Chalcedonensi, & in S. Synodo collat. 8. Anathematismo 4. 5. & 6. contra Nestorium, statuentem in Christo duas personas, quarum vna esset verus Deus; altera autem ob gratiam duntaxat, & ob vnionem affectus, Deitate participaret, reuera tamen esset purus homo. Quod nulle anathematum fulminibus conteritur in prædictis Synodis, & à SS. PP. Cyrillo præfatum & Leone, potentissime excluditur, prolatis iis Scripturis, & rationibus, quibus liquido constat idem esse Dei & hominis suppositum, vt vidimus libro 1. impugnantes Nestorij errorem. Ratio item manifestè ex Scripturis deducta liquido monstrat vnicam esse in Christo subsistentiam. Reuelatione quippe docemur. Verbum factum esse carnem; & vnum hominem esse verum Deum. Item Deum esse passum ac mortuum. Quæ omnia falsa essent, nisi Verbum in humanitate subsistentia propriè expertè subsisteret. Hæc namque formæ, quæ in abstracto sumptæ distinguuntur, non possunt de se inuicem prædicari, nisi habeant idem suppositum. Omnis enim prædicatio vnus de alio, importat, identitatem. Et hæc est vnica ratio, cur calor & lux nequeant de se inuicem in abstracto affirmari, in concreto possent. Nam falsum est, dicere calorem esse lucem, licet verum sit calidum esse lucidum, hoc est idemmet suppositum, quod habet lucem, habere etiam calorem: quo pacto inter formas illas concretè sumptas inuenitur identitas, quæ prius abet in eisdem formis in abstracto spectatis. Quia ergo humanitas & diuinitas sunt formæ prius distinctæ, impossibile est vnā verè affirmari substantialiter de alia, & Deum dici hominem; omniāque de humanitate affirmabilia, vt mortem, passionem, sepulcrum, tribui Deo, nisi propter substantialem aliquam Dei hominiquæ identitatem, quæ non potest excogitari alia, quam identitas suppositi, quia essentialiter & actualiter Deus & homo non possunt idem esse. Atqui suppositum diuinum est à diuina essentia inseparabile. Igitur si alterutra duarum naturarum in Christo aduinarum exuenda est connaturali sibi subsistentia, & trahenda ad subsistentiam alterius naturæ ad Christum quoque pertinentis, necesse est eam esse humanam non diuinam Christi naturam. Atque ita apertissime concluditur, non esse de facto in Christo duas naturas subsistentes connaturali & propria sibi subsistentia, sed vnicam, nempe diuinam: Humanitatem verò spoliaram connaturali sibi subsistentia assumptam fuisse ad diuinam subsistentiam Verbi, & in vnū cum Deitate

neam, humanitas appetitu elicto semper praeligeret, si in eius optione constitueretur hoc extraneo, vel conaturali sibi modo suppositum ac compleri substantialiter.

Quid sit substantia propria que humanitati assumpta decessit.

73. His quamquam videri posset quæsitum proposito, quoad id, quod reipsa in hoc mysterio factum est, sufficienter satisfactum, demonstrando humanitatem assumptam de facto sua substantia exutam fuisse, eiusque loco accepisse divinam; tamen ut lux plenior toti huic negotio affunderetur, & præsertim ut muniatur via ad discussionem quæstionis de potentia absoluta mox agitandæ, an natura subsistens potuerit assumi, inuestigandum breviter videtur, quid decesserit humanitati Christi, ex eo quod non sit de facto assumpta à Verbo cum sua substantia. Quod aliis verbis quæritur, quid sit substantia creata, quam asseruimus humanitati Christi deesse. Variant ea in parte sententiæ, quarum vnam ut probabilem asserit Scotus in 3. d. 1. q. 1. abso- lute autem eam tradunt Rubionius in 3. d. 2. q. 1. art. 1. Gabr. in 3. d. 1. q. 1. art. 1. Et Catharinus opus. de gloria & lapsu Angelorum sub med. Aitunt ergo hi Doctores, substantiam esse solam negationem dependentiæ aptitudinalis ab alieno supposito. Altera sententiæ admittit substantiam esse formam positivam. Verum aliqui ex auctoribus huius sententiæ negant eam formam positivam distinguere reipsa à natura. Ita Auercois in 3. d. 1. q. 1. art. 1. Et Rusticus Card. Diaconus dialog. contra Acephalos post medium, asserit in Christi humanitate, non veritatem rei, sed mentis, putare defectum personæ. Et plane revolvitur in hanc sententiæ Durandus in 1. d. 3. q. 1. à n. 1. latè contendens naturam & substantiam creatam esse reipsa vnum & idem, solique significandi modis differre. Alij verò & substantiam positivam statuunt, & distinguunt reipsa à natura, quam terminat: nonnulli quidem distinctione reali minori, quam vocant modalem, aut formalem, quia censent substantiam esse formam modalem & infirmam: ut Argent. in 3. d. 6. q. 1. art. 1. Dur. sibi contrarios in 3. q. 1. n. 9. & 14. & in 1. d. 30. q. 2. n. 14. Rada in 3. controuers. 1. art. 1. Sures in Metaph. d. 3. q. 1. n. 20. & 1. d. n. 3. & 1. 1. 3. p. d. 1. 1. f. 3. Lessius lib. 1. 2. de diuin. perfect. n. 53. Valent. 3. p. d. 1. q. 4. p. 2. Pefantius q. 1. art. 1. disp. 2. Præpositus q. 4. n. 52. Alij autem, qui censent substantiam esse entitatem finem ac ratam, volunt eam à natura, cui superuenit, distinguere realitate maiori. Ita Hurtado disp. 1. 1. Metaph. f. 3. Aluarez 3. p. d. 23. Bannes 1. parte q. 3. art. 3. dub. 1. Albertinus disp. 3. de substantia, q. 7. n. 13. adducens in eam sententiæ S. Thomam, Caietanum, Ferrariensem, Bannem, atque Cabreram. Hæc placita fusè ac plenè discussa sunt in Metaphysica. Nunc satis erit breuiter de eis pronuntiare, quantum ad propositum scopum illustrandi hoc mysterium conducere poterit.

Non est forma negativa.

74. In primis qui substantiam aiunt esse negationem, mihi non probatur. Id enim neque philosophicè neque Theologicè loquendo satis accommodatum videtur. Sanè terminus vltimus substantiæ creatæ non potest esse mera negatio, quia terminus ille confert ad complendam naturam substantialem, quæ absque eo foret substantialiter incompleta. Hæc autem omnia enertuntur, nisi terminus ille sit positivus. Nam negatio non potest dici complementum rei positivæ, unde natura substantialis perperam diceretur esse per se incompleta. Nihil quippe dicitur incompletum, nisi quod perfici potest accessu complementi, quod sit eundem

generis cum re complenda. Atqui per se liquet, negationem non esse eiusdem generis cum natura substantiali. Igitur non potest eam complere. Ac proinde humanitas malè diceretur ens incompletum, eoque nomine perperam excluderetur à categoria substantiæ. Itaque ne vincerem prope philosophiam enertamus inuicta reali complectione humanitatis, quam omnes hactenus philosophi incompletam esse fassii sunt, admittimus sanè substantiam, quæ est naturæ substantialis complementum, esse verè ens positivum. Et verò an non conceptus ille, habens humanitatem, qui voce hominis importatur, positivus est, etiam supra illud quod voce humanitatis exprimitur? At quod sonant voces illæ supra humanitatem, nihil est præter complementum ac terminum eius. Sicut quod diuinæ suppositualitates addere intelliguntur supra Deitatem, non est aliud, quam Deitatis terminus & complementum, & quidem positivum, ut per se liquet. Proportionaliter igitur philosophandum est de complemento substantiæ creatæ, quod sententiæ proposita malè statuit negativum.

Expenditur negatio in qua aliqui creatam substantiam statuunt.

75. Impugnari deinde potest ea sententiæ, expensione negationis qua complementum prædictum constitui censet. Nimirum negatione dependentiæ actualis simul & aptitudinalis ab aliena substantia. Quod ut liquidius fiat, distinguenda est cum Scoto supra & quod 1. 9. art. 3. littera V. ac Rada in 3. controu. 1. art. 1. in 2. parte corporis, triplex dependentia ab alio tanquam sustentante, de qua sola hic agimus, nempe actualis, aptitudinalis, potentialis, aut ut Aquilonus loquitur in 3. d. 1. q. 1. potentialis. Illa dicitur dependentia actualis, secundum quam aliquid pendet actu ab alio tanquam sustentante; siue subiectivè, quo pacto accidentia pendunt à causa sua materiali; siue suppositivè, quo pacto Christi humanitas pendet à Verbo, non à Patre aut Spiritu sancto. Dependentiæ verò aptitudinalis illa est, secundum quam res habet inclinationem, ut ab alio tanquam sustentante pendeat, nec habet quicquam impossibile, cum talis aptitudinis reductione ad actum. Postrema dependentia, quam dicebam vocari potentialem, est eadem cum aptitudinali, decepta tantum inclinatione ad dependendum, quæ per dependentiam aptitudinalem importatur, non item per potentialem. Huic triplici dependentiæ appingitur potest triplex negatio, nempe negatio actus dependendi ab alio ut sustentante; negatio aptitudinis & inclinationis ad sic dependendum, & denique negatio possibilitatis sic dependendi.

Auctores igitur placiti quod executimus, aiunt substantiam non constitui formaliter per solam primam negationem, neque per solam secundam, sed aiunt constitui per ambas simul iunctas. Nam anima rationalis separata habet negationem actualis dependentiæ, nec tamen est suppositum. Item humanitas prout iuncta Verbo, habet negationem dependentiæ aptitudinalis à verbo prout sustentante, quia verè non inclinatur ad sustentationem illam & conjunctionem. Nec tamen subsistit in se, quia non habet negationem actualis dependentiæ ab alio ut sustentante. Erat autem substantia in seipsa, si neque de facto ab extrinseco sustentante pendeat, neque aptitudine. Hæc itaque est negatio, quæ Auctores prædicti censent constitui substantiam. Quod videtur illustrari posse exemplo totius integralis; nam v. gratia, aqua pedalis quamdiu non iungitur alteri aquæ, est aqua totalis. Cum primum verò iungitur alteri aquæ, sit aqua partialis non deperditione vel acquisitione realis cuiusvis termini, sed sola deperditione negationis, quam antè habebat: Erat quippe

quippe in ea negatio-connectionis cum alia aqua comparatur. Vnio autem quæ inter utramque aquam aduenit, non est casualitas vel dependentia alterius esse, sed quæ eius quæ totum inde resultans constituitur. Si quæ ergo iuxta Auctores, cum quibus agimus, humanitas intervenit unionis hypostaticæ tanquam dependentia & casualitatis pendet peculiariter à Verbo pendente esse suppositi, quod illi naturæ abiecto proprio quod esse suppositi extrinsecus aduenit eo ipso quod possibile suppositi humanitas caret negatione in vniōe ad Verbum humanitas sustentante. Verè enim acta sustentatur ab alio nempe à verbo.

Refutatur multiplici ratione.

76. Ex hac explicatione sententiæ aduersariorum, videtur contra eam argumentum erui, quia exponitur planè idem per idem, & obcurum per æquè obcurum. Roganti enim quid sit substantia alicuius substantiæ, respondet, esse negationem dependentiæ ab alia substantia non vt efficiente, aut quomodolibet altere causante, sed vt suppositante, siue substantiæ in se & dante alteri, vt substantiæ. Hoc dico esse circulari & idem per idem exponere. Nam iuxta aduersarios, illa substantia potest vel esse increata, & compleri per terminum positum, vel esse creata & per negationem terminum. Spectemus ergo in substantia substantiæ negationem dependentiæ ab aliena substantia creata, & manifestum erit idem exponi per idem. Quandoquidem enim substantia creata est negatio dependentiæ ab aliena substantia, perinde erit dicere substantiam esse substantiæ, ac dicere substantiam habere negationem dependentiæ ab aliena negatione dependentiæ, quod quis possit esse vitiosior circulus? Vt taceam inordinatum & planè impossibile dependentiæ genus, quod aliquid fingitur à negatione dependere, cum tamen omnis dependentia sit acceptio alicuius esse, quod per negationem nequit conferri. Sicut ergo cum humanitas pendet supposititaliter à diuina personalitate, verum est diuinam substantiam posituè terminare humanitatem, & dare ei esse personale positum, quod est in diuino supposito si externa substantia creata supponatur, vel fingatur suppositare substantiam creatam, necesse est vt ei substantiæ aliquid positum esse adueniat, quale constat non posse per negationem conferri. Et hoc elucet apertum discrimen inter rem de qua agimus & exemplum duarum aquarum, quod adducebatur. Nam in re nostra, externum suppositum non pendet à natura, sed tantum ei conferri suum esse personale, solæque natura pendet. Inter illas verò aquas, longe aliter se res habet. Nam neutra aqua dependet ab altera, quia concurrere ad simul conflandum totum integrale, non est pendere ad inuicem per communicationem mutua illiusmet esse, quod in utraque illa partiali aqua reperitur. At hic vnus extremum accipit esse personale, quod per alterum extremum communicatur. Vnde hic locum habet vera dependentia, quæ non potest à nuda negatione progredi.

Argumentor præterea, quia omnis negatio entitati alicui positæ adiuncta, cum non sit à se, neque possit in alia vterque negatione fundari vt perspicuum est, fundari necessario debet in ratione aliqua positua talis entitatis, siue in posituo aliquo eius gradu, quod non est restringendum ad negationem inseparabilem, vt male restringit Albertus. disp. 3. de substantia q. 1. n. 18. putans id parere ex privatione lucis in aëre, quam quia separabilis est, negat fundari in posituo: sed male id negat. Fundatur enim ipsamet aëris natura, quæ vtique positua est. At siquidem ex sua natura non luget. Omnis igitur negatio naturæ cuiuspiam adiuncta, in gradu aliquo eius posituo fundatur, indeque progre-

Theoph. Raynaud. Christum.

minat. Quis ergo erit gradus ille naturæ substantialis substantiæ, in quo fundabitur negatio hæc dependentiæ ab alieno termino? Perspicuum sane est nullum gradum vel essentiam vel individualem posse negationem illam profundere, & substantiam hanc negationem fundare. Omnes quippe illi gradus reperiuntur in natura creata substantiæ alienæ substantiæ, nec tunc pulliat ex eis illa negatio. Necesse itaque est vt dimanet ex aliqua forma positua superueniente & essentia, & indiuiduationi naturæ substantialis per se substantiæ.

His argumentis perspicue efficitur, substantiam naturæ creatæ non posse exponi per negationem dependentiæ ab aliena substantia creata substantiæ, quod tamen ab aduersariis, cum quibus agimus, admitti notabam. Non posse autem substantiam creatam exponi per negationem dependentiæ à diuina substantia positua, est per se manifestum. Neque enim diuina substantia dare potest naturæ substantiali creatæ, vt extrinsecè substantiæ, nisi posituè eam terminando; nec aliud est naturæ creatæ, substantiæ (vt sic dicam) transiunt, quam posituè compleri per externum suppositum. Similiter igitur cum natura in se substantiæ, est in se posituè terminata. Neque enim terminatio substantialis immanens, minus postulat formam posituam, quam terminatio transiens.

Suffragium Conciliorum, & Patrum.

77. Habent porro hic maxime locum argumenta Theologica ex Patribus & Conciliorum loquendi modis, quæ cum substantia creata merè negatiua non satis congruunt, nec ab aduersariis, nisi idem per idem, & obcurum per æquè obcurum exponendo, aptari queunt, v.g. definitum frequenter est, humanitatem Christi fuisse propria substantia positam, & à Verbo personaliter assumptam, eique vnitæ fuisse. Hoc in sententiis, quæ substantiam creatam posituam agnoscit, vacat prope difficultate, saltemque non incommode intelligitur, quod humanitas Christi absque connaturali complemento substantiali producta, acceperit loco eius indebitum sibi terminum, siue diuinam personalitatem internenti unionis, qua Verbo coniuncta est. In sententiis verò, quæ substantiam creatam statuit negatiuam, definitio illa tot Conciliorum, ludæia omnino redditur. Nam iuxta eam sententiam, humanitatem fuisse propria substantia positam, & per unionem cum Verbo fuisse assumptam ad diuinam substantiam, perinde erit ac si dixissent Concilia, Verbum exuisse humanitatem negatione dependentiæ ab ipso Verbo; siue non reliquisset humanam naturam absque vnione cum Verbo, ita vt totus effectus unionis cum Verbo sit, non relinquere humanitatem inuinitam. At ridiculum planè est id definire. Quis enim ignorat, rem vnitam non manere inuinitam? vel quem latet, rem dependentem non manere non dependentem? Quod ergo exponendum fuerat, nempe quo connaturali ac proprio esse exuta sit humanitas, & quomodo per unionem accipiat à diuino Verbo illud esse, eminentiore ac pretiosiore modo, id verò in ea sententiis, quam excutimus, nullo modo exponi potest. Similiter passim Concilia & Patres dicunt Verbum suppluisse creatam personalitatem, & naturam absque persona assumpsisse. Hoc verò iuxta aduersarios est dicere, Verbum supplensse nihil, & assumpsisse naturam absque nihilo. Quin etiam cum illud nihil sit negatio assumptionis, sensus erit Verbum assumpsisse humanitatem absque negatione assumptionis, quod est absonas planè ac ridiculas locutiones Concilij & Patribus assignere. Tandem definiunt sæpè Patres, humanitatem per dependentiam à Verbo fuisse exaltatam, & supra quàm dici aut concipi possit, exaltatam; & tamen iuxta aduersarios dicen-

H da

da potius esset depreffa. Nam dependentia à termino diuino, non pertinet ad exaltationem, nisi posito quod substantia creata debeat naturaliter à substantiali aliquo termino sine diuino sine humano pendere. Tunc siquidem dignus est & ad exaltationem maxime conferens pendere à diuino termino. At si natura creata non exigit pendere à termino quopiam positivo, & tamen fiat dependens ab aliquo tali termino quantumuis sublimi, atque diuino, deprimetur potius quam exaltetur. Dependens enim semper infert indigentiam, ac proinde etiam depreffionem; nemòque dubitat, quin honorificentius futurum esset creaturæ se sola accipere ac retinere esse, si id fieri posset, quam illud emendicare à Deo per dependentiam cuius creaturæ intrinsecam, Deique respectum. Quod enim res à Deo dependeat, non minus est dependens, ac indiga opis alienæ, quantumuis à causa sublimissima, ipsòque Deo conferenda.

Tela imbellia in eandem sententiam.

78. Est qui præterea urgeat, ex Aduersariorum sententia si qui, esse in Christo duas personas, eo quod iuxta eos per unionem nihil reuera Christi humanitati decedat, ac proinde æque humanitas illa debeat esse & dici persona, ac si non videretur Verbo. Item iuxta eos humana natura in Christo habet omnes reales conceptus, per quos si à Verbo dimitteretur, subsisteret, & conseruaretur absque dependentia à Verbo prout suppositante. Per eisdem igitur conceptus reales nunc quoque independents est à Verbo in ratione suppositi spectato: suntque conceptus illi tam efficaces ad humanitatis in Verbo positæ conseruationem, quam si humanitas extra Verbum poneretur. Quorum ergo dependere à Verbo suppositante affirmetur? Dilatat, & quantum potest communit hæc argumenta Hortauius disp. 111. Metaph. à c. 24. Mihi tamen enervia admodum videntur. Aduersarij namque facile dicent, personam importare negationes illas, quas supra ex eis proposuimus; deòque dicent humanitatem assumptam non esse personam, quia negationibus illis destruitur. Quod autem humanitas à Verbo prout suppositante dimissa, æque esset conseruanda, ac cum à Verbo suppositante dependebat, non est ad rem. Dependens enim à Verbo suppositante non est effectiua, atque adeo nec conseruatiua: Sed est dependentia in ratione terminantis substantialiter, atque completis naturam ex se egentem terminatione ac complemento. Natura ergo extra Verbum posita, ita aliunde conseruari posset effectiue, vt tamen non esset terminata substantialiter ac complera in genere suo, nisi appictis ei negationibus dependentia, quibus iuxta Aduersarios terminatur. Quare negotium eis hac ex parte non facilius. Sed satis superque aduersus eos sunt alia antèrùs proposita.

Subsistentia creata, non est quid posituum à natura indistinctum.

79. Pergo ad alteram sententiam de ratione formalis & constitutiua subsistentiæ creatæ, vt intelligatur, quid de facto defuerit humanitati assumptæ à Verbo absque connaturali subsistentia. Altera ergo sententia, subsistentiam creatam agnoscat quidem esse formam posituam, sed à natura quam afficit indistinctam. Quæ putatur fuisse Aristotelis sententia 7 Metaph. c. 6. cum ait, quod quid est, esse idem cum eo, cuius est, id est, naturam cum supposito. In quam rem alia ibi ex Philosopho congerit Fontenay. vnica f. 1.

Verùm hæc sententia non congruit cum mysterio Incarnationis, nec exponit accommodatè, varias Patrum & Conciliorum locutiones. Eiusmo-

diest, quam adhibuit Innocentius III. in quodam decretali, vt refert S. Thomas 3. p. q. 4. art. 2. [Verbum in mysterio Incarnationis consumpsit humanam personam, non naturam.] Nempe prout Innocentium intellexit Dur. in 3. d. 1. q. 1. n. 7. non destruendo præiacetem in Christi humanitate personalitatem creatam, sed præueniendo & obstando ne exurgeret. Quo item sensu accipienda sunt Verba illa Paschasii Diaconi l. 2. de Spiritu sancto c. 4. laudata à Patribus Concilij Francofordi in epistola ad Episcopos Hispanie. [In Deo & homine gemina substantia, sed non gemina persona est, quia persona personam consumere potest, substantia vero substantiam non potest, siquidem persona res vna est, substantia res naturæ.] Et paulò superius [Quando Verbum transiit in carnem, & hominis habitum Deus induit, & sic in circuitu eius tabernaculum eius & splendorem suum tenebris nostræ fragilitatis inuoluit, & ponit tenebras latibulum suum, Dei quidem & hominis duplex substantia est, sed tamen vna persona. Quamobrem? Quia dum formam serui accipiens, famulo Deus iungitur, minoris humilitas intra reuerentiam maioris absconditur, & superioris lumine exinanita consumitur; ac si proprietatem personæ, humanitas diuinitate obumbrante vel emittente, non obtineret.] En humilitas & obscuritas personalitatis creata consumpta splendore lucis superioris, hoc est assumptione per Verbi personam iuxta Paschasium. Nec aliud sonant illa Fulgentij l. de Incar. c. 5. [accedit Deo humana substantia, non persona.] Hæc igitur aliaque huiusmodi locutiones, supponendo quod subsistentia creata non sit formaliter negatio, sed sit verè ens posituum, nullum idoneum sensum habere possunt, quia impossibile est quod Verbum consumpsit humanam personalitatem posituam salua natura, & quod natura humana accesserit ad Verbum, non personalitas, nisi inter naturam & personalitatem sine subsistentia, repetatur distinctio aliqua à parte rei. Per nullam siquidem naturæ superadditam connotationem siue existentiam, siue accidentium, siue individuationis, (salua esse potest ratio subsistentiæ humanæ, & quæ fides docet de eius abolitione & consumptione, ac complemento per subsistentiam Verbi in hoc mysterio.

Patres id damnant in Hæreticis circa hoc mysterium lapsi.

80. Quare plerique Patres iam pridem contestati grauitur sunt, quod hæreticos circa hoc mysterium tam fœdè hallucinatos, præcipitauit in errorem, illud fuisse, quod naturam & personam creatam idem re ipsa esse arbitrantur. Damasc. lib. 3. fidei c. 3. [Hoc hæreticis inducit errorem, quod idem dicant naturam & hypostasim, suppositumve ac personam.] S. Anastasius Sinaita in 12. p. infinitis, sed ex instituto c. 8. 9. & 10. confirmat, naturam & personam non esse idem; & hanc ait esse traditionem Apostolicam, & doctrinam in Dei Ecclesia indubitam reclamationibus licet Philosophis, quos ait vix hæreticis in hac parte strauisse, ac præsertim Sequestianis, quorum refert fuisse decantatam illam naniam. *Idem sunt natura & persona.* In ipso autem fine operis docet sententiam Synodi Nicænæ & Ephesinæ atque aded Sanctorum (vt ait) quingentorum decem & octo Patrum ex vtraque Synodo computatorum ferre distinctionem naturæ & personæ. Non, dissimiliter Theodoretus dialogo immutab. fere initio tradit distinctionem naturæ & hypostasios siue personæ, nullam quidem esse, si externa spectetur sapientia, hoc est, & Philosophorum & hæreticorum, qui Philosophis potius quam Ecclesiæ ad hæserunt. Sed si Patrum doctrina spectetur, naturam & personam differre plurimum. Similia habet Eulogius

gius Alexandrinus l.9. ut est in Photij breuicula Co-
dice 2.30. Et Vigilius l.2. contra Eurych. Itemque Epi-
phanus Diaconus in 7. Synodo, actione 6. partitione
eius tercia. Vbi ait [Eurychianos per subuersionem
veritatis nihil aliud egisse, quam ut ostenderent natu-
ram & hypostasim idem esse, quæ sanè inter se differ-
re veni Ecclesiæ Catholicæ alumni agnoscunt.] Difer-
re Iustinianus in edicto fidei suæ, [non idem est na-
tura & substantia, omnes enim sancti Patres conso-
nantes nos docent, aliud esse naturam siue substantiam
& formam, & aliud substantiam siue personam.] Ean-
dem denique habet Ioannes Maxentius Dialo. 1. con-
tra Nestorianos *sub fine*, si tamen operæpretium est
serioris illius scriptorem, inter Patres annuere.

Mior vero quid Gabrieli Valques in mentem ve-
nerit 3. p. d. 3. l. n. 6. cum dixit, loca Patrum affirman-
tium non idem esse naturam & personam, non facere
ad rem præsentem; eo quod Patres non dicant natu-
ram & personam differre plusquam ratione: nec lo-
quantur de distinctione naturæ à persona in creatis,
sed in diuinis, nec agant cum Nestorianis, quorum
errorem profectum dicant ex indistinctione naturæ &
personæ, sed cum Monophysitis, Acaphalis & Seue-
ritianis, quos idcirco dicunt errasse, quia in Deo na-
turam & personam non distinxerunt. Vnde factum
est, ut errarint, dicentes humanitatem Verbo fuisse
factam in natura, non in persona. Hæc Autor prædictus,
quæ mihi dixi mira videri. Nam quod Patres allegati
agunt de distinctione plusquam per mentem est adeo
peripetum ut probatione opus non sit, si loca prolata
addeantur & consulantur, præsertim verò tam
distinctè & tam expressè id inculcat Anastasius Sina-
ita, ut excolatus sit qui hoc apud eum non videat.
Vnde Patres non agunt de distinctione naturæ & per-
sonæ in diuinis, quarum indistinctio certissima est ex
fide, nec hæreticos induxit in errorem; sed planè
agunt de distinctione naturæ creatæ à persona creatæ;
& ex ea parte cum alios hæreticos, tum Nestorianos,
quoque exagitant, quod duas Christi personas inde
colligerent, quia sunt in Christo due naturæ, & idem
esse personam & naturam arbitrantur. Monophysitæ
verò qui & Acaphaliac Seueritiani, ex eodem puer-
lo principio vnā esse Christi naturam colligebant,
quod tui sit eius persona, idem verò sint persona &
natura. Et quia vnā Christi naturam commenti sunt,
idcirco vnionem in natura factam dixerunt. Non au-
tem idcirco quod vnionem censuerint factam esse in
natura diuinā, non in persona. Id enim ad errorem
Monophysitarum nullo modo refert. Itaque respon-
do quæ Valques loca Patrum à nobis prolata pro di-
stinctione plusquam rationis, personam inter & natu-
ram creatam elidit vel eludere tentauit, vndique ri-
tus agit.

An rectè tribuatur Aristoteli.

81. Quod aliquid pro sententia hætenus discussa,
& substantiam non nisi ratione à natura distinctam
agnoscere, Aristotelis autoritate pugnabant, quem
uebant non distinxisse suppositiuitatem à natura, nisi
ratione, non est quod nos remoretur. Imprimis quia
mirum non esset, si Aristoteles indistinctionem sub-
stantiæ & substantiæ affirmasset, siue in substantijs
tantum immaterialibus, ut voluit Argenti. in 3. d. 6. q.
vltima, art. 1. ad 5. contra primam, siue connaturaliter
in quibuslibetque substantijs, ut significabat supra
Theodoreus, & sæpe affirmat Anastasius in *idv* q. ut
cap. 6. & 8. & 9. ac nominatim c. 17. in *fine*; nec non
S. Hieronymus epist. 57. Præcipuum enim, imò vnicum
validum argumentum distinguende reipia substanti-
æ creatæ à natura, ducitur ex mysterio Incarnationis,
quod Aristoteli fuit incompetum. Deinde non de-
Theoph. Raynaud. Christi.

sunt, qui admittant, Aristotelem substantiæ creatæ
& naturæ distinctionem à parte rei agnouisse. Ita enim
habet Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. Val. 4. d. 1. q. 4. p. 2. in *ollana*
sententia. Grelerus ad cap. 6. *idv* Anastasij Sinaite,
& Albertinus disp. 3. de substantia q. 1. n. 3. 1. qui hanc
esse Philosophi mentem colligunt ex tradita per eū di-
uisione substantiæ in primā & secundā, id est, ut ipsi
interpretantur in suppositum & naturam. Quæ qui-
dem probatio infirma admodum est, quia facile respon-
deri posset Aristotelem nomine substantiæ primæ non
intelligere suppositū plus quam ratione distinctum à
natura; vel certe non rectè per primam substantiam
intelligi suppositum, natura autem per secundam
substantiam. Tamen neque argumentatio, quæ ad
contrariam sententiam Aristoteli assignendam pete-
batur ex 7. Met. c. 6. est admodum virgens vel firma.
Ibi enim Aristoteles non cogitavit de indistinctione
suppositi & naturæ, sed ut Alexander optimè eo loco
vidit, agit de ente per se, atque in eo ente definitio-
nem esse eandem cum definito, negans idem contin-
gere in ente per accidens, quod vocat ens materiale.
Et ideo ait, in entibus materialibus, quod quid est dif-
ferre ab eo cuius est, non item in alijs. Quam eandem
doctrinam habet Philosophus illo 7. libro c. 1. Itaque
est Aristotele vix profecti quidquam potest firmum ac
solidum, quo substantiæ à natura distinctio, vel indi-
stinctio à parte rei suadeatur. Et verisimilius est illum
de distinctione à parte rei non cogitasse: quia cum ni-
hil de mysterio Incarnationis inaudisset, non fuit vnde
illi cogitatio de suppositiuitatis & naturæ creatæ di-
stinctione obreperet. Peripatetici tamen Christo pos-
teriores, eam distinctionem agnoscere potuerunt ex
rumoribus de hoc mysterio. Vnde Porphyrius apud
Nemes. libro de hom. c. 3. *sub fine* agnouisse videtur,
suppositi à natura distincti onem.

Vera sententia; substantiam creatam, esse mo-
dum positum à natura distinctum.

82. Amplectenda igitur est tertia sententia superius
proposita, quæ & substantiam creatam statuit positi-
uam, & distinctionem à parte rei inter eam acque na-
turam, profertur. Sed quia sub ea sententia duo di-
uersa placita comprehenduntur, nempe eorum, qui
distinctionem illam à parte rei affirmant esse tantum
minorem siue modalem, & eorum qui asserunt esse
realem maiorem, seu tanquam rei firmæ & ratæ ab al-
tera re item firmæ & ratæ, addendum frustra inuehi
maiorem illam distinctionem. Dummodò enim mi-
nor realis distinctio concedatur, sufficienter intelli-
guntur omnia quæ fides tradit de hoc mysterio, &
omnibus, ob quæ substantiam creatam posituam &
distinctam agnoscimus sic facis. E contrario verò nul-
lum suppetit argumentum idoneum, quo mutua sepa-
rabilitas naturæ & substantiæ eius probetur; quod
tamen est vnicum argumentum, quo distinctio realis
maior persuaferi solet aut potest.

Quæ in contrarium proferunt Autores pro maiore
reali distinctione allegati, lenia sunt. Aluares 3. p. d. 2. 3.
inde argumentatur, quod admissa ea distinctione, me-
lius intelligatur mysterium Incarnationis. Sed hoc quæ
facilitate dicitur, eadem negatur. Reuera enim perin-
de est ad hoc mysterium, dummodò substantia creatæ
statuatur separabilis à natura, quod æque habet, si sit
modus.

Aliter argumentatur Hurtadius d. 1. 1. Metaph. n. 4. 8.
& ex generali ratione modi probare contendit, substi-
tentiā non esse modum: sic enim ratiocinatur. Om-
nis modus naturæ, est essentialis determinatio illius ad
aliud. Atque nulla substantia hoc habet. Igitur non
est modus. Hoc argumentum Autor notat esse in Ca-
mestres. Id tamen non obstat, quo minus maior sit
H 2 falsa.

falsa. Ad quid enim aliud, determinat figura quantitatem? Quod si lubeat illam commentitiam modi notionem gratis admittere, non deerit quod ad maiorem dicamus. In promptu enim erit respondere, substantiam conferre naturae determinationem ad suppositum extrinsecum quatenus natura per substantiam suam statuitur independens à quocunque extrinsecus sustentante ac suppositante. Argumentatur præterea idem Autor, sed æque inualide num. 50. ex eo quod certum sit Verbum diuinum supplere creatam humanitatis substantiam, cum tamen nequeat supplere modum: Deus enim non potest supplere effectum formalem causæ formalis in eodem genere, quia ille causandi modus imperfectionem inuoluit. Hoc argumentum Autor fatetur non esse euident, ait tamen facere magnam fidem, fortasse apud credulos. Nam mihi quidem huiusmodi argumentatio nec leuissimam fidem ingenerat, qui euidentem censam æquè Verbum (aliter tamen quam in genere causæ formalis) supplere posse substantiam creatam modalem, ac firmam, & maiori realitate distinctam, nec plus repugnare vnum quam alterum.

Potentior in speciem est ratiocinatio, qua vititur Albertinus loco allegato q. 7. n. 18. dicens munus substantiæ esse sustentare naturam, & dare illi per se esse; proindeque oportere ut ipsa substantia per se sit, nec innitatur naturæ, quod necesse est facere modum, qui est entitas infirma, ac proinde ad alterius rei sustentationem inidonea. Verum hæc quoque machina, non difficile disijcitur; negando quod substantia ita debeat per se esse, ut non possit alteri inniti tanquam modificato. Sanè creatio quæ est essentialiter aliquid per se, & absque subiecto, innititur tamen (scilicet) cui ad quem est via tanquam modificato, cui ob infirmam naturam suam adhærescit. Quare similiter substantia, etsi naturæ tanquam modificato adhæret, dat tamen illi per se esse eamque substantialiter terminat, formaliter præstando, ut absque sustentante cohereat: sicut creatio adhæret rei creatæ, cui formaliter confert per se esse, & independentèr à subiecto quocunque.

Quid natura substantiali conferat modum prædictum.

§3. Ratum igitur esto, substantiam creatam esse verum modum à parte rei superadditum naturæ substantiali, eique formaliter conferentem per se esse. Hic verò vel inuitus adigor, nonnihil adhuc in Metaphysicis hisce tricus hærere, ut exponam quid sit illud per se esse, quod à modo isto substantiæ superaddito conferri formaliter dico. Id enim & ad vniuersum præsens negotium permagni interest; & eo non expósito ambiguum semper manebit, quorsum huiusmodi additiciam formam prouisam naturis substantialibus asseramus.

Est igitur per se esse, idem quod esse ab alio ut quomodolibet sustentante independens. Vel idem quod esse incommunicabile alteri tanquam subiecto aut termino substantiali. Considerandum enim est, quod supra præmisimus, entitatem substantialem, quæ extracta fuerit è causis suis, & per existentiam facta sit actualis manere indifferentem, ut ad hanc vel illum è duobus essendi modis determinetur; nempe ut sit per se & in se, vel ut sit in alio, sicut enim in accidente prius est quod sit actuale sine quod existat, quam quod tali modo existat, nempe in alio, à quo conferuari posset separatim, (ut patet ex accidentibus Eucharistiæ separatis à subiecto,) & tamen per inhaerentiam existentiae superuenientem determinatur ad essendum tali modo, nempe in subiecto: ita proportionaliter substantia creata cum primum facta est actua-

lis, per existentiam, determinanda est ad certum essendi modum; nempe vel ad modum essendi in alio tanquam subiecto, ut accidit formæ substantiali materiali; vel ad modum essendi in alio tanquam supposito, ut contingit humanitati Christi; nec ad modum essendi in se vel per se interuentu modi illius, quem hactenus adstruximus; per illam quippe substantia redditur formaliter impossibilis cum existentia in alio; siue cum dependentia ab alio ut sustentante subiectiue, vel suppositaliter; quod aliter dicitur, reddi incommunicabilem alteri ut sustentanti, cum subiectiue, tum hypostatice.

§4. Et non est quidem captu operosum, quomodo substantia sustentationem subiectiuam excludat; quia quid eas sustentatio sit, non difficile intelligitur: quod enim res aliqua à materia subiectiue pendat, eò quod tam infirmæ sit naturæ ut postulet produci adhibito fulcro, cui innitatur & actio, quæ est ipsa eius dependentia, & res ipsa dependens, idcirco non sit per se, sed in alio ac per illud; perspicuum nobis est ex accidentibus, quæ cum connaturaliter sunt, nemo dixerit per se esse ob tantam subiecti sustentantis indigentiam. Eam ergo dependentiam ab extrinseco subiecto sustentante, excludit substantia. Tamen hic non est effectus eius reciprocos, conuenit enim ei quoque modo essendi, qui accidentibus separatim confertur, eaque ita eorsum à subiecto consistat, ut tamen non sit substantia, quæ in naturas tantum substantiales potest cadere. Conuenit quoque effectus ille modo creationis, quæ res produciunt nulla à subiecto. Neque, tamen creatio est substantia, non modo quia accidentia creari possunt, etsi substantiæ capacia non sint, sed etiam quia creatio cum sit dependentia à causâ efficiente, habet se per modum viæ ad esse, estque eo aliquatenus prior, quod non habet substantia, quæ planè superuenit rei iam actuali & existentiam nactæ. Eatenus ergo substantia dicitur excludere à substantia dependentiam subiectiuam, quatenus substantia propria nemini debetur nisi præhabenti independentiam à subiecto in suo esse. Quod enim subiectiue pendet in esse, multò magis est fulcri externi indigum, quam quod à subiecto quidem independens est, sed tamen imperfectum est in illo gradu, quem in suo genere obtinet. Quare quod à subiecto pendet, non potest dici per se esse siue subsistere. Et quamuis dependentia subiectiuam, atque adeo etiam independentiam spectet ad modum quo esse communicatur à causâ efficiente, idcirco non possit formaliter conferri per substantiam quæ existentia & rei prius natura productæ superuenit, tamen quia substantia talem independentiam essentialiter præexigit, rectè potest dici eam per substantiam haberi, nempe præsuppositiue, esto non haberet ipsa vim excludendi à natura subsistente talem dependentiam, si aliunde præsupponeretur exclusio.

§5. Maior difficultas est circa alteram sustentationem externam nempe hypostatice, quam directè per substantiam excludi aiebam, collata naturæ sustentatione interna. Quid enim est ea sustentatio, vel quorsum necessaria est naturæ independenti à subiecto? Albertinus quidem disp. 3. de substantia q. 2. n. 15. & 16. & coroll. 6. n. 4. agnoscit in substantia creata respectu naturæ influxum quandam in genere causæ formalis posteriorem substantiæ communicatione facta naturæ per vtriusque coniunctionem. Tamen influxus ille in naturam, est omnino fictitius quia natura præiacet coniunctioni, qua iungitur cum substantia, & consequenter ante substantiæ aduentum habet totum suum esse. Quid enim ergo illi conferret substantiæ influxus? aut ad quid eo egeat, si per illud nihil accipit? Et verò Christi humanitatem à Verbo tantum diuino sustentari, certa fides est: & tamen nul-

has est Verbi in humanitatem influxus, qui sit Verbo peculiaris, cum opera ad extra sint omnibus aequè per-sonis communia. Non vacat itaque difficultate ea su-beratio, nec satis apparet, quid præstet formaliter substantia, quæ eam excludere dicitur. Res quippe per creationem producta, cuiusmodi est res quilibet substantia immutabilis, subdita licet substantia pro-ducta, non relaberetur in nihilum. Nec est potior ratio cur natura substantialis, si hoc complementum deper-deret, deberet in nihilum solui, quam cur videntia de-perditis integralibus quibusdam complementis, suum esse retineant. Itaque merito contra sic explicatum substantiæ effectum formalem insurgit Catharinus libro de gloria & lapsu Angelorum sub medium. Vide-turque annuere Lessius l. 12. de Div. perf. c. n. 37, ne-gans sustentationem naturæ substantialis per substan-tiam creatam.

Vera explicatio effectus quem substantia for-maliter confert.

86. Ex his igitur idcirco substantiam dici exclu-de sustentationem ab extrinseco supposito. & con-ferre formaliter naturæ sustentationem intrinsecam, sine ut sit per se, quia natura per hunc suum substan-tiam terminum complectitur ultimum, accipitque debi-tum habendi esse, illudque retinendi seorsim à quous alio & ut ita dicam accipit ius Latium separatorum in re-rum universitate. Quodcumque enim ens ciuitate hac mundana donatur, vel est sibi ipsi, duci que per se fa-miliam vel allegitur in familiam alienam, & alteri ad-hæret, nec fas est vlli enti aliter degere, quia ita fert decens & conueniens vniuersi administratio. Chari-tas ergo vel potius constitutum entis alicuius in ra-tione illa, quasi ciuis per se coherentis & famili-æ di-rectis, nec potest ab altero postulantis, est substantia.

87. Illustrare hoc licet, adhibita inductione omniū entium. Quoduis namque ens vel est substantia vel ac-cidens directè aut reductiue. Et accidens quidem ex sua natura additur alteri, & quasi modificatur, vnde non est minus si deest illi substantia. Substantia verò vel est diuisa, vel totalis. Substantia partialis si sit à subiecto dependens, quod habet forma materialis, est quoad hoc eiusdem rationis cum accidente, ita ut quous pertineat ad genus substantiæ & substantia dicatur quia essentialiter complectatur naturam in eodem genere, & destinatur ad constitutionem vnius tertij, quod est directè & totaliter substantia; tamen non plus ius habeat productionis ac conseruationis seor-sim ab alio quous ente, quam accidens. Vnde ei quo-que negatur substantia quæ conceditur substantiis partialibus independentibus à subiecto; puta materiæ & animæ rationali, quia hæ entitates suapte natura, & quantum est ex eo quod exigunt propter suum esse, possunt existere seorsim à quous alio; non enim sunt tanta caduca sed firma, & apta per se coherere, & id-circo dicuntur per se subsistere, & collocantur ad latius categoriæ substantiæ, tanquam entia apta per se co-herere, quod non conceditur humanitati præcisè à hypostaticitate. Non ponuntur tamen in substantiæ categoriæ directè, quia sunt essentialiter incomple-tæ. Quæ causa est, cur ingantur alteri; nempe mate-riæ formæ, & forma immaterialis materiæ ob bonum tertij ex eo nexu exurgentis. Incompletio namque hu-manitatis, quæ dicitur forma totius longè diueriæ ra-tionis est ab eâ incompletione, quæ cernitur in mate-ria respectu formæ, & in forma immateriali respectu materiæ. Nam humanitas dicitur incompleta, quia deest illi terminus vltimus sui generis, quem ob bo-num suum deposcit, tanquam connaturalem naturæ substantialis limbum, sine quo mutila est & carens iu-æ solitarie productionis ac conseruationis. At mate-

Theoph. Raynaud. Christum.

ria dicitur incompleta, (& idem est de anima ratio-nali,) quia quamuis terminata sit termino responden-te suæ entitati eique proportionali, idcirco possit se-or-sim à quocumque alio accipere & retinere esse con-naturaliter, si eius solius ratio habeatur tamen habendo (ut per est) rationem compositi essentialis apti ex ha-rum partium adunatione existere, hæ partes possunt iungi muto, non ut ipsæ sint, sed ut sit compositum physicum ex utriusque commercio & consociatione proditurum. Quare perfectio & consummatio sine competitio, quæ vni illarum partium ab alia aduenit, non est in ratione substantiæ, sed in ratione essentiae, & natura, ut patet ex materia, quæ completur suffi-cienter per formam materialem, quantumvis nō sub-sistentem. Liqueat igitur quod substantia partialis à subiecto independens possit esse vltimò completa & dici subsistens quantumvis alia ratione, quæ ad sub-sistentiam non pertinet, sit incompleta & ob bonum ter-tij, non autem ut ipsa sit, & ius seorsim essendi acci-piat, postulet compleri.

88. Tam verò substantia totalis, vel est tantum for-ma totius, quam dicere possumus totalem in ratione essentiae eiusmodi est humanitas; vel est totalis in ra-tione suppositi substantialis plenè constituti & ha-bentis formam totius. Prior substantia non est apta per se esse. Debet enim alteri inniti nempe supposito, quod quærit ob suum bonum, & ut ius habeat connat-uraliter accipiendi & retinendi esse alicubi in rerum natura. Nam quamuis, si sit ex partibus per creatio-nem productis, ut humanitas, vel si sit ens simplex, ut Angelitas, possit accipere & retinere esse abique alio ente à causa efficiente distincto, nec omni tali ente subdecto relaberetur suapte natura in nihilum, ut su-pra dicebamus: tamen præter naturale esset, & abs-que iure, ita conferre esse illudve continuare, quia lex vniuersi postulat, ut nihil in eo sit, nisi vel sibi ipsi, & consignatum caractere id denotante ac expofcen-te, qui est substantia; vel additum alteri, & in eius familiam allectum, cui proinde dicatur adhærere; & ab eo sustentari ad sensum prædictum. Sola posterior substantia, hoc est completa in ratione suppositi, nec postulat alterum à quo essentialiter compleatur ob bo-num tertij, ut materia & anima rationalis, nec à quo in se ipsa compleatur; id est per quod donetur iure La-tium separatorum in mundana ciuitate. Habet enim ius illud ratione substantiæ, quæ vltimò complectur ac perficitur in suo genere, ut proinde non sit quod ad ius connaturale accipiendi & retinendi esse seorsim ab aliis, emendicet fauorem extrinsecum, cum ipsa illi substantia interna sit ad id plus satis.

Qui proposita sententia astipulati.

89. Insinuauit vel etiam expressit hunc substantiæ effectum formalem Leontius l. de sectis act. 7. *sepe in-110*, distinguens duplicem hypostasios notionem. Vnam scilicet quæ quilibet verè existens, dicitur hypostasios habere. Quæ ratione ait, interdum accidentia quoque dici habere hypostasios, sola verò commenta ut trage-laphum vel chymæram, dici hypostasios expertia. Alia, quæ hypostasios habere propriè dicitur, illud quod se-or-sim & per se existit, ut Petrus & Paulus, qui esse in alio non habent, idcirco per se esse ac subsistere di-cuntur. Idem ferunt, quæ habet Damascenus in diale-ctica c. 65. docens præter cætera hypostasios nihil aliud esse quam substantiam separatam. Pulcherrimè & fu-sè in eandem sententiam disputat Theodorus in leger. ad Armenos *non multum ab initio*, definiens substan-tiam primam & propriè dictam iuxta doctrinam Pa-trum. Ait enim eam esse, quæ per se subsistit. Per se verò subsistere, ait idem esse, quod per se esse, ac non propter aliud, vel in alio suum esse habere, hoc est non

H 3 ege

egere altero aliquo extra se ad hoc ut existat, cuiusmodi ait esse hominem, Angelum, animam rationalem; Unde illud non propter aliud, quod adhibet in definitione entis subsistentis, non potest sonare exclusionem habitudinis ad partem essentialiter complementem aliam partem, eamque in genere naturae perfectientem ob bonum tertij: (eam quippe habitudinem includit anima rationalis, quam tamen hic autor agnoscit per se esse atque subsistere, atque adeo non esse propter aliud.) Sonat ergo exclusionem causae substantis, vel termini externi conferentis ius connaturale ad accipiendum vel retinendum esse in rerum natura.

Effectus subsistentiae propositus, idem cum perfectitate, & incommunicabilitate, ac individuatione naturae

90. Planè idem volunt, etsi non satis explicant, quorquor dicunt minus subsistentiae esse conferre rei esse per se. Id enim non posse intelligi de illo influxu positivo per subsistentiam collato naturae facile est deprehendere ex diuinis supposititalitibus, quae dant diuinam naturam esse per se (quatenus eam ultimò terminant) absque illo tamen influxu positivo vel causalitate in naturam diuinam; quae proinde dicitur per eas per se statui, quia ultimò completur ac terminatur per eas, quamvis neque flectitur in esse, neque influxum ullum ab eis accipiat. Habebimus ergo in creaturis analogicum effectum formalem subsistentiae creatae, si dicamus, eam circa influxum ullum complere ultimò & terminare naturam substantialem, dando illi ius ut per se sit, de qua seorsim à quocunque alio. Idque planè & perspicue sonare videntur voces *per se essendi*, quibus omnes effectum formalem subsistentiae exponunt.

Idem quantum existimo voluerunt alij, qui effectum formalem subsistentiae alijs verbis, eodem autem sensu tradiderunt, affirmantes subsistentiam conferre substantiae incommunicabilitatem, aut ut quidam auctores loquuntur, individuationem vel indivisibilitatem. Est porò distinguenda multiplex incommunicabilitas sicut & communicabilitas: neque enim omnes ad subsistentiam pertinent. Verbi gratia, ut omittam communicationes rationis, quae in genere & specie ad inferiora sua cernuntur, constat inter reales communicationes, ei, quae est causae externae ad effectum quem producit, nihil commune esse cum subsistentia. Res enim creata siue subsistat, siue non subsistat, eiusmodi est, ut debeat ei communicari esse à causa sua efficiente. De communicatione, qua aliquid communicatur alteri, tanquam pars toti, an pugnet cum ea incommunicabilitate, quae per subsistentiam confertur, lis est inter Doctores. Vasquez 3. parte d. 3. 2. id acriter negat, & pro se stare usum Patrum ac Conciliorum contendit, eò quod nusquam ratio subsistentiae ab eis usurpetur de parte quapiam, sed tantum de persona & toto supposito. Videturque posse confirmari ex Photio Cod. 219. [dicimus, (inquit) singulos homines animae naturam & naturam corporis habere; animae autem personam, & corporis vel animae subsistentiam, vel corporis, ne fabulae quidem finxerunt.] Optimus tamen loquendi Magister S. Thomas 1. p. q. 75. art. 2. ad 1. agnoscit subsistentiam aliquam esse partialem. Molliusque usus cum rigore, quo vox subsistentiae aliquando ad solas personas arctata est. Sicut etiam ex usu patris Conciliorum & Patrum vox *substantiae* de solis suppositis dicebatur, quae tamen postea eo usu mollito, traducta est ad partes quoque suppositi, designandas. Quis enim nunc animam negat esse substantiam? vel quis nunc corpus suum, substantiam esse differtur? Quidni ergo similiter, vocem *subsistentiae*, quantumvis olim alia fuerit eius acceptio, in eo sensu

usurpare fas sit, quo denoret partem substantialem ultimò terminatam, & completam in suo esse partiali, qualem esse animam rationalem, nec non materiam primam, indubitatum videtur; & optime evincitur ex mysterio Incarnationis, quo Verbum eas hominis partes assumptis certum est; ac proinde oportet connaturalem in eis subsistentiam agnosce, quam assumptio suppleverit. Quod autem Verbum suppleverit subsistentiam aliquam toti humano composito insidentem, non autem partibus, ut Vasquez fugit 3. p. d. 39. c. 3. longa confutatione non eget, cum supponat compositum esse tertiam entitatem à partibus unitis distinctam, quod est omnino commentum. Praeterea quod per triduum mortis Christi destructo composito, partes singulae essentialiter manserunt unitae Verbo sicut prius. Igitur unio ad Verbum, non composito toti, sed partibus humanitatis essentialibus inexistebat. Quo argumento extricare se nequivit Vasquez ibid. d. 3. 8. n. 6. nisi fingendo novam tunc Verbi unionem ad partes singulas faciendam, fuisse specie diversam à priore, ut ex subiectorum diversitate patet, & tantum duraturam pro illo triduo, quod voluntarium est, & gratis excogitatum, duntaxat ad declinandam difficultatem propositam. Quare supponamus ut manifestum, quod infra quoque sub puncti tertij initium magis confirmabimus, animam Christi & corpus eiusdem, subsistisse immediate in Verbo, ac proinde caruisse subsistentia connaturaliter partibus illis compeditura, quam Verbum supplevit. Atque ita concluditur, communicationem per modum partis non pugnare cum ea incommunicabilitate, quam subsistentia confert. Nihil igitur aliud est ea communicatio, quam dependentia ab altero ut sustentante ad sensum propositum. Sicut & incommunicabilitas per subsistentiam collata, nihil aliud est quam ius per se essendi seorsim à quocunque alio, cuius intuitu debeat conferri vel conservari esse rei, tanquam allecra in eius familiam. Sic enim non dependere, est esse incommunicabile alteri tanquam sustentanti, vel esse individuum. Quo sensu, à Boetio persona definitur substantia individua; & à Leontio in scholis act. 7. Christi humanitas negatur esse individua, quia non est seorsim, quod individua substantiarum habere solent, sed communicatur Verbo, estque in eo hypostasis.

91. Non video alium idoneum sensum, quo accipi possint Patres Graeci. Theodoretus dialo. *immortalis*, initio, Abucata opusc. 28. Epiphanius in 7. Synodo act. 6. tomo eius actionis tertio, & multi, quos profert Theodorianus in legat. ad Armenos, non multum ab initio, cum aiunt rationem subsistentiae in eo esse, quod per eam res fiat ut individuum, natura verò absque subsistentia sit sicut species. Nempe, quia est capax communicabilitatis cum altero ut sustentante, quod non habet pro ut subsistens, in quo convenit cum individuo quod est seorsim à quouis alio. Et hunc sensum illius modi loquendi, expressisse planè videtur S. Cyrillus libro singulari de S. Trinitate non ita pridem edito, ubi c. 10. insigniter omnino observat rem alteri se, habere in Deo, & in creaturis, quoad ea quae reipsa vel per rationem unum sunt utrobique. Et naturam quidem in creaturis, sola ratione universalem & communem esse affirmat; hypostases verò & proprietates individuales, penes quas hypostasim dignoscimus, esse reipsa plures, & quamlibet hypostasim, esse per se privatam & sigillatim. E contra verò in Deo, notat unitatem naturae esse planè realem in pluribus personis; distinctionem autem plurium illarum personarum à natura communi esse per solam rationem & cogitationem nostram. In quo discursu, naturam quam hypostasi subiecit, eatenus in nobis ait esse communem, quatenus hypostasim secernentem & dividuentem personas, eaque seorsim ab invicem collocantem, habet unitatem fundamen-

damentalem, quæ per rationem sit suo modo actualis, non excludit communicabilitatem ad plura individua. At per hypostasim, cuius primarium munus esse ait facere, ut hypostasis non inueniatur, sed separatim existant, efficiatur, ut ablata communione, se iunctio & impetum, ut in individuum exoritur. Affinitas habetur ibid. c. 12. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam.

93. Video tamen agere huc trahendum Rusticum dialogo contra Acephalos post medium. Vbi querenti dialogo, quid minus habeat humanitas quam homo, respondet, Superius est ostensum, quod Deus Verbum non personam nostram sibi inuenit, sed naturam. Verum tamen in sermone quem de definitionibus contra eos simul, Nestoriani quæ conscripsi, demonstratum est, quod natura quidem communem, (sicut dici solet) speciem repræsentat; persona vero sit concursus eorum, quæ descendunt substantiam rationalem. Individuum substantiam vero, esse circa proportionem, vel fundamentum, in quo incumbunt quæ circa sunt reliqua, sicut ipsum nomen ostendit & tanquam maxime propriam causam, in qua vniuersa quæ accipiunt nominantur, ut color, ut mores, ut habitus, & dispositiones, & quæ iis sunt similia & proprietates confluunt ipsæ. Interempto enim primo subiecto eorum quæ circa sunt individuum, nihil ultra esse, possibile est: à maxima vero causa, ut sit vnum quodque, id vero, & in quo incumbit ipsa totitas nominatur, id est, ab illo subiecto quod tanquam fundamentum est iis quæ circa sunt, tota consistentia substantia nominatur. Sed quia secundum redditam rationem, solent & irrationalium substantiæ nominari, queriam insensibilem, & inanimatam, hæc vero vniuersa personæ propriæ non ab omnibus dicuntur: ideo adiecti, hanc substantiam esse rationalem. Quoniam vero aliqui rursus volunt, & species, & genera substantiarum quæ dicuntur, substantias appellare, ideo adiectum est hanc substantiam rationalem, & individuum esse. Apparet, aliam esse mentem Rustici de individuatione per substantiam collata, quam creatorum quos retulimus. Eius tamen auctoritas, non est.

Concluditur, quid humanitati assumptæ decessit.

93. Habemus quod exponendum fuerat proposuimus, nempe quid de facto humanitati Christi decessit per assumptionem ad Verbum, & quid humanitas à Verbo accepit. Nempe decessit humanitati substantia creata modalis, quam ratione suæ vniuersæque partis essentialis, materiæ inquam ac formæ, habere debuerat; & loco vniuersæque illius substantiæ accepit vniuersæque illius partis complementum, siue perfectiorem terminum substantialem longè eminentiorem, quo adeptio feliciter excidit iure propriæ quasi familiaris dicenda, & facta est domestica Dei, allecta in eandem eam Verbo familiaris in ciuitate mundana; quo nihil sublimius, aut honorificentius excogitari poterat. Neque vero propterea Christi humanitas trunca, vel obliuiscens potest, quia non caruit illo quod esset de ratione humanæ naturæ ut natura est; sed defuit illi duntaxat complementum substantiale, quod est de ratione suppositi, non autem de ratione naturæ. Unde quia suppositum est natura completa, siue per connaturalem substantiam, siue per extrinsecam, rectè dicitur Christum esse perfectum hominem, ac personam perfectam.

Non potuisse vlla vi assumi naturam subsistentem, probatur auctoritate.

94. Reliquum in hoc puncto est, examen eius, quod de potentia absoluta fieri potuit. Hactenus enim tantum monstrauimus humanitatem Christi de facto fuisse à Verbo assumptam absque sua substantia, & quid sit sic assumi exposuimus. Difficultas ergo superest, an humanitas Christi poterit assumi à Verbo, de potentia absoluta, non abiiciendo substantiam propriam, & connaturalem, sed eam retinendo. Affirmat Hurdus d. 11. Metaph. l. 7. sed sententia contraria est longè comunissima, eamque videtur tradidisse Ephraemius apud Photium Cod. 228. affirmans, impossibile esse personam iungi personæ, & agit de personæ alienæ ad propriam comparata. Locus est ex Ildori Pelusiorum epistola ad Domitianum. Similiter Anastas. c. 10. id. pag. 175. hæc verba habet, sex duabus naturis vna hypostasis componi potest, ut patet exemplo hominis. Ex duabus vero caracteristicis hypostasis, non est possibilis vnio secundum hypostasim. Vnde colligitur non posse in Christo agnosci duas hypostases, humanam scilicet & diuinam. Eadem argumentatio adhibetur à Iustiniano in edicto fidei suæ, qui dixerit ait, [duæ substantiæ, seu personæ, secundum substantiam vniri non possunt.] Apud Paschasium l. 1. de Spiritu sancto c. 4. hæc argumentatio textitur ad id probandum [de duabus rationalibus diuersisque substantiis, præsertim de Dei, & hominis, præsertim de creatoris, & creaturæ vna fieri non potest; de duabus vero personis vna fieri potest, sicut legimus caput & corpus Christum & Ecclesiam vnā tenere personam. Erunt enim (inquit) duo in carne vna. Et sicut apud nos homines, filius Patris familias iuxta Patrem, vel seruus iuxta Dominum, personæ propriæ locum non habet, ita in Deo & homine, gemina quidem substantia, sed non gemina persona est; quia persona personam consumere potest, substantia vero substantiam, consumere non potest.] Vt vero de probationis illius efficacia pronuntiemus, mens tamen Paschasij aperta, est, implicare, ut persona assumat personam.

Videmus autem eodem iure pro hac sententia profere posse sensum vniuersæ Ecclesiæ, quæ definiuit deesse Christo substantiam creatam. Hoc vero vndem potuit colligere Ecclesia, si verum est substantiam posse cum externa coherere in eadem natura? Nam ex reuelatione tantum habemus, humanitatem Christi suppositari à Verbo, & eundem esse Deum simul & hominem, quæ omnia possent vera esse per accessum suppositi creatæ ad humanitatem, salua creatæ ipsius humanitatis substantia, si verum esset duas substantias vnā propriam, alteram alienam, posse simul in eadem natura habere locum. Aut ergo labat definitio Ecclesiæ, quæ ex eo quod humanitas Christi subsistat per Verbi substantiam, (id enim duntaxat per reuelationem didicit,) sanxit abrogandam esse substantiam humanitatis propriam; aut quid nefas est, Ecclesiam, coluranam veritatis vacillantem dicere, fatendum est, substantiam propriam ne de potentia quidem absoluta, iungi posse cum substantia aliena.

Stabilitur item ratio.

95. Ratio huius veritatis est ex dictis manifesta. Omnino enim repugnat, ut eadē natura sit sui iuris, ducaturque familiam, & simul subsistat alteri, in cuius familiam sit allecta. Siue quod idem est, repugnat idem simul esse per se, & non esse per se, simulque esse in se completum, & non esse completum. Quamuis enim vterque modus efficiendi sit positius, tamen eorum

coniunctio in eadem natura, contradictionem inuoluit. Sicut esse eum simul & rectum, esse quadratum & rotundum, stare, & sedere, ferri sursum, & deorsum. Itaque sicut in his exemplis non declinaretur contradictio, allegando interuentum duplicis formae positivae; quin potius eadem planè forma formalem effectum conferre supponeretur, simulque illum non conferret ob praesentiam alterius incompossibilis. Ita in re praesenti, eadè natura supponeretur subsistere per se, quatenus haberet propriam subsistentiam, simulque subsisteret in alio, quod est non esse per se, & scilicet, tantumque abest, ut natura terminata per alienum suppositum dici possit per se subsistere, ut potius si res ad vinum refecit ea locutio quam nunc loquentes cum multis adhibuimus de natura per extennum suppositum terminata, quod subsistat in alio, corrigenda videatur. v.g. de humanitate Christi, si castè omnino, ac planè deformatè loquendum est, non est dicendum, quod subsistat in Verbo, quamvis ita passim loquimur, & iam olim Hyppolitus homil. contra Noëtum n. 13. sed potius dicendum propriè est, quod Verbum in ea subsistat. Qua ratione Bellarminus in recognit. lib. 3. de Christo cap. 2. suum illum loquendi modum à plebisque aliis usurpatum, *natura humana in Verbo subsistit*, castigari vult, & mutari in modum loquendi à S. Leone usurpatum, quod humanitas cum diuinitate in vnam personam Verbi conuenit. Vel iuxta modum loquendi S. Thom. 1. p. q. 2. art. 4. & in 3. d. 6. q. 1. art. 1. dicendum est quod Verbi persona subsistit in humanitate. Si igitur humanitas Christi rem ad vinum refecit, & sermonis castitate omnimoda seruata, non potest dici in Verbo subsistere, quando minus dici poterit naturam aliquam ab extenno supposito terminatam, subsistere simul in seipso, ac per se esse.

Fundamenta contraria disiciuntur.

96. Non est quod in excutiendis contrariae sententiae rationibus inuideret. Nihil enim ab Hurtadio, qui primus eam sententiam typis mandauit, proferri pro ea video: sed totus est in vellicandis nostrae sententiae rationibus, quod quàm infeliciter fecerit, videbit, qui rationes quas proposuimus, cum eius oppugnationibus componet. Nolim verò ex eo quod plures subsistentiae propriae possint terminare eandem naturam, (id quod etiam non dubito quin per plures alienas praestari queat,) colligere quemquam naturam vnam substantialem posse simul habere duas subsistentias; extraneam vnam, propriam alteram. Hoc enim perperam colligeretur, quia plures subsistentiae propriae, tantum statuunt rem in se ac per se. Plures item subsistentiae alienae, statuunt tantum rem in alio. Rem autem pluries esse per se, aut pluries esse in alio, nullam inferit repugnantiam. At subsistentia propria confert rei esse per se, quem effendi modum excludit aliena subsistentia, per quam res est in alio. Vnde ex pugna effectuum formalium necessariò, & inseparabiliter consequentium formas illas, rectè colligimus ipsarum inter se formarum incommunicabilem pugnam, quae planè abest à pluribus subsistentiis propriis, efficientibus eandem naturam: Itemque à pluribus extraneis, cum solae eandem naturam terminant, nulla eadem naturae connaturali subsistentia adiuncta. Quare si ut res proprias & connaturales subsistentias concurrere ieiunamus in eandem diuinam naturam, ita vel plures proprias, vel plures extraneas in eandem creatam substantiam concurrere, nihil est, quod veteri loquendo de potentia absoluta.

Quaestum 3. Propter quid humanitas assumi à Verbo potuit.

97. Pergo ad punctum tertium initio capitis propositum, nempe ad radicem assumptibilitatis naturae humanae; seu quid faciat in natura humana, propter quod à Verbo assumi ad modum hactenus explicatum poterit. Vnde intelligemus quanam alie huc naturae siue entitates potuissent assumi obedientialiter, ac de potentia absoluta, si ita Deo libuisset. Cum enim totum fundamentum assumptibilitatis, (quacumque tandem sit persona assumens,) sit potentia obedientialis ob conuulsa per assumptionem naturae iura; praesertim verò cum persona assumens est diuina, perspicuum sit, assumptionem non nisi obedientialiter perfici posse ob eminentissimum, & omnibus modis indebitum esse diuinum, ad quod natura creata per assumptionem à diuino supposito cecidit, non potest esse dubium quin monstrata radice assumptibilitatis obedientialis in humanitate, habituri simus causam proportionaliter ad omnes aequè naturas substantiales extendendam ob eandem in omnibus potentiam obedientialem positivam, siue non repugnantiam ad recipiendum à Deo, quicquid cum ipsis omnipotens Dei manus operari constituerit supra naturalem exigentiam.

Humanitas ergo ideo potuit hypostaticè à Verbo assumi absque repugnantia, quia est complebilis in genere substantiae, potestque vel per terminum additum intrinsecum constitui sui iuris, vel iuris alieni, si terminus ille sit extrinsecus. Nihil enim vetat, humanitatem abiecto connaturali illo & intrinseco termino compleri ab extrinseco, quia complementum illud connaturale potest ab ea uelli, quippe non prius ei identificatum, ut vidimus. Haec ex dictis clara sunt. Nec refert quod humanitas essentialiter compingatur ex partibus, imò aliud non sit quam partes eius essentiales vnita; anima inquam & corpus. Vtraque enim illa pars est connaturaliter capax vicini sui intrinseci complementi, ac termini substantialis, quo statuatur independentè à quocumque, ut supra vidimus. Quia sicut haec partes naturaliter absque nouo influxu possunt se solis existere, ita decuit illis conferri quicquid eis consentaneum erat in ratione substantiae diuiduae. Vnde Theodorus Abucara opusc. 29. quamuis dicat huiusmodi entia non esse hypostases, quia sunt partes essentiales, tamen ait esse entia hypostatica, quia possunt existere solae, ac se solis, nec quaerunt aliud, ut ei innituntur, sed coniunguntur ob bonum tertij inde exsurgentis, siue compositi.

Etiam Christi humores potuerunt assumi adaequatè.

98. Maior difficultas esse potest, quod ad humanitatem integrandam, praeter partes illius essentiales, de quibus hactenus, concurrant quaedam entia purè materialia. v.g. sanguis, quem supra vidimus fuisse Verbo Dei copulatum immediatè, etiam quoad formam; & tamen posito, quod puto verissimum, nempe quod sanguis non viuat, praesertim vita hominis, seu per animam rationalem forma eius est purè materialis, ac proinde pendens ab influxu subiectiuo materiae, quem vidimus pugnare cum subsistentia connaturali rei sic dependentis. Non enim forma materialis potest naturaliter existere solitaria, sed postulat adiungi materiae à qua insisteretur, per verum influxum physicum. Quomodo ergo dici queat per se esse sine subsistere? Quare si radix assumptibilitatis est capacitas carenti proprio, & connaturali complemento substantiali, perspicuum videtur, haec entia, quae nullum tale complementum proprium naturaliter sortiuntur, non esse assumptibilia,

ha. Vnde humanitas quatenus integrata ex huiusmodi entibus, non potestur radice assumptibilitatis. Esto eam habere, præcisè quatenus ex suis partibus essentialibus, corpore inquam, & anima compingitur.

Hæc difficultas rectè probat formas materiales, atque adeo etiam corpora ex eis compacta adæquate esse subiecto, & ea adiunctio est huiusmodi formæ, plures subiectis, & termini per quem alleguntur in loco complementi, & termini per quem annexuntur cum familiarum compositi, cuius materia annexuntur cum dependentia subiectiva. Quamvis igitur difficultas proposita rectè evincat has formas non subsistere, atque adeo non esse assumptibiles per propriam subsistentiam abiectionem, tamen quia extrinsecè terminantur ex modo quo dixi, & nihil verat aliquid extrinsecè terminatum quoad esse, siue existens in alio, læpius existere in alio, ac pluries extrinsecè terminari; propterea admittit formas quoque materiales licet naturaliter subiecto affigantur, & ab eo pendeant, esse assumptibiles male repugnant. Vaque 3. p. d. 3. o. c. 5. Ratio quæ miror est, quia latius patet esse assumptibile, quam esse connaturaliter terminatum subiectualiter proprio & interno complemento. Sed ut aliquid assumptibile existendum in alio subiectualiter terminante, læpius est, ut perfici ab eo possit in genere substantiæ, & modum essendi inde participet. Idque similiter dixerunt, qui fatentur formam quancunque substantialem non subsistere seorsum, & tamen concedunt anti-mam rationalem assumptibilem ad Verbi hypostasim, quia per eam perficitur subiectualiter. Ita cum plerisque Philosophis 3. p. q. 4. n. 2. 1. Hoc autem verè habent formas materiales sanguinis, & aliorum humorum humanitatem Christi inegantium, si comparentur cum divinitate Verbi subsistentia, quæ proinde in illis subsistit. Vnde quod passim dicitur subsistentiam Verbi esse in hypostasim subsistentiæ connaturalis, & propriæ, verum quidem est quoad præcipuas humanitatis partes, nempe quoad essentielles: Quoad alias verò partes, quæ non sunt partes nisi secundum quid, ut sunt humores; valet tantum ratione materia quæ sola in eis connaturaliter subsistit, ac terminatur intrinsecè. Quæcumque igitur entia ad integram hominis constitutionem pertinent, est ex parte formæ careant connaturali subsistentia, potuerunt radice assumptibilitatis, potueruntque ad divinam supposititalitatem sustolli.

Extenditur resolutio ad substantias quasque, præ materialibus.

99. Facile hinc erit iudicium ferre de aliis quibusvis entibus, fuerintne à Verbo assumptibilia hypostasim. Vnde habebitur resolutio huius puncti de potentia absoluta loquendo. Omnia itaque alia entia, vel sunt substantiæ totales, aut materiales, aut immateriales, vel sunt accidentia. De aliis substantiis materialibus, eadem ratio est, quæ de sanguine, & humoribus Christi. Vnde sicut has substantias, non obstante materialitate, ac subiectiva dependentia formæ, vidimus esse assumptibiles, ita idem de omnibus aliis compositis præ materialibus est pronuntiandum, esseque id intellectu multò facilius de substantiis materialibus, intra quas nulla esset substantialis compositio essentialis, ut non pauci censent de celo; quod solis partibus entitatis constare volunt. Huiusmodi quippe substantia nullam intra se haberet dependentiam subiectivam, sed tota esset subsistens connaturaliter. Quare nihil obstat posset, quominus termino suo connaturali spoliata, alienum suscipere. In compositis autem præ materialibus constantibus forma dependente à subiecto, nec pertinentibus ad veritatem humanæ naturæ, ea est difficultas, quam proximè discussimus, quoad Christi corporis humores, quæ quamvis non sit prorsus nulla, videtur tamen sufficienter extricata. Quare has quoque substantias materiales, assumptibiles à Verbo fuisse non dubito.

100. Sunt qui in contrarium obdant indecentiam. Id enim vnum spectasse videntur, qui inficari sunt Verbum potuisse assumere vivens irrationale. Ita Cartul. in 3. d. 2. q. 2. Hentius quodlibet 1. 3. q. 5. Huradus d. 1. de anima c. 46. & Picus q. 4. Apolog. sed id eum retractasse refert ex Echio Hentiq. l. de Sacram. in genere c. 21. n. 1. littera B. Et merito sanè id retractavit. Rectè enim iis qui talia obdant, opponere possumus illud Tertulliani libro de carne Christi c. 4. [Si Christus de lupa, aut vacca, aut fœe prodire voluisset, & fœæ aut pecoris corpore indutus regnum celorum prædicaret, (nempe formante Verbo per huiusmodi corpora voces ad id opportunas,) tua opinor illi censura præscriberet? Torpe hoc Deo, & indignum Dei Filio, & stultum propterea, qui ita credat sit planè stultum, si de nostro sensu iudicamus Deum.] Omnino item hac facit egregia disp. Greg. Nysseni in orat. magna Catechet. c. 27. ubi obdantibus non decuisse ut Verbum ad nostras abiectiones demitteret sese, sed aptius fuisse factum, si cælestem substantiam assumeret, respondet in hunc modum. [Nihilò tolerabilius videtur esse turpitu, & dedecus, quod Deus cælestis corporis figuram susceperit quam terrestis. Ab eius enim qui est altissimus, & ad cuius altitudinem non pater aditus, natura; ex æquo dilatat omnis creatura, & sunt omnia ei æqualiter subiecta. Nam id quod est eiusmodi, ut ad id omnino non pateat aditus, non alicui quidem præbet aditum, aliquid verò ad ipsum non potest appropinquare: sed ex æquo vniuersa quæ sunt, superat, & supereminet. Neque ergo terra est remotior à suprema illa dignitate, neque cælum propinquius: neque quæ vitam degunt in utroque elemento hac in re quicquid à se invicem differunt, ut alia quidem attingant naturam ad quam non pater aditus; alia verò ab ea secerantur. Nam sic quidem existimarem, vim illam ac potestatem quæ omnia continet non ex æquo omnia pervadere: sed in alijs quidem eam esse abundantiorè, in alijs verò magis deficere: & ex maioris minorisque differentia, compositus ex consequenti apparebit Deus, ut qui sibi ipsi non conveniat, si quidem procul esse à nobis existimetur ratione naturæ: alicui autem alij appropinquans, ex eo quod propè sit, facile possit apprehendi. Sed vera ratio, in excelsa & sublimi illa auctoritate, neque deorsum aspiciit, neque sursum per comparisonem. Omnia enim ex æquo sunt subiecta potestati illi, quæ præest omnibus. Quamobrem si terrestrem naturam existimabant indignam quæ cum Deo connectatur, neque vlla inveniretur digna. Quod ait Nyssenus de cælesti substantia ad humanam comparata, & pari utriusque indignitate, ut à Deo assumatur, atque locum habet in substantia humana ad ferinam vel pecuinam, & quamlibet irrationalem collata. Vnde si humana assumi potuit, (ut verè potuit, quando quidem de facto assumpta est) æquè de potentia absoluta assumi potuisset natura quælibet irrationalis.

Quàm multa præ materialia, Patres assumptibilia censuerint.

101. Hanc fuisse plurimorum Patrum mentem, dubitare non licet. Plerique enim censuerunt columbam, quia per tēpus baptismi Christi insedit ei assumpta hypostaticè fuisse à Spiritu sancto Ita Tertullianus l. de carne Christi c. 3. Verbis illis in Marcionis phan

Phantasma intortis. [Confudisset te hinc Evangelium Joannis prædicans Spiritum columbæ corpore lapsum (alij legunt, *corpore illapsum*) descendisse super Dominum. Qui Spiritus cum hoc esset tam verè erat & columba quàm & Spiritus; nec interfecerat substantiam propriam, assumpta substantia extranea.] Difertè idem habet auctor libri de cognit. veræ vitæ c. 13. Fateor hoc falsum esse, vt rectè statuit apud Augustinum Autor libri 3. de mirab. sacre Scripturæ c. 5. & ipse August. 2. Trinit. c. 6. & l. de agone Christi c. 22. vbi quibusdam affirmantibus Christum non plus natum esse de matre femina, quàm columba in qua Spiritus sanctus apparuit, de ovo sit nata. Respondet illam quidem columbam verum corpus habuisse columbæ, nec tamen fuisse de alia columba natam, [quia non columbas liberare venerat Spiritus sanctus, sed hominibus significare innocentiam & amorem spiritalem; quod in columbæ specie visibiliter figuratum est. Dominus autem Iesus Christus qui venerat ad homines liberandos, in quibus & mares & feminae pertinent ad salutem, nec males fastidiuit, quia marem suscepit: nec feminas, quia de femina natus est.] Quæ ratio aperte supponit, columbam non esse hypostaticè à Spiritu sancto assumptam, vt Auctores proximè prolati affirmabant. Et quanquam Sandæus lib. 1. Theol. symbol. comment. 2. exercit. 3. valde multos auctores adducens, censet iuxta D. Augustinum, columbam illam ita fuisse verum corpus, vt tamen non esset vera columba, tamen ad rem præsentem id non refert. Quamvis ergo communior Patrum, & fixa omnium Theologorum sententia rectè statuat, corpus illud, vel columbam illam, non fuisse à Spiritu sancto hypostaticè assumptam, vt Suares rectè affirmat t. 2. 3. p. d. 22. f. 2. tamen inde liquet, Patres prædictos nullam vidisse repugnantiam in ea corporum vndeunque materialium & irrationalium assumptione. Sed & Rupertus in opere de diuinis officijs, panem & vinum in Eucharistia non destrui, sed per Verbum assumi hypostaticè affirmavit. Quam assumptionem, & vt Algæus contra eam sententiam loquitur, *impersonationem*, refellit ipse Algerius ex veritate verborum, & certa traditione Patrum, quæ docet panem & vinum per consecrationem aboleri: non autem ex eo quod impossibile sit panem atque vinum assumi à Verbo. Ac proinde non videt repugnantiam vllam in ea assumptione naturæ inanimatæ & irrationalis. Id quod confirmare licet, ex tridua Verbi vnione cum materia inanimata, & nullo modo rationali. Quod argumentum Almainus in 3. d. 1. q. 1. vocat *fortissimum* in hanc rem. Imo non pauci inter quos est Suares to. illo 2. d. 88. f. 3. in fine, existimant Verbum per illud triduum assumptisse integram substantiam cadaueris, non tantum ratione materiæ, quod certum est, sed etiam ratione formæ; quod improbabile non est, quamvis nequeat sufficienter stabiliri, & absolutè appellatur à Magroino in 4. d. 43. q. 1.

Inieci linguæ, fræni. Notatus Gabriel.

102. Perspicuum itaque videtur, substantiam quâcumque irrationalem, quamvis neque sit personabilis (vt sic dicam,) neque beatificabilis fuisse, tamen hypostaticè à Verbo assumptibilem de potentia absoluta. Prudenter tamen Caietan. 3. p. q. 4. art. 1. franos hac in parte iniiciendos linguæ decernit, monens tamen verum esse de potentia absoluta substantiam quamcumque irrationalem esse diuinitus assumptibilem; abstinendum tamen esse speciali explicatione multarum commemorato indignarum assumptionum. Nusquam enim verecundiores esse debemus, quàm cum de Deo agitur, vt Seneca ex Aristotele dixit l. 7. nat. q. 9. c. 30. Merito autem castiganda est inuerecunda simplicitas

Gabrielis in 3. d. 1. q. 2. art. 1. *littera B.* vbi ex cōfessione proposita infert præter cetera hæc corollaria, vel relatu indigna, [hæc propositio potest vera esse. Deus est lapis. Deus est asinus.] Nimirum si Deus naturam lapidis aut asini suppositaret. Tamen enim verum est, quod asserit de lapide & asino diuinitus assumptibilibus, tamen inuerecundum est talia de Deo effatire, & pacem piarum aurium violare. Habētque planè hīc locum prudentissima Epiphaniij disputatio contra Democritas, hæc. 77. sollicitus de Christi excrementis & alijs, quæ silete præstat.

Aiebam porro, si natura irrationalis diuinitus assumetur, non oritur inde personam, quia persona est suppositum in natura intellectuāli subsistens. At supponimus naturam illam intellectuāli destitutam. Nō posset igitur ex ea & suppositualitate diuina, per ordinē tantum ad eam spectatā, exurgere persona, vt rectè censuit Scotus in 3. d. 2. q. 1. art. 2. Perperam verò Rada in 3. controu. 4. art. 1. contrarium existimat probabile, cum sit aperte falsum, & contra ipsam personæ notionem. Equè perspicuum est, quod addebam, naturam irrationalem, etsi assumi possit, non posse tamen reddi beatam. Nam assumptio est quid emortuum, nec postulat in natura irrationali actum vllum vitæ intellectuālis, qualem includit beatitudo, quæ essentialiter continetur perfectissimis actibus vitæ intellectuālis. Vnde non potest locum habere extra naturam intelligentem, quamvis extra eam cadere optimè possit assumptio. Natura item intelligens, quia assumptio anterior est diuina fruitione & beatitudine, potest assumi, & tamen non effici beata. Et ita rectè & late Franc. à Christo in 3. dist. 2. q. 2. & Argent. eadem dist. quæst. vnica art. contra Henricum quodlib. 6. q. 6. cuius argumenta inania sunt, frustraque in eis longam operam consumit Argentina.

Angeli, assumptibiles.

103. Venio ad substantias completas immateriales, hoc est ad Angelos de quibus, si paucos antiquos excipias, quos refert Carthusius in 3. d. 2. q. 1. videtur communior omnium sententia, quod assumi à Deo possint. Et habent sanè assumptibilitatis radicē propositam, nempe naturam substantialem vltimè perfectibilem termino intrinseco ex natura rei distincto, ac proinde separabili. Videtur quidem S. Thomas de ea separabilitate substantiæ à natura Angelica loqui difficiliter 1. p. q. 3. art. 3. nec patum in eo loco enodando laborant Barnes, ibi & Ragusa 3. p. d. 35. & d. 56. c. 1. non potest tamen idoneum vllum fundamentum proferri, cur ille vt sic dicam limbus naturæ competat humanitati, desit autem naturæ Angelicæ. Nec obscure idem insinuat Apostolus, cum Angelos à Deo apprehendi potuisse, æquè ac semen Abraham, supponit Hebr. 2. Cum ergo semen Abraham apprehensum sit, & à peccato in quod prolabeatur fuerit potenter retractum interuentu assumptionis per Verbum, quæ sine separabilitate substantiæ humanæ nequit intelligi, concedendum est eam quoque separabilitatem habere in Angelis locum, quod ex instituto confirmo in natur. Theol. dist. 3. à n. 55. Hinc perspicua manet Angelorū hypostatica assumptibilitas, vltimusque, consummata iam inductione colligere licet, omnem omnino substantiam, siue dimidiatam, siue essentialiter completam atque totalem, esse diuinitus hypostaticè assumptibilem, & radice assumptibilitatis proximè explicata potiri.

Non item accidentia.

104. Restant accidentia. Hæc aliqui censuerunt posse à Deo assumi hypostaticè. Ita Aluarez 3. p. d. 22. concl. 5. d. Aquar. in 3. d. 2. concl. 5. Val. 3. p. d. 1. q. 4. p. 1.

eam assumi. Hoc voluit D. Thomas 3. p. q. 6. art. 1. & 2. cum dixit Verbum assumpsisse carnem mediante anima, & animam mediante spiritu. Et ita habet D. August. de agone Christi c. 18. verbis illis: [Inuisibilis & incommutabilis Veritas, per spiritum animam, & per animam corpus suscipiens, toto homine assumpto, ab omnibus cum infirmitatibus nulla sua contaminatione liberauit.] Non dissimiliter loquitur epistola 3. & Naz. orat. 35. *sub fin.* Laudat in hanc rem Rufinum, eique subtribit Cassianus l. 7. de Incarnat. cap. 27. his verbis. [Rufinus quoque Christiana Philosophia vir, haud contemnenda Ecclesiasticorum doctorum portio, ita in expositione Symboli de Domini natiuitate testatur: Filius enim, inquit, Dei nascitur ex Virgine, non principaliter soli carni sociatus, sed anima inter carnem Deumque mediante generatus.]

Hec tamen non euincunt nisi congruitatem assumptionis partium illarum sic se habentium. Quare si Deo placuisset, non est dubium, quin anima absque intellectu, & caro nuda ac expers anima, potuisset assumi. Idque sufficienter liquet ex dictis superius. Nec puto refutari. Origenem l. 2. peritarchon cap. 6. & qui eum descripsit autorem libri secundi de Incarnatione inter D. Augustini opera inserti, cum aiunt, Verbum non potuisse vniri carni, nisi mediante anima. Neque enim de absoluta possibilitate videntur cogitasse, sed de congruitate ac decencia. Sine dubio namque, si Deus carnem non mediante anima assumpsisset, defuisset decor ille, qui in carnis animata assumptione emicuit. Vnde supposito quod decor ille exhibendus esset, non fuit possibile animam mentis expertem, vel corpus anima destitutum, assumi. Absolute tamen, potuissent assumi, nec id Deum dedecuisse posidne, si ita visum aeterna sapientia fuisset. Nunc autem regula eiusdem sapientiae tulerunt, vt is ordo congruitatis quem exposuimus seruaretur, salua tamen immediata vniusque partis vnione ad Verbum; ita vt corpus non exceperit vnionem hypostaticam mediate tantum, seu per animam, quam solam proxime afficit, sed verè ipsum quoque corpus, terminetur immediatè ac formaliter per subsistentiam Verbi, eique per vnionem in ipso corpore intrinsecè ac proxime receptam, coniungatur. De his igitur non est quaestio.

Sed tota difficultas, quae circa ordinem in partium assumptione seruatum agitari hoc loco potest, pertinet, primò, ad comparationem partium humanitatis essentialium, & vnionis ipsarum inter se; quod est quaerere an prius natura corpus fuerit vnium animae quam Verbo. Similiterque de anima quaeri potest, priusne Verbo quam corpori vnita fuerit. Secundò, praesens difficultas pertinet ad comparationem partium humanitatis cum ipsa humanitate: Quod est quaerere, an prius sint assumptae partes essentialia humanitatis, quam humanitas tota, vel è contrario.

Partes humanitatis prius Verbo vnita, quam inter seipsas.

107. In priore difficultate, omnino verum censeo, quod prius natura partes singulae essentialia humanitatis sint vnita Verbo, quam inter seipsas. Ratio est quia subsistentia Verbi in partibus naturaliter subsistentibus suffecta est creata, & eodem non modo temporis, sed etiam naturae ac rationis instanti ipsa aduenit, quo aduenisset subsistentia creata nisi praeventa & praepedita fuisset. Nam nisi intelligeremus subsistentiam Verbi tunc aduenire, falsò diceremus eam praeventire subsistentiam creatam, & exortu prohibere. Vnde nihil obstat, quominus ante intellectum superuentus subsistentiae Verbi praetelligeremus subsistentiam creatam afficere humanitatem. Quae difficultas euanesceat, admittendo, quod subsistentia Verbi adueniat

cuiuslibet parti essentiali humanitatis, in eodem signo ac instanti naturae, in quo aduenire deberet subsistentia creata, si permitteretur exorire. Atqui subsistentia creata aduenit naturaliter animae & corpori priusquam iungantur inter se physico nexu ad confluendum compositum; quia prius est partem vnibilem esse in se, quam iungi alteri parti: sicut etiam prius est, quamlibet illarum partium esse in se, quam cauere compositum, quod praestat per vnionem: Quia prius est esse in se complete, quam aliquid cauere extra se. Prius igitur & ratione & natura, assumpta est à Verbo anima, itemque corpus, quam naturalis vnio partes illas ad còpositi fabricam vincularer. Id quod etiam colligere ex eo licet, quod disrupta vnione humanitatis cū Verbo nō tollatur vnio partium humanitatis cū Verbo. Vt cōstat ex triduo mortis Christi, quo anima Christi itemque corpus reuinit priusnam cum Verbo vnionem, disoluta tamen ac destructa vnione humanitatis constitutente. Si verò vnio partium cum Verbo disoluere, impossibile esset vnionē humanitatis cū Verbo perseuerare. Inde ergo colligere licet, vnionē partium cum Verbo esse natura priore physica vnione partium inter seipsas: Vnio siquidem humanitatis cum Verbo, supra hypostaticas vniones partium, dicitur duntaxat ipsarum partium vnionem physicam inter seipsas. Quare vnio partium ad Verbum, vt independentior est vnione partium inter seipsas, ita & natura est anterior.

Quae in contrarium opponuntur. Valques 3. p. d. 37. c. 7. & 8. & Albertinus coroll. 9. de substantia n. 12. leuia sunt. Aiunt enim carnem non prius naturā fuisse à Verbo assumptam, quam fuerit humana. Atqui non prius fuit humana, quam vniretur animae: Ergo prius natura vnita est animae physico nexu quam supernaturaliter & hypostaticè Verbo adhaerere. Addit testimonium D. Thomae q. 6. art. 4. ad 3. Verum D. Thomas non videtur dissentire à sententia quam proposuimus; vt patet ex eo quod articulo 5. ait humanitatem ordine executionis spectato, assumptam esse medijs partibus: ac proinde sentit partes prius natura, quam physica vnio earundem inter seipsas exurgeret, & humanitatem compingeret, fuisse Verbo coniunctas. Ratio verò adducta, facile eliditur. Quamuis enim caro spectato ordine congruitatis, non prius à Verbo assumpta sit, quam intelligeretur humana, quod vnum probat ratio praedicta, etque id solum quod à D. Thoma affirmatur q. 6. art. 1. & 4. tamen prius natura vel potius (quia deest vera dependentia vnus vnionis ab altera,) prius ratione, assumpta est caro, quam esset humana per naturalem vnionem cum anima, eo quod carni prius sit esse, quam iungi animae. Et idem de anima statuo, si quaeratur priusne hypostaticè iuncta sit Verbo, quam naturaliter corpori.

Quis ordo vnionis, inter humanitatem & partes eius.

108. Posterioris difficultatis resolutio, est facilis, supposito duplici ordine perspecto ex tractatione de fine, nempe ordine intentionis & executionis. Si ergo ordinem intentionis attendamus, nemo non videt prius fuisse intentam assumptionem integræ humanitatis, quam partium eius essentialium. Deus enim primò & per se intendit, vt Verbum fieret homo; & quia hoc haberi non poterat, nisi animam sigillatim, itemque corpus assumeret, vtramque illam essentialē humanitatis partē assumpsit per assumptiones partiales, quod erat medium ad obtinendam totius humanitatis assumptionem accedente ad illas partium cum Verbo vniones, naturali coniunctione partium inter se. Ordine tamen executionis prius ratione facta est vnio partium humanitatis cum Verbo, quam vnio totius humanitatis, quod male diffinitur Rada controu. 4. art.

4. Ratio

Ratio est, quia partes prius in se esse acque adeo subsistere debuerunt, quam causare cōpositum, quod ex ipsarum inter se partium naturali vnione resulat. Et ex ipso hanc partium inter se ipsas, siue constructio ex vno hanc partium inter se ipsas, siue constructio humanitatis, supponit vnionem partium cum Verbo. Multo itaque magis vno humanitatis cum Verbo, supponit ipsam partium cum Verbo copulationem; quandoquidem humanitas intelligi non potest vnita Verbo nisi praeintelligant esse, quod habet per naturalem partium vnionem inter se ipsas, earundem ad Verbum copulationem posterioiorem. E contrario verò Verbum copulationem partium cum Verbo, nec supernaturalem humanitatis cum Verbo, nec ipsam inter se partium naturalem vnionem supponit.

Nec plura de priore extremo secundae intra Christi compositionis; ex cuius discussione euanescent difficultates ductae à ratione naturali, quae impossibilitatem assumendi diuinitus humanitatem monstrare videbatur ex parte humanitatis; allegando indissolubilem naturae & substantiae nexum, & monstrantem humanitatis, si suo connaturali complemento spoliaretur; ac denique dependentiam causatiuam à solo Verbo. Liquidò enim parer nullam talem rationem rigere. Nam & separabiliter substantiae ab humanitate substantialiter plena & integra, satis demonstrata est, & dependentiam naturae à substantia non esse effectiuiam, aut quomodolibet causatiuam, quae toti Trinitati communis esset, sed meram esse determinationem, est declaratum. Terminatio autem non est causatio, nec est, quod ad omnes diuinas personas inferenda censetur.

Summa doctrinae propositae, & eius usus.

109. Nunc quia extremum hoc primū huius compositionis, noscitur distinxit, placet in breuem summam cogere, quicquid de eo propositum est. Hic igitur est totius huius tractationis breuiculus. Humana natura continenter se habens, hoc est omnes eius partes physicae cum essentialibus, tum integrales, tumque naturaliter consentaneae, ac etiam partes eius aliquae non simpliciter dictae nominatimque sanguis, (quo rem spiritus, vires, & capilli) salua erata existentia sine qua assumi nequiverunt, sola verò suppositualitate connaturali, quam externa necessitate excludit, deficiente, pro capacitate omnibus & solis essentialibus substantialibus obedientialiter competente ad diuini Verbi substantiam sunt euectae: & quidem si tantus species omnes aequè primò; si autem congruitatem & rationem assumendi, prius anima rationalis, quam caro: si denique prioritatem naturae, prius haec partes secundum se, quam ad inuicem vnita, vel quod idem est, prius quam humanitas, quae tamen omnium prima, in diuina intentione assumpta est.

Verus huius doctrinae esse debet, suauitatio verborum Apostoli Hebr. quia pueri communicauerunt carni & sanguini; & ipse similiter participauit eisdem. Sanguinem autem sumi pro anima, existimat creditus Anselmus, eo quod vita animalis sit in sanguine. Sed nihil est necesse sic accipere vocem sanguinis in eo Apostoli loco, cum eo ipso, quod caro, cui Verbum communicasse dicitur, est caro humana, satis per eam consignificetur anima. Sulpitius ergo Apostolus, & magno quodam pietatis sensu ac gaudio considerat quod Deus Verbum, neglectis & non apprehensis, neque à peccato retractis Angelis, ut mox subiungit, fieri voluerit frater hominum communicando partibus omnibus humanitatis, quibus ipsi communicabant, ut omnium veluti contingens omnibus medereretur.

Nec ille pissimus S. Maximi affectus omittendus ex homilia 3. de Paich. [Est in illo Christi homine vnitasque nostrum carnis & sanguinis portio. Vbi ergo

Theoph. Rayn. Christum.

portio mea, regnat regnare me credo; Vbi dominatur sanguis meus, me sentio dominari, vbi glorificatur caro mea, me gloriosum esse cognosco. Quamuis enim peccator, de hac tamen communione gratiae non diffidat, quia etsi peccata nos prohibent, substantia nos requirit: & si delicta propria nos excludunt, naturae communio nos repellit. Nam propter bonitatem diuinitatis, peculiarem nobis Saluator debet affectum; scilicet quia sicut Deus noster in ipso est, ita & sanguis noster in illo est. Misericordiam igitur mihi debet praestare diuinitas, necessitudinem exhibere debet affinitas. Neque enim tam immitis est Dominus, ut obliuiscatur hominis, & non meminerit illius quem ipse gessit, ut quem causa mei suscepit, non eius causa quem suscepit, me requirat. Non inquam tam immitis est Dominus, ut non diligat carnem suam, membra sua, viscera sua, ait Sanctus Apostolus. Nemo vnquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fovet eam sicut Christus Ecclesiam. Nihil ergo de venia desperemus fratres; nihil de odio timeamus. Habemus praerogatiuam sanguinis nostri. In Christo enim caro nostra nos diligit. Sumus enim membra eius & caro, sicut dicit idem B. Apostolus; *Hoc nuncio ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico in Christo & in Ecclesia.]

CAPVT II.

De Verbo humanitatem assumente

110. Explodendum est blasphemum nugamentum, eorum qui referente auctore homiliae de Deipa. apud S. Athanasium, dixerunt humanitatem fuisse assumptam à Verbo salutationis Angelicae. Verbum enim quod substantialiter complere potuit humanitatem, & eam reddere capacem satisfaciendi Deo laeso, non potuit esse aer diffusus vel qualitas soni inde enascens, sed sola diuina persona. Igitur hoc est alterum extremum secundae compositionis Christo interinae, in qua exponenda versamur; proinde de eo dicendum sequitur. Eò enim rem deduximus, ut constiterit humanitatem ad Verbi substantiam fuisse euectam, intelligendo substantiam nomine, personam formaliter, quatenus substantiam, siue suppositualitatem per se ut sic, constitutam, quamuis antiquis vox illa polyonima fuerit, & quod Rusticus libro contra Acephalos ad medium ex Nazianzeno, & Ephesina Synodo tradit, interdum ad personam, quandoque verò ad naturam signandam sit usurpata. Ceterum hoc quoque, & quod reipsa factum est, & quod de potentia absoluta fieri à Deo potuisset, considerandum erit.

Nihil absolutum terminauit humanitatem.

Non enim Deus.

Primò igitur, spectando quod reipsa factum est, constare debet, excluso quocunque alio intra Deum, siue absoluto siue relativo, solam diuini Verbi personam, quatenus per relationem suam substantiam constituitur, terminasse humanitatem Christi, sua connaturali substantia spoliata.

Quod nego aliquid absolutum intra Deum, terminasse de facto humanitatem Christi, excludit ab ea terminatione, & naturam diuinam & substantiam quam vocant absolutam. Et quidem quod diuinitas non terminauerit de facto humanitatem, inde perspicuum est, quod solum Verbum sit caro factum. Atqui natura est Patri quoque & Spiritui sancto communis. Accedit diuinae naturae incompletio mox explicanda. At quod alteram hypostaticè terminat, & substantialiter conlummat, necesse est in eo genere completum esse

ac terminatum. Quare facessat pinguiſſimus error Brentij ac Smidelini, quos Bellarminus l. 3. de Christo c. 1. & 8. refert aſſeruiſſe terminum, quo Chriſti humanitas fuit conſummata, fuiſſe diuinam attributa, atque adeo diuinam naturam, quæ ab illis attributis ne ratione quidem perfectè præſcendente ſecernitur: Incarnationem verò nihil fuiſſe aliud, quàm diuinorum attributorum, atque adeo etiam diuinæ naturæ vniōnem cum humanitate per accidentaria gratiæ dona. Hunc dico eſſe pinguiſſimum errorem, nec vnum ſed geminum. Nam vniōnem humanitatis cum extremo diuino factam eſſe per accidentaria tantum dona gratiæ, eſt merus Neſtorianiſmus. Extremum verò illud diuinum, cui copulata eſt humanitas, ſtatuerè diuinam naturam ſiue attributa, idem eſt ac dicere, omnes æquè diuinas perſonas eſſe incarnatas, quod eſſe hæreticum, mox oſtendemus. Quare tatum eſto, formaliter loquendo Deitatem non eſſe incarnatam, nec humanitatem diuinitati eſſe copulatam.

Dixi formaliter loquendo, quia indenticè & mediatè loquendo rectè dicitur diuinam naturam eſſe incarnatam, aut ex Virgine conceptam vel hominem factam, quas locutiones ex ſanctis Auguſtino, Leone, Celſio, Ambroſio adductis eorum locis proſert S. Fulg., ad q. 2. Ferrandi. Eaſdemque ex D. Athanaſio epiſt. ad Serapionem refert S. Thomas opuſc. 1. c. 17. & 18. ac. 19. Vt mihi planè videtur S. Damascenus 3. ſid. c. 11. aſſerere à nomine vniquam dictum eſſe, quod Deitas facta ſit homo, vel ſit incarnata aut humanata. Rectè autem obſeruat S. Thomas, locutionum prædictarum ſenſum eſſe, quem diximus. Quia enim Verbum quâ Verbum non differt à parte rei ab eſſentia diuina, & Verbum quâ Verbum aſſumpſit humanitatem, propterea in ſenſu indentico & materiali, dici poſteſt, Deitatem eſſe incarnatam vel ex Virgine conceptam, aut factam hominem: Caterum in propoſitionibus propriè uſurpatis, non ſpectatur ſenſus indenticus ſed formalis. Hic autem in præſenti negotio falſus eſt. Neque enim verum eſt, vniōnem humanitatis, terminatam formaliter eſſe ad Deitatem; ſed terminata præciſè eſt ad Verbum quâ Verbum. Quare conſultius omnino eſt, locutionibus propoſitis eam improprie uſurpationem continere exiſtimentur, omnino abſtinere, niſi apponatur aliquid quod efficiat ſenſum formalem, vt factum eſt à S. Damasceno l. 3. ſid. c. 11. cum dixit, *Deitatem in vna perſonarum ſuarum, eſſe carni coniunctam*. Quo eodem modo in Concilio Rhemenſis ſymbolo capite vltimo dicitur, *Deitatem vnam eſſe humanitatis in ſilio*. Refert illud ſymbolum Valſues i. p. d. 220. c. 2.

Nec ſubſiſtentia abſoluta.

111. Aliud abſolutum intra Deum, quod à terminatione humanitatis excludendum affirmabam, eſt ſubſiſtentia abſoluta, cui Durandus in 3. & 1. q. 2. à n. 7. ad 13. annuente Capreolo ibid q. 1. art. 3. tribuit immediatam terminationem humanitatis in ratione ſubſiſtentia, vltra quam terminationem alia adueniat ad perſonam Verbi in ratione perſonæ, duplicem namque vniōnem (ſupernaturalem diſtinguunt iſti autores in humanitate. Vnam cum natura Verbi propter eſſe ſubſiſtens abſolutè, conſtituitque Deum ſubſiſtentem ſubſiſtentia omnibus perſonis communi. Alteram cum hiſque ſunt propria perſonæ in quantum perſona, quæ in diuinis non conſtituitur per ſubſiſtentiam ſed per eſſe ad aliud. Ita vt per aliud Deus dicatur ſubſiſtens, per illud verò conſtituatur in ratione ſuppoſiti atque perſonæ. Subſiſtit enim per diuinitatem, eſt autem perſona vel ſuppoſitum per proprietatem relatiuam: Contra quàm accidit in perſonis creatis, quæ per idem ſunt ſuppoſita atque perſonæ. Vtramque ergo hanc vniōnem eſſe admittendam probat Durandus,

quia quod vniō ad Deitatem ſubſiſtentem ſit ad myſterium Incarnationis neceſſaria, ex eo patet vt ait n. 8. quod perſona diuina non ſubſiſtit niſi per eſſentiam, vel ratione eſſentia. Atqui diuina perſona terminat primò dependentiam humanitatis per id quo ſubſiſtit, quia hoc eſt per quod primò terminat dependentiam inexiſtentia naturæ aſſumptæ. Igitur primò terminat humanitatem per ſubſiſtentiam abſolutam quæ in eſt deitati. Quod autem præterea exigatur vniō ad proprietatem Filij, ſiue ad perſonalitatem eius, quæ eſt forma relatiua, probat Durandus n. 13. quia ad vniōnem perſonalem neceſſaria omnino eſt vniō ad rationem formalem & completiuam diuini ſuppoſiti ſiue diuinæ perſonæ. Atqui ea ratio in diuinis eſt relatiua, vt dictum eſt. Quare vniōnem ſupernaturalem humanitatis ad ſubſiſtentia Verbo & perſonis omnibus diuinis communem, addenda eſt alia ſupernaturalis vniō ad proprietatem relatiuam Verbi diuini, ſecundum quam perſonalitas eius formaliter completur.

Hanc ſententiam recentiores grauitè notant, nec immento. Nam ex abuſu vocis, inuehit periculofam nouitatem, quod rem ipſam. Vocis abuſus in eo eſt, quod diuinæ naturæ independentiam à ſubiecto, appellet ſubſiſtentiam abſolutam. At hoc pacto humanitas Chriſti dici poſſet in ſe ſubſiſtere, quia ex ſe eſt independentis à ſubiecto. Scio plerique Scholaſticos, etiam recentiores, ſimiliter loqui, & Deitati, prius ratione quàm perſonalitatis ſiue relatiuis proprietatibus aſſiciatur, tribuere ſubſiſtentiam abſolutam. Ita Suarez l. 4. de Trinit. c. 11. & t. 1. p. d. 11. l. 3. Floranentius lib. 2. de Trinit. in Theoria titulo de perſonis in vniuerſum. *ſeruum eſt* & notat 2. 1. Font. latè 5. Metaph. c. 8. q. 5. l. 7. & 8. Regula 3. p. d. 49 & 50. & alij. Modus tamen ille loquendi, infrequentiffimus eſt in Concilijs & Patribus, vt facit Molina 1. p. q. 29. art. 2. d. 3. concl. 2. E contra verò nihil eſt Concilijs & Patribus ſolemnius, quam eſſe tres in Deo ſubſiſtencias. Sic Synodus Conſtantiopol. Epiſt. ad Damafum Papam, tradit credendam neceſſariò eſſe diuinitatem vnam in tribus perfectiſſimis ſubſiſtentijs. Quod etiam habetur in Epiſtola Sophronij, quæ extat in 6. Synodo actio. 11. & approbatur actio. 13. Item in 5. Synodo collat. 8. can. 1. ſub anathemate definitur vnam eſſe Dei ſubſtantiam in tribus ſubſiſtentijs. Præterea Rufinus 1. hiſtor. c. 29. teſtatur in Concilio Alexandrino definitum eſſe dari in Deo vnam ſubſtantiam, & tres ſubſiſtencias. Id quod etiam diſcretè habet S. Athanaſius, aut quiniſ alius autor ſermonis de Deipara initio, ac dialogo contra Anomæos pag. 165. Et Palchaf Diacon. l. 1. de Spiritu ſancto c. 4. Quare non immerito dixiſſe videor, per abuſum vocis diuinam à ſubiecto independentiam appellari ſubſiſtentiam abſolutam; cum vera ſubſiſtentia ratio, in vltima naturæ terminatione ſit locanda: ea autem vltima terminatio Deitati à adueniat à proprietatibus relatiuis, non ipſi Deitati ſeipſa conueniat. Hic ergo vocis abuſus, periculi materiam Durando præbuit. Ex eius enim ſententia, vt regè vidit Rada in 3. contron. 1. art. 3. & Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 1. aperitè habetur, Patrem quoque & Spiritum ſanctum, carnem eſſe factos. Ea ſiquidem communis ſubſiſtentia, quam Durandus carni copulatam admittit, omnibus æquè perſonis communis eſt. At fides docet ſolum Verbum eſſe carnem factum, vt iam dicam: Illa itaque vniō præuia ad vniōnem perſonalem, quam Durandus commiſcebat, vt humanitas vniatur ei quod dependentiam inexiſtentia eius terminat, explodenda eſt. Nulla enim talis dependentia admitti poſſet præterquam à perſonalitate relatiua vltimò complete & terminante ſicut inadæquatè Deitatem, ita adæquatè humanitatem.

Sed

à Filio Pater: & illa Deitas incommutabilis & inseparabilis Trinitas, nihil sui poterat à se habere discretum. Quamvis enim susceptæ incarnationis dispensatio ad vngentum Dei filium propriè pertinere, sic tamen Pater non abiungebatur à Filio, quemadmodum caro non dividebatur à Verbo. Sentium quem tradidi esse germanum Severiani sensum declarant verba sequentia. Addit enim. [Sic & S. Legonius dixit, in Christo esse Patrem & Filium secundum communem voluntatem, vel secundum beneplacitum & approbationem: neque sicut Abraham & Isaac, & Iacob, ita & Pater & Filius & Spiritus sanctus locali circumscriptioe & diuisione tanquam tribus sedibus separantur & seinguntur, quia Trinitatis mysterium à se mutuo indiuilum est indiscretumque ac prorsus indiuilum. Sed cum in aduentu & apparitione Verbi, Filius qui & Verbum factus sit Christus; hoc est vnctus; is autem qui cum vnxit fuerit Pater; christa verò seu vnguen, ipse Spiritus sanctus; ideo dicitur, in illo, omnis plenitudo diuinitatis inhabitat corporaliter. Etenim in quouis qui efficitur Christus, hoc est vnctus, trium actio & concursus requiritur: nimirum vngentis, vncti, & vnguendi, quæ licet hypostaticè simul non vniantur, mutua tamen operatione coniunguntur.] Ex his ergo quæ à Severiano sunt disputata perspicuum omnino est, quàm locus Apostoli propositus, non labefactat Catholicam veritatem de solius Verbi incarnatione.

Mulò minus eam quantunt æstina quorundam Patrum testimonia, quibus dicitur totum Deum assumptisse humanitatem: Cuiusmodi est illud Chrylogi serm. 70. [Homo redi ad Deum sic amatus à Deo, & ad illius gloriam da totum te qui se totum propter te, ad suam deduxit iniuriam.] Hæc enim de solo toto Filio, & de totalitate Deitatis, siue plenitudine Filio competente, sunt accipienda. Qua eadem ratione exponendum est illud S. Fulgentij lib. 3. ad Trasim. c. 7. [Plenus Deus, vnitus humanitati.]

Identitas personarum in essentia, coheret cum solius Verbi incarnatione, contra Sabellianos.

114. Acutius pungit ratio, quæ plerisque hæreticos abripuit in errorem ducta ex identitate essentiae trium diuinarum personarum. Nam si eadem est Patris ac Filij, & Spiritus sancti essentia, vt fert Catholica doctrina, quomodo potuit Filius solus incarnari nõ incarnato Patre qui vna res & vna essentia sunt? Ad hunc scopulum alii sunt Sabelliani, Arriani Monophysitæ. Et Sabelliani quidem hinc quoque præsidium petebant ad firmandam confusionem personarum quam innehebant. Et idcirco à Romanis, vt est in professione fidei Episcoporum Orientalium relata à Nicephoro lib. 3. c. 11. Patripassiani dicti sunt latè in Praxeæ, primò apud Latinos, erroris illius disseminatores, castigati à Tertulliano l. aduersus eundem Praxeam toto.

Hic error ruit stabilita Triade personarum, quam isti perperam inficiabantur. Certum quippe est, Sabellianos eos ipsos fuisse, quos Lacini (vt iam olim S. Cyprianus epistola ad Iubaianum) vocarunt Patripassianos, quamvis Pamelius ibi eos distinguat. Sed quod dixi, traditur discretè à S. Fulgentio l. contra serm. Fastid. c. 11. Esto verissimum sit iam olim Praxeam, ac etiam longè antea aliquos, tempore S. Ignatii vt ipse testatur epistola ad Philippenses, ex eodem fundamento, cui malè postea innixus est Sabellius, confusionis scilicet personarum, effutuissse Patrem passum esse. Id ipsum in Noëto Sabellij magistro per Epigonium quendam decepto, iuxta Theodoretum lib. 3. hæret. fabul. acriter refellit Hyppolitus homilia contra Noëtum, vbi Noëti argumenta pro Patre passio refert fuisse tantum ea Scripturæ loca, quibus Dei vnitas asseritur, ac vnitas essentiae probè coheret cum personarum multiplici-

tate. Itaque error de Patre incarnato & passio, æquè ac Filio, perperam in Scripturis illis fundatur. Viger eum errorem potenter Prudentius in Apolocho toto poemate 1.

Arriani, malè hinc infestis Catholicis.

115. Venio ad Arrianos, qui ex eo quod Verbum solum sit incarnatum, colligebant essentialiter idem, impossibile censabant defugere incarnationem Patris æquè ac Filij. Audi Fastidiosum Arrianum, eo sermone, quem S. Fulgentius confutauit, & eius refutationi prætermittitur. [Si Filius de quo Evangelista dicit, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, obuelata paulisper diuinitatis potentia; thalamum virginis vteri solus ingressus est; procul dubio separatus à Patre & Spiritu sancto esset ab vno nullatenus potuit Trinitas separari, quam constat omnino non diuidi, secundum ipsum absurditatem. Ergo tota Trinitas carnem assumpsit, tota Trinitas passionum iniurias sensit, tota Trinitas in sepulchro iacuit, tota Trinitas inferos penetravit, tota Trinitas tertia die à mortuis resurrexit, tota Trinitas quadragesima die in celos ascendit. Et ad cuius dexteram tota Trinitas sedet? Vel quem Spiritum die Pentecostes tota Trinitas in Apostolos misit? aut cui Deo tota Trinitas in celo dicere potuit, Deus meus quare dereliquisti me? vel cui Patris tota Trinitas ait Pater in manus tuas commendo spiritum meum? Si possunt, edicant. Quod si dicere nequeunt, ipsi se propriis iaculis perimunt, qui Trinitatem inseparabilem esse contendunt.]

Hanc blasphemiam conuellunt sufficienter illa S. Fulgentij contra eum sermones cap. 11. [Non tota Trinitas carnem assumpsit, nec tota Trinitas passionum iniurias sensit, neque tota Trinitas in sepulchro iacuit, neque tota Trinitas inferos penetravit, neque tota Trinitas tertia die à mortuis resurrexit? & si quæ sunt alia, quæ conuincantur in sacramento illo incarnationis, ad solius Filij pertinere personam. Hæc enim quæ Catholica veritati Fastidiosus plena falsitatis, & peruersitatis obiecit, non nisi Sabellianis, id est Patripassianis, possunt veraciter obijci: in quibus reuera illi conclusi atque conuicti deficiunt, qui sanctæ Trinitatis, sicut vnā naturam, sic vnā personam prædicare contendunt. Vbi eos sua peruersitas consequenter ad hanc absurditatem præcipitas, vt naturam quidem diuinam nullatenus credant? naturam verò secundum carnem, nihilominus passionem ac mortem, resurrectionem quoque ab inferis, & ascensionem in celum, & omnia illa quæ in sacramento incarnationis ad personam vnus Filij pertinent, Patri consequenter assignent. Catholica verò Ecclesia diuinitus inspirata, tenens fidei veritatem, sicut nouit vnā naturam sanctæ Trinitatis asserere, ita cautè sime sua tribuit vnique personæ.] Et mox c. 12. [Humanam naturam, id est carnem, rationalemque animam, non à tota Trinitate, sed à solo Filio credimus, consistemurque suscepam. In vnitate quippe personæ, non in vnitate naturæ, Deus vngentus carnem suscepit & animam: quia vtique persona Filij non est eadem, quæ Patris est, aut Spiritus sancti. Vnitas ergo personæ, manente diuinitate vtiusque proprietate substantiæ sicut in Christo personam non fecit duplicem, sic humanæ naturæ suspensionem, non fecit sanctæ Trinitati communem. Filio enim Dei, non sicut est vna communis que cum Patre, & Spiritu sancto natura, sic & vna communis que persona.] Disputat contra eundem errorem plenè, ac planè egregiè, idem Fulgentius ad quæstionem 2. Tertandij post med. & S. Augustinus serm. 3. de tempore.

Resoluitur.

Trisagij, per Fullonem Monophysitam adulterato, fundata in hoc errore.

118. Ex hac su. positione Monophysitarum, & admissa per eos totius sanctissimæ Trinitatis incarnatione, derivata est impia illa Petri Gnaphæi Fullonis, Antiocheni Pseudopatriarchæ, additio ad Trisagium, quod apud Isaiam delineatum, & vt ex antiquis tradit Baro. anno 446. à sanctis Angelis per tempus Constantino-politani cetræ-morus exauditum in hæc verba. *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis*, impius ille hac clausula onerabat imò contaminabat & polluebat, qui passus es pro nobis, miserere nobis. De quo damnato additamento legendus idem Baro. anno 483. & ex Antiquis S. Damascenus epist. de Trisagio, & varij sanctissimi Præsules datis ad Petrum Fullonem de eo argumento epistolis, quæ extant nuper culæ Græcæ ac Latine, ad calcem commentariorum Zonaræ monachi in canones Apostolorum. Ibi sæpè legitur, fundamentum Gnaphæi ad hanc novæ impietatis fabricationem; nempe quod cum Eupychianismum reducere tentaret; vnamque Christi naturam ex humanitate in Deitatem versa agnosceret, totam Trinitatem carnem factam, pascamque adigebatur faceri. Ideoque Trisagio ad totam Trinitatem directo, appendicem illam adiunxit, qua renouationi Eupychianismi iam prostrati viam præstueret. Multa paucis complexus est Felix Papa III. epist. 2. contra Gnaphæum, sic describens progressum eius in erroribus. [Sit in te hæc fixa damnatio a me. Sic aliquando siquidem dixisti Trinitatem propter nos crucifixam, & non Christum: aliquando verò immortalem Spiritum, Manichæi secutus errore: aliquando autem hæc fugiens, nostrorum sermonum pignoribus increpatus, Christum post mortalem Spiritum, passionem sustinuisse dixisti, sicut Paulus Samosatensis, & Nestorius, vnum filium diuidentes in dualitatem filiorum; & cum his putasti non immorandum, ad peiora venisti; vt hymni, quos Cherubim cum tremore, Trinitati incessanter emittunt, ad Trinitatem glorificandam non referantur, sed vt totus hymnus ad Filium deducatur; confirmare volens sententiam velut cancerum serpentem, quam aduersus simplices extruxisti, & hinc in omnium hæresum laqueos præcipitatus es à veritate declinando, nec prædicando propter nos Christum Crucifixum Vnigenitum Dei Filium, qui in medio Patris & Sancti Spiritus glorificatur.] Hoc ait nihil esse damnabilius, & vltique ad fundamenta blasphemiarum perungere. Rursus in epistola ad Zenonem Imperatorem. [Petrus, primogenitus Diaboli filius, & qui sanctæ Antiochenæ Ecclesiæ indignissime se ingessit, sanctamque Sedem Põtificatû Ignacij martyris polluit, qui Petri dextera Episcopus ordinatus est, Eustathijque Confessoris ac Præsidentis trecentorum decem & octo Patrum, qui in Nicæa conuenerunt, ausus est dicere, non oportere Christum etiam Dei filium nominare secundum diuinam Saluatoris sanctionem, & traditionem diuinatum Scripturarum, Patrumque expositionem: sed vnum de Trinitate, passionem pro nobis pertulisse in substantia Deitatis, iuxta Arii, & Apollinaris, Eunomijque blasphemiam, volens hac voce euacuare salutarem Domini incarnationem, secundum quam Christus & passionem subit. Dicitur autem & vnus ex nobis, vt qui Abraham semen apprehendit. Augere quoque Deorum pluralitatem nititur: quippe sensus eius, tres introducit Deos, vnum mortuum, & duos viuētes. Solut etiam consubstantialis nomen, sacræque abiicit Synodos, Nicenam, Constantinopolitanam, & Chalcedonensem, sanctamque Mariam Virginem, nequaquam admittere deprehenditur. Si enim non ex ea incarnatum Verbum homo factum est, quæ necessitas Virginis &

quare ad eam, dixisset Gabriël, quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei, & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris eius? Post hæc autem omnia impia, & blasphemica sua præsumpta, & deprauationem Trisagii deprecationis eum illi addere voluit, *Qui crucifixus es pro nobis*, multa inconuenientia effecit, multumque à nobis & in Christo dilectis fratribus nostris, qui in Oriente sunt, & à venerabili Acacio vestræ regalis & à Deo amata ciuitatis, Archiepiscopo admonitos, conuerti noluit. Missa facio alia multa quæ ibidem habentur de impio illo Fullonis ad Trisagium additamento.

Possit tamen aliter concipi Trisagium, nempe vt non directum ad totam Trinitatem, sed tantum ad Filium, vt assertuisse Armenos à se factitari, refert Nicen opusc. de erroribus eorumdem Armenorum. Et hoc pacto dubitari videtur posse, an ea additio Catholica esse queat, & pura sceleris. S. Damascenus tota epistola de Trisagio, læt eam Trisagij ad solum Filium directionem impugnatur, occasione Abbatis Anastasij, S. Euthymij monasterio præfecti, qui ita sentiebat, & Ioannem Hierosolymitanum Antistitem sibi consentientem proferbat. At S. Damascenus de contraria sibi perperatissima Ioannis Hierosolymitani mente testatus, multis præterea prolatis Patribus, Trisagium ad totam Trinitatem referentibus, vrgensque præsertim structuram diuini illius canticæ præcisè ex triplici sanctificatione, omnino contendit non licere nisi communicando errori Petri Fullonis, additamentum illud apponere, Trisagium referendo ad solum Filium. Fatur tamen posse crucifixionis mentionem fieri in secunda sanctificatione, quæ ad Filium dirigitur, sic efferrèdo Trisagium. *Sanctus Deus Pater, sanctus fortis, Filius Dei incarnatus, & crucifixus in carne propter nos, sanctus immortalis Spiritus, sanctus vnus Dominus Sabaoth, miserere nobis.* Theorianus quoque in legatione ad Armenos eam Trisagij ad Filium solum directionem, læt improbat. Accedit quod nullus tot Præsulum, qui ad Petrum Fullonem literas dederunt, hanc Trisagij directionem ad solum Filium insinuaui vnquam, cum tamen ea ratio hominem velatum à ciendis turbis, retardandi, futura videretur peropportuna. Senferant ergo esse illicitum, & labe hæretica sordentem.

Additamentum Fullonis, valeret, si solum Verbum spectaret.

118. Nihilominus supposita ea ad solum Filium directione, fas esse Trisagium adhibito illo additamento usurpare, præter Abbatem illum Anastasium, docuit Ephraemius Patriarcha Antiochenus apud Photium Cod. 128. pag. 774. Idem sensisse magnos Ecclesiæ Doctores tradit Generalis Armeniorum apud Theorianum in legatione, verbis illis. [Magnorum Ecclesiæ Doctorem auctoritates inueniuntur, quæ soli Filio hymnum illum Trisagij attribuerè videntur. Ac sæpè mecum illas equidem considerans, admodum anxius hæsi: adeoque arbitror, eius appendicis auctores, illis permotos auctoritatibus, eam fecisse; nōque docuisse, quoties de sancta Trinitate diuinum illum hymnum canimus, nullam faciendam appendicem: quoties eum de Filio dumtaxat pronuntiamus, interdum quidem addendum, qui crucifixus es propter nos; interdum verò, qui resuscitatus es: vel illud, qui assumptus es sursum: nimirum vt pro tempore mylierij, apta quoque subijciatur appendix: & illam vocem, *Deus*; & alteram, *fortis*; & tertiam, *immortalis*; de solo propter nos crucifixo, & de quo mortuis suscitato, & sursum assumpto Christo Deo nostro, intelligamus.] Profert autem pro hoc vsu Armeniorum è sanctis Patribus Athanasium, Epiphaniū, & Chrysostomum. Et quanquam Theorianus, eos non argit ita ut ad sensum oppositum, id quod

care Patri, quàm aliam personam alij. Item homo, pro quo erat oraturus, & Diabolus, quem erat expugnaturus, ambo falsam similitudinem Dei per propriam voluntatem præsumperant, unde quasi specialius aduersus personam Filij peccauerant, qui vera Patris similitudo creditur. Illi itaque, cui specialius iniuriæ, conuenientiùs attribuitur culpæ vindicta aut indulgentia.] Optime item Sanctus Leo serm. 12. de Passio. c. 2. [In hoc ineffabili vnitate Trinitatis, cuius in omnibus communia sunt opera atque iudicia, reparationem humani generis, propriè Filij persona suscepit: ut quoniam ipse est, per quem omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil, quippe plasmatum de limo tenet hominem, statu vitæ rationalis animauit, idem naturam ab æternitatis arce deiectam, amissæ restitueret dignitati, & cuius erat conditor, esset etiam reformator: sic consilium suum dirigens in effectum, ut ad dominationem Diaboli destruendam, magis vteretur iustitia rationis quàm potestate virtutis.]

In eandem sententiam concinnè omnino Philosophatur Iobius l. 1. de œconomia, c. 1. compendio exhibitus à Photio art. 22. His Verbis. [Quando Filius Verbum est, & homo Verbo atque imagine Dei olim cohonestatus, hisce postea excidit, comparatusque est iumentis insipientibus, & similis factus est ipsis: propterea nimirum Verbum ad eos, qui in irrationabilitatem lapsi erant, accessit, ruinam nostram reparans, ac nos in pristinam dignitatem postliminio reuocans. Verbum enim, (inquit) caro factum est, (id est nostrâ naturam in irrationabilitatem prolapam, & nihil iam intelligentiæ habentem, sed totam ad ea, quæ carnis sunt, inclinatam, assumptis;) & habitauit in nobis. Nam hanc etiam ob causam, ait, virgineos recens sinus egressum Verbum, excepit præseptum, brutorum mensa, bobus atque asinis alimentum præbens. Bobus quidem, quod puri cum sint, veteris populi Israël's symbolum præferant: asinis verò, quod ob impuritatem, gentium ceterum representent: quos utroque iam opere atque opinionibus in irrationabilitatem illapsos, Verbum reuocauit.] Pluribus hunc Verbi aduentum ad tollendam hominis irrationabilitatem profequitur sequentibus eiusdem libri capitibus Iobius, attingitque præclarè eandem rationem S. Athanasius orat. in dictum illud Christi, *omni a mihi tradita sunt*. Sic enim loquitur. [Dedit Verbo Pater hominem, ut ipsum Verbum caro fieret, carnemque assumptam in omnibus instauraret. Tradita enim sunt illi, ut medico qui sanaret mortuum serpentis: & ut vitæ, qui excitaret mortuum; & ut luci, quo illuminaret tenebras; & ut rationi, quæ redintegraret vim rationalem. Postquam igitur illi tradita sunt omnia, & factus est homo, correctæ sunt omnia, & profectæ.] Eleganter in hanc rem disserit Ioannes Geometra Lucæ 1. ad v. 37. descriptus in Catena Corderij. Profert pleraque huiusmodi ex grauissimis Patribus, Heibertus Rosuedius tabula 1. pro Baronio, refellens Coquinarium Theologum de Rhetore Consulem & Caluini hara, qui illam quam protulimus Iobii ratiocinationem, *lufum ac iocos in re seria*, nominare non erubuerat.

Verbum, per Incarnationem, non est mutatum.

121. Verum hæc facilia sunt. Illud potius ex dictis eruendum videtur, ex modo quo dictum est substantiam Verbi se habuisse ad humanitatem, perspicuam liquere, Verbum citra ullam sui mutationem ac imperfectionem assumpsisse humanitatem, ac proinde argumenta contra Incarnationis possibilitatem petita ex parte mutationis & imperfectionis Verbo aduenturæ, inania esse. Verbum enim ut ex hæcenus dictis liquet, non se habet ad humanitatem ut forma actiuans humanitatem, qua ratione mutaretur, sed se habet ad

eam ut terminus, extrinsecus perficiens & complens naturam humanam, nullo sibi adueniente intrinseco, quo aliter se habeat quàm prius, quod vnum est mutari. Omnino verò exhibendi sunt nonnulli, quos Ocham refert in Centilogio concl. 12. ad 11. affirmantes, Verbum in Incarnatione esse mutatum, eò quod conferent nihil esse incommodi admittere intra Deum mutationem non includentem imperfectionem, cuiusmodi aiebant esse mutationem ex assumptione alicuius naturæ in vnitatem diuini suppositi aut mutationem ex naturæ sic assumptæ dimissione. Quod si virgeres ex ea doctrina sequi Verbum esse in potentia ad aliquid habendum, respondebant, id non modò esse possibile, sed etiam necessariò admitti oportere, cum constet, Deum ante mundi creationem fuisse in potentia ad habendum seruum, quem tunc nullum habuit; adeptus verò postea esse, producto iam mundo. Hos duos exhibendos esse, quia tametsi fortassis quoad rem ipsam non discrepent à veritate, tamen modus loquendi est intolerabilis. Quis enim Iobius, Deo contestanti se non mutari, & non esse Deum sicut hominem ut mutetur, impingat mentionem?

122. Mutatio verò, quam à Christianis in Deum inuectam blaterabat Celsus Epicureus ex eo quod, dicant Deum de cælis descendisse, indigna est, quæ refellatur. Multis eam rejicit, qui eam retulit Origenes l. 4. contra Celsum *sermo initio, & ante medij, ut fuisse initio libri quinti*. Sed non est longa confutatione tantæ imperitiæ opus. Nemo enim Christianorum, descendisse Deum de cælis localiter, vnquam est imaginatus. Sed qui sapiunt, descensum intelligunt condescensionem. Item egregiè expresseit S. Athanasius in calce orationis contra gregales Sabellij sic eorum, obiectionem refellens. [Alias item nobis controuersas excitant, & Iudæorum blasphemias inferunt, irridentes mysterium emissionis & incarnationis Verbi. Nam si constituit, (inquit,) & descendit, nõ est cum eo qui ipsū emittit; neque ei qui rursum manet, coheret.] En hæreticorum aduersus hoc mysterium, ablonas voces. Equitur earum depulsio per B. Athanasium. [Discent igitur fursum illud, & in alto esse, non corporaliter duntaxat audiendum, sed noua ratione intelligendum esse. Quoniam illud dictum, quod fertur, *sublimis super omnes gentes*; & illud item, *Exaltabo te Domine*; Rufinus & illud, *Laudabilis & super exaltatus in sæcula*, nõ in loco quopiã & sublimi Dominum constituit, neque Dominum ab hominibus euehi descendentem, aut ab alijs, qui eum laudibus extollunt, fursum extollis, sed maiestatem inuisibilis Deitatis, sublimitatem vocant. Et is qui dicit, *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filijs hominum*, non pro loco domicilij cælum adfortitit Domino, & hominibus terram; sed excellentiam Dei, magnificentiãque, oculis subiicit. Cum igitur maiestas & magnificencia in Deo, supercæleste quiddam nominatur: id quod huic contrarium est, humiliterrenum dicatur, & in terris versari; facillimè competis, descensum Verbi, inclinationem esse ex incorporali maiestate ad vilitatem corporis, cum seipsum dederit in corporalem speciem, humani generis amore. Ne igitur corporales istæ voces, hoc est *descensio*, & *emissio*, ad inficiendam eius incarnationem producantur, quoniam localiter neque descendit Deus neque emittitur: sed audiant Apostolum id negotij & eiusmodi comparationes metaphorasque explicant: *Non rapinam arbitratus est, esse aequalem Deo, sed seipsum exinanivit, formam serui accipiens, in similitudinē hominū factus*. Hoc enim est descendere, hoc est emitti, induci; in amiculū vilis, quàm pro ipsius dignitate. Descensus item, humanæ speciei superinductio atq; inuestatio est, secundum Patris voluntatē instituta. Quod si loco & corpore Verbum non circumscribitur, non accellerit ab incorporali Patre ob corporis sui attemperamentum: nam ex-

cepit

cepit enim volentem corpus, quatenus idonea est humana natura Deum suscipere: manet nihilominus in sua ipsius natura quae ante Incarnationem fuit. Quamobrem descendens ex caelo, non fuit digressio à coelo: neque item emissio à caelo, segregatio à Patre.]

Non fuit ergo in Deo transmutatio, nec vicissitudo obumbratio propter incarnationem Verbi, quia nihil in se intrinsecum suscepit, nec factum est forma alterius, cum antea non esset, sed merè extrinsecè se habere ad humanitatem assumptam quod Verbi mutationem plane excludit. An verò habuerit Verbum in hoc mysterio rationem partis, indeque in illud imperfectio aliqua aut mutatio sit derivata, dicam plenius, quoniam de composito per Incarnationem fabricato. Nunc satis est dicere, posse Verbum, si lubeat, nominari illius compositi partem, sumpto *partis* nomine pro quocunque pertinente ad alicuius compositi constitutionem, etiam si absque illo ordine & naturali ad eam constitutionem habitudine quo pacto varias circa hoc litterae de vocibus, bene conciliat Gillius l. 2. tract. 4. c. 1. 1. n. 8. At ex tali partis ratione Verbo tributa, nullum Verbum deducit illinitur, nulla vel imperfectio vel mutatio refunditur.

Quia inidonea ratione aliqui, mutationem Verbi ex Incarnatione, sint amoliti.

123. Aliam viam mutationis à Verbo in hac re amolende inquit Valent. 3. p. d. 1. q. 1. p. 2. ad 2. d. considerat. Verbum per humanitatis assumptionem non esse mutatum quia ante assumptionem, habebat eminentiorem ac perfectionem humanitatis, quatenus potest eam producere, & absque ea facere, quicquid illa tantum causa pure efficiens vel coëfficiens posset facere. At ut res mutari censetur, iuxta hunc Autorem non est satis, ut res de nouo sit aliquid, quod prius aliquo modo non erat, sed necesse est, ut res sit, vel acquirit aliquid, quod neque in se neque in aliqua perfectione eminentiore præhaberet; proindeque ad quod fuerit in potentia passiva simpliciter, si illud postea accipit, est entis in potentia simpliciter. Unde res quæ aliquo præstantiori modo, nempe eminenter, aliquid præhabebat, non mutatur proprie, si illud postea acquirit formaliter, quia non simpliciter & absolute, prius eo carebat. Quia igitur Verbum diuinum ante humanitatis assumptionem habebat eminenter naturam humanam secundum id quod est in illa perfectio, non autem imperfectio, idcirco iuxta autorem, cum quo agimus, Verbum assumendo humanitatem non est mutatum, quia per assumptionem non se habuit simpliciter & absolute aliter quam prius. Idque putat Valentia voluisse S. Cyrillum in Epistola Synodali Concilij Ephesini ad Nestorium, cum dixit, modum unionis Verbi cum humanitate, non esse intelligendum secundum appositionem conjunctionis, quasi videlicet aliquid Verbo appositum & adiunctum sit quo prius omni modo careret, ac proinde cuius accessione sit mutatum: habebat enim eminenter omnem humanitatis perfectionem, relictis imperfectiōibus.

Hæc ratio mutationem à Verbo remouendi in incarnatione, non est idonea. Habere namque formaliter, quod prius formaliter non habebat, sufficit ad veram & propriam mutationem, quæ scilicet sit actus entis in potentia, quia reuera subiectum, quod ante formaliter carebat forma, quam eminenter continebat, suscipit de nouo actum formalem ad quem erat in potentia, ac proinde mutatur. Quis enim negaret Solem fote mutandum, si calor quem eminenter continet, adueniret illi formaliter? Aut quis negaret Conradum Vorskum arthorum nostri xui signiferum inuexisse in Deum mutationem, cum novas illi volitiones accedere dixit, quas præhabebat iam ex æternitate eminenter: Om-

nes sanè Theologi, aduentitias illas formas beatam Dei identitatem & stabilitatem temeraturas procul ablegant, nec censent manere posse indemnem Dei immutabilitatem, ob antecessorem illam eminentialem. Idem manifestè habetur ex clade simplicitatis per quamcunque formæ nouæ inductionem. Eius enim accessu intrinsecò exurgit vnum è pluribus adunatis compactum; quæ est compositionis notio & simplicitatis excidium. At quod intrinsecè recipit formam, cuius aduentu definit esse simplex intrinsecè, quale ante erat, non potest non esse mutatum. Quare immutabilitas Verbi non potest facta manere, nisi abiecta noua hac mutationis notione, teneatur ratio eam explicandi, & à Verbo remouendi, quam proposuimus.

Falsa alia Verbi ob Incarnationem imperfectio reiecta.

124. Alia Verbi ex Incarnatione imperfectio, à quibundam hæreticis, (haud dubiè Ariianis) inuecta, nec commemoratione quidem digna videtur. Memorat tamen eam, & refellit Anastasius lib. 1. in hexameron, verbis illis, post aptatam ad Christum locis procreationem ex Dei imperio. [Accuratè (inquit) & exactè examina, quemadmodum cum superius dixisset, *In principio fecit Deus calum & terram.* Hic non dixit, *Et fecit Deus lucem*, sed & dixit *Deus, fiat lux*, ut dicas differentiam creationis & generationis, & ut hæreticorum voces comprimam; qui dicunt Deum Verbum, nolentem & inuicem suscepisse incarnationem: & propterea quod iustum paternum non posset reculare, ut qui Patrem amaret; inuitus tamen, & ut qui nollet repugnare, humanam subiire naturam. Propter hoc ergo & propter eiusmodi vicia, non dixit, *Et fecit lucem*, sed, *fiat lux*. Id enim quod fit, non habet fortasse conuenientiam cum effectu ad quem traducitur, ut quod cum efficiente minimè conueniat: non sic autem se habet generatio. Nam quæ generantur, collatantur cum generatione, alterumque est alteri gratum & acceptum, simulque exultant & petunt perfectionem; Quomodo etiam videmus fœtus exilientes in matris utero, & festinare ut eximantur; & in plantis, ramos, folia, flores, fructus libenter crescere. Dixit ergo *facta est lux*; non autem *fecit lucem*; ut per illud, *facta est*, intelligas voluntatum propriumque & lætandum Verbi cum Patre beneplacitum in incarnatione, non autem Verbum carnem subiisse coactum & necessitate adductum; inductus à Verbo, *facta est*. Quem etiam videns Pater sic carnem gestantem, lætatus est; Et idè dicitur, *Et vidit quod est bona*. Hoc quid erat cur diceretur, si omnia quæ fecit Deus sunt valde bona.] Itaque exhibendos decernit Anastasius hos spurcos hæreticos qui fabulabantur blasphemantes Verbum grauare venisse ad carnis assumptionem ob indignitatem & vilitatem humanæ naturæ. Non est opus, vel fustius vel fortius, errorem adèd insolsum depellere. [Nec iniuria est, (ut eorum calumniam retundam verbis auctoris libri de operibus Christi Card. serm. de baptismo Christi,) sed gratia Dei, si quod minus videtur, digniori iungatur; cum inferior natura contumeliam probrumque peccati non contrahat: nec est minoratio maiestatis, profectio paupertatis, nec altitudinem Dei in aliquo humilitas dispensatoria de-honestat.]

An soli Verbo agenda gratia ob Incarnationem.

125. Eunomius referente Nysseno orat. 11. (*verius* 12.) contra eum, ex constituta humanitatis terminatione per solum Verbum quod inde mutari supponebat, inferebat, soli Verbo non Patri gratias à nobis deberi

deberi ob Incarnationem. Enim sic refellit Nyssen.
[Si ob eam causam Patrem Filio maiorem autumant,
quia verus Deus est: eadem ratione Patre maior Filius
concedatur, quia hic quidem vera lux, ille non sic co-
gnominatur. Sed hæc quidem lux, inquit, quæ sunt hu-
manitatis, operata est, illa verò ad talem gratiam ineffi-
cax & otiosa mansit. Novus prælationis suæ præ-
rogatiuæ modus. Quod otiosum fuit ad beneuolen-
tiam in genus humanum, eo qui operatus est, superius
iudicant. Sed neque est, neque erit unquam inter
Christianos notio, per quam præstruatur non omne
bonum, quod quidem est eiusmodi, ex Patre causam
habere. Bonorum autem nostrorum caput, ad vitam
reditio apud prudentes & rectè sentientes creditur.
Hæc autem per Domini æconomiam, siue incarna-
tionem, optimè perfecta est & adimpleta, Patre inter-
im non otioso & inefficace, (sicut hæresis cupidè con-
tendit,) tempore æconomiae siue dispensationis, apud
se manente. Non enim hoc demonstrat, qui dixit, *qui
misit me, mecum est*; & *Pater in me manens, hæc opera
facit*. Quomodo igitur hæresis, gratiam quæ nostri
causa facta est, soli Filio attribuens, gratiarum actionis
pro collatis in nos beneficijs, Patrem sicut exorem?
Solis enim benefactoribus, gratiarum actionis retri-
butio naturali ratione debetur. Qui autem ad confe-
rendum beneficium est impotens, extra numerum est
eorum cui gratia pro dato beneficio aguntur. Vides ut
per omnia, ipsis in contrarium cedit blasphemiae sco-
pus aduersus unigenitum, cum ex consequentia in Pa-
trem transeat. Ac mihi videtur, ex necessitate quid ta-
le contingere. Si enim *qui honorificat Filium, honorificat
& Patrem*, secundum diuinum effectum: perspicuum;
quod contrarium aduersus Filium studium, ad Patrem
habere relationem. Ego autem dico, oportere his qui
simplicius de cruce & resurrectione præconium acce-
perunt, æqualis grati animi significationis erga Filium
& Patrem, eandem gratiam fundamentum fieri: præ-
sertim cum Filius, Patris voluntatem perfecit, quæ
quidem est, omnes homines saluos fieri, sicut ait Apo-
stolus. Similiter in hac gratia, & Patrem, & Filium ho-
nore afficere, quia salus nobis facta non fuisset, nisi bo-
na voluntas Patris per virtutem ipsius, ad operationem
ad nos processisset. Virtutem autem Patris Filium esse,
ex scripturis didicimus. Nihil est necesse, errorem per
se manifestum, conuellere pluribus.

*Quid potuerit humanitatem assumere, de poten-
tia absoluta. Non Deitas.*

125. Sic expedita terminatione humanitatis per
Verbum, quod attinet ad illud quod re ipsa factum est,
sequitur ut eandem terminationem exponamus, atten-
dendo potentiam absolutam. Ut verò eadem vestigia
relegamus, statuendum imprimis est, terminum hu-
manitatis extrinsecum non potuisse esse aliquid diui-
num absolutum; atque adeo neque naturam diuinam,
neque substantiam eius absolutam, potuisse vlla vi
assumere humanitatem, eamque hypostatice termina-
re. De natura res videtur clara. Natura enim diuina in
ratione substantiæ est incompleta & ideo postulat
compleri per tres substantias relatiuas, constitutas
personarum, tãquam per terminum suum adequatum.
Quod autem est substantialiter incompletum, non
potest substantialiter complere alterum in ratione sub-
stantiæ. Impossibile igitur est, naturam diuinam ter-
minare substantialiter humanitatem, alioqui daret quod
nō haberet. Videri posset id negare D. Thom. 3. p. q. 3.
art. 3. quandoquidem proposita questione vtrum ab-
stracta personalitate per intellectum, natura diuina
possit assumere, respondet affirmatiuè. Reueratamen
S. Thomas alia omnia cogitauit, tantumque intendit,
quod si fingeremus Deitatem vnica personalitate ter-
minari, & carere personalitatibus relatiuis, qualem

sibi eam fingunt Iudæi, intelligendam fore in ea vim
terminandi hypostatice humanitatem, quod per se e-
uidens est. Nos autem duntaxat negamus, diuinam
naturam præcisa quacunque substantia personalis, esse
terminationem humanitatis, quod D. Thomas planè
videtur agnoscere, cum ait, esse terminum assumptio-
nis non conueniente naturæ diuinæ, ut natura est, sed id
tantum in naturam cadere ratione personæ. Ita habet
3. p. q. 3. art. 2. in corpore. & ad 2. & q. 4. art. 5. ad 2.
Estque communis sententia Doctorum, quam rectè
contra quosdam sui ævi Doctores statuit Gillebertus
serm. 8. in Cant. Nec video quam solide eam naturæ
cum natura diuina vnionem immediatam, spectata
potentia absoluta, inuenerit denudò Præpositus q. 3. à
num. 11.

At quoad substantiam absolutam, reclamant per-
multi, quibus omnino videtur verum, substantiam
absolutam, cum sit, vera substantia diuina, posse fun-
gi munere substantiæ creatæ, eamque supplere. Ita
Suar. t. 1. 3. p. d. 1. 3. l. 1. concl. 2. Pefantius, 3. p. q. 3. art. 3.
disp. 1. Ragusa ibid. disp. 50. §. 1. Rada in 3. controu. 2.
art. 3. Fioran. l. 2. de Trinitate in Theoria §. de personis
in vnuersum & not. 22. & Val. 3. p. d. 1. 4. 3. p. 5. [Dum-
modo; (inquit) non intelligatur essentia diuina posse
assumere aliam naturam per aliquam substantiam
absolutam, quam habeat mediam inter substantiam,
siue existentiam per se suam essentialem, & substantias
relatiuas personales, sed per hanc ipsam essentia-
lem suam substantiam, siue existentiam per se.] Sed
hæc limitatio videtur superuacanea. Quotquot enim
admittunt substantiam absolutam, eo nomine aliud
non intelligunt, quàm essentialem existentiam per se
Deitatis, nec inter hanc per se existentiam esse nullo-
ac personales substantias, mediam quampiam sub-
stantiam fingunt. Et quod Caietano, 3. p. q. 3. art. 3. illud
figmentum tribuit Valentia, non placet: cum Caieta-
nus & eo loco, & alijs quibus diuinam substantiam
absolutam stabili vult 1. p. q. 3. art. 3. & q. 3. 9. art. 4. nihil
habeat ex quo liqueat eius sententiam ad sensum illum
falsum esse trahendam, sed omnia, quæ tradit cōmodè
possint in eo ipso sensu accipi, quem Valentia admittit
præter recentiores allegatos, & aliquos, quos iidem
proferunt, in quibus Scotus, Durandus, Ochamus, Gab-
riel, Almainus, aliique annumerato non male inter
eos Richardo qui in 1. d. 6. art. 1. q. 1. expresse negat
substantiam absolutam. Nihilominus enim in 3. d. 1.
art. 1. q. 2. agnoscit humanitatem fuisse terminabilem
per esse absolutum diuinæ existentie, quod vnum
contendunt reliqui.

Nec substantia absoluta.

126. Mihi ea sententia falsa videtur, nec nisi ex spū-
rio nomine substantiæ absolutæ profecta. Substā-
tia enim absoluta, per quendam vocabuli abusum di-
cta est, per se existentia essentialis, hoc est diuinæ na-
turæ independentia à subiecto, eiusque distinctio con-
tra accidens. At hæc perfectio diuinæ naturæ, impro-
prijsimè vocatur substantia: sic enim in humanita-
te assumpta esset agnoscenda substantia creatæ,
cui certum sit humanitatem Christi esse indepen-
dentem à subiecto, nec esse entitatem accidentem.
Quomodocumque autem ea Deitatis perfe-
ctio appelletur, ratio superius proposita ad exclu-
dendam vim terminationis humanitatis per diuinam
naturam, æquè demonstrat talem perfectionem ab-
solutam, vi hypostatice terminatiua carere, Nam
nihil substantialiter interminatum, terminare alia
substantialiter potest; & nihil substantialiter incom-
pletum potest alia substantialiter complere. Atqui di-
uina natura prout habens eam perfectionem indepen-
dentie & substantialitatis, quam vocant substantiam
absolutam interminata est ac incompleta substan-
tialiter,

trahitur, aliqui non expectaret completionem & terminationem suam à personalitatibus. Non potest igitur humanitatem complere ac terminare. Quam fuisse antiquorum Scholasticorum communem doctrinam, recte statuit Valques 3. p. d. 27. c. 2. eisdem & ipse subscribens, vt & Albertinus coroll. 1. 1. ex prædicamento substantiæ dub. 2.

Quod si dicas Deitatem personalitatibus præconceptam non modò esse independentem à subiecto, sed etiam à supposito, quæ videtur completa & integra substantiæ definitio, ideoque naturam diuinam vt sic perfectè subsistere, & naturam substantialem extraneam ad suum illud esse subsistens assumere ac complere substantiæ potest: Respondendum erit, quod Deitas sit independentis ab alio tanquam supposito, non satis esse vt subsistens appelletur, possitque erga alienam naturam munera subsistentis obire, sed necessarium ad id fore vt ipsa in se terminaretur & substantiæ completa esset. At hoc natura diuina non habet, nisi per subsistentiam relatiuam, ab ea quidem re ipsa indistincta, tamen virtualiter differentes, quod satis est vt natura sic negetur ex se esse subsistens. Ea liquidem exigentia terminorum virtualiter distinctorum, æquivalens dependentiæ naturæ substantialis creatæ à termino connaturali re ipsa distincto: Quamuis ob indistinctionem adualem summam personalitatum & naturæ in Deo identitatem, non vocetur dependentia. Quod si per impossibile natura diuina esset capax substantialis dependentiæ externæ, nihil profectò haberet, vt cuius substantialem extrinsecam terminationem excluderet, contra quàm accidit substantiæ cuius terminatur. Igitur quia Deitas, vt sic sumpta, intelligitur carens termino interno, ratione cuius sit completa substantiæ, & nihil præterea ad sui perfectam constitutionem depolens in eo genere, merito negatur esse apta ad complendam, & perfectè constituentem in genere substantiæ aliam externam substantiam v.g. humanitatem, sed id munus tantum esse potest Deitatis terminatæ per veram aliquam substantiam, cuiusmodi in Deo est sola relatiua. Posset quidem diuina natura prout tantum natura, omnem plane dependentiam effectiuam humanitatis à connaturali suo termino supplere, si aliqua daretur, idque probat argumentum quo Valentia in contrarium vtitur loco allegato. Omnis tamen huiusmodi dependentia humanitatis à connaturali sua substantia, est plane commentitia. Et quamuis verè daretur aliqua, effectus tamen formalis substantiæ assignandus est longè alius; etque talis, vt in diuinam naturam quatenus substantiæ relatiuè destitutam, cadere nequeat.

Sed alia dua substantiæ increata.

117. Ob contrariam verò rationem, aliæ personarum diuinæ præter eam quam vidimus, terminasse de facto humanitatem, imò personalitates quoque & substantiæ creatæ humanitati externæ, potuissent de potentia absoluta terminare substantiæ humanitatem; vna simul personalitate, naturam propriam & alienam terminante, vel etiam pluribus simul externis personalitatibus aut substantiis præter proprias naturas, ad vnam quoque alienam naturam terminantem conuenientibus. Registremus ista sigillatim,

Quod diuinæ personalitates Patris & Spiritus sancti æquè possent de potentia absoluta terminare humanitatem ac personalitas Filij, nemo dubitat. Et ratio quæ adduci potest pro substantia Filij, nempe quod sit terminus vltimus (inadequatus tamen) diuinæ naturæ, æquè militat pro duobus aliis substantiis diuinis. Percipiente id agnoscunt Patres, quos magno numero superius adduximus, vestigantes cur Verbum potius quam Pater aut Spiritus sanctus, humanitatem

terminarit. Non enim rationem petunt ex impossibilitate quæ fuisset expeditissima via complendi difficultatem: sed congruitates, conquirant quibus demonstrent, etsi idem fieri potuisset per Patrem aut Spiritum sanctum, tamen decentissimum fuisse vt Filius nostræ carnis ostreum subiret, eoque contereretur. Quod si D. Anselmus lib. de Incarn. Verbi c. 4. prolatis incommodis, & vt ipse loquitur, inconuenientibus quæ sequerentur, si Pater aut Spiritus sanctus humanitatem terminasset; addit, oportuisse Filium incarnationem, quoniam quolibet paruum inconueniens, in Deo est impossibile, non est existimandum mentem D. Anselmi fuisse, Patris ac Filij incarnationem esse impossibile: sed sensus eius tantum fuit, congruentissimum fuisse, incarnari potius Filium, vt existeret illa decentia maior, quæ nobis occurrit in Filij incarnatione, & deesset incarnatis Patre aut Spiritu sancto: quamuis neque vlla tunc existeret indecentia posita Deo indigna, atque adeo impossibilem reddens eiusmodi incarnationem, aliarum à Filio personarum diuinarum. Non dissimiliter satisfaciendum est loco Anastasij Sinaitæ c. 16. id. 17. qui item obijci posset, cum dicit Patrum quidam ait; ideo nec Patrem, nec Spiritum sanctum incarnatum esse, sed Filium, ne confusio personarum proprietatum in sanctissima Trinitate existeret. Nam si Pater in terris natus fuisset, iam Pater simul & Filius esset.]

Hæc ratio, quæ vna quoque est rationum S. Anselmi, nequaquam fert securum aliquam intra Deum confusionem personarum, si Patetatur Filius incarnaretur: quo pacto terminatio humanitatis per alias à Verbo personas esset impossibilis. Sicut enim ea interna Deo confusio est impossibilis, ita impossibilis quoque esset ea terminatio. Illud ergo vnum fert locus Anastasij, quasi fretus testimonio alterius Patris, ad vitandam confusionem, quæ in nostris de Deo locutionibus exoriretur, congruentius fuisse vt Filius potius, quam Pater aut Spiritus sanctus incarnaretur: id quod ex his continenter subsequenter Anastasij verba licet deprehendere. [Quare conuenienter is, qui in cælis est Filius; nascitur etiam filius in terris; vt & post partum seruetur in Trinitate ingenuum Patris, & processio sancti Spiritus.]

Nihil autem vetare, quominus ex aliquo Dei fato existeret in nostris loquendi modi, confusio, vade improvidi occasionem errore arripeant, indubitatum est, quamuis sapienter Deus illas lapsuum nostrorum occasiones, præcauere & remouere voluerit in hoc negotio.

An etiam substantiæ externa creatæ.

Pars negans.

118. Difficilius est nec adeo communiter receptum, quod addebam de possibili humanitatis terminatione per alias quoque personalitates præter diuinas, hoc est substantias purè creatas. Passim namque Scholastici id censuerunt impossibile. Ita putatur sensisse D. Thomas 3. p. q. 3. art. 1. ad 2. eò quod ibi dicat terminationem personalem plurium naturarum, esse propriam diuini suppositi propter infinitatem eius. Ex quo liquere videtur substantiam creatam, quia finita est, nullo modo posse esse capacem terminandi plures naturas. Ita ibi tradunt Thomistæ, quos adducit Aluarez 3. p. disp. 18. & alij quos proferunt & sequuntur Suarez t. 1. 3. p. d. 13. f. 4. Ragusa d. 48. Vasq. d. 5. argumentantes partim ex affixione substantiæ creatæ cum propria natura, extra quam proficere deberet, si alteri naturæ coniungeretur: partim ex natua vi terminandi incapace augmenti, etiam vi diuina, ac proinde etiam diuinitus impotente ad terminandum plusquam naturaliter terminet; partim denique ex eo quod impossibile

bile sit modum vniri modo. At si quæ via pateret ad terminationem hypostaticam alienæ naturæ per suppositum creatum, necesse planè foret poni in natura vnionem modalem respectum modi substantiæ, eique modo vnitam.

Inter Patres idem diserte tradit Rupertus lib. 1. de Victor. Verbi Dei c. 25. Appendo locum vt argumenta, quibus vtitur, intelligantur & dissoluantur commodius. Præfatus ergo Deum summè bonum, summèque potentem; tanquam summè bonum promississe incarnationem, & eandem esse executum tanquam summè potentem, & sicut summæ bonitatis est, quod hoc facere voluit, ita summæ potentie esse, quod hoc facere potuit: hæc inquam præfatus Rupertus subdit. [Diligenter animaduertendum. Solent enim nonnulli dicere; vt quid Deus, Dei Verbum, venit, per semetipsum, & homo factus est ad saluandum genus humanum, cum hoc idem fieri potuisset per alium? Cur non potius misit aliquem legatum? Cur non misit Angelum siue Archangelum? Ad hæc inquam; videlicet quia nulli alij nulli nisi soli naturæ diuinitatis hoc fuit vnquam possibile, assumere quod non erat, & manere quod erat. Et vnde illi hoc possibile? Videlicet quia natura vel substantia diuinitatis tanto subtilior est anima rationali, vt eam penetrare possit. Fidei iter hoc inter cætera Patres Catholici sumptuerunt & scripserunt pro argumento veritatis contra hæreticos, quod Spiritus sanctus æquè vt Pater & Filius Deus sit, quoniam & ipse humanæ animæ est capabilis, & capax eiusdem animæ rationalis. Nisi enim Deus esset, neque humano neque Angelico spiritu capabilis esset. Proinde notandum, quod quamuis dicatur quis plenus daemonio, non sic implet hominem ille spiritus, vt penetrer animam eius, sed caueas corporis irrepere potuit; quomodo ebrietas siue febris: animamque deprehensam in suis sedibus, exagitat atque affligit. Solus Deus vnus, Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, cum vult, & prout vult, rationali animæ vel spiritui sese infundit, & in eo mansionem facit. Frustra igitur dicit vel querit quis, cur nō Legatum vel Angelum miserit, sed per semetipsum ad saluandum genus humanum venerit Deus, Verbum Dei, quia videlicet naturam induere humanam non potuit, nisi sola natura Dei: vnde sicut bonum, quia voluit, ita omnipotentem prædicamus [similia breuiter habet l. 1. de medit. mortis c. 12. & lib. de voluntate Dei c. 10.]

Eligitur affirmans, binis eius limitationibus reiectis.

129. Contraria sententia, quæ naturæ creatæ terminabilitatem per suppositum alienum creatū agnoscit possibilem, neque autoritate neque ratione congrua destituitur, mihi que probatur. Est in ea inter Scholasticos Ockham in 3. q. 1. *Littera Y.* Baconus in 3. d. 3. q. 1. art. 1. Rubio ibid. dist. 2. q. 2. art. 3. Gabriel in 3. d. 1. q. 2. art. 3. dub. 5. Bassolius quest. 3. Major q. 5. Almannus d. 1. q. vnica *in fine*. annuitque ibid. Aureolus q. 3. art. 3. dummodò ratio suppositi, statuatur positina formaliter. Fauent (tamen si nonnulli ambigui sunt) Franc. à Christo in 3. dist. 1. q. 1. *Ægid.* ibid. q. 1. art. 1. & Carrus. d. 2. q. 7. E recentioribus idem nobiscum tradunt Mol. 1. p. q. 5. 1. art. 1. disp. 1. *in fine*. Infinita. 2. Thefalo. 2. ad ver. 10. Becanus tract. de incarn. c. 4. q. 5. Pesantius 3. p. q. 3. art. 1. disp. 1. Huradins d. 11. Metaph. n. 102. Præpositus q. 3. n. 8. Bonac. disp. 1. de incarn. q. 1. p. 5. Antonius Ruuius 1. de gener. c. 4. tra. 3. n. 127. Subscribunt quoque huic sententiæ inter Scholasticos Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 6. & Albertinus Coroll. de substantia n. 7. sed vterque limitationem adhibet non probandam, Valentia enim restringit hoc placitum ad personas diuinitus creabiles. Eas vero quæ sunt de-

facto productæ, impotentes censet, etiam diuina vi ad terminandam alienam naturam. Omnes enim huiusmodi naturæ non habent perfectionem nisi limitatam, atque adeò aptam terminandæ suæ soli naturæ. Sanè vel Deus aliquid perfectionis adderet personæ creatæ hominis iam productæ, aut Angeli ex ijs qui reipla creati sunt, vel nihil adderet. Si hoc secundum dicatur, maneret ea personæ impotens quacunque vi ad terminandam alienam naturam; quia non haberet nisi naturalem perfectionem, quæ naturaliter ad solam propriam naturam terminandam restringitur; præsertim cum substantia creatæ sit modus à natura creatæ profluens, sitque proinde aptus & proportionatus illi soli. At si dicatur Deum aliquid addere creatæ personæ, vt terminare alienam naturam possit; vel addere accedens vel substantiam. Liqueat non posse addere substantiam, quia enti completo, cuiusmodi est persona, nihil substantiale potest accedere, sed tantum accedens. Hoc autem ineptum est ad conferendam vim terminatiuam substantiæ, quæ deesse supponebatur. Sic igitur habet prima limitatio sententiæ propositæ adhibita à Valentia. Posterior, quam Albertinus adhibuit, restringit veritatem sententiæ nostræ ad suppositionem, quod substantia creatæ non sit modus, sed res, firma & rata. Si enim sit modus, non putat hic Autor terminationem alienæ naturæ per substantiam creatam extrinsecam, fieri posse diuinitus, quia putat necessarium fore, vt personæ modalis terminans, proficeret ad naturam externam, quem profutum, ob affixionem essentialem modi ad suum modificatum liquet esse planè impossibilem.

Neutra limitatio sententiæ propositæ, est admittenda. Non sanè prior. Nam ratio quæ ad eam confirmandam adhibetur, æque omnes substantias diuinitus producibiles remouet à terminatione humanitatis alienæ: ac eas quæ sunt de facto conditæ. Omnes enim sunt finitæ, & certo perfectionis modulo præditæ, ac proinde, si quæ de facto sunt productæ, ineptæ sunt ad terminandam alienam naturam quia finitæ sunt, perspicue sequitur omnes itidem, quæ produci diuinitus possunt, ineptas fore ad munus illud, quod & ipse quoque finitæ forent. Video dici posse, eas quæ de facto sunt productæ, donatas esse minore perfectionis mensura, quam sit ea quæ necessaria est ad terminandam alienam naturam, quod perfectionis augmentum posset Deus substantiis producibilibus elargiri. Sed hoc in primis, diuinitate est. Vnde enim constare potest, nulli substantiæ ex ijs quæ de facto sunt productæ, concessam esse mensuram illam perfectionis quæ necessaria est ad alienam naturam terminandam? Deinde ratio altera aduersarij, si valida esset, monstraret aperte nullam posse produci substantiam, cui auctior illa perfectionis mensura conueniat. Nam si sola naturali perfectione gaudeat, soli suæ naturæ sufficere. Si verò aliquid supra suam naturalem perfectionem accipiat, hoc, (quippe accidentarium,) ad substantiæ terminationem substantialem ineptum erit. Hæc ratio (vt pater) omnes æque substantias non diuinas & finitæ perfectionis, excludit à possibili alienæ naturæ terminatione. Tandem falsò aduersarius supponit plus requiri perfectionis in substantia ad terminandam vnā extrinsecam naturam simul cum propria, quam ad terminandam solam propriam naturam. Id enim falsum esse, mox demonstrabo. Quare prima illa limitatio sententiæ propositæ, repudianda est. Nec magis probanda est limitatio altera. Tamen enim substantia creatæ non sit nisi modus, tamen æquè potest vnionem externæ naturæ ad ipsam terminare, ac si esset vera res firma & rata. Nec plus necesse est modum proficere in naturam extrinsecam per eum terminatam, quam sit necesse proficere rem firmam.

Approbat

Approbatum absque limitatione.

130. Vniuersaliter ergo statuendum est, cum aliis quos retinimus, subsistentiam creaturam quamcumque, posse alienam naturam suppositare. Quæ videtur plurimorum Patrum sententia fuisse. Nam Origenes tom. 5. in Ioan. ex verbis illis Malachia 3. *Ecce ego mitto Angelum meum*, intulit Baptistam non fuisse purum hominem, sed fuisse Angelum corporatum, qui assumpto corpore testimonium Christo perhibiturus venisset. Quod falsitatis quidem arguit S. Cyrillus l. 1. in Ioan. c. 7. & Beda Marti. ac in contrarium verba Græci contextus expendens Tole. us in c. 1. Ioan. annot. 2. Nemo tamen id impossibilitatis damnavit. Antichristum quoque, futurum esse demonem incarnatum, non modo eo sensu, quo id affirmavit Hippolytus orat. de consummatione mundi, ita ut nimirum sit in humanitate phantastica nec nisi apparente; sed etiam eo sensu quem præferunt verba illa *demon incarnatus*, sententia fuit quorundam Patrum & Theodoret. l. 5. Epist. ad Rom. de heretico. cap. de Antichristo, & S. Cyrillus Hierosol. Catech. 1. 5. sub med. Et quanquam hoc tanquam falsum & scripturæ contrarium, merito exprobat Damasc. 4. fidei c. 27. nob. tamen ait id esse impossibile. Non fensel Tertullianus Ang. los qui corporali specie apparuerunt, factos homines absque propria substantia interitu, atque adeo hypostaticè humanitatem sibi copulasse affirmat. Ita habet l. de resurr. car. c. 6. & luculenter l. de carne Christi c. 3. his præter cetera. [Angelos creatoris, conuersos in effigiem humanam aliquando legisti, & credidisti, & tantum corporis gestasse veritatem, ut & pedes eis lauerit Abraham, & manibus eorum ereptus sit de Sodomitis Loti: conuictus quoque homini Angelus toto corporis pondere, dimitti desiderauit, ab eo à quo detinebatur. Quod ergo Angelis inferioribus Deo licuit, ut conuersi in corpulentiam humanam, Angeli nihilominus permanerent, hoc tu potentiori Deo auctus, quasi non valuerit Christus verè hominem induci, Deus peruenire? Aut nunquid & Angeli illi phantasma carnis apparuerunt? sed non andebis hoc dicere.] Nemo hac in parte Tertullianum impugnare quod tem impossibile asseruerit, sed quod miraculum non necessarium inuenerit. Denique Athanasius q. 20. & vltima ex additis ad quæstiones ad Antiochum, quærens cur Verbum sit carne vestitum ut hominem saluaret, sic philosophatur. [Quemadmodum ipse Diabolus, cum vellet olim subducere hominem, & paradiso eiecerit, non accessit ad Euan formam Diabolicam, sed gessit carnem, scilicet serpentem, & sic accessit, & decepit illam: notat enim astutus iste, quod si accessisset in sola forma Diabolica, nunquam eam decipere potuisset. Et propterea indutus est ut carne, serpenteque propterea forma carnifera serpentis Euan decepit. Atque serpens quidem apparebat, Diabolus autem non apparebat. Et per apparentem serpentem, efficax erat invisibilis serpens Diabolus. Dux enim nature in vna persona effecerunt tunc lapsum in maioribus nostris. Et quemadmodum tunc Diabolica forma, & serpentina, dux nature erant in vna persona vnita, & vna quidem natura, scilicet serpentina, apparebat; altera verò, nempe Diabolica non apparebat, & eiecit hominem ex paradiso: Ita etiam in Christo dux nature, in vnam personam, diuina & humana vnita sunt; & humanitas quidem apparebat, Deitas autem non apparebat; & per apparentem humanitatem, Deitas invisibilis efficax erat, & eiecit ex paradiso olim hominem, dux istæ nature, videlicet Deitas & humanitas, in illum vicissim & nunc introduxerunt.] En manifestissimè hypostaticam vniionem creaturæ ad suppositum creatum, ab hoc Authore admissam, falsò

Theroph. Raynaud. Christum.

licet, si agat de facto. Syluester Gyraldus Cambrensis in Hibernia Typographia dist. 2. c. 19. alia imagine virtutis quam censet esse commodam Incarnationis introductionem. Refert enim suo tempore coniuges duos per imprecationem S. Natalis Abbatis salua humana natura & personalitate multatos esse adiectione lupinæ ad eam naturæ, ita ut operirentur lupina pelle, quæ reduceretur, ut ductam esse ait à capite mulieris vsque ad vmbilicum, cum grauata morbo, diuino cibo fuit impertientia. Qua narratione diffusè proposita concludit Cambrensis. [Non itaque discreandum est, sed potius fide certissima est amplectendum, diuinam naturam pro salute mundi humanam naturam assumpsisse: cum hic solo Dei nutu ad declarandam sui potentiam & vindictam, non minori miraculo humana natura lupinam assumeret.] Hoc exemplum agendo de facto, non puto idoneum. Neque enim verisimile est in ea narratione interuenisse assumptione nature lupinæ per humanas personas. Author tamen qui hoc retulit, censuit eam assumptionem reipsa contigisse. Multò ergo magis agnouit esse possibilem. Quare non videtur ambigendum, quin naturam creatam de potentia absoluta per creatam hypostaticam terminari posse, plurimorum sententia tolerit.

Accedit ratio, quia nihil vetat poni diuinitatis in humanitate modum vniionis respectuum alterius subsistentiæ vel personalitatis creatæ eadem ratione quæ in humanitate Christi positus est modus vniionis respectus subsistentiæ Verbi. Terminare enim naturam, non est aliquid in eam influere, sed seclusa omni causalitate modus nature extitit inditus, eiusque extrinsecè respectus potest eam externæ suppositati conferre, & ut per eam compleatur præstare. Quod vsque adeo non excedit vim diuinam, ut non defuerit, qui diceret nature viribus id esse possibile ut refert Argent. in 3. d. 1. q. 1. art. 1. §. Sed contra istam sed perperam ut idem Argentina rectè asserit, itemque Durandus eadem dist. q. 5. n. 6. & Carol. dist. 2. q. 7. tum quia immisio modi vniionis naturam supposito extraneo nõ est in potestate agentis naturalis. Tum quia exclusio subsistentiæ cõnaturalis, quæ est proprietas vera nature, non potest fieri vi creatæ & naturali. Posita autem suppositione extrinsecæ sequitur necessario exclusio subsistentiæ propriæ, ut in superioribus monstratum est. Præterquam quod naturaliter rem spectando, non minus arctatur vna subsistentia ad vnam naturam, quàm vna natura ad vnam personam. Nemo autem dixerit vnam naturam esse pluribus subsistentiis terminabilem naturaliter & secluso influxu, supernaturali vim creatam naturalem superante. Neque igitur dici potest, vnam subsistentiam naturaliter posse terminare plures naturas. At spectata diuina vi, nihil est quod obstat terminationi illi nature creatæ per subsistentiam externam item creatam.

Ad partem negantem firmamenta.

131. Quæ in contrarium adducebantur, leuia sunt. In primis verò negandum est in supposito ad terminandam alienam naturam, exigi vim infinitam, vel etiam entitatem quampiam nouam, & à natura distinctam. Sufficit enim entitas natua cum concursu extrinsecæ, quo ponatur vniõ ex parte nature suppositandæ. Sicut in sententia quæ possibilem agnoscit eleuationem instrumenti naturalis ad producendum supernaturalem effectum, sola natua entitas alibi concursu extrinsecæ indebito, sufficiens est ad extendendum diuinitus effectum su: ernaturalem ex tali causa: similiter ergo in re præfenti ea quasi causalitas formalis (nec enim verè est formalis causalitas, sed ad eam tantum reducit & aliquatenus accedit;) ea inquam quasi causalitas formalis, qua subsistentia creatæ terminatur naturam

K naturam

naturam extraneam, contenta est nativitate sub-
sistentia extranea, accedente dumtaxat influxu novo Dei
unionem producentis in natura, quae unio rationem
habet concursus indebiti suppeditati divinitus formae
illi extrinsecae, ut possit praestare, quod concursu, suae
naturali exigentiae, ac viribus debito, praestare non
posset. Quare neque infinita perfectio, neque nova vlla
intrinsicca vis supra naturam requiritur in subsistentia
creata, ut possit naturam alienam complere: sed sufficit
nativa entitas posito modo unionis in natura termi-
nanda. Ex quo etiam habetur, nihil esse necesse, sub-
sistentiam modalem profluere à natura propria ad alie-
nam, sed sufficere extrinsecam terminationem à modo
persistente in natura, cui essentialiter assignitur & per in-
teriectum modale vinculum iuncto cum natura ter-
minanda. Quod verò obtendebatur, unionem illam
naturae cum modo subsistentiae extrinae, esse impossi-
bilem, ne detur modus, admodum inane est. Nam
modus potest uni alteri rei interuentu modalis vin-
culi diuersae rationis à modo qui iungitur, & habentis
diuersum ab illo effectum formalem. Sic iuxta multos
duae partiales subsistentiae humanitati, inuicem uniu-
ntur interuentu unionis. Duae item partes subsisten-
tiae materialis iunguntur inter se eadem ratione. Et
idem in omnibus modis partialibus locum habet,
quoad ipsorum partes coniunctas. Quod si duae enti-
tates modales rationem extremorum habentes, iungi
possunt inter se interposito modalis nexu, multò faci-
lius videtur, ut natura & modus extrinsecus copulari
inter se possint interposito alterius rationis modo, qui
suae naturae non per aliam modalem entitatem, sed
seipso assignatur, ut fert conditio modi, qui est entitas
diminuta, exigitque essentialiter fulcrum cui seipso
innitatur.

Tandem rationes Ru. et c. eo reuoluntur omnes,
quod terminatio vnus naturae per suppositum crea-
tum, non possit fieri absque illapsu creati suppositi in
naturam terminandam. Atqui illapsus in creaturam
impossibilis habetur cuius creaturae, iuxta Patres è
quibus Bernardum, Basilium, Paschasium, Fulgentium,
Bedam, Ruperto in speciem suffragatos retuli in natu-
rali Theologia dist. n. 50. Verum hos Patres ibidem
exposui num. 59. vel de illapsu per vegetationem &
conseruationem, quae soli Deo conuenit, vel de illapsu
per immediatam intellectus & voluntatis creatae mo-
tionem ad actus supernaturales, qui item est alia Dei
propria functio. Vtramque Patres, creatis agentibus
negant, non spectata possibilitate per vim diuinam
obedientialiter operantem, & creaturas assumentem
ad illas functiones, quas nunc in nobis se solo exequi-
tur, sed spectato tantum eo quod sit de facto iuxta re-
gulas diuinæ sapientiae, & voluntatis, quas impossibile
est creaturam de facto praetergredi. Ideoque dicunt
Patres, impossibile esse creaturæ talia praestare, nempe
creaturæ sui nudis viribus operanti, & in hoc rerum
ordine & statu constituto diuinitus. Nos autem hic
agimus de terminatione alienae naturae ab aliena sub-
sistentia creata, supra quo iuncturae naturae debitum,
possibili per vim diuinam, in quo nihil occurrere, quod
difficultatem grauem ingerat, satis monstratum est.

*Plures subsistentiae diuinae, possent eandem
humanitatem assumere.*

132. Ex iisdem porro principiis, optimè quoque infer-
ri potest possibilis terminatio vnus naturae per plures
subsistentias, siue diuinas, siue creatas, quam supra ad-
missi, passimque admittunt Doctores, si de diuinis per-
sonalitatibus vnā creatam naturam terminantibus,
sit sermo. Ita enim habet D. Thomas 3. p. q. 3. art. 6. &
ibi interpretes, alique quos adducunt & sequuntur
Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 3. Valq. d. 29. c. 2. Suares d. 13. l. 2. &

Albertinus coroll. 6. de substantia dub. 1. n. 8. qui tamen
inutilem restrictionem adhibet n. 12. affirmans posse
quidem eandem numero naturam, v. g. humanita-
tem, pendere à pluribus diuinis personis quoad termi-
nari secundum perfectitatem siue incommunicabilita-
tem, qui est effectus subsistentiae praeuius; non posse
tamen eandem naturam à pluribus simul diuinis per-
sonis tanquam à causis totalibus dependere quoad
sustentationem. Hanc dico esse restrictionem inuti-
lem. Tum quia nulla talis sustentatio naturae per hypo-
thesin, admittenda est, qualem haec limitatio supponit.
Tum etiam quia quamuis talis aliqua sustentatio, per
verum substantiae influxum in naturam admitteretur,
non esset Deo difficile effectiue supplere influxum
illum vna vel pluribus actionibus personarum diuina-
rum respectiuis in eum finem procedentibus à diuina
potentia. Itaque absolute admitto, diuinas personalita-
tes binas vel omnes, posse simul ad vnus naturae
creatae terminationem concurrere. Nec refert, quod
diuinae personalitates in terminanda diuina natura
veluti consumantur ob infinitatem terminabilitatis
diuinæ essentiae, quae par esse videtur ad exiguam
facultatem terminandi personalitatibus insitam. Hoc
enim argumentum si valeret, æquè probaret persona-
litatem Verbi, quae est terminus diuinitatis inadqua-
tus, non posse vniri humanitati ad eam terminandam.
Eò quod vis eius terminatiua exhauiatur in termina-
tione naturae diuinæ infinitae. Quare dicendū est, per-
sonalitates diuinas tametsi infinite perfectas, conuul-
satiter quidem expleri (ut sic dicam,) & satiari termi-
nando diuinitatem, nec aliam naturam deposcere, cui
terminanda impendunt reliquam vim terminandi
quā possent. Nihil tamen esse repugnantiae in superna-
turali extensione earundem personalitatum ad natu-
ram extrinsecam, indito modo unionis respectiue di-
uinorum illorum terminorum, qui immutati comple-
bunt eo ipso talem naturam: sicut voluntas diuina infi-
nita, quamuis ad intra exhauiatur in amorem totius
summi boni, tamen communicari quoque exterius
potest amando liberè creaturas, eisque dandum esse
iuxta dispositionem diuini consilij. Ex parte verò
naturae terminandae, non deest capacitas passiva ad re-
cipiendam simul à pluribus diuinis personalitatibus
terminationem; quia potentia obedientialis passiva se-
cundum quam natura huic negotio subleuit, est infi-
nita. Quare liquere videtur, eandem naturam crea-
tam, posse pluribus simul diuinis subsistentiis termina-
ri, spectando potentiam Dei absolutam.

Fateor, contrarium visum esse Diuo Anselmo l. de
incarn. Verbi c. 4. sic enim scribit. [Vtroque pede, id est
vtraque parte claudicat in Incarnatione Filij Dei (quia
vna natura est cum Patre, & alia persona à Patre) qui-
cunque existimat hanc Incarnationem sic esse secun-
dum naturae vnitatem, ut Filius non possit Incarnari
sine Patre; nec intelligit eam sic secundum vnitatem
esse personae, ut Pater non possit Incarnari cum Filio.
Quippe Deus non sic assumpti hominem, ut natura
Dei & hominis sit vna & eadem: sed ita ut persona
Dei & hominis vna eademque sit: quod non nisi in vna
persona Dei esse potest. Diuersas enim personas, vnā &
eandem personam esse cum vno eodemque homine,
nequit intelligi. Nam si vnus homo cum singulis plu-
ribus personis vna persona est; necesse est plures per-
sonas, quae aliae sunt à se inuicem, esse vnā eandemque
personam, quod non est possibile. Quapropter impos-
sibile est, Deo incarnato secundum vnā quamlibet
personam, illum secundum aliam quoque personam
Incarnari.] Similia habet S. Anselmus libro 2. cur Deus
homo cap. 9. Ceterum ut ingenuè dicam, praestat mo-
deste his locis Anselmum deferere, quàm frivola in-
terpretatione eludere: cuiusmodi est, quem adhibuit
Dur. in 3. d. 1. q. 3. n. 19. dicens, S. Anselmum dumtaxat
intem

intendisse asserere, plures personas constare non posse vna personam. At hoc D. Anselm. expressè contendit sequi ex terminatione vnius naturæ creatæ per plures simul diuinas personas. Vnde mens eius est aperte qualem dixi, tamen confectio quam facit D. Anselmus admittenda non sit, nec verè dicatur plures personas diuinas ad terminationem vnius naturæ creatæ concurrentes, coacturas in vnam personam. Vnam ergo naturam creatam pluribus diuinis personalitatibus esse terminabilem, satis monstratum est.

Idem dicendum de pluribus subsistentijs creatis.

133. Rationes autem quæ proposiæ sunt idem videntur per proportionem euincere de personalitatibus pluribus creatis, comparatis ad vnicam naturam externam. Nihil enim vetat, quominus possint diuinitas eadem naturæ creatæ immitti plures modi vniouis, respectui variarum personarum creatarum. Eo ipso namque, ponentur in vna natura plures dependentie ab externis suppositis, tanquam à causis formalibus extrinsecis, & vna natura pluries simul esset in alio obiectiualiter, quod nullam inducit repugnantiam, dummodo natura nullo modo sit in se. Quamuis autem dependentia eiusdem effectus à pluribus causis totalibus simul concurrentibus impossibilis esset, ut aliqui falso supponunt, tamen longè alia ratio esset terminationis substantialis, quæ non exercetur per infinitum causalium propriè dictum prædeuntem à termino extrinsecum in naturam terminatam, sed per merè extrinsecum respectum modi aduenientis naturæ ad prædictum extrinsecum terminum. Et hinc concidunt argumenta omnia, quæ pro Scoti contrarij sententia adducit Rada in 3. controu. 1. artic. 4.

Vicineti, vna quæcunque persona posset terminare plures naturas vi diuinæ.

Ex diuina ergo & creatæ persona, siue vna siue multiplex, eandem alienam naturam creatam propria suppositualitate destitutam, terminare simul abique repugnantia potest. Difficilius verò est, an è contrario vna persona, siue increata siue creatæ, terminare simul possit plures alias naturas præter propriam quam non possit non terminare, quamdiu persit. Mihi ita affirmandum videtur. Nam diuinam quidem personalitatem, posse simul ad plures creatas naturas terminandas exportari, satis supèrque confirmatur ex infinita eius perfectione, quam constat non exhauriri terminatione vnius naturæ extrinsecæ; cum ne ipsa quidem diuinæ naturæ infinitate prohibeatur externam aliquam naturam terminare, ut videmus in persona Verbi terminante humanitatem. Poterit igitur eodem iure plures & quantalibet terminare. Et idem censéo de persona creatæ. Quia quandoquidem terminatio non est propriè causatio (ut male plerique supponunt decepti puri notionis sustentationis, qua hæc terminatio à nominalis Scholasticis fortè sic opinantibus expressa est; sequitur non plus perfectionis aut virium cuius ad terminationem multiplicis simul extraneæ naturæ, quam vnica duntaxat. Quare eadem subsistentia creatæ intrinsecè immutata, eo ipso quod sit mutatio in naturis terminandis, apponiturque eis vnio singularis extrinsecæ illius subsistentiæ respectiua, est sufficientissima ad plures simul creatas naturas extraneas terminandas, v.g. eadem persona Angelica, plures simul humanitates terminare potest.

Sabie verò illic animi vulgaris interrogatio, dicendumne tunc foret exurgere inde plures homines, ob multipliciter numericam naturarum terminationem, an vnicum, ob singularitatem suppositi. Quæ difficultas ei gemina est, quam tractat physici, sup-

Theoph. Raynaud. Christi.

posita possibili informatione plurium naturarum per vnicam formam. Et plenè quoque eam difficultatem agitant, qui agunt de Trinitate. Videsis Vasquem 1. p. d. 155. Suar. 1. 3. de Trinit. c. 3. à n. 5. & t. 1. 3. p. d. 13. l. 2. & 3. Didacum Ruiz disp. 77. de Trinit. qui multas lōgèque discrepantes in re tantulā sententias referunt. Breuiter verò statuendum est, si exquisita & ad omnimodam seueritatem exacta loquendi ratio sit tenenda, posito quod vna Angelica persona plures humanitates terminet, dicendum esse, exurgere inde personas formaliter non materialiter plures. Id est plures quoad rationem formalem suppositi constituentis formaliter personam, non autem quoad naturam, quæ in persona se habet ut aliquid materiale. Si verò recisus ambagibus, respondendum simpliciter sit, vnane an plures personæ inde exurgant, negandum erit plures exurgere, quia non sunt ibi naturæ plures. Nam & suppositualitas & natura significantur nomine *hominis*. Cum ergo in euentu de quo agimus, sola suppositualitas multiplicetur, non est simpliciter, & indistinctè dicendum extituros ex ea terminatione plures homines. Sicut non dicimus dari plures Deos sed vnicum, quantumvis vnica Dei natura pluribus suppositualitatibus terminetur. Idem dicendum est de alio euentu quo naturæ multiplicarentur, non suppositualitate: similiter enim non dicerentur exurgere inde plures homines, sed vnus ob vnitatem suppositi. Sicut cum quis habet plures artes, vel Episcopatus plures, aut plura dominia, non vocamus eum plures artifices, aut plures Episcopos, vel dominos indistinctè & simpliciter loquendo iuxta illud S. Augustini 7. ciuit. c. 20. [Numquid si vnus homo in diuersis rebus duas habet potestates, aut duas artes quæ singularum diuersa vis est, idè duo iudices aut duo dicuntur artifices?] Tradunt quod in re præsentī affirmamus, D. Thomas 3. p. q. 3. art. 6. ad 1. & art. 7. ad 2. Dur in 3. d. 1. q. 3. n. 22. & 23. Val. 3. p. d. 1. q. 3. p. 3. & 4. Soares t. 1. 3. p. d. 13. l. 2. & 3. Ragula d. 5. 4. & 55. Ruiz disp. 77. de Trinit. c. 6. & 7. Albertinus coroll. 6. de substantia dub. 3. Becanus tract. de incarn. c. 4. q. 3. & 4. signatis aliis.

Breuiulus & vsus doctrinæ propositæ.

134. Totius doctrinæ de hoc altero compositionis huius extremo traditæ, summa hæc esto. Diuina Verbi persona, quatenus per relationem subsistentiam suam constituta, secluso quouis alio intra Deum, siue absoluto, siue relativo, terminatur de facto humanitatem Christi naturali sua subsistentia spoliata. Tamen si alias diuinas subsistentias relationas, imo etiam creatas quascunque suppositualitates extrinsecas seorsim, vel cum subsistentia Verbi, similem substantialem terminationem humanitati vni aut multiplici simul exhibuisse nihil vetuerit.

Vsum doctrinæ de Verbo ad Christi structuram carni nostræ copulato, suppeditat sæpè D. Augustinus, demirans & quod tanta maiestas ad nostrum vsque limum se demiserit nostri causa & sapientissimam adinventionem qua se demisit. Deiectionem sanè Verbi Dei plenissimam miraculi, nisi obtula aded gestaremus pectora, facillimum fuerat deprehendere ex conseratione animæ rationalis quæ infimus nec nisi dimidiatus Spiritus est, cum carne nostra. Hæret aqua non semel Nazianzeno cum eam coniunctionem animi & limi considerat. Hic infinitis partibus auctus est miraculum. Neque enim Verbum quod carni nostræ nectitur, Spiritus est dimidiatus & imperfectus cui per eum nexum sua aliqua completio & perfectio adueniat. Est igitur in eo negotio, meta propter nos deiectio diuini Verbi; quod cum sit sapientia Patris cuius cælesti pabulo cibandæ reficiendæque sunt animæ, essetque solidior cibus quam ut in nutrimentum infan-

K 2 tiz

tiae nostrae posset cedere; stupendo beatis ipsis spiritibus inuenio, dignatum est lactescere nobis per Incarnationem. Frequens & multus est in hac cogitatione S. Augustinus, sed nominatim concolo. 1. in psal. 33. & lib. 3. de lib. arbit. c. 10. insigniter ac planè ferm. 38. de verb. Dom. Breuiter sed lapidissime l. 7. Confess. c. 18. sic enim Deum affatur. [Quaerebam viam comparandi roboris quod esset idoneum ad fruendum te, nec inueniebam, donec amplecterer mediatorem Dei & hominum, hominem Christum Iesum, qui est super omnia Deus benedictus in saecula, vocantem & dicentem; Ego sum via, veritas, & vita, & cibum cui capiendo inualidus eram, miscentem carni; quoniam Verbum caro factum est, ut infantiae nostrae lactesceret sapientia tua per quam creasti omnia. Non enim tenebam Dominum meum Iesum Christum humilis humilem, nec cuius rei magistra esset, eius infirmitas noueram. Verbum enim tuum aeterna veritas, superioribus creaturae tuae patibus supereminens, subditos erigit ad se ipsam. In inferioribus autem edificauit sibi humilem domum de limo nostro, per quam subdendos deprimere se seipsis, & ad se traiceret sanans tumorem, & nutriendum amorem, ne fiducia sui progredirentur longius, sed potius infirmarentur videntes ante pedes suos infirmam diuinitatem ex participatione tunicae pellidae nostrae, & lassi prosternerentur in eam, illa autem surgens leuaret eos.]

Insignem quoque huius doctrinae fructum suppeditat S. Chrysostomus homil. additicia in 1. ad Cor. circa illud, *nolo vos ignorare fratres*, considerans sicut Verbum se demisit ad nos, nec nostram tennitatem dedecori sibi futuram censuit; ita consentaneum esse ut neminem quantumvis despiciatum & tenuem dedignemur.

CAPVT III.

De vnione Verbum & humanitatem
vinculante.

135. **E**xposuimus extrema secunda Christo internae compositionis subtilitatem, in qua versamur, nunc ad eorum nexum veniendum est, quaerendumque an & quodplex, qualisque sit vnio hypostatica, quae alijs verbis vocatur proximus ac formalis terminus Incarnationis siue actionis incarnatiuae, quae propriè vnio appellatur, & pro immediato ac formali termino habet vnionem humanitatis & Verbi. Quod enim humanitas & Verbum possent esse in rerum naturam, nec tamen compingere Christum, qui est vltimus terminus actionis incarnatiuae, propterea necesse est, nunc cum extrema illa Christum compingant, assignari aliquid quod immediatè & formaliter terminet actionem illam, quae est Christi productio. Sicut quia materia & forma hominis possunt separatim existere, ideoque praeter eas assignatur in homine proximus aliquis & formalis terminus generationis compositi humani; nempe vnio partium. Eum itaque terminum, proportionem seruata, aio in re praesenti esse vnionem hypostaticam. Quod autem Valq. 3. p. d. 19. c. 2. terminum formalem in hoc negatio ait esse humanitatem, per quam terminus totalis constituitur formaliter, tanquam per formam totius, pertinet ad litem de nomine: in qua tamen sequendus est communior loquendi modus, quo terminus formalis alienius actionis, non is dicitur qui est forma termini totalis producti, sed id quod formaliter & immediatè terminat actionem, qua terminus totalis sine compositum mediatè producit, praesupposita partium eius praesistentia, siue prius tempore, siue saltem prius natura. Porro cum extra controuersiam sit, vnionem illam quam hic pro formali termino statuo, esse admittendam, (alioqui rueret mysterium Incarnationis,) quid

tamen ipsa sit, & quodplex, & qualis, magnum est in Scholà diffidium, de quo pronuntiandum est, ut lux aliqua affundatur tenebrositati, quam hoc in negotio summam esse affirmat Iustinus in expositione fidei *sub fine*, quamque humanam omnem perspicaciam transcendere, concedit Eranista, Orthodoxus apud Theodoretum dial. 2.

Quid sit vnio hypostatica, quae situm primum
Sententia.

136. Prima igitur quaestio esto, quid sit vnio hypostatica. Duæ hic occurrunt celebres sententiae. Altera quae censet hanc vnionem supra extrema nihil addere, nisi connotationem vel habitudinem quampiam, nulla noua entitate subnixam. Altera verò quae affirmat hanc vnionem supra extrema huius compositionis secundae addere modale vinculum, quo humanitas Verbo copulatur. Ad has sententias duas, reuocantur illae quatuor quas Collins disputatione mox alleganda c. 1. recenset tanquam distinctas, nempe quod vnio hypostatica, vel primò sit humanitatem fieri in Verbo; vel secundò sit relatio extrinsecus adueniens humanitati ad Verbum; vel tertio sit absoluta quaedam qualitas humanitati superaddita; vel quarto sit modus substantialis. Terciam sententiam arbitror planè cõsictam, nec vlli verè venisse in mentem, nisi vocum tenuis. Qui enim vnionem vocant qualitatem, quia est gratia, ut videre est apud Almainum in 3. d. 1. q. 1. non cogitant de propriè dicta qualitate; ut neque alij qui vocant relationem, id intelligunt de relatione propriè dicta & categorica, ut infra dicam. Iam verò sententia secunda & quarta, non nisi vocibus discrepant, pertinentque ad posteriorem ex duabus sententiis per nos propositis. A priorè autem, vix differt quae hic prima recensetur. Itaque sistamus in examine duplicis per nos propositae sententiae. Priorem varij Scholastici, ex varijs omnino fundamentis sunt amplexari. Quidam ex eo quod nullas vspiam admittant modales entitates, modòque sine modo auerferent. Alij quod in hac re nullam modalem vinculi necessitatem agnoscant. Insuper alij quod censent interictu talis vinculi, pugnae cum immediata & substantiali coniunctione extremorum huius compositionis, hoc est humanitatis & Verbi. Ita ex varijs huius fundamentis Gregor. in 1. d. 28. q. 2. ad 17. & 18. Baconus in 3. d. 1. q. 1. art. 1. & ib. Rubionius Aluarez 3. p. d. 1. 3. Val 3. p. d. 1. q. 2. p. 5. Collius l. 2. de sang. Christi, disp. 3. c. 2. & 3.

Est modus. Suffragium Scholasticorum.

137. Mihi posterior sententia proposita, videtur omnino vera. Et ab ijs qui modales entitates alibi admittunt, agè repudianda. Qui enim alibi hasce infirmas entitates non agnoscent, loquuntur consequenter, ijs itidem hic repudiatis. Ego tamen sicut in plerisque alijs materijs v.g. in motu locali, in dependentia effectus ab agente, in extensione ac figuratione quantitatis, in substantia creata, in vnione materiae & animae rationalis, admitto modalem entitatem, seu minorem realitatem essentialiter adhaerentem entitati firmæ, & ab ea inseparabilem, tamen non vice versa: Ita in re praesenti admittendam cenfeo nonam entitatem supra vnbilia compositionis huius secundae, isque superadditam, quam non distinguo ab extremis tanquam tem firmam, siue ut realitatem maiorem, sed duntaxat ut modum, quia, haec sola distinctio satis superque est ad omnia propter quae huiusmodi entitas inuehitur.

Agnoscent nonam hanc entitatem Scholastici cõplures, duce, quantum arbitror, Diuo Thoma 3. p. q. 2. art. 7. & 8. Nam articulo 7. affirmat vnionem hypostaticam

hanc esse relationem habentem esse creatum ac
 reale in humanitate cui mutare adueniret, articulo au-
 tem 8.º, mutationem quæ talis vnio est causata in hu-
 manitate, esse actionem assumpti vnio sine vnitionem,
 mutatione, esse actionem in facto esse tanquam ad suum pro-
 prium terminum esse quicquid sit terminata. At hæc
 cum quem dixi interuentum nouæ entitatis infirmæ,
 transcedentem relatiuæ, manifeste sonant. Eidem
 sententie suffragatur esse Ocham in 1. d. 3. q. 4. n. 1. E. &
 in 3. q. 1. n. 1. D. E. & F. quod in tanta huius auctoris
 pusillanimitate circa entitatum multiplicatorem (in ce-
 leberrimè auitaniam vocat Mayronius,) est omnino
 mirabile, nec nisi ab evidentiâ veritatis extortum, vt
 propostet Almainius in 3. d. 1. q. 1. §. quartum et 6.º, dicit
 quodales asserere Ochamum hac in parte fuisse coactum
 fuisse veritatem. Quoniam non rectè Almainius tri-
 buit Ochamo, quod extra Incarnationis mysterium
 nullam huiusmodi entitatem concessit. Nam locis
 citatis, satis aperte admittit eam quoque esse admi-
 ttitur in vnione materie ad formam, & e converso,
 & in vnione accidentis ad subiectum. Fortèque etiam
 in conuersione vnus partis continui cum alia. Ex
 Nominalibus solum Ochamum lectissimus est Gabriel in
 1. d. 3. q. 4. art. 1. concl. 4. Inter rectiores verò lub-
 liquissimè propostit sententia, Suarez 1. 3. p. d. 8. f. 3.
 §. 4. p. 1. 8. c. 3. Ragula, d. 3. §. 6. Plantius q. 1. art. 1.
 §. 1. d. 3. q. 1. art. 1. disp. vnica, Lectius 1. 2. de Diu.
 perfect. tot. cap. 6. Albertinus Coroll. 4. de substantia
 dicit 2. n. 3. Præpositus 3. p. q. 2. n. 68. præterque hos
 ceteri magna quam dimperare nemo poterit.

*Probatio prima, ex unione modali inter partes
essentiales.*

138. Rationes suppetunt varia & validæ. Ac primo, argumenti copiosius ex prioribus substantiis intractatum compositione, quæ licet in visione naturalium animæ & corporis Christi ad invicem. Si enim hæc compositio postulat vinculum modale, quo extremitates naturaliter proportionatae nectantur, quanto magis necessarium erit administrare proportionalia vincula ad ingenda extrema huius secundæ compositionis tantopere dispartita, & nullam ad invicem habentem proportionem naturalem aut inclinationem, atque humanitatem & Verbum? Atque modale vinculum in prioris illius Christi compositione esse admittendum, sententia est communissima. Quamvis enim inter materiam & formam præ materiale, itemque inter substantiam & quæcunque accidentia connaturaliter producta non interiaceat aliquod distinctum ab actione, quia talis forma educitur, quia illa ipsa actio est essentialiter præ ipsam affixa materię, nec potest se ei affigere, quin simul trahat formam ad materiam, idemque est de actione, quia accidens ubi subjecto passive concurrente producitur: Quamvis inquam res ita se habeat in ratione huiusmodi formarum, tamen contraria animæ rationalis & materiæ non potest eo pacto perfici. Quia productio animæ humanæ est creatio. Unde ut anima iungatur materiæ, necesse est interuenire vinculum distinctum ab actione quia producitur anima, habentem rationem causalitatis non in animam, quia materia nihil confert, sed in compositum. Erui quod Aristoteles, Metaph. r. 1 & sæpe alibi ait, materiam & formam vtrique abique medio, non oppugnat modum hoc vinculum, sed illud duntaxat medium, quod est veritas & quasi finis colligans extrema; vel quasi clausus, aut gluten, S. Bonav. in 3. d. art. 3. q. 1. vocat medium *colligantia*. Richardus vero ibid. art. 2. q. 1. ad 1. vocat medium *distans*. Valdensis t. 1. l. 1. c. 3. appellat *ligamentum medi*, & quod contraponit *ligamentum contingens naturalis*, quod negat ab Aristotele loco proxime propolito sublimi esse: à Patribus autem

Theoph. Raynaud. Christus.

一一四

agnosci ait, & approbati à fide vera, ac Ecclesiasticis vltimo, vocari *funem argenteum*. Addit denique Valdensis, phrenesi laborasse Vvicleffum, cum contentus, indistantia partium ad compactionem compositi, vnionem inter formam ac materiam abrogauit. Varia argumenta, quibus eam vnionem confutauimus contra Vvicleffum & paucos antiquos, vt Gregorium in 1.d.28.q.2.art.1.concl.3, & ad 16.ac 18.argumentis, ac Roburionem in 3.d.1.q.1. & dist.9.q.2.art.1.prolata sunt suo loco. Paritas autem inter illam vnionem & hanc de qua agimus, est per leuendans Nam sicut animus rationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus. Igitur æque auteriam potiori ratione, admitteuda est hæc supernaturalis vnio modalis inter extrema adeò abiuncta, ac admititur vnio naturalis modalis inter hominis abimam & corpus. Hoc primum argumentum, non nisi vt manducationem propono, non ignarus, Aduersarios, qui vnionem hypostaticam circa secundam compositionem Christi sublatam volunt, à fortiori vnionem naturalem negaturos circa primam compositionem, si consequenter loqui velint. Tamen quia hic deest proportio illa & sympathia inter extrema huius compositionis, quæ vtqueque obtendi potest infinitioni vnionis naturalis inter materiam & formam indistantes, ac consentaneis dispositionibus aptatas; negari non potest; quin argumentum in hoc negotio plus vrgeat, siquæ saltem ad modum congruum. Aditis vero ijs quæ mox subiiciemus, validissimè robotabitur, etique efficacissimum. Nam secunda ratio mox aduocanda, vtramque vnionem quæ stabilit.

Itemque inter partes quantitativas.

139. *Æque argumentari possumus ex continuitate partium quantumcumque siue ex vnione partium integritatum inter se ipsas, quàm valida argumenta probant effici per intersectum modale vinculum, quidquid dicat Gregor. in 2.d.2.q.2.art.1. concl.3. & in 1. d.28. q.2. concl.3. Rubio. in 2.d.2.q.4.sub fine, Ocham in 1.d.30.q.2. Littera D Gabr. ibid. q.2. in fine & q.4. Littera K. Sane continuitas partium differt ab ipsiusmet partibus, quæ plerumque sunt absque continuitate. Vel ergo continuitas est aliquid negatiuum, nempe negatio separationis, (quid enim aliud?) & sic continuitas erit negatio negationis & forma positiaua. Nam separatio, idem est quod non coniunctio, ac proinde est negatio quædam. Itaque negatio separationis, erit negatio negationis, & forma positiaua, quod malè negabatur. Si autem concedatur continuitatem esse aliquid positium, & à partibus distinctum, (vt hæc tenor satis probatum videtur;) frustra diceretur esse plusquam modus, qui est ille ipse vnionis modus, quem quærimus. Accedit argumentum, quod Ocham supra, meritò vocat tædiosum, & in quo hastam abiicit. Est autem huiusmodi. Sumatur virga continua, quæ non ferrea sed cultello diuidatur, ne vllæ eius partes inter secan- dum excutiantur. Tunc post diuisionem apponantur sibi immediate segmenta. Quæro cur huiusmodi segmenta post interpositam sectionem, non sint amplius continua, sicut ante erant, cum nunq. æque sint indistantia, & habeant quicquid entitatis ante habebant, retineant quoque eadem qualitates. Aduersarij vident quid dicant. Nam constar partes virgæ non manere continuas, cum non coherant amplius. Aliquid ergo perijt, quod ante erat & cohesionem præstabat. Nos hoc quod perijt fatendum est, vocamus vnionem, siue præterea perierit indimibile aliquid continens, siue non eo quod nulla tales continui subcudes dentur. Nam si dantur & per diuisionem pereunt, nihilominus necessarium præterea est adesse vnionem, quæ est formalis vinculum. Vel si quod aliqui*

К 3 1866

recentiores contendunt indivisibilia sunt uniones partium continui, quibus nec tendis adhibentur, habemus æquè intentum. Neque verò obtendi potest defectus sympathiæ aut proportionis inter segmenta. Quidni enim æquè habeant proportionem & sympathiam post divisionem, quàm ante, si nihil deest, & omnia se habent sicut prius? Sed arguemur ex ipsomet mysterio in quo versamur, dimissis rationibus hisce extrinsecis, quæ sola æquiparatione nituntur.

Probatio 2. ex necessaria mutatione ad novam uniti denominationem.

140. Argumentor igitur secundò, quia in Incarnatione anima & corpus Christi prius natura existerant, quàm unirentur Verbo. Prius enim est entitatem esse actualem, quàm uniri alteri. Et sicut de facto essentialiter Christi partes prius tantùm natura fuerunt quàm Verbo unirentur, posterius verò natura fuerunt Verbo unitæ; sic per divinam potentiam, per easdem actiones creativas, quibus productæ nunc sunt eodem momento temporis, quo fuerunt Verbo unitæ, potuissent prius tempore absque suis subsistentiis partialibus accipere esse. Quæ enim vel umbra contradictionis apparere potest ea in parte? Atqui partes Christi essentialiter non possunt de novo denominari unitæ, cum in aliquo anteriori non sic denominarentur, nisi adveniat illis nova quæpiam entitas, fundans illam novam denominationem, quæ prius aberat. Ergo nova illa entitas admittenda est, efficiens de novo partes prædictas. Nam ut ea nova entitas afficiat, alterum extremum, cui hæ partes uniantur, fieri non potest; cum Verbum sit planè immutabile. Ex parte autem humanitatis nihil afferri potest, quod de novo fiat, præter unionem quam quærimus. Omnia quippe alia, quæ in ea reperiuntur, sunt naturalia, poterantque inesse humanitati productæ ante unionem cum Verbo, vel præintellectæ ante eam unionem supernaturalem. Igitur nova illa modalis entitas quam quærimus, accessit humanitati Christi, cum iuncta est Verbo.

Evasio prima præcluditur.

141. Sunt qui hoc argumentum declinare se putent, si dicant, animam & corpus Christi uniri Verbo ipsis actionibus quibus creantur. Nec enim eas actiones censent esse creationes meras, sed aiunt esse productiones huiusmodi partium in Verbo tanquam in substantiali termino existentie ipsarum. Ita Puteanus 3, p. q. 2. art. 8. dub. 2. & nuperi quidem Theologi, hæc tamen evasio potest multipliciter præcludi. Et in primis qui eam adhibent, non videntur advertere, dum videntur admittere modalem entitatem vinculantem extrema compositionis de qua agimus, adigi se ad invehendas actiones creativas animæ & corporis Christi, diversas specie à productione animæ nostræ & materiæ, ut per se patet. Hoc autem non est fortassis minus refugendum, quàm nova modalitas cui declinandæ ista excogitantur. Sane Patres & Doctores passim ignorasse videntur eam specificam diversitatem in creationum animæ & materiæ Christi, & animæ ac materiæ uniuscuiusque nostrum; cum dicant Verbum condidisse sibi animam eodem modo quo cæteris. Non igitur per actionem supernaturalem ac specie diversam à creationibus quibus animæ nostræ accipiunt esse. Deinde in creatione animæ Christi, nihil planè potest occurrere, propter quod ea actio statuarur essentialiter & secundum substantiam supernaturalis. Totus quippe illius effectus, est Christi anima. At hæc est merè naturalis. Unio autem cum Verbo, iuxta adversarios, non est aliquid, quod per eam actionem fiat, sed est ipsamet animæ effectio, quæ certe nihil omnino

habet, propter quod supernaturalissima esse debet, cum quidditas actionis petatur ex effectu, qui in re præsentis supponitur esse merè naturalis. Præterea posset quis à pari comminisci actionem ita animæ nostræ creaturæ independenter à subiecto, ut simul sit unio eius cum subiecto. Quis tamen non videt, genus illud creationis gratis confingendum esse, ac fortassis non citra periculum? Nam illa anima unio cum subiecto, esset natura prior quàm anima, quia se teneret ex parte viæ qua anima ab agente produceret. Unde videretur innecitura dependentiam animæ à subiecto. Neque enim formæ materiales aliam ob causam à subiecto pendet, quàm quia actio, qua producuntur, pendet tali modo à subiecto. Tandem aduersarij cogentur fateri humanitatem prius natura productam (& multò magis si supponeretur producta prius tempore,) non posse assumi à Verbo hypostaticè salua sua anteriore actualitate & productione, cum tamen sit manifestissimum, humanitatem etiam salua anteriore actualitate & productione, manere substantialiter incompletam atque adeo hypostaticè terminabilem. Fixum igitur esto, creationem, qua anima Christi producta fuit, esse naturam priorem unioni eius ad Verbum, & idem est de corporis Christi productione. Ac proinde vana est declinatio illa argumenti propositi, qua dicebatur, fundamentum novum denominandi partes Christi essentialiter Verbo unitas, esse creationem earum, specie diversam à connaturali & ordinaria earundem creatione.

Altera Evasio eiusdem argumenti.

142. Nec difficilius præcluditur alia evasio, qua argumentum propositum declinat Valentia 3, p. d. 1. q. 2. p. 5. & q. 4. p. 2. sub finem, alijque nonnulli, dicentes idcirco in posteriori naturæ humanitatem quæ antea non denominabatur unita, postea dici Verbo unitam quia ita fert voluntas Dei, accedente sola variatione temporis. Supponunt enim hi Authores, solâ voluntatem Dei extrinsecam sufficere ad cauendas in rebus novas denominationes nullo ad extra physice producto, solaque temporis variatione intercedente. Quid enim physicum de nouo fit, quando aboletur reatus pænæ? aut quando laxatur obligatio voti ante contracta? Vel quando macula venialis abstergitur? sicut ergo in omni actione diuinitus causata nobiscum ex quo (facta tantum temporis variatione,) diuina voluntas fert, ut nobis coniungatur omnipotentia, accipimus eam cooperariam & habemus eam nobiscum in actu primo coniunctam cum prius non esset coniuncta, nullo siue diuina siue nostræ potentie actu facta accessu novæ entitatis physice per talem coniunctionem in actu primo; Ita iuxta hos Authores, Verbum communicatur humanitati, eique coniungitur cum primùm accedit tempus ad id præfixum à diuino decreto, atque adeo cum primùm voluntas diuina applicat humanitati personam Verbi, etsi nihil physicum extremis huius compositionis superaddatur, ac ne modus quidem. Quare tota variatio quæ in re præsentis interuenit, est variatio temporis, atque adeo etiam humanæ naturæ, prout existit in hoc & in illo tempore, & prout in illa variatur accidens illud pertinens ad prædicamentum *Quando*, etiam si excludatur quævis noua entitas potest de nouo verè dici naturam humanam cum antea non esset Verbo unita, incipere esse Verbo unitam. In quam rem considerari iubet Valentia, tempus non esse rem, quæ proflus impertinenter se habeat ad dependentiam hypostaticam humanitatis à Verbo. Cum enim natura sic pendens, secundum suam existentiam pendeat, existentie autem ratio formalis connoret tempus, perspicuè sequitur consentaneum esse ut dependentia quoque hypostatica respectum quandam habeat ad tempus. Ideoque etiam si absolute & se

de secundum rem eadem sit natura pro tempore, quod ex voluntate Dei pendet à Verbo, & pro tempore quod ab ea non dependet, non est tamen prorsus eadem ipsius ratio formalis quatenus statuitur secundum suam existentiam propriam pendens aut non pendens à perfectione Verbi diuini. Vnde vitatur contradictio quae efflueret affirmationem & negationem dependentiae humanitatis à Verbo pro diuersis illis temporibus. Non enim varietas illa attributorum caderet in idem prorsus. Elio in attributis, ad quae tempus impertinet prorsus. Elio se habet, verum sit, ne per potentiam quidem & voluntatem Dei sola temporis mutatione interueniente, posse creaturam nunc ab eorum vno, nunc ab alio denominari.

Præcluditur.

143. Hanc argumenti propositi euasione, dicebam non difficile posse præcludi. Falsum quippe est, quod in ea assumitur, voluntatem Dei sola temporis mutatione, sufficere posse ad varietatem denominationum, de quibus agimus; hoc est physicatum. Admitto quidem solum Dei voluntatem iuncta diuersitate temporis, posse sufficere ad novos effectus morales, cuiusmodi sunt, qui proferebantur in fundamento contrarie sententiae. Consequentem quae admitto denominationes varias morales non illis moralibus effectibus respondentes, nulla producta de nouo physica entitate, induci posse ad eum modum. Tamen de effectibus & denominationibus physicis, longè alia est ratio. Postulat enim causam physicam actu influentem, & aliquid producentem de nouo, nec potest ad eos sufficere sola Dei voluntas, quae cum sit planè extrinseca, relinquit omnia in eodem statu physico, quomodo potentiam diuinam ad causandum non applicat, ut hic supponitur, non applicat, quamuis denominatione, de qua varianda agitur, physica sit, & physicam causam deponat, nempe denominatio vnitæ cum Verbo humanitatis, cum prius denominaretur non vnita. Nec est simile quod dicebatur de omnipotentiae diuinæ & voluntatis nostrae coniunctione ad concipiendum. Ea quippe coniunctio antecedens causationem, idcirco fieri potest absque vilius noui effectus physici productione, quia est tantum effectus moralis, nec postulat cohesionem, sed meram extrinsecam applicationem & coexistentiam vitium effectuum. At Verbum vniti humanitati, est verus physicus nexus. Præterea in illa morali vnione diuinæ potentiae cum nostra facultate actiua, supponitur in nobis vis actiua, tamen inficiens, & opis indiga. In præfenti autem negotio formalis ratio neccens humanitatem Verbo, nullatenus supponitur ex parte humanitatis. Quare necesse est eam apponi per actionem physicam, quae nouus aliquis effectus ad id accommodatus pendet à Deo efficienter; nec alius assignari potest quam vnio hypostatica. Illa verò physica varietas, quam aduersarius agnoscebat in humana natura ex nouo accidente prædicamenti *Quando* ei adueniente pro varietate temporis, admitti nullo modo potest. Vt enim omittam plurima, quae aduersus novum illud accedens accumulauit Vasques 3.p.d.72 à n.13. Redè videtur dixisse Nyssenus homil.7. in Eccles. tempus in quo factio, consideratur extra eius, quod sit, naturam. Est inquam tempus, aliquid planè extrinsecum rebus, & inidoneum ad varietatem intrinsecam effectuum physicorum exponendam. Præterea ut bene argumentatur Gabriel in 3.d.1.q.1.art.1. *Littera G.* post tempus variari inuariata vnione; quod indicat, tempus planè impertinenter se habere ad hoc negotium. Tandem si ad euendam varietatem hanc denominationum physicarum, mutatio aliqua physica inducenda fuit, ut aduersarius quoque agnoscit, præsta-

bat sanè eam statuere in productione nouæ vnionis, quæ directè ad hanc rem facit, quàm in continua existentiae variatione pro temporis fluxu continuo, quæ ficticia planè videtur & multis difficultatibus implicatur, ac quamuis daretur, non faceret ad rem præsentem. Quid enim physico nexui cum tempore? Aut quid fluxui existentiae continuo, cum vnione?

Euasio tertia, præclusa.

144. Est tertia quædam euasio, qua aliqui aduersus secundum argumentum propositum manunt sese, dicentes, effectum physicum qui de nouo fit, & vnde exurgit denominationes nouæ in re nostra, esse Christum Dominum siue compositum supernaturale, quod ex nexu Verbi & humanitatis exurgit. Sed hæc euasio seruato eo argumentandi modo quem adhibuimus, præclusa fuit. Quia ut compositum possit exurgere, necesse est, partes eius vniri cum prius vnitæ non essent, nec vnitæ denominarentur. Argumentum verò nostrum probauit eas non posse reddi nec dici vnitas nisi aliquid de nouo fiat quod vnatur. Atqui Christus cum sit posterior vnione extremorum & veluti partium ex quibus compingitur, non potest eas vnitas reddere. Assignandum igitur est aliquid quod antecederet ad Christum fiat, ut exurgat inter partes copulatio, quæ non minùs præire Christo debet, quàm partes ipsæ. Alioqui recurret argumentum. Nempe quod non possint variari denominationes, nisi aliquid physicum fiat de nouo. Partes autem de nouo non fiunt, saluè ita vt vi effectiōis earum exurgere possit illa denominatio noua. Nam Verbum æternum est; materia Christi, fuit ab initio mundi; anima verò prius natura est creata quàm vnita & æquè potuisset creari prius tempore. Nihil igitur assignatur de nouo factum; vnde denominatio vniti possit exurgere, atque addeò vnde existat compositum. Partes enim spectantur à nobis in statu quo non componuntur, nec denominantur vnitæ. Postea verò & totum componunt, & vnitæ denominantur. Vt autem hoc postea præstent, quid acquirunt nisi modum vnionis?

Eadem secunda probatio firmata, & aliter expressa.

145. Sic igitur exclusis omnibus, quæ secundum illud argumentum nostrum quætere posse visa sunt, firmitas eius vndeunque stabilita habenda est. Est autem illud ipsam quod usurpat ab Ochamo in 3.q.1. *Littera D.* & in 1.d.30.q.4. *Littera F.* Vt paucos illos modos quos ab eo admitti diximus stabiliat, & ab Aureolo in 1.d.17.q.1.art.1. ac in quodl. q.2. vt probet actione qua effectus ab agente dependet, esse aliquid à parte rei interiacens ac medium, inter causam & effectum. Hoc vt appareat, formo argumentum quod ipsi usurpant, & applico ad rem præsentem in hunc modum. Impossibile est, contradictoria verè enunciari de eodem nisi interueniat mutatio aliqua extrinseca, vel intrinseca, per acquisitionem aut deperditionem formæ nouæ & entitatis saltem infirmæ & modalis. Sed in mysterio Incarnationis, humanitas quæ prius tempore produci potuisset, & non denominari vnita, incipit vnita denominari; eademque posset deperditioni talis denominationis superstes esse; posset quippe Deus conseruare humanitatem extra Verbum, ita vt non amplius denominaretur vnita Verbo. Ergo necessarium est aliquam ibi aut extrinsecam aut intrinsecam mutationem interuenire. Extrinseca mutatio quæcunque, planè impertinens esset, quia agitur de variatione prædicamentorum intrinsecorum, ad quæ varianda opus est intrinseca mutatione. Hæc autem non potest alia proferri, quàm variatio alicuius formæ modalis, intrinsece al-

teri saltem extremorum. Igitur ea modalis forma, quam vnionem vocauimus, admittenda est.

Respondet Gregorius in 1. d. 28. q. 2. art. 1. concl. 3. ad 18. & dist. 17. q. 1. art. 2. ad 2. negando maiorem: cuius oppositum ait ostendi posse multis exemplis. Ait tamen Vasques 3. p. d. 18. c. 1. c. 8. Gregorium nullum tale exemplum adducere, nec videre se quodnam propleiores, qualis est, quæ prodijt anno 1511. & alia anni 1527. exempla quædam continent, quæ Gabriel quoque tanquam à Gregorio adducta refert in 3. d. 1. q. 1. art. 1. *Littera G.* Quod monere placuit, quia non semel adueriti, Gabrielem Vasques de fallia per aliquos allegatione Gregorij, expostulare, quia editio qua ipse usus est, nempe, quæ prodijt anno 1482. scater lacunis, quas illa alia quam reuli editio expleuit, & hamis adhibitis signauit. Eiusmodi portò sunt exempla illa à Gregorio adducta, vt statim sint neganda. Ait enim materiam & formam, ac partes continui, ex non vnitis fieri & dici vnitas, absque intrinseca mutatione. Deum item, è non creante dici & esse creantem, nullo mutato. Tandemque peccatorem prius spiritu sancto destitutum, posse dici habere spiritum sanctum absque vlla prorsus mutatione. Quæ omnia reijcio. Nam si in exemplis illis omnia se heberent sicut prius, non esset vnde exurgerent denominationes nouæ. Se habent autem omnia sicut prius, si nihil mutatum est. Admittenda igitur est mutatio aliqua, & quidem intrinseca, sicut denominatio, quam vigemus est intrinseca. Nullam autem aliam intrinsecam variationem proferri posse, quam penes entitatem nouam modalem humanitati vnienti superadditum, in confesso est. Quare eam entitatem admitto, & ipsa est quam modum vnionis appello.

Probatio 3. ex respectu humanitatis Christi ad solum Verbum.

146. Postrema ratio ad modi huius probationem ex eo ducenda est, quod humanitas Christi non omnibus diuinis personis sed soli Verbo est copulata; ita tamen vt ex S. Dionysio, quia adducitur in 6. Synodo actio. 8. & ex Innocentio cap. *Firmiter* de summa Trinitate & fide Cathol. Pater quoque & Spiritus sanctus, æquè influxerint in efficientiam physicam, quæ ad illam Verbi & humanitatis coniunctionem requirebatur. At quomodo, vel cur, humanitas Christi, Verbo potius quam Patri aut Spiritui sancto vnita dicitur, cum Pater & Spiritus sanctus æquè applicati sint humanitati, ac Verbum? Vt enim bene argumentatur Ochamus in 3. q. 1. *Littera D.* quandocunque datur aliqua denominatio, quæ nihil dicit ultra denominabilia, nisi existentiam extremorum, si connenit vni indiuiduo, conuenit & omnibus alijs eiusdem rationis, nisi aliquid insit vni indiuiduo propter quod in illud peculiariter cadat talis denominatio, non in reliqua, quod Ochamus multis exemplis confirmat. Quid enim est in Verbo vel circa Verbum, quod peculiare illi sit, illudque denominet vnium, non item alias diuinas personas, quæ planè sunt eiusdem rationis? Item quæ erit illa efficientia cæteris quoque personis diuinis, quamuis humanitatem non assumuntibus conueniens? Nam si nihil de nouo producit, nulla est actioe opus. Dices, produci Christum a la actione incarnationi præuia, saltemque naturæ prioræ acceperunt esse, (vt sanè acceperunt,) nec datur formalis vnio, quæ per veram actionem causanda sit de nouo, non est quod vlla noua actio ad Christum terminata inuachatur. Christus enim quatenus totum quoddam est, sufficienter intelligitur resultare ex sola extremorum propinquitate & indistantia, quæ hic ob Verbi immensifi-

tatem deesse non potest. Noua autem illa actio terminata ad Christum in ratione totius, superflua erit, imò impossibilis. Quia talis actio nullam Christi partem, nullumque partium Christi nexum, extraheret de non esse ad esse. Partes siquidem supponuntur iam factæ, & vnio non admittitur specialiter factibilis, ac idonea ad terminandum per se actionem nouam. Quare cum totum nihil sit, præter partes & nexum earum, nulla talis actio admittenda est, quæ ad Christum quatenus totum quoddam est, terminetur, eumque in ratione totius efficiat, & nihil præterea. Quanquam si gratis lubeat admittere huiusmodi actionem pendulam, (vt sic dicam,) & nihil quidem humanitati conferentem, Christo tamen quatenus toti, dantem esse, reuoluimus aduersarios in actionem quam refugunt. Ea quippe actio habebit rationem vinculi humanitatis cum Verbo, nec declinabitur multiplicatio nouæ entitatis, de qua maxime solliciti sunt aduersarij. Sed pro eo modo quem nos vnionem appellamus, & humanitati prius saltem natura, productæ superuenire diximus, inducetur alius modus nobis non necessarius, nempe modus dependentiæ Christi totius.

Acies 1. argumentorum aduersus vnionem modalem.

147. Quæ aduersarij in contrariam opponunt, enecua sunt & prorsus leuia. Ego in quatuor acies ea disponam. Prima quam ducat Aluares loco allegato à n. 13. opponit primò generationem hominis, quæ absque vilius modi interuentu perficitur. Quia ergo sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus, inferi in Christi quoque productione, nullum talem modum vinculantem extrema esse admittendum. Oponit secundò exortum similitudinis inter duo alba, excluso quocunque modo, & sola albefactione vtriusque extremi posita. Oponit terriò, necessarium fore, vt modus qui humanitatem & Verbum necesse hypostatice dicitur, neatur & ipse Verbo hypostatice, ne quid substantiale humanitati Christi insit quod à Verbo non sit assumptum, & imperfecta incarnatio inuehat, contra dicta Sanctorum: Oponit postremò & (vt ait,) efficacius quod modus ille additius, nec pertinet ad humanitatis essentiam, nec ad existentiam vel propriam subsistentiam eiusdem, sed ab his omnibus seceritur à parte rei. Igitur si modus ille admittatur, iungendus erit cum Verbo, eique de nouo appingendus realiter, & sola minori realitate se iungendus, quod liquet esse impossibile ob immutabilitatem Verbi.

Exarmatur.

Hæc vix egent responsione. Breuiter tamen dico, ad compositi humani exortum, eam actionem esse necessariam (vel ipsomet aduersario fatente,) quæ homo generatur. Ea autem actio, non facit de nouo materiam, quæ præerat à mundi initio; neque formam, quæ creatione non generatione producit. Quid ergo facit antecedens ad compositum, siue antecedens ad hominem, si homo nihil est præter animam & corpus? Tale quid enim faciat necesse est, si homini nihil est præter animam & corpus vnium, nec tamen sit aut anima aut corpus. Facit itaque vnionem illarum partium: Cuius productio, appellatur & est hominis generatio. Similiter actio incarnatiua producit Christum, producendo de nouo nexum inter extrema substantialis compositi, accipientis esse de nouo per eam actionem. Eodem modo exortus similitudinis inter alba, (vteunque habeat paritas in tanta disparitate similitudinis & vnionis,) supponit actionem terminatam ad productionem, vel ad appositionem albedinis cum al-

aro extremorum, quæ de nouo denominantur similia,
quod videntur ad hypostaticam talis modum vniorem
admirandum, ridiculum est. Ille quippe modus est ali-
quid supernaturalis humanitati, nec pertinet ad eius na-
turalem constitutionem vel essentiam, vt assumi ideo
conuenienti assumpta est humanitas. Quamquam ne-
que conuenienti modum substantiales naturales assumpti sunt,
quæ omnes modum substantiales naturales assumpti sunt,
non obstante quam ad id videri aduersarius, incarnati-
onis perfectione. An enim vno inter marciam &
formam, & vno inter partes substantiales integrantes,
& ambobus substantiales in iuxta sententias saltem pro-
babilissimas, quæ modis illis agnoscent, dicendæ id
conuenienti assumpta à Verbo hypostaticæ, ne quid
substantiale humanitati Christi inexistat non assum-
ptum? Inefficior denique & omnino deteriora est
postrema argumentatio, quæ vt efficacior alijs ven-
dicatoribus. Admissa enim modum vniorem distinctione à
natura & existentia, conueniunt substantia humani-
tatis in nouo sequi, modum illum, si admittatur, debe-
re de nouo statui in Verbo: sed dico statuentem esse
in humanitate, quod supernaturalem formam esse,
per quam humanitas trahitur ad Verbi substantiam,
quod copulatur. Nihil itaque prolatum ab Aluare est,
quod nullam operam ad illud enodandum depo-
neret.

Altera acies contra unionem modalem.

148. Firmiora in speciem videri possunt quæ ad-
versus eundem hypostaticum modum, adducit acies
secundæ, quæ præcellit Collius 1.2. de sang. Christi, disp. 3.
c. 4. & 5. apponit enim primò, argumentum quod præ-
dici Gregori propolium est, in 1. d. 8. q. 1. ad 18.
nempe veniunt quæ inter Verbum & humanitatem in-
tercedit, non minus substantialem esse ex parte d. iuni
Verbi, quam ex parte humanitatis, & quæ virtute sua
Verbum humanitatem ac humanitatem Verbo coniu-
ngit. Atque Verbum, se solo & absque interiecto
alio, vilius vinculi Verbo intrinsicè aduenientem, con-
iungitur humanitati intrinsicè & substantialiter. Igitur
humanitas quoque absque modalì vilo nexu interme-
diæ poterit intrinsicè ac substantialiter copulari Verbo
diuino, non obstante immutabilitate Verbi, hu-
manitatis autem mutabilitate. Nam quamvis huma-
nitas sit mutabilis, tamen ratio extremi vniibilis, ab-
stinet à mutabilitate & immutabilitate. Vnde et-
iam si humanitas fingeretur esse immutabilis, non mi-
nus posset iungi Verbo, quam nunc Verbum, quod
immutabile est, verè iungatur humanitati vilo modo
ex parte ipsius Verbi. Opponit secundo, modum vni-
onis neque relationum quid esse, neque absolutum. Non
primam, quia relatio v. g. paternitas, intrinsicè demo-
nstrat subiectum, extrinsecè vero terminum. Ar. modo
de quo disputamus, & quæ forte Verbum & huma-
nitatem respicit, cum sit nexu utriusque, & substan-
tialiter copulationi relationes qualescunque antecedenti
deservit. Non igitur modus ille est aliquid relatiuum;
sed neque dici potest esse aliquid absolutum, cum non
sit ad se, sed ad Verbum; v. autem relatiuum simul &
absolutum aliquid fit, ne fingi quidem potest, cum ra-
tiones illæ se invicem excludant; & Ar. stoicles nuf-
quam suffragetur. Opponit tertio, si modus ille admit-
teretur, perpetuum quandam eius defluxum, & iuges
generationis ac corruptionis eius vicissitudines, adven-
tandas fore, ob perpetuam evaporationem quarundam
partium corporis Christi factam vi naturalis cal-
oris, & aliarum quarundam partium suffocationem &
evagationem, nutritione causata. A partibus enim
defluentibus, abcederet vniò hæc modalis hyposta-
tica; accederet autem aggregatis & aduenientibus
de nouo. Opponit postremo, vniões inter materiam
& formam materialem, inter corpus & animam ratio

nalem, inter Angelum, & locum naturali eius perfectioni communem; quas peragi affirmat sola materia & forma, corporis item & animæ. ac loci & Angeli naturali proportionē & applicationē, seculū quous interiecto modo. Concludit ergo, vñionem Verbi & humanitatis, non dissimuliter te habere, & nullam modalem vñionem quasi inter genuinum parietem deponere. Quod si inter hæc extrema deest naturalis proportio, ac non deest obedientialis, vi cuius positus applicatiq; extremis, quamvis omni alia entitate abrogata, exurgere Christus.

Repellitur.

149. Non erit difficile ista contere. Ac primum, negandum est, quicquid alteri vnitur, se habere semper intrinsecè aliter quam prius. Nam vnus extremum intrinsecè immutatum, potest vniri absque vlla sibi intrinseca mutatione, dummodò in altero extremo fiat mutatio, & ponatur forma terminata ad illud aliud extremum, quod nulla intrinseca mutatione afficitur. Sic in physicis probatur sententia affirmata, hominem constitui vnico modo vnionis materiali & proinde inhærente soli materiæ, & ad animam extrinsecè tantum terminato; ita vt anima vi vnionis ad corpus, nullo modo mutetur intrinsecè, sed tantum terminet respectum entitatis positæ de nouo in materiâ, per mutationem intrinsecam in ea causatam. Et verum quidem est, vnionem esse essentialiter nexum duorum. Male tamen infertur, nexum illum debere esse vtriq; extremo æquè internum. Imo dummodò intrinsecè alterum duntaxat eorum afficiat, eidem alterum quoque vincularit, Ac proinde frustra (etiam in extremis mutabilibus & creatis) poneretur vinculum ambobus extremis intrinsecum. Quando ergo magis ad vnionem de qua agimus, quæ Verbum ipsum diuinum cum humanitate copulat, sufficit modus alteri duntaxat extremo, id est humanitati intrinsecus, eamque solam immutat? Si enim cum vno intercedit inter extrema mutabilia potest esse potior ratio ex parte vnus, cur modus vnionis ei soli internus sit, ad alterum verò extremum extrinsecè tantum terminetur: quo pacto vno humanâ, quia sit ab homine ac proinde est materialis, insidere potius debuit materiæ, quamvis anima quoque sit mutabilis; Multo magis mutatio quæ in hoc negotio interuenire necesse est, siue inuectio nonnæ entitatis modalis extrema tam ab iuncta vnionis, assignanda est ex parte solius humanitatis ob omnimodam Verbi immutabilitatem, quamvis verè Verbum, cum ante non vniretur dicatur vniri de nouo, non denominatione petita à forma Verbo intrinseca, sed denominatione hausta à forma intrinseca humanitati, & à natura intimè coniuncta Verbo. Quod est dicere, Verbum non aliter quidem se habere intrinsecè post vnionem quam prius, nec vllam in seipso subisse mutationem, sed tantum terminasse habitudinem vinculi vniui mutantis alterum extremum, eique inhærentis; quod inter extrema quoque creata, sufficit ad veram & intrinsecam coniunctionem. Insnat hanc doctrinam D. Thomas 3. p. q. 1. art. 1. ad 1. & q. 16. art. 6. post S. Athanasium epistola ad Epictetum. Hinc enascuntur, quæcunque primo loco, ab Autore cum quo agimus fuerant obiecta.

Unio modalis, quomodo relativa.

150. Quod autem addebatur, hunc modum neque
relativum neque absolutum esse posse, facile diluitur,
dicendo, modalem hanc unionem, non esse quidem
relationem categoricam, quæ est purus respectus ter-
mini & subiecto accidentaria est, saltem ad modum acciden-

accidentis verbalis: Esse tamen relativam transcendentem. Quod genus relativorum est ens verè absolutum. Nam præter relationes categoricas, quæ non pertinent ad categoriam rerum quas afficiunt, quia illis iam plenè constitutis adveniunt, ut liquet ex paternitate & similitudine; necessarium omnino est admittere relationes aliquas longè alterius rationis, quas simplicius apud Scotum in 1. d. 3. q. 5. *Littera F.* vocat substantiales & esenciales. Ipse Scotus in 2. d. 1. q. 5. *Littera P.* vocat transcendentes; & ita nunc passim vocantur nō restringendo eam vocē ad eas tantum relationes esenciales designandas, quæ plura vel omnia prædicamenta transcendunt, & ad nullum certum pertinent, cuiusmodi sunt relatio creaturæ aut inherētis &c. quas solas relationes dici transcendentis, tradit Antonius Ruvius q. 5. de relatione; sed voce ad tales primum relationes, ut verisimilius satis est, ut supra æquē ad omnes esenciales relationes extensa. Agnoscit eas esenciales relationes S. Thomas in 2. d. 1. q. unica art. 5. ad 8. ex primo loco propositus. Caiet. c. 7. de ente & essentia q. 1. 5. & Scotus supra, nec refragatur in 4. d. 12. q. 1. ubi tantum intendit, has formas non esse dicendas relationes quasi spectent ad categoriam relationis, sineque puri respectus. Non negat autem, nec negare potest, quod alio loco notato concesserat, dari entitates, quæ in suo essentiali conceptu involvant habitudinem ad alterum. Cognitio enim v. g. præcisio quoniam accidentario respectu, inseparabiliter & essentialiter respicit obiectum, ita ut impossibile sit, essentialiam cognitionis per definitionem explicare, quin fiat mentio obiecti, sistendi per eam intellectui. Similiter materiam cum sit essentialiter formæ receptiva, respicit essentialiter actum formalem, à quo perfici, & actuari potest; ita ut repugnet, concipi receptivum nō concipiendo quoque id quod à receptivo potest recipi. Idem est de respectu creaturæ ad creatorem. Nemo enim creaturæ notionem essentialē efformare queat, nisi habitudinem ad Deum involvat. Hæc ergo entia essentialiter relativæ ad alterum, & absoluta & relativæ dici possunt; sed vario sensu, ut Caietanus optimè aperit q. illa 15. adveniens aliquid dupliciter posse dici absolutum; nempe vel à subiecto, vel à termino. Absolutum autem à subiecto, illud est, quod non potest in alio subiectari ut substantia. Possemusque similiter dicere, aliquid esse absolutum ab efficiente, vel absolutum à forma, si tale sit ut careat formali causa vel effectiva. Absolutum verò à termino illud est, quod non respicit essentialiter aliud purè ut terminum ad quem; & talis est, substantia, & quantitas, ac qualitas. Econtrario porro respectivum duplex est. Nempe & quod formaliter respicit aliud purè ut terminum, quæ est germana notio relationis categoricæ, & quod respicit aliud non ut purè terminum ad quem; nullum scilicet munus erga eum exercendo, sed ut aliquid cum eo connexum in aliquo genere causæ, vel ratione aliquius muneris. Quanquam enim connexio inter duo, latius patet, quàm relatio transcendentalis ut dixi in naturali Theologia d. 8. n. 391. tamen in hac quoque est vera connexio, quæ manifesta est ex munere aliquo huiusmodi relationis erga terminum, v. g. quia illud repræsentat aut recipit, vel connectit: quod non habet relatio categorica, quæ est habitudo pura absque vilo tali munere, ut patet ex similitudine, qua albedo alteri albedini similis dicitur. Huiusmodi ergo entitates, quibus essentialiter implantata est habitudo non pura ad alterum, sunt quidem relativæ essentialiter, & eatenus non sunt absolutæ à subiecto, vel à causa, vel à subiecto, simul tamen sunt absolutæ, nempe à termino puræ habitudinis, quia non sunt prædicamentaliter relativæ, quod duntaxat genus rerum non potest absolutum denominari. At entitates de quibus agimus, quamvis ob habitudinem, quam di-

cunt, possint & soleant relativæ denominari, tamen quia ea habitudo non est respectus purus, sed vel est essentialis differentia rei, qualis est in visu respectus ad colorem, vel est aliquid intimè imbutum in rerum essentia, ut est ratio entis creati in creatura, spectat ad aliud prædicamentum, quam ad tertium accidentium: nempe spectat ad prædicamentum rei, quam constituit, & ideo eiuſmodi entitates denominantur absolutæ. Inter has entitates simpliciter loquendo absolutas, hoc est non constitutas relatione categorica, respectivas tamen essentialiter, numeranda est quævis unio, atque adeo etiam unio hypostatica. Unde succiditur argumentum in quo veriamur, quod eas neque absolutas neque relativæ entitatibus accenseri posse contendebat. Porro non refragari Aristotelem, ut adversarius obstreperat, sed verè agnovisse, entitates quas simpliciter dicimus absolutas, posse simul esse relationes, constabit expendenti loca, quæ ad id ex coprofert Greg. in 1. d. 28. q. 2. concl. 2.

Cohæret cum ingi labilitate.

151. Æque inane est argumentum, quod postea subiiciebatur ex perpetuo accessu & recessu unius hypostaticæ; & si quam vim haberet, æquè solvendum esset adjectario. Nam siue unio hypostatica, sit modus, siue non sit, sed tantum consistat in extremis indistinctibus, & aptè se habentibus; certum est, evaporantibus per actionem caloris naturalis, aliquibus partibus corporis Christi, æquè dilapam esse unionem; & aggeneratis per nutritionem de novo quibuldam partibus, æquè accessisse unionem novam, idque propè continuo, pro ut continua virtutis nutritivæ & caloris naturalis negotiatio ferebat. Quod ergo adversarius de unione sic supra statuer, nos pari iure de unione modali statuimus. Et breviter vera resolutio est, quamvis omnes partes quæ ad integritatem & constitutionem humanitatis pertinent, manserint semper Verbo unitæ, quamdiu pertinebant ad eam integritatem, tamen cum primum evaporabant, quia desinebant esse partes corporis humani, cui soli ut sic concessa est gratia unionis, ut Suarez 3. p. q. 5. ad art. 2. rectè notavit, desisse uniri Verbo. Et è contrario, partes alimenti, cum primum induebant rationem partis humanæ, etiam ante informationem ab anima, illic uniebantur Verbo. Quia enim prius est subsistere quàm uniri, propterea partes illæ materiæ prius uniebantur Verbo, quàm animæ, sicut de tota materia dictum est superius tractando ordinem assumptionis inter partes humanitatis. Induebant autem partes illæ rationem humanæ partis, eo ipso quod vltimò disponebantur ad animæ humanæ receptionem, ita ut per consummationem dispositionis prædictæ, materia illa partialis & uniretur Verbo, & animæ, sed prius naturâ Verbo quod subsistentiæ naturali sufficiebatur, animæ autem postrius naturâ.

Alia item uniones, sunt modales.

152. Tandem coniunctiones aliæ, ex quibus adversarius argumentabatur, æquè peraguntur interiectu modalis vinculi, ac ista in qua verſamur, ut proinde abluide eas adducat adversarius, ut probet unionem hypostaticam non contineri entitate modali. Nominatum verò taceri potuit coniunctio cum loco, quæ neque vera est coniunctio (quamquam & aliqui eam finxerunt, in quos meritò conclamat Suarez d. 51. Metaph. l. 4. n. 16.) neque absque modo substantiæ Angelici superaddito perficitur, contra quàm adversarius imaginatur, quod reiecti in Theologia naturali. d. 4. n. 197. Proferri item non debuit coniunctio materiæ & formæ. Nam etsi quis gratis daret eam coniunctionem perfici absque modalis vinculo propter sympathiam

natura

naturalem partium illarum ad innicem, & adaptatio-
nem materię per certas dispositiones, quo pacto phi-
losophantur quidam philosophi, quia nulla potest pro-
non licet similiter philosophari, quia nulla potest pro-
non certa dispositio, quę humanitatem Filio potius
debeat, quā Patri aut Spiritui sancto aequę ab
debeat, & illi aequę applicatis. Nec certa
causam dispositio respectu Filij afferri nequit, sed
debeat vilo modo respectu alicuius diuinę personę.
Nem in Christo si vniōem hypostaticam semoueam,
non est inoperturale, cui hæc adaptatio tribui pos-
sit, præter gratiam sanctificantem; quam tamen li-
quet non habere hoc munus. Alioquin in omnibus in-
quis effectus inchoata dispositio ad Deificationem, & per
huiusmodi assumptionem, quod nemo finxit; aliaque
huiusmodi rationes, attingam infra tractans huius
vniōis materiam. Postremo in humanitate Christi
nulla est sympathia, vel naturalis proportio cum Ver-
bo, tanquam cum termino substantiali, quę sympathia
in naturali coniunctione formę & materię ab ijs ob-
notatur, qui illam abique modalis vinculo sola partium
oppositione peragi dicunt. Quod autem inter Ver-
bum & humanitatem intercedit proportio obedi-
entis, argumento potius est eam proportionem adeo
remoueri esse, vt potius debeat dici impropor-
tio. Et aequę sane cedit in omnes simplicitate dixerit habere
proportionem ad vniōem cum Verbo, aliquamve
cum eo sympathiam.

Actus tertia contra vniōem modalem.

153. Tertiā aciem argumentorum contra modum
vniōis, edocet Valentia 3. p. d. 1. q. 2. p. 5. Reiecit enim
ij, qui vniōem hypostaticam accidente quopiam sine
respectu sine absoluto contineri censebant, addit,
quod si feret argumentis euerit sententiam quę vniōem
hypostaticam constituit in modo quodam sub-
stantiali distincto ab humanitate à parte rei. Primum
quia nihil in humanitate productum, potest intrinsecē
& essentialiter esse vniō hypostatica cum Verbo, quan-
doquidem à quacunque re diuinitus producta in hu-
manitate, separari potest terminatio humanitatis per
Verbum. Sane si vniō hypostatica est vera quædam
modalis entitas distincta ab extremis, à parte rei, quid
obstare potest, quominus illam Deus solam producat
seorsim ab humanitate, & conferat procul ab ea?
Quicquid enim ab alio à parte rei distinguitur, illique
extrinsecum est, eo ipso potest absque eo consistere,
acque adeo fieri & conseruari. Si enim ipsum, non est
illud aliud, non ideo ipsum erit & non erit, quia illud
aliud non sit. Secundo argumentatur Valentia, quia
realitas illa à parte rei distincta ab humanitate, non
potest esse essentialiter vniō, nisi connotando simul
Verbum diuinum vt hypostaticę supplens vim perso-
nalitatis creatę erga humanitatem, seclusis imperfe-
ctionibus. Igitur realitas illa quę dicitur esse vniō hu-
manitatis ad Verbum, potest poni in rerum natura,
etiam si humanitas non copuletur Verbo, quod tamen
impossibile esset, si ea realitas esset essentialiter vniō
cum Verbo. Possit poro produci eam realitatem, non
consecuta humanitatis coniunctione cum Verbo, inde
eruitur, quod etiam si supponamus quacunque
realitatem produci effectiue, adhuc tamen liberum
est Verbo non adhibere influxum hypostaticum ab
effectiue longe diuersum, quo suppleat munus perso-
nalitatis creatę & humanitatem substantialiter termi-
net. Erat igitur realitas illa, nec tamen habebit ratio-
nem vniōis cum Verbo, quam certum est consistere
non posse nisi Verbo influxum hypostaticū adhibente;
ac proinde illa realitas, non potest esse essentialiter
vniō. Quid quod vt tertiū argumentatur aduersarius

omnis realitas habens aliquam rationem formalem
per ordinem ad aliquid extrinsecē connotatum, po-
test absque eo remanere, atque adeo eiusmodi ratio-
nem formalem exuere? Dummodò tamen ea ratio
non sit de eorum numero, quę quoduis ens creatum
transcendunt, & omnibus aequę creaturis sunt com-
munes, cuiusmodi certe non est ista de qua agimus,
sive ratio vniōis. Hoc aduersarius constare ait, indu-
ctione vniuersali in omni rerum genere. Ac proinde
realitas cum qua ea ratio conseruitur, persistere potest
absque influxu hypostatico per eam realitatem extrin-
secē connotato, atque adeo non est essentialiter vniō,
qualis tamen à nobis pingitur.

Exarmatur.

154. Hęc acies facili exarmabitur; procedit enim
ex sola falsa intelligentia naturę modorum & nomi-
narum vniōis. Aio igitur modum vniōis quem ad-
misimus, esse intrinsecē & essentialiter vniōem, nec
posse esse in rerum natura, quin actu vinciat Verbum
cum humanitate. Perperam autem affirmat aduersa-
rius, producta diuinitus in humanitate realitate qua-
cunque, adhuc posse Verbum non applicari humani-
tati ad supplendam subsistentiam creatam, & suspen-
dere vel inhibere substantialem humanitatis termina-
tionem: posita enim vniōe, id est impossibile. Quia
hic est effectus eius formalis, quem constat adnota
causa, suspendi vel inhiberi non posse. Eo ipso autem
quod hæc entitas statuitur modalis, liquere debet, im-
possibile quoque esse, eam seorsim ab humanitate pro-
duci vel conseruari, quia modus, pro vt ex Boëtio lo-
quitur Scotus quod l. 3. *Litera B.* Malè & vocem, &
subiectam ei notionem improbant Gabriele in 3. d. 2. 3.
q. 1. *Litera F.* est essentialiter affixus modificato suo, ita
vt absque eo nequeat consistere etiam vi diuina. Vnde
quauis à parte rei differat à modificato, & nona pro-
ductione ei superueniat, ac eatenus dici possit illi ex-
trinsecus, tamen non est separabilis mutua inter
vtrumque ob summam modi infirmitatem: quę cau-
sa est, cur modus nequeat per se consistere, vt rectè
probat Dur. in 4. d. 1. 2. q. 1. n. 6. & cur plerumque etiam,
modus dicatur esse intrinsecus modificato, & à pleris-
que negetur à modificato distingui, nempe distinctio-
ne maiore, qualis intercedit inter extrema, quorum
neutrum essentialiter affigitur alteri, & idcirco possunt
seorsim consistere, & accipere, aut retinere esse suum,
absque coniunctione & adhesionem ad inuicem. Eo-
dem sensu Dur. in 1. d. 3. q. 1. n. 15. & d. 30. q. 2. n. 14. &
15. ait modos non esse rem nisi secundum quid & se-
cundario, negatque esse secundum se entitates, cum
non habeant formalem entitatem, & quidditatem,
sintque alterius: non tantum eo modo quo acciden-
tia, quę idcirco dicuntur entis entia, quia naturaliter
non possunt esse sine subiecto, sed etiam quidditatio-
ne & formaliter, quia nullam habent quidditatem, nisi
eam quę est esse huius. Quod maxime valet de modis
illis, qui intrinseci dicuntur à Sirecto in formalitat. ar-
ticulo 2. partiali primi principalis, quia pertinet ad con-
stitutionem & complementum intrinsecum fulcri cui
innituntur, nec pertinent ad diuersam speciem cate-
goricam, sed tantum reductiue collocantur in catego-
ria fulcri sui. A Manzoli autem c. 5. formalitatum D.
Thomę sub finem, ob eandem causam vocantur modi
extrinseci. 4. Fonseca 7. Met. c. 8. q. 4. f. 3. & sæpe alibi
vocantur puri modi se habendi. Hi enim sunt modi
strictè dicti, qui non habent proprię essentiam pecu-
liarem, sed sunt alienę essentię complementa, vel tan-
quam eius termini interni, vel tanquam subscudes &
vincula. Potest tamen etiam accommodari ad illas in-
firmas entitates, quę præse dicuntur formalitates,
quia spectant ad nouam speciem, habentque in recto
entitatem

entitatem & essentiam propriam, distinctam ab essentia & ratione formali rei cui adhaerescunt, cuiusmodi est figura respectu quantitatis. Nam hæ quoque entitates, eatenus dici possunt non habere entitatem formalem & quidditatem propriam, quatenus nulla vi possunt abungi à rebus quibus aliquando coniunguntur, sed essentialiter eis affiguntur. Quanquam nobis satis est, quod id valeat de modis præse acceptis, quia vnio ipsi annumeratur; quam proinde dico vt & alios quosvis modos, essentialiter, atque aded absque interiecto alio vinculo adhaerere, vt rectè affirmat Dur. in 1. d. 33. q. 1. n. 16. addens n. 17. & d. illa 30. q. 2. n. 15. modum non facere compositionem cum re cuius est modus non quod concursus rei & modi, simplicitatem non tenet, & res illa ac modus non sint aliquid minus simplex, quam res sola absque modo; Id enim dici non posse rectè enunciat Suares l. 4. de Trinitate. c. 4. n. 10. & Vasques 1. p. d. 120. n. 23. Sed quod non se habeant vt res duæ firmæ, quæ aptæ sint seorsim & absque nexu coherere. Eodemque sensu Fonseca, malè reiectus à Suare d. 47. Met. f. 2. n. 8. & ab Albertino q. 6. de relatione n. 15. rectè negat modum habere propriam existentiam; non quod velit modum esse nihil, sed quod essentialiter affigatur alteri, nec absque eo vlla vi queat existere. Sicut eandem ob causam Suares d. 7. Met. l. 2. n. 10. & f. 1. n. 11. & passim alij, dicunt modum non habere entitatem propriam, & asserunt identificari suo modificato.

155. Liquet igitur ex his omnibus, quàm non solidè aduersarius in primo argumento, ex eo quod vnio sit aliquid vtrunque à parte rei distinctum à natura humana quam afficit, colligi censuerit vnionem posse diuinitatis seorsim ab humanitate collocari & conservari, eo quod supposita illa aliquali distinctione à parte rei sit extrinseca humanitati. Falsò item in secundo argumento, affirmat eam realem entitatem, quam modum dicimus, posse poni in rerum natura verbo interim negante humanitati influxum hypostaticum ab effectiuo diuersum. Nam quamvis influxus hypostaticus nullus reuera est, sed tantùm debet admitti terminatio substantialis; quicquid tamen illud sit quod Verbum humanitati confert illam terminando, non potest à Verbo negari; posito quod vnio sit producta in humanitate. Vnde sequitur, modum quem admittimus, ita esse vnionem essentialiter, vt non possit exuere rationem formalem vnionis. Atque aded falsissimum est quod in tertio argumento aiebat aduersarius, omnem realitatem cui conueniat ratio aliqua formalis per ordinem ad aliquid extrinsecum, posse talem rationem formalem non omnibus entibus creatis communem exuere; idque inductione vniuersali confirmari, hoc nulla ratione est admittendum, cum sit apertè abhorrens à vero. An enim visus, qui rationem suam formalem, peculiarem, ac differentialem habet per ordinem ad colorem extrinsecum, potest eam rationem formalem exuere, & sine ea persequere? Idem dico de omnibus essentialiter reatiuis; & nominatim de substantia creata, quam Valentia 3. p. d. 1. q. 4. p. 2. §. *Ostia opinio*, agnoscit esse verum modum substantialem, eiusdem naturæ proportionem seruata, cuius hætenus diximus esse vnionem. Neque tamen venerit illi vniquàm in mentem asserere & substantiam, quæ naturæ æquè extrinseca est, ac vnio id est æquè terminat actionem peculiarem, & æquè à natura distinguitur à parte rei, potestque item æquè ab ea auelli, separatione non mutua, abijcere posse formalem rationem, quam habet per ordinem ad naturam quam terminat, posse in rerum natura persistere, nec fungi vllò terminandi munere.

Acies postrema, funditur.

156. Postrema acies argumentorum contra vnionem hypostaticam modalem, quorundam recentiorum est, qui opponunt; iuxta nos humanitatem non fore vnionem Verbo immediatè & proximè, sed tantùm mediante vnione, ac proinde non substantialiter, sed accidentariò tantùm, quod est Nestorianum. Sicut ergo substantia creata affigitur per seipsam naturæ, quam terminat, nulla inter vtramque interposita modalitate, ita contendunt idem esse asserendum de diuina substantia ad humanitatem comparata: & quidem à fortiori, ne adigamur concedere dari posse entitatem creatam, qua Verbum necessitatur ad terminandam humanitatem.

Non est quod ista nos remorentur. Vix enim responsione egent, tam sunt enodia & inania. Aio igitur, vnionem non esse quasi septum vel parietem intergerinum obitantiè immediatè & substantiali coniunctioni extremorum substantialium, ceteroqui proportionatum, sed esse ipsam eorum formalem nexum, qui idcirco tantùm dicitur mediare inter partes, quia absque eo non potest peragi compositio. Neque enim vnio habet rationem extremi vniri & quasi glutinis, quod circa duo inter se copulat, quod est inter ea medium, & vtrumque secum deuincit: sed habet tantùm rationem nexum, & idcirco vnitor seipsa, absque alia vltiore vnione, quia sistendum est in primo quo; vnio autem non vnitur nisi vt quo. Sicut ergo actio non impedit egressum immediatum effectus ab agente, quia est ipsius egressio & via, nec egreditur nisi vt quo, & vt ratio formalis egrediendi (idem cernitur in omnibus se habentibus vt quo) ita vnio non excludit immediatam adhesionem extremorum, quia est ipse eorum nexum. Mirum verò est, quorsum aduersarij præterea opponant nobis parietem inter humanam & diuinam substantiam, colligentes substantiam diuinam debere seipsa, & absque vnione inter media, coniungi humanitati, sicut substantia connaturalis humana, iungitur per seipsam naturæ suæ, nullo interiacente modalis vinculo. Hoc dico non rectè aut satis commodè ab aduersarijs obijci. Quod enim substantia connaturalis afficiat seipsa naturam propriam seclusa modalis vnione, ratio inde petenda est, quod substantia creata sit modus, qui essentialiter atque aded per seipsum adhaeret modificato suo: sicut substantia diuina, quatenus virtualiter distinguitur à Deitate, concipitur ei coniungi seipsa, & nullo interiacente nexu distincto ab extremis, ad compositionem illam rationis spectantibus. Et quoad hoc est paritas inter vtramque substantiam. Sed in re præsentium cum agatur de substantia diuina collata ad extraneam naturam, asserenda esset paritas inter substantiam humanam collatam cum natura extrinseca, & substantiam diuinam collatam cum humanitate. Sicut ergo substantia humana, si comparatur cum natura extranea non terminat eam nisi interueniente modalis vinculo; Quia non potest eam seipsa afficere, cum non possit à proprio modificato proflire: ita neque diuina substantia terminare potest humanitatem sine modalis nexu. Quid ergo in paritate illa quæ opponeretur, feritur metuitque aduersarij? Denique quod addebant aduersarij de necessitate Verbi ad terminandam humanitatem, si modale vinculum interponatur, nullo negotio diluitur. Verbum enim non necessitatur ab vnione, quia liberum fuit Verbo eam non ponere; sed ex quo liberè per ipsummet Verbum posita est, necessitas terminandi quæ Verbo iniicitur, non est nisi ex suppositione, à qua non plus temeratur Verbi libertas, quàm libertas sedendi in eo qui libet sedere vult, violetur ex eo quod non possit non sedere, posito quod ex voluntate sua sedeat.

Concluditur, vniōem hypostaticam esse
verē modum.

157. Si discussis omnibus, quæ aduersus vniōem
modalem, humanitatem Verbo copulantem obijci-
buntur, concludendum est vinculum illud à Verbo &
humanitate à parte rei distinctum, esse admitten-
dum; cuiusque vinculi negationem, esse proximum
terminum à quo, actionis incarnatiuæ, quæ proximè
& formaliter tendit ad vniōem, tanquam ad termi-
num suum formalem, non autem ad humanitatem;
quicquid in contrarium statuat Vasques 3. p.d. 19. c. 2.
quod alijs verbis exprimitur alij, qui pro eodem ter-
mino assignant negationem personalitatis diuinæ in
humanitate; vel negationem personalitatis humanæ
inductam per Verbi suppositiōnem. Nam hæc om-
nia eodem recidunt, quicquid in contrarium argu-
mentetur Albertinus Coroll. 4. de substantia. dub. 4.
& Vasques 3. p.d. 19. c. 3. Eo ipso porò quod vniōem
adigeno pro termino ad quem actionis incarnatiuæ, sa-
tis significo, vniōem differre à tali actione, siue ab
vniōe, contra Salazarium l. de concept. c. 24 n. 80.
Sicut enim in composito humano, quia vniō non est
ipsamet productio formæ ex subiecto, assignamus
actionem, quæ vniō producat, quandoquidem cuius-
libet entis à se, quod non est ipsamet egressio ab agente,
assignanda est egressio aliqua, quæ non alia est quàm
actio: ita quia vniō humanitatis ad Verbum, posterior
revera est, & longè diuersæ naturæ ab humanitatis
productione, oportet vt per actionem aliquam depen-
deat à causa sua efficiente. Eam ergo actionem, voca-
mus vniōem, aut quod idem est, assumptionem;
quia est id quo tanquam causalitate efficitur nexus, per
quem Verbum adiungit sibi humanitatem, ad sub-
stantialiter terminet. Assumere enim est ad se sumere,
et sibi vnire. Proindeque assumptio est actio vniōis,
propterea dicens ordinem ad Verbum tanquam ad
substantialiter terminum humanitatis, communica-
tionem per eam actionem, tanquam per viam, ad vniō-
nem quæ est immediata & formalis communicatio,
ipsaque nexus extremorum illorum.

Quismodi sit vniō hypostatica. Quæstio 2.
Est substantialis.

158. Iam quandoquidem constat dari vniōem mo-
dalem inter Verbum & humanitatem, seruanda pau-
per exequi debet natura eius, & multiplicitas, ac digni-
tas, nominatim penes firmitatem & perpetuitatem. Et
notanda quidem huius vniōis, magnam partem patet
ex dictis. Est enim verus modus substantialis, huma-
nitatis Christi affixus, Verbi que ita respectu essentia-
liter, vt illud actu copulet cum ea humanitate. Vo-
catur hanc vniōem modum substantialem, quia habeo
rationem muneris, quod obit, & complementi sub-
stantialis ad quod trahit naturam. Sicut enim vniō
physica partium substantialium vocatur modus sub-
stantialis, quia necesse partes substantiales, estque via ad
compositi substantialis compactionem: Ita vniō hy-
postatica quia est via ad terminationem substantialem,
quæ humanitati à Verbo confertur, merito appellatur
modus substantialis, & æquè ac substantia connatu-
ralis ad categoriam substantiæ reducitur; non autem
ad vniōem generis categoricis accidentium: siue
qualitatis, vt loquitur Gabriel in 3. d. 1. q. 1. art. 5. siue
relationis, vt dixit Mayronis in 3. d. 1. q. 2. sub finem, siue
accidens, quos latè sequitur Rada in 3. controu. 3. art. 4.
Quamquam vix est inter hos Autores & nos, dissidium
nisi vocum. Nam Gabriel idcirco tantum videtur hanc
vniōem vocare qualitatem, quia non est directè sub-

Theoph. Raynaudus Christum.

stantia, sed aduenit humanitati iam essentialiter con-
stituta, quam etiam exornat supra modum, & emi-
nentissime sanctificat, quod vtrunque redolet quali-
tatem. Mayronis verò extendit significationem cate-
goriæ habitus, ad ea quoque, quæ ita habentur, vt sub-
stantialiter compleant, quod præstat vniō, aduehendo
substantiam extraneam. Tandem qui vniōem vocant
relationem, non egerunt de relatione categorica, & nu-
da ac pura habitudine, quæ vix quicquam est ineptius
ad extremorum aliquorum vinculationem; vt aggre-
adducar ad credendum, fuisse qui ita vnquam censue-
runt; & frustra operam consumere videatur Alberti-
nus, eam opinionem fusè refellens, coroll. 4. de sub-
stantia dub. 1. à n. 23. Egerunt igitur de relatione trans-
cendentali & essentiali, cui locus quoque est in cate-
goria substantiæ. Et ita habetur ex Scoto in 3. d. 1. q. 1.
Littera K. & ex Durando in 3. d. 5. q. 2. n. 8.

159. Agnouerunt planè vniōis huius substantiali-
tatem, Patres, cum eam vocarunt naturalem & essen-
tialem. Audi Petrum Diaconum lib. de incarn. c. 3. Na-
zianzeni ac Cyrilli suffragijs id comprobantem. [Bea-
ta Maria peperit verè & propriè Deum Verbum in-
carnatum, & hominem factum, atque essentialiter siue
naturaliter carni unitum. Propterea etiam, essential-
lem siue naturalem factam naturarum vniōem om-
nimodis confitemur; non sicut illi qui tanquam in
Propheta, ita in Christo Domini Verbum inoperasse
contendunt. Quos redarguit beatus Gregorius Na-
zianzenus ad Cledonium, dicens: [Si quis sicut in Pro-
pheta secundum gratiam dicit inoperasse Domini
Verbum, & non essentialiter factam confiteretur vniō-
nem, si vacuus melioris inoperationis; magis au-
tem plenus sit deterioris.] Nec sicut illi qui secundum
illustrationem, aut dilectionem, aut affectionem, aut
personalem, vel substantialem siue secundum authori-
tatem, aut potentiam, aut æqualitatem honoris, vniō-
nem tentant asserere naturarum. Quos paulò superius
memoratus beatus Cyrillus anathematizat, dicens
contra Nestorium: [Si quis in Christo diuidit substan-
tias post vnitatem, sola societate connectens secun-
dum dignitatem, & authoritatem, aut potentiam, &
non magis coniunctionem quæ est secundum vni-
tatem naturalem, anathema sit.]

Verba sunt S. Cyrilli, anathematismo 3. Similiter in
Concilio Lateran. sub S. Martino 1. consultat. can. 6.
decentur, secundum sanctos Patres, esse in Christo
duas naturas substantialiter unitas. Et rursum can. 8.
naturarum in Christo vniō, secundum sanctos Pa-
tres vocatur substantialis. Et superius in oratione San-
cti Martini ad Synodum, Verbum dicitur assumptisse
& vniuisse sibi substantialiter quæ sunt nostræ naturæ.
Quam S. Greg. Naz. & S. Cyrillus vocauerunt vniōem
naturalem, & κατ' ἐξω, siue essentialem, hanc S. Mar-
tinus vocat substantialem. Quæ duo eodem recidunt, &
substantialitatem vniōis de qua agimus, perspicuè fe-
runt. Nimis enim ieiunè Vasques 3. p.d. 17. c. 3. vniō-
nem naturalem & essentialem, dici putat à Græcis Pa-
tribus, tantum quia re ipsa & non apparenter facta est.
Qua ratione, accidens dicendum esset iungi subiecto
naturaliter & essentialiter. Fateor interdum Patres
Græcos agentes de vniōe, eamque vocantes natura-
lem, id interpretari de vera vniōe. Sed veram vniō-
nem intelligunt, quæ non est per solam dignitatem &
authoritatem, aut accidentia, qualem agnoscebat Ne-
storius, ipsique Patres ibi impugnant: ac proinde na-
turalem ac veram vniōem dicere, idem est quod
vniōem substantialem profiteri. Aperit ita sentit S.
Cyrillus in expositione anathematismi tertij, vbi hu-
manitatis cum Verbo vniōem secundum naturam,
interpretatur veram vniōem, confirmatque ex Apo-
stolo, qui nos natura ac substantia nostra labem peccati,
& in ipsa natura ac substantia nostra labem peccati,

iræque condignitatem habuisse tradit. Cæterum vera illa unio, spectando subiectam materiam, apud Cyrilum loco notato alia esse non potest, quam unio substantialis, cum eam opponat unioni per gratiam & auctoritatem, quæ sunt uniones accidentarie. Nomine ergo unionis naturalis & essentialis, intelligitur unio pertinet ad constitutionem substantialem, quatenus aduehit humanitati complementum substantiale extrinsecum.

160. Quod si D. Augustinus de Incarnatione agens, in Psalm. 3. utitur *inhabitionis* nomine, non est ea vox sumenda in rigore metaphysico, quo designaret unionis accidentalitatem; sed ita ut idem sit *inhabitio*, quod coniunctio vel unio. Quamquam possumus quoque Verba D. Augustini, iuxta vocum corticem, ac in omni rigore accipere. Ait enim tractans Verba illa, & *exaltans caput meum*, caput hoc, esse in anima Christi spectandum. [Mentem ipsam humanam, sic accipiendam puto, quod caput animæ non absurdè appellatur, quæ ita *inhabet* & quodammodo coaliuit excellenti supereminentiæ Verbi hominem suscipientis, ut tanta passionis humilitate non deponeretur.] En agit de mente sine intellectu, qui mea sententia est verum accidens, & *inhabebat* propterea animæ Christi, ac mediare sine per animam copulabatur Verbo. Et eodem modo accipiendus est Auctor sermonis de nativitate, apud Cyprianum, cum inter alia in hoc mysterio admiranda, mirari se ait, quomodo Verbo Dei caro adhaerit. Durandus sonat quod Durandus in 3. d. 6. q. 4. n. 7. concedit humanitatis cum Verbo unionem esse accidentalem, quasi sit tantum per gratiam & affectum, qui est reprobis ille sensus, quo Nestoriani aiebant humanitatem unitam fuisse Verbo accidentaliter. Sed idcirco Durandus hanc unionem vocat accidentalem, quia aduenit enti in actu iam essentialiter constituto, tamen si nondum substantialiter completo, quod non *inhabet* Verbo, ad cuius substantiam trahitur; sed extrinsecè tantum terminatur ad illud. Sicut vestis licet sit substantia, adiacet vestito; & ei iam completo aduenit. Quæ est ex parte causæ, cur ab Apostolo Philipp. 2. humanitas indumento Verbi assimilatur. Et idcirco Palacius in 3. d. 6. disp. 5. ita sensum & locutionem Durandi approbat, ut simul dicat, unionem humanitatis ad Verbum, & esse accidentalem ob rationem Durandi, & esse substantialem, quia contrahit humanitatem ad esse substantiale personæ Verbi. Facilius etiam ad hanc mentem aptantur, qui dixerunt hanc unionem esse dependentem humanitatis à Verbo, quos Albertinus coroll. 3. de substantia dub. 5. num. 10. criminatur tanquam affirmantes hanc unionem esse accidentalem, & spectantem ad accidentale genus categoriæ actionis. Nihil enim tale somniant, qui ita loquuntur; sed nomine dependentiæ intelligunt entitatem unionis, cuius interuentu, contigit humanitatem substantialiter terminari à personalitate Verbi, quod est dependere à Verbo hypostaticè, adeo per unionem substantialem; non tantum quia hæc unio afficit substantiam humanitatis, (sic enimeductio formæ materialis, quia afficit substantiam, diceretur actio substantialis præcisè prout productio est: & quantitas, quæ immédiate aduenit substantiæ, esset entitas substantialis) sed quia præterquam quod hæc unio est modus substantiæ, munus quoque eius est constituere completè substantiam, idque in Christo facit. Qua ratione unio materiæ & formæ, prout vi eius exigit substantia composita completa essentialiter, appellatur unio substantialis.

Neque tamen hæc unio eget dispositione prævia.

161. Neque tamen ex eo, quod utraque hæc unio sit & dicatur substantialis, inferre licet, sicut ad unio-

nem inter materiam & formam danda est dispositio aliqua accidentaria adaptans subiectum; ita & pro unione hypostatica talem aliquam dispositionem accidentariam anteriorem esse concedendam. Nullum enim reuera est accidens, quo posito Deus connaturaliter adigatur unire creaturæ naturæ suam substantiam, quæ est notio ultimæ dispositionis. Præterea substantia Verbi, est vicaria (ut ita dicam) substantiæ connaturalis humanitati, eique subrogatur ut suppleat munus eius, quod est substantialiter terminare humanitatem. Subrogatur autem interuentu unionis hypostaticæ. Sicut ergo substantia connaturalis, est connaturaliter anterior quovis accidente efficiente humanitatem, etsi productum sit eodem momento cum substantia, quia prius natura est humanitatem completè existere, quod habet per substantiam, quam affici accidentibus: ita prius natura Verbum aduenit humanitati, quam vllum accidens, quod possit humanitatem aptare, ac vltimò disponere ad illam aduentum: nam illud accidens seu actio, qua unio tanquam per viam procedit à causâ suâ efficiente, computatur tanquam vnum quid cum unione. Tandem si quod esset accidens, quo humanitas disponeretur ad unionem cum Verbo non esset aliud quam gratia habitualis. At hæc tantum abest ut dispositio humanitatem ad unionem hypostaticam, ut potius concessa sit humanitati dependenter ab unione hypostatica, seu tanquam fuitex aut germen connaturaliter debitum unioni, ut infra monstrabo agens de accidentariis Christi perfectionibus. Quare facillat omnis huiusmodi dispositio pro hac unione.

Quædam verò duriusculè in contrarium à Ruperto prolata lib. 1. de operibus Spiritus sancti c. 16. accipienda sunt de dispositione seu ornatu consequente ad unionem hypostaticam: non autem de antecedente ornatu, qui rationem veræ dispositionis & aptationis ad unionem fortiaur. Tractat ibi Rupertus de gratia Christo infusa, eoque accommodat, quod de immisso in faciem primi hominis spiraculo vitæ, habet Moyses, Genes. 2. Ait ergo. [In illam faciem, in illam gloriosæ animæ rationem, totus spiritus Spiritus iste creaturæque creatori, substantiam creatam Deo increato, condignam suâ fecit plenitudine; id est, sapientia matutam, intellectu dilatatam, consilio prouidam, fortitudine constantem, scientia disertam, pietate mitem, sancto timore humilem. Non enim Verbum Deus hoc indigebat ut Spiritu sancto repleatur, quippe de quo æquè ut de Patre Deo procedit idem Spiritus sanctus: sed anima creata nostræ inopis naturæ creatura, cum carne sua hoc opus habebat, ut acciperet hunc Spiritum, quem & accepit non ad mensuram.] Hic locus, utcumque præfert, gratiam disposuisse humanitatem ad unionem cum Verbo. Molliendus igitur est eo modo, quem præmissi. Vel si is minus cuiuspiam satisfaciât, præstat Rupertum non audire. Nam nullam reuera esse dispositionem vltimam ad unionem hypostaticam, satis ni fallor, enitum est.

Cur verò unioni substantiali inter materiam & formam, accidentaria aliqua dispositio assignanda fuerit, non item isti, non est operosum deprehendere. Nimirum prout instituit natura, ut agens nunquam producat formam substantialem, nisi præmiserit dispositiones accidentarias, quæ formæ producendæ velut cubile sternalent, sineque eius non modò ornamenta, sed & fomenta, hoc est ut propter eas determinatus sit transmutationum ordo, ita ut non cum primùm occurrat passio vnum agens, statim necesse sit trudi è materia formam passivam, & induci formam agentis occurrentis. Id enim nimiam in rerum natura confusionem & perturbationem pareret, ut clarum est; & tamen ita contingeret, nisi præsidium inimicum, id est dispositiones in passio, præexistentes, retardarent actionem & imperium

verat, eam vicissitudinem, & abiunctionem à Verbo, cerni in modis: quamvis de præcipuis partibus, verisimè dictum sit à Damasceno, Verbum nunquam dimisisse, quod semel assumpsit. Negat verò Albertinus pugnantiam ullam occurrere posse in illa intrinseca & immediata coniunctione vnius simplicis modi, cum duobus partialibus modificatis, quæ se habeant tanquam vnum adæquatum: cuiusmodi sanè sunt anima & corpus. Nam punctum continuativum, subiectatur in duabus partibus linearum. Quod si hæc vnica vnio statuatur spiritualis, ait admitti debere eam esse totam in toto & totam in qualibet parte: Quo pacto anima quoque rationalis, recipitur in corpore. Si verò statuatur materialis & corporea, ait nihilominus eam posse afficere animam rationalem, quoad effectum proprium ac primarium, qui est vnire, quamvis non quoad effectum illum, qui se habet per accidens ad vnionem, nempe quoad extensionem. Nam & Thomistæ, affirmant accidentia naturalia subiectari in toto composito inhærent, atque adeò partialiter in anima rationali. Nec pauci Theologi, statuentes vbi Angelicum diuisibile & extensum, affigant illud Angelo, qui vtrique spiritualis est, nec extenditur partibiliter à suo illo vbi partibili & extenso.

Hæc sententia, neque de facto vera, neque de potentia absoluta possibilis mihi videtur. Primum probò, quia frustra fingimus vnionem peculiarem totius humanitatis tot difficultatibus obseptam si nulla necessitas ad id cogat. At tantum abest ut alicunde vigeamus ad eam vnica vnionem admittendam, ut potius, qui eam admittunt, cogantur facere eam in triduo perijisse & duas de nouo procreatas esse, quibus possint corporis Christi, & animæ tunc à corpore diuulsæ, supersistere cum Verbo coniunctionem retinere, ut fides docet. Ea autem vnionis præiacentis corruptio, & duarum subrogatio, non vacat incommodo. Accedit quod eam tantum vnionem ad Verbum admittere adigimur, quæ sufficiat ad declarandam veram humanitatis cum Verbo vnionem in vnitatem suppositi. Cum ergo humanitas, nihil aliud sit quam anima & corpus, vinculata per physicum vtriusque nexum, ut suppono ex physica; nexus autem ille naturalis, nec poscat nec possit substantialiter terminari, cum non sit substantia; restat ut humanitas sufficientissimè intelligatur terminari, & homo intelligatur Deus esse, si posito naturali ab illo nexu animæ & corporis, vtrique pars per eam ipsam vnionem, quæ in statu separationis sortita dicitur, coniungatur Verbo ante separationem à comparte sua, ob disruptum naturale vinculum, quo colligebantur ad conflandam humanitatem integram. Hæc cum adeò perspicua sint, & omnibus quæ fides docet, & Patres tradiderunt, tam bellè concinnat; ut quid hoc mysterium nouis illis difficultatibus, quas vnici illius modi tenebrositas ingerit, oneratum velimus? Itaque valeat vnio illa vnica, spectando quod de facto contingit.

Talis vnio, nulla vi dari potest.

165. Repugnare autè vt ea vnica vnio producatur, quod secundo loco affirmabam, inde suaderetur, quod vnio non est entitas firma, quæ de potentia saltem absoluta possit intelligi vniuersis pluribus simul subiectis, sed est entitas diminuta; quam repugnat vel simul vel successiue esse modum plurium, eò quod essentialiter assignatur vni tantum modificato, sitque eius determinatio & talitas, vt significantius quam latiniùs dicam. At intelligi non potest, ut quod est essentialiter determinatio vnius, sit simul vel successiue determinatio aliterius. Nec ex punctis continuatiuis tale quid habetur, quia subscondes illæ continui ficticiæ sunt; & licet admitterentur, non essent entia modalia, sed firma; nec

vnirentur intrinsecè vtrique extremo, sed alteri tantum, ad alterum autem terminarentur. Re. vngantia item quam quærimus, liquere videtur ex ea indistinctione & identitate reali, id est ex ea exclusionem distinctionis maioris, quæ intercedit inter modum & modificatum. Nam si vnus modus duo simul modificata afficeret, ita esset ab vtroque indistinctus, ut tamen refunderetur in illum distinctio maior, quæ est inter modificata. Hæc enim essent eadem vni tertio, quod attinet ad exclusionem distinctionis maioris, atque adeò etiam inter se non distinguerentur realitate maiori, contra suppositionem. Tandem aduersarius non exhaussit repugnantiam quam sibi obiecit. Statuamus enim hanc vnica vnionem esse spirituales; tunc iuxta non paucos, repugnat, formam spirituales posse diuinitus recipi in subiecto corporeo. Ita Valques 1. p. d. 40. c. 2. Salas 1. 2. tract. 2. d. 3. m. 5. Suarez 3. p. q. 67. art. 4. & to. 1. d. 3. l. 5. Rubion in 1. d. 17. q. 2. art. 2. qui multa vrgent; ac præsertim improportionem, & defectum habitudinis inter talem materiam, & talem formam; ac intinorem nexum qualitatibus spirituales cum subiecto spirituali, quam potentie vitalis cum suo conaturali obiecto, extra quod tamen non potest excurrere, iuxta receptissimam sententiam. Verum est, quod hæc repugnantia agendo de entitatibus firmis, non difficile elideretur, ideòque non improbabilius alij admittunt accidens spirituale de potentia absoluta posse inherere subiecto corporeo ut Capreolus in 4. dist. 1. ad 1. Durandi contra 4. citans Paludanum, nec obsecrè Gabriel in 2. d. 16. & satis etiam apertè S. Thomas, qui formas brutorum quas censuit impartibiles, affixit materiæ. Et dummodò agatur de puncto materialis subiecti, vel de subiecto materiali totali punctaliter locato; Idem docent Conimbricenses 1. de gener. c. 4. q. 5. art. 2. & 2. animæ c. 1. q. 8. Hi ergo Auctores, quod attinet ad entitates spirituales firmas, verisimiliter asserunt earum receptibilitatem in subiecto corporeo de potentia absoluta. Tamen si agatur de entitate modalis, qua suapte natura est tantum determinatio entitatis, quam afficit, intelligi nequit quod forma impartibilis sit modus entitatis diuisibilis, cum is sit modi genius eaque natura, ut semper debeat modificati conditionem ac naturam redolere, tam parum ab eo abest, tamque ei est intinuis, ac pene idem. Eandemque ob causam si alteram partem propositam eligamus, & eam vnica vnionem statuamus partibillem & corpoream, existimo repugnare, ut efficiat subiectum spirituale ac impartibile; quod non putarem repugnare, si ageretur de firma entitate. Quanquam scio id vniuersè improbari à Sancto Thoma quod 7. q. 4. art. 3. ad 3. Ochamo in 4. q. 1. Litera F. S. luestro. 1. p. consilii q. 2. 5. art. 1. & quod attinet ad quantitatem à Conimbr. 1. de gener. c. 4. q. 5. art. 2. Sed sequor Gabrielem in 2. d. 16. q. Vnica Litera F. negantem occurrere contradictionem in receptione forme partibilis & corporeæ, in subiecto spirituali & impartibili. Vnde in Angeli albefactione aut calefactione, contradictionem non video. Sed de modo ob diminutam eius entitatem, alia est ratio.

Ad rationes in contrarium.

166. Quæ Albertinus proferebat, ut illam vnica vnionem hypostaticam, immediatè & corpori & animæ Christi insidentem probaret, inania sunt. Aiebat enim primum, vnionem esse nexum duorum extremorum, atque adeò etiam vnionem hypostaticam, ac oportere talem esse. Hoc quis negat? Est enim verè vnio hypostatica nexus humanitatis & Verbi, quæ sunt duo distinctissima extrema. Sed negamus, si ex parte vnius extremi, v.g. ex parte humanitatis, duo subiecta vniuersa illud integritate interueniant; vni-

cum simplicem modum duobus illis vmbilibus posse tribui, quod Adversarij ratio nullo modo probat; quia cum vnio comparatur cum suis duobus extremis, alterum duntaxat habet rationem subiecti siue modificati, alterum verò habet rationem termini cui modus vnio affigitur, sed duntaxat illud respicit, & ad illud trahit alterum extremum. Addebat secundò aduersarij, argumentum ex dissoluta vnione totius humanitatis Christi per triduum mortis & subrogatis ei patribus vnionibus, quia perierat illa vnio totius. Sed hoc negare potius contra aduersarij, monstratum est probando nostram sententiam. Rursusque infra monstrandum erit, quomodo humanitas nulla sibi toti propria vnione hypostatica abiecta, sola autem naturali comparatum ad inuicem vnione disrpta, desierit Verbo vniri, saluis praeiacentibus partium vnionibus cum eo. Itaque secundum illud Adversarij argumentum, est vndeque telum imbelles sine ictu, vel etiam acus dolosus, telum retorquens in vibrantem.

Per hoc igitur in sententia, nec vilo sensu, vniam rationem hypostaticam admitto, nisi totalem, & comparatam ex duobus partialibus modis Verbi respectibus, pro duplici extremo ex parte humanitatis vnionem, pro duplici extremo ex parte humanitatis vnionem. Ita Abol. paradoxo. 2. cap. 4. 2. & sequitur aperte ex dictis. Vnde vltimis habetur, vniam partialium illarum vnionum spirituales esse, nempe eam quae animae insidet; alteram verò quae corpori inest, esse corpoream & materialem. Quod in sententia agnoscere vnionem esse modalem entitatem, admitti omnino debet, recte vidit Rubionius in 3. d. 1. q. 2.

Qua corpus vniri, est materialis & partibilis, sed tamen supernaturalis.

167. Displacent autem, qui putant vnionem corporis debere esse spirituales, ac indiuisibilem, quod affert Albertinus coroll. 9. de substantia, n. 15. & videtur anuere Lessius l. 12. de diuinis perfectis n. 51. eo quod augur argumentum, quod hac vnio essentialiter sit supernaturalis, imò in vertice supernaturalitatis. Res autem corporea & materialis, non videatur posse esse entitatem ac secundum substantiam supernaturalem. Vel certe idcirco, quod hac vnio spectet extremum spirituale & impartibile, nempe Verbum; ideoque debeat ipsa quoque, spiritualitate & impartibilitate potius. Hac duo displicere, quod quomodo nulla occurrat repugnantia quominus entitas firma spiritualis, communicetur diuinitus rei materiali atque corporeae; tamen ut modus spiritualis afficiat subiectum corporeum, abhorretur à natura modi, eaque identitate seu non maiore distinctione, quae locum habet inter modum & eius modificatum. Deinde si vnio hypostatica corporis esset spiritualis, & (quod Albertinus inde consequi putat,) impartibilis, certe facta quacunque modica resolutione alicuius particulae corporis Christi per actionem caloris naturalis, atque adeo consecuta eius abiuunctione à Verbo, oportuisset totam praesentem vnionem perire, & nouam totalem subrogari. Cumque simul & semel ex variis Christi corporis partibus, aliqua particula euaporaret, aliae autem ex his vltimis dispositis aggenerarentur, & Verbo vnirentur; planè oportuisset acquiri simul & deperdi vnionem illam totalem vel etiam plures. Nullo porò modo satisfacit quod responderi Albertinus coroll. 9. n. 16. & disp. 4. q. 7. n. 7. dicens, vnionem istam tamen indiuisibilem extensiuè, tamen habere partes intensiuas, quarum accessione vel decessione, retineri possit ea variatio vnionis quam argumentum probabat. Sed quis non videt, partes illas intensiuas, si in vnione darentur, deseruircas tantum ad firmius connectendos easdem partes, non autem ad vincendos eas partes diuersas? Hoc enim est planè alienum ab

Theoph. Reynandi Christum.

intensione graduati, ut deseruiat extensioni. Alioquin dicere similiter liceret, habitum scientiae extendi ad nouas conclusiones, per solam eiusdem simplicissimi habitus intensionem. Et in nutritione hominis, dicere liceret, animam firmius vniri capiti, accedente pedi noua parte alimenti. Quae aded absconsa sunt, ut satis declarent, aduersarij his proferendis non nisi effugium aliquod quaesiuisse; nequam de dissolucione, quam de eludendo argumento fuisse sollicitum.

Quare omnino admitto, vnionem hypostaticam corporis Christi, esse materialem & corpoream, etiam si Verbi respectum. Sicut creatura corporeae essentialiter respiciunt Deum naturae Autorem, qui vique spiritus est non corpus; & vnio humana quam vniam agnosco ex parte materiae se tenentem, cum Font. 7. Met. c. 12. q. vnica l. 6. Rudio 1. phys. tract. 2. q. 6. n. 66. & Albertino disp. 4. de substantia, q. 5. & coroll. 5. n. 3. quamuis quia ab homine efficitur teneat se ex parte materiae, sitque corporea, tamen respicit animam rationalem, estque corporis ac spiritus fibula ut Tertulianus dixit l. de resurr. Carnis. Quominus item vnio hypostatica corporis Christi, licet corporea, possit esse supernaturalis, nihil proferri video, quod persuadeat. Quae enim repugnantia asseri potest, quominus ens corporeum possit esse essentialiter, & ut loquuntur, secundum substantiam, supernaturale? Aut quidni ordo ille ad Deum ut in se est, penes quem tota supernaturalitatis propriè dicta ratio desumitur, consensu non possit cum ente corporeo, illudque supernaturale reddere? Sic igitur philosophat de duobus partialibus vnionibus hypostaticis, quas in humanitate agnosco, ut quae animam afficit sit spiritualis, quae verò tenet se ex parte corporis, sit corporea, quamuis utraque sit eminentissimè supernaturalis.

Nulla datur ambatum vnionum hypostaticarum vnio.

168. Partiales voco has vniones per extinsecam denominationem; quia scilicet afficiunt partes essentialia humanitatis, non autem quod verè vna illarum vnionum comparetur ad aliam ut pars ad partem, eique vniantur interiecto modali vinculo ut censuit Suares t. 1. 3. p. d. 17. l. 5. & Albertinus coroll. 9. de substantia n. 8. qui pro se adducit Capreolum & Caietanum; imò etiam S. Thomam 3. p. q. 50. art. 3. Vbi postquam dixerat, per triduum mortis Christi in anima & corpore remansisse vniones hypostaticas partium illarum cum Verbo, subdit cum S. Athanasio, humanitatem in resurrectione assumptam denno fuisse. Nempe propter vnionem vnionum hypostaticarum, denno tunc conseruatum. Sed hac Glossa videtur textum destruere. Nam S. Thomas ibi agit de iterata humanitatis assumptione, facta in resurrectione Christi. Illa autem vnio vnionum hypostaticarum quam nunc excutimus, non est assumptio humanitatis, ut per se patet, ac ne assumptio quidè est vnionum hypostaticarum corpori & animae insidentium, sed tantum est colligatio vnionum illarum. Ergo locus ille D. Thomae, allegatur planè extra rem: Et si quid probaret, non tum probaret dari vnionem inter vniones hypostaticas corporis & animae Christi, quam probaret dari vnionem peculiarem humanitatis & Verbi, distinctam ab vnionibus partium humanitatis, quod ne aduersarij quidem admittunt, & meritò. Rectè enim intelligimus, humanitatem cum desinisset esse ob disruptam vnionem physicam corpus cum anima necessentem, postmodum ea naturali vnione de nouo restituta cessasse de nouo assumi, non per vllam nouam humanitatis aut partium eius vnionem cum Verbo, sed per solam humanitatis Christi regenerationem, & nouam productionem ex noua vnitione partium eius

essentialium, qua posita & recto quocunque alio modo vnionis, siue illarum partium cum Verbo, siue vnionum ipsarum hypostaticarum inter seipsas, verissime dicitur, humanitatem vniri Verbo de nouo, quia de nouo est in ratione formae totius, quam partes diuinctae non obtinebant. Et verissime item dicitur, ea sola physica vnione partium essentialium de nouo posita, Christum de nouo accipere esse Christi hoc est personae subsistentis in humanitate integra de nouo constructa & restituta vt late contra Vicleffii insanas disputat Vald. l. 1. doctr. c. 43. Nihil ergo profuerunt aduersarij, quo illam vnionem hypostaticam inter seipsas vnionem confinent.

169. Nos autem impugnare eam primum possumus, ex superfluitate & inutilitate, quae ex proximè dictis videtur clara. Virgere praeterea possumus, vnionem non dari nisi inter ea quae se habent per modum actus & potentiae. Quamuis autem corpus & anima Christi ita se habeant, tamen vniones hypostaticae partium illarum cum Verbo, non ita se habent, cum neutra ad alteram inclinetur, ordinemve vllam ad eam dicat. Quinetiam subsistentiae creatae corporis & animae rationalis, quibus supplendis haec vniones deseruiunt tanquam viae, non se habent ad modum actus & potentiae, vt fatetur ipse Albertinus disp. 4. de substantia q. 2. n. 4. & 7. idemque affirmat Valq. 3. p. d. 32. n. 21. non sine sale & aceto in differentes, à quibus tot modos & omnia modis ac modorum modis peragi, rem ait esse valde ludicram. Annuit item Hurtadius disp. 2. phys. a. num. 1. 8. & probatur ex alibi stabilita completionem subsistentiae materiae, quae alioqui vbiuis extra hominem esset euidenter. Item probatur ex eo quod si in homine subsistentia animae se haberet ad subsistentiam materiae vt actus ad potentiam, fatendum esset subsistentiam materiae reddi subsistentem: quia quandoque actus communicatur & vnitur potentiae, communicat quoque ei suum effectum formalem. Quis autem dicat subsistentiam materiae esse subsistentem; idque per subsistentiam animae rationalis?

Quare verissime negabam, duas subsistentias homini connaturales habere se ad modum actus & potentiae, inuicemque vniri sub ea ratione. Ac ne verum quidem est eas vniri extendi sicut partes integrales eiusdem quanti, vt opinatur Hurtadius supra n. 124. tum quia nulla est necessitas talis vnionis inter duas subsistentias: Tum quia subsistentiae illae differant penes materialitatem & immaterialitatem. Vna quippe est spiritualis ac immaterialis, altera verò corporea & materialis. At inter duo entia quorum vnum spirituale sit, alterum materiale, non datur vnio extensiva; sicut neque inter duo differentia specie. Sed si datur vnio aliqua inter huiusmodi entia, non alia esse potest, quam actus & potentiae; cuius hoc loco defectum idem autor rectè agnoscit. Sicut igitur subsistentiae creatae & connaturales partibus essentialibus humanitatis, non vnuntur inter seipsas per modale vinculum interiectum, multoque minus per seipsas; (sic enim essent essentialiter coniunctae, nec possent perstare separatae.) Ita vniones hypostaticae, quae in Christo iisdem essentialibus humanitatis partibus superueniunt, & tanquam viae subrogantur subsistentijs earum connaturalibus, non sunt dicendae vinculari inter seipsas: siue seipsas, ne statuantur indissociabiles, siue interiecto modali nexu. Non refugio tamen quominus dicatur vna totalis vnio denominatione petita ab vna totali humanitate, quam nectunt eidem personae. Quod addo, quia si Pater assumeret corpus, Verbum autem assumeret animam, nemo diceret esse ibi vnicam assumptionem. Vnde male quis duas illas vniones denominat vniam totalem; non defectu vnionis vnionum, quae aequè posset produci inter duas illas vniones Patris & Filij respectiuas, ac inter duas

tendentes in eandem personam: sed defectu identitatis personae assumptis, & vtramque vnionem hypostaticam terminantis. Cum ergo in Christo, eadem persona Verbi sit extremum quod respicitur ab vtraque vnione hypostatica partibus humanitatis insidentibus, merito ambae illae vniones vni toti humanitati affixae, eamque ad vnum diuinum suppositum trahentes, denominari possunt vna totalis vnio.

Quae huius vnionis dignitas. Quaestio 3. Est summa, ac primum entitativè.

170. Expedita est vnionis hypostaticae existentia, & quidditas, ac multiplicitas. Restat tractanda quam praeterea excutiendum proposueram dignitas eius & nobilitas, cum ex alijs capitibus, tum nominatim ex firmitate & tenacitate. Est autem vniuersè & indistinctè loquendo, haec dignitas tanta, vt merito vnio hypostatica humanitatis cum Verbo, nobilissima habeatur & omnibus vnionibus supereminens. Nec est excipienda vnio inter diuinas personas, vt aliqui excipiunt allegato S. Bernardo 5. de consider. c. 8. Vbi prolatis compluribus vnitatibus, & inter eas hypostatica quam, vocat *dignitativam*, ait eam vnitatem tenere vnitatem Trinitatis, qua tres personae vna substantia sunt: secundo autem loco, illam praecellere, quae conuerso tres substantiae sunt vna in Christo persona. Non est inquam haec exceptio admittenda, quia personae Trinitatis non vnuntur in vna natura, sed sunt vnum simplicissimum cum ea. Vnde D. Bernardus non eam vocat vnionem, sed vnitatem: nec comparat vnionem personalitatum diuinam & essentiae, (quae reuera nulla est,) cum vnione humanitatis & Verbi, dans isti secundo honorem, vt loquitur cap. 9. *initie*: sed confert vnitatem Dei, (quae summa est non obstante personarum pluralitate,) cum vnitate Christi, quae secundum diuinam vnitatem est maxima. Quare agendo de vnione, quae intra Deum non habet locum, rectè dicitur vnionem humanitatis ad Verbum esse omnium vnionum nobilissimam. Quod male inficiaris est quidam apud Rubionum in 3. d. 1. q. 3. art. 1. Probat autem ex eminentia termini, in quem haec vnio dirigitur, nempe personae Verbi. Ex ordine quippe essentiali, huic vnioni consero ad tam excellentem terminum, refunditur in eam summa nobilitas, abundeque compensatur quicquid excellentiae & dignitatis in alios vniones quascunque deriuari posset ex quibuscunque capitibus. Sed vt veritas proposita dilucidior euadat, distinguenda est in hac vnione duplex dignitas atque nobilitas. Vna entitativa, quae est quasi materialis, altera formalis, & in ratione vnionis.

Occupat verticem supernaturalitatis.

171. Ad primum caput, spectat nobilitas generica vnionis hypostaticae; penes supernaturalitatem; & specifica penes essentiam, & munera huius entitatis, inter quae aliqui numerant sanctificationem formaliter & immediate collatam. Et de supernaturalitate quidem dubitare non licet; cum haec vnio aded transcendat quamcunque naturae creatae capacitatem & exigentiam. Aliquando tamen vocatur à Patribus vnio *physica* siue *naturalis*, non vt negetur ei supernaturalitas, sed vt excludatur vnio affectiua à Nestorio inuecta, quae non est vera vnio; assertaturque verè inter humanitatem & Verbum intercessisse vnionem realem. Sic se ipsum purgavit S. Cyrillus, reprehensus à Theodoro, quod vnionem humanitatis ad Verbum vocasset naturalem & physicam. Audi enim Anastasium cap. 8. *id. 17.* [S. Cyrillus, lumen illud Patrum celeberrimum & beatissimum, Apostolos secutus, docet naturam esse veritatem. Quare multis quoque operum suorum locis,

locis, nominat in Christo *naturalem naturitatem*, & *naturalem civitatem*: quas voces cum Theodoretus reprehendit, explicat ipsum divinus Cyrillus in Apologis, quas pro duodecim Anathematismis scripsit; dicens, *he physicum seu naturale* accepisse, Apostolorum more, pro vero: cui Ægyptiorum & Alexandrinorum confectio maxime consentit, quæ *naturalia* vocate confectio, *vera rerum*. Hinc cum alter alteri vera loquatur, dicere solet in colloquijs; *physica* (= *naturalia*) *mihi dico*, hoc est vera. Simili loquendi vii sæpe dicuntur, quia Sacramenta nonne legis causare phyta & quibuldam, (hoc est verè & reipsa, tamen si supernaturaliter:) & Christi humanitatem, fuisse physicum Verbi instrumentum in parandis miraculis, quæ tamen supra naturam vires eliciebantur. Itaque nobilitas visionis hypotatice ex supernaturalitate, & quidem essentiali, ascenden dum substantiam, rara esto. Quia enim cum ratio supernaturalitas essentialis formarum creaturarum, petatur ex enectione ad modum essendi divinum; si nec nulla est creatura entitas, per quam hominibus, sicut nulla est creatura bene participet modum essendi divinum, ut notum est; ita nulla fingi potest in rebus creatis supernaturalitas, quæ cum illa possit de nobilitate contendere.

Specifica eiusdem nobilitas, summa.

173. Nobilitas item specifica quæ docitur ex differentia essentiali iuncta cum genere, summa omnino est in hac vnione, tamque præcellens, vt omnia alia factus depreffa & iacenta habeat. Est enim formalis ipse vnus cum Deo, & tam inmensè tamque è propinquo Deum attingit, vt non possit intimius & propinquius. Quæ ex causa non solum omnia accidentia ordinis cuiuscunque, sed etiam omnes substantias creatas transcendit. Nec creatas tantum de facto, sed & creabiles quæcunque vi. Nulla quippe est creabilis substantia nisi naturalis, vt alibi disputatur. Quare quo hæc hæc vnio ob illam tam vicinum accessum ad Deum, præferat omnibus substantiis creatis, eodem hæc omnibus quocunque substantiis creabilibus anteponenda est. Non me later, controuersiam esse inter Doctores, an accidentia supernaturalia sint substantiis naturalibus digniora, ac nobiliora. Et quamquam Molina reclamet 1.^a p. q. 12. art. 7. disp. 2. a. 2. tamem cõlat receptiorem sententiam, quæ Scoti est in 3. d. 13. q. 1. littera K. ferre, substantiam estis ordinis inferioris, esse accidentem quocunque estis supernaturali, & quantum eminens, nobiliorem, eo quod esse substantiale sit natura sua subsistens, magisq. participet perfectionem esse diuini quam esse accidentis. Leges quo in eam semper disputant Suarez d. 32. Met. scilicet 2. n. 3. 1. & 3. 1. (quamquam quid postea circa hoc ambigunt l. 6. de gratia cap. 13. n. 14.) & Fonseca 7. Met. cap. 1. q. 2. l. 1. Tamem modum substantialis qualis est hæc vnio, alia esse ratio debet, quam accidentis comparari cum substantijs; nec habendum est in imperfectione vel potius infirmitate esse modalis ratione cuius secundum quid videtur cedere quibusvis substantijs quæ sunt entia firma, & rata. Eam quippe imperfectionem non esse attendendam, cum quaeritur siue hæc vnio perfectior simpliciter quam substantia quælibet, ex eo patere potest, quod secundum illam rationem; hæc vnio cedit quibusvis accidentibus firmis, etiam naturalibus, quibus tamen etiam videtur, hanc vnionem (quippe substantialem,) non esse deprecatoriæ.

Quare, ego quidem, modum hunc supernaturalitatis
simam & substantialem, quamvis quoad generale
modi ac entis infirmi rationem, obligationem aliquam
fubeat; tamen tante eminentiæ ex specie sua esse cen-
seatur, ut non possit prout sublimius. Idque præsertim
rator de unione hypostatica efficiente animam Christi.

Nam eam quæ afficit corpus, supra admissimus esse
materiale & corpoream, quippe proportionatam
modificatio quod afficit. Eoque nomine talis modus
videtur cedere modis aliis substantialibus spiritualibus,
ut substantiæ connaturali Angelorum, vel animi
rationalis, & multo magis substantiis ipsi spiritualibus.
Sed ea præcellentia, non est nisi secundum rationem
illam genericam. Quæ enim sunt spiritualia, quoad
rationem illam genericam, præstant materialibus &
corporeis. Eoque ex capite, non substantiæ tantum
ac modis substantialibus spiritualibus, sed & accidentia spiri-
tualia se non infirma, sunt nobiliora hæc viatione hypo-
thetica se tenente ex parte corporis. At quod est secundum
viam rationem genericam nobilis, potest at
tentiis alijs rationibus essentialibus, & præsertim vici-
ma ac specifica, esse ignobilis. Quod effectum quavis
a Valque 1. 2. d. 1. r. n. 48. reijciat, petendo aperte
principium, hoc est dicendo, eo ipso quod genus ali-
quod est perfectius, totam latitudinem illius perhi-
cendum esse; Tamen admittitur a D. Thom. 2. 2. q. 2. 3.
art. 3. q. 3. & a Valentia ibid. d. 3. q. 1. p. 3. *sub finem*, &
ab alijs multis quos nominavi in Mor. dist. 4. num. 3. 4
Itaque nihil verabit, quominus hæc viationem ob
materialitatem suam sit secundum rationem genericam
materialitatis deprecior entibus quibusvis spiritualibus,
tamen secundum specifiem ipsam præcellat;
so ique viationi quæ Christianima Verbo iungitur, in
ratione materialitatis cedat, in cæteris sit æqualis.

Non tamen sanctificat formaliter.

174. Spectat præterea ad specificam nobilitatem huius vnionis, iuxta nonnullos, quod formaliter ac scripta sanctificare humanitatem Christi, non tantum vt condino, seu vt via, & nexus sanctitatis substantialis adueniētis à persona Verbi ab ipso Christi celebratae Ioannis 10. cum dixit *quem Pater sanctificauit, & misit in mundum*, sed etiam per modum formæ sanctificantis prius natura quam per eam adueniat sanctitas substantialis. Ita videtur sentire Suarez t. 1. 3. p. d. 18. s. 1. §. *Sed quaer.* Quamuis enim fusc confirmat li agatur de sanctitate propria Christi hominis, vnionem non esse nisi viam, ad eam, & conditionem requiramus ad formam sanctificantem, tamen admittit humanitatem vt naturam, sanctificari formaliter per vnionem, & per eam pro vt est præcisè donum creatum; sanctificationem; & insignem excellentiam ac veluti consecrationem conferti humanitati; quod esse perinde videtur, ac dicere, vnionem esse quidem viam ad sanctitatem summam & personalem, tamen esse quoque formaliter sanctitatem naturæ.

At concedendum non esse vnioni, munus formaliter ac per seipsum sanctificandi, affirmat Ragusa 3. p. disp. 67. §. 2. Pelant. q. 7. art. 1. disp. 1. Torres Opus. 6. de gratia, disp. 1. o. dub. 2. n. 2. Vasques 3. p. d. 4. cap. 4. Propositos 3. p. quæst. 7. n. 3. Sed vix afferre quod rem conficiat. Tantum enim adducunt nonnulla, ex quibus habetur vnionem non esse nisi viam respectu sanctificatis propriæ Christi, & perfectæ substantialis: & Patres, qui humanitatem hac vnione sanctificatam dicunt, interpretantur de conditione requisita ad infinitam Christi hominis sanctitatem, quæ Deitate confertur. Non tamen excludunt sanctificationem illam humanitatis vt naturæ per vnionem prius natura in ea receptam, quam personaltate diuina terminetur, & Deitate perfundatur. Ratio verò quam adhibet Vasques disp. 30. cap. 3. & optimam censet, videtur admodum debilis. Aut enim, si vnio esset plusquam conditio ad sanctificationem proveniente ad Deitatem, sequeretur aperte, non posse assumi diuinitus naturam irrationalem. Nam vbi impossibilis est effectus formalis formæ intrinsecè inherentes, impossibile est tale

formam inherere. Natura autem irrationalis, est incapax sanctitatis. Non potest igitur recipere vnionem. Hanc rationem nego esse validam. Falsum quippe est, sequi ex dictis, naturam irrationalem non esse assumptibilem. Nec id propter ratio ex impossibilitate communicandi tali naturæ effectum formalem sanctificationis, si is tribueretur vnioni. Sicut enim nihil est quod obstat videatur, quominus gratia habitualis collocetur diuinitus in lapide, isque nihilominus non dicatur sanctus, nec fiat obiectum amoris amicitiae diuinæ, sed tantum dicatur habens illam formam quæ in subiecto capaci præstat effectum illum moralem reddendi sanctum & obiectum dilectionis; ita nihil est quod vetet, vnionem collocari in natura irrationali, & in ea esse modo merè physico. Distinguendi namque sunt in gratia & vnione, effectus formales duplicis generis, physici scilicet & morales. Et quamuis physici non possint suspendi, sed communicata forma, ipsi quoque necessarii communicentur, tamen ob subiecti incapacitatem effectus formales morales facile possunt inhiberi: & talis est sanctificatio, prout eo nomine intelligitur ratio formalis terminandi amorem amicitiae Dei, non autem duntaxat, possessio formæ essentialiter idoneæ ad id præstandum, si subiectum sit capax, qui est physicus formalis effectus gratiæ sanctificantis. Et eodem modo philosophari licebit de vnione hypostatica, nisi aliud addatur.

175. Ratio igitur, ob quam diximus modum vnionis non sanctificare humanitatem vt naturam, nec esse formaliter sanctitatem, præcisa personalitate quam aduehit, ea duntaxat est; quod vnica simplex forma non possit habere duplicem effectum formalem physicum. Atqui vnio habet pro effectum formalem esse nexum humanitatis & Verbi. Non igitur potest propterea habere illum effectum formalem, quem certum est gratiæ habituali esse tribuendum, nempe formalem sanctificationem naturæ cui coniungitur. Qua ratione alibi probatum dedimus quod cum S. Thomas 1. p. q. 3. art. 1. ad 3. & Scotus in 1. d. 27. quæst. 3. *Littera H.* asserimus circa effectum formalem actionis quæ species expressa pendet ab intellectu; negantes eam actionem reddere intellectum formaliter attingentem obiectum; siue negantes vnam illam ad terminum in mente producendum, esse formalem obiecti representationem; sed id soli illi termino producto vindicantes: eo quod actio alium iam effectum formalem præstet, qui est esse dependentiam, siue viam ab agente; nec pat sit formis diuersis, eisdem assignate effectus formales; vel eidem simplici formæ plures ac diuersos effectus formales tribuere. Nec occurrit etiam fortior via, ad probandum quod visio beatifica non sanctificet formaliter, contra quam paucis recentioribus est visum. Quia enim visio est formalis representatio Dei vt in se est, idque habet pro effectum formalem in seipso & essentiali, non possumus ei præterea arrogare munus sanctificandi formaliter. Idemque est de vnione hypostatica, quæ cum suapte natura sit nexus, habeatque pro effectum formalem vinculationem humanitatis cum diuino supposito, non est quod ei præterea alium effectum formalem tribuamus, constituendi scilicet per seipsum, sanctum & gratum Deo: ad quod non sufficit eminentia alicuius formæ in ordine supernaturali, sed necesse est vt hoc sit proprium munus formæ ad ordinem supernaturalem spectantis, & suapte natura ad sanctificandum destinatas.

Est physice nobilior habituali gratia, & visione beata.

176. Cæterum hæc non obstant, quominus vnio hypostatica sit simpliciter nobilior physice, gratia habituali; de quo anceps aliquando fuit Suarez; sed

rectè 1.7. de gratia cap. 2. §. 3. n. 3. affirmat vnionem hypostaticam esse physice nobiliorem, eo quod vnio sit aliquid substantiale, & habeat effectum formalem longè diuiniorem; nempe constituendi Deum hominem. Quanto ergo differentius nomen est *Deum hominem*, quam *homo sanctus* tanto altior physice est vnio hypostatica, quam gratia habitualis. Vltius vero colligere indidem licet cum Scotus in 3. d. 1. q. 1. *Littera E.* vnionem hypostaticam esse etiam physice præstantiorem visione beatifica: quod inficiari videtur Durandus in 3. d. 1. q. 1. n. 10. & latè quidam apud Rubionium in 3. d. 1. q. 3. art. 1. argumentatus ex eo quod visio beatifica sit propria naturæ intellectualis: vnio autem hypostatica respicit terminum ignobiliorem, & imperfectiorem quam visio; vnio enim spectat proprietatem relatiuam, visio autem Deitatem. Tandem ex eo quod visio nostra beatifica, fuerit finis vnionis hypostaticæ, Idcirco enim Verbum caro factam est, vt redempti & abluti beateremur. Quas rationes ita enodant Rubionius in fine primi illius articuli, vt ad primam dicat, non quoties subiectum est necessarii nobilior formam esse nobiliorem: ac proinde quamvis visio beatifica deponat subiectum intelligens, vnio autem hypostatica possit cadere in subiectum irrationale, negat Rubionius idcirco visionem esse nobiliorem. Eodem sane argumento probatur, omnem planè sensationem & vegetationem, esse nobiliorem vnione hypostatica cum actus illi cadant tantum in substantias viuentes, quod non habet vnio. Ad secundam verò rationem respondet citatus auctor; vnionem hypostaticam non tantum terminari ad proprietatem relatiuam, sed ad totam diuinam personam quæ essentialiter includit, nec verum esse quod Deitas sit perfectior & nobilior proprietate relatiua. Directius verò potest responderi, quanquam formalis ac immediatus terminus quem respicit vnio sit personalitas; tamen quod necessarii & indissolubilitèr habet rationem termini mediati, esse Deitatem; eamque directam & formalem vnionem cum proprietate relatiua, mediatam autem cum Deitate, esse veram & physicam coniunctionem cum Deo: qualem non præstat visio, tamen directè & formaliter spectet essentialiam, eique coniungat hominem accidentario modo longè dispiciore, quam sit substantialis & personalis coniunctio. Tandem ad tertium respondet Rubionius, non semper finem esse nobiliorem ipsæ quæ ad finem sunt, sed id tantum valere semper in fine ultimo qui est Deus; alia verò interdum ex diuina voluntate posse ordinari non ultimo ad aliquid ignobilius; & ita in hac re contigisse. De quo plenius cum de fine Incarnationis, vbi de Christo ipso hæc difficultas agitur.

Vnio hypostatica an summè nobilis, formaliter, & in ratione vnionis. Pars negans.

177. Satis de entitativa nobilitate vnionis hypostaticæ. Nunc spectanda est nobilitas formalis, quæ vnioni conuenit prout est vnio & nexus duorum. Qua in parte Durandus in 3. d. 5. q. 3. num. 7. quamuis admittat vnionem hypostaticam humanitatis ad Verbum esse maximam secundum dignitatem, nempe entitativam, propter nobilitatem extremorum, & excellentiam finis quem respicit; tamen quantum attinet ad rationem vnionis intrinsecam, negat eam esse maximam omnium vnionem. Et probat, quia per vnionem aliqua dicuntur vnum: Ratio autem vnus, est ratio indiuisibilis; ergo illa vnio est maxima prout vnio, cuius extrema magis & intimius efficiuntur vnum per eam. Atqui extrema vnionis materiæ cum forma, & aliarum quarundam vnionum, efficiuntur magis & intimius vnum per vnionem, quam extrema incarnationis per vnionem hypostaticam: constituunt enim vnum per essentialitatem

quod est ex natura & supposito vnum; nec materia potest à forma separari, salua consuetudine; & natura sua; quæ est nota intimitatis magnæ. Extrema autem unionis hypostaticæ, nec sunt vnum per essentiam, sed tantum supposito; nec sunt inseparabilia ab invicem. Igitur unio hypostatica, in ratione unionis, non est omnium vnionum nobilissima.

Lenia verò & inefficacia videntur quæ adducit Suarez t. 1. p. 4. g. 1. Ut probet, compositum ex hac unione relutans, esse magis vnum quam cetera composita, ex materia & formæ vnione coalescentia. Arguitur enim ex maiore Verbi divini perfectione & simplicitate, quam sit perfectio, & simplicitas formæ respectu materiæ. Quo enim actus est simplicior, eo putat illum perfectius & intimius pervadere posse formam, eique penitus iungi; quod in maiore compositi vnitate redundat. Secundo idem probat, ex eo quod vnitas ex supposititate & natura, reperitur etiam in Angelis, qui compositionem ex materia & formæ relutantem ex ea vnitate, non admittunt; quod est indicium vnitatem ex natura & supposito esse maiorem, quam sit vnitas ex nexu materiæ & formæ, maxime in creaturis quarum substantia non distinguitur plenè ac perfectè à natura, sed tantum ut modus à modificatio. Hæc tamen parum vigent. Quid enim confert maior extremorum perfectio aut simplicitas ut vnio sit maior, cum æquè sequatur vnio, si extrema imperfectiora & crassiora sint indistantia, & per virtutem æqualem vnitatem iungantur, ac si sint perfectiora & minds composita. Potest quidem simplicitas, seu potius tenuitas maior, in corporalibus iurare ad facilius aut melius causandam indistantiam, siquæ conducere ad vnionem & vnitatem maiorem. At supposita indistantia & intimitate perfecta, quæ non minor est inter materiam & formam, quam inter naturam & suppositum extrinsecum, maior extremorum perfectio aut simplicitas, nihil promouet vnionis perfectionem, aut vnitatem resultantem inde totius. Quin etiam ex maiore vnitate compositi, non sequitur maior perfectio unionis in ratione unionis: quia vnitas illa maior, potest sequi ex conditione compositi quod ex paucioribus compingitur, cuiusmodi est Angelus præ homine, & modificatum cum suo modo collatum. Et etenim copulator abique vinculo intermedio, atque ad id est cum eo magis vnum, non tamen magis vnum. Maior ergo perfectio in ratione unionis spectanda est penes maiorem vim vnionis, quæ esse potest vbi non erit maior vnitas compositi resultantis. Quod itaque Angeli non sint capaces compositionis ex materia & forma, sint verò capaces compositionis ex natura & supposito, etiam si fortassis arguitur vnitas ex natura & supposito, ut sic, esse maiorem vnitate ex materia & forma; non tamen arguit vnionem Angeli cum sua supposititate, prout vnionem, esse maiorem vnione materiæ & formæ; cum ne vnio quidem possit proprie dici, quod item valet, de cuiusque substantia creatæ compositione cum propria natura. Quare nisi aliæ efficaciores probationes adducantur, indemonstrabitur Durandus, quoad maiorem illam perfectionem, quam in ratione unionis, censet inesse vnioni inter materiam & formam, aliisque præ vnione hypostatica.

Eligitur affirmans, & probatur efficaciter.

178. Hoc itaque ut conuellamus, argumentandū est ex maiore virtute vnionis: Nihil enim magis pertinet ad rationem formalem unionis prout est vnio. Ea autem virtus formaliter vnionis duo extrema, eo est perfectior, quo extrema magis distantia vniantur. Propterea enim vnio animæ rationalis cum corpore, est simpliciter nobilior quavis alia vnione naturali quia ne-

que spiritum & materiam. Atqui extrema quæ per vnionem hypostaticam vincuntur, infinite distant; Igitur inest ei vnioni vis vnionis perfectissima, & absolute omnium maxima. Egregie omnino hanc rationem expresse Rusticus dialo. contra Acephalos *ferè in fine*. Cum enim hæreticus Monophysita qui ibi colloquens inducitur, inde probaret, vniam effici in Christo naturam ex humanitate & Deitate, quod vnio hypostatica maior sit vnione animæ & materiæ, ex qua resultat vna natura, conclusissetque in hunc modum. [Si igitur ex minore vnitione vna natura sit, multo amplius ex maiore; vna verò hominis est natura. Multo amplius igitur, diuinitatis & humanitatis vna natura est.] Responder Rusticus. Ante demonstrationem habes obstupescere; admirando enim ego tecum confiteor, quia maior vnio est in Domino Christo, & quæ multo maius effecit, & vniam tamen naturam minime fecit: tanto enim vnio Deitatis & humanitatis, quæ in Domino Christo facta est, illam quæ fit in homine superexcellit, & ipse vnitionis effectus, quanto longius à se distantia vnuit: multum namque & quantum dici non potest superat, ut Deitatis & humanitatis, vel solum vna possit esse persona: quam ut animæ & carnis non solum vna persona sit, sed & fiat vna quoque natura: Deus enim in infinitum, & quantum dici non potest, superat creaturam, & tantum quod distat vici vnio effabilis in vniam personam ducens, tam longè naturæ terminis, seu rationibus separata: anima verò paruum quid carnem excellit: conferua enim sunt vtrique & creaturæ ex nihilo facta à creatore. Si verò Dei virtus infinita non esset, minime tanta ex nihilo constare fecisset: ab eo enim quod nullatenus est, distant omnia infinite. Si igitur Dei quidem virtus infinita est, nostræ autem finita substantiæ, magna illa & superfulgens vnio est, quæ valuit inter illa tantum discrepantia vniam personam facere: sicut enim superexcellit virtus eius, qui montem suspendit ad cælum & illi coniungit si possit, vel contingat id fieri, ultra illum qui gelum monti coniungit, sic vnio quæ in Christo est facta, eam quæ per singula in communibus hominibus fit. Veruntamen & illud inquit, quia non necesse est à maiore vnitione maius aliquid effici; alioquin quantum amplius aliqua vniantur, tanto potentius vniantur: sed ea quæ confunduntur, ultra ea quæ minime confunduntur, amplius vniantur, ut humentia. Rursus anima, minime confunditur corpori, non tamen maior est eorum quæ confunduntur vnio, vnitione rationalium animarum ad propria corpora, hanc enim solus facit Deus, illa verò subiaccit etiam nobis. Super hæc verò indefinitè assumpta est maior. Responso verò sufficit, & si definitè dicatur, veluti si quis dicat inopinabilior, mirabilior est enim sic fieri vniam personam, & non vniam naturam, quam illo modo vniam personam vniamque naturam. Non potuit splendidius & dilucidius ratione præcellentiæ vnionis hypostaticæ in ratione vnus, & formaliter sumptæ, aperire.

Ad rationes in contrarium.

179. Inde verò eliduntur quæ à Durando opponuntur. Negandum quippe est, vnionem materiæ & formæ esse maiorem vnione humanitatis ad Verbum, ut Rusticus rectè negauit. Quod autem compositum ex materia & forma, sit vnum & natura & suppositum, in primis non id habet vi unionis intercedentis inter materiam & formam. Posset siquidem ea vnio deferuire ad compositionem nudæ humanitatis, non resultantem inde supposito. Deinde vnitas naturæ & suppositi, non est signum vnionis formaliter perfectioris; cum possit ibi reperiri, vbi nulla est vnio, ut in Angelis. Cum autem illa duplex vnitas, reperitur ibidem

vbi

ubi est vnio, vt in homine, signum duntaxat est multiplicioris compositionis, quæ longè aliud est quàm maior perfectio vnionis, formaliter vt vnio est. Quid quod composita ex materia & forma materiali, sunt vnus supposito & per essentiam, absque vnione? sanè subsistentia quæ in eis reperitur, cum sit modus, vnitur seipsa & absque vnione intermedia. Forma verò nectitur materiæ per ipsammet aduersionem quæ fit ex materia, quia ea actio trahit formam, & affigit eam materiæ, etiam si nullus alius modalis nexus interueniat. Vt quid ergo Durandus compositionem ex materia & forma vult esse indicium vnionis perfectioris? Non denique videtur ad rem esse, quod addebat Durandus, de inseparabilitate materiæ & formæ ab inuicem in forma pereat, cum tamen extrema vnionis hypostaticæ, sint separabilia, & vtrumque superstes esse possit post separationem, vt paruit in triduo mortis Christi. Inde enim potius colligenda est caducitas vnionis naturalis inter materiam & formam, quæ cedit potius in deprecationem quàm in decus vnionis illius, & tenacitas ac firmitas vnionis hypostaticæ, ac extremorum quæ ipsa inuicem nectit. Non enim colligat partes hominis essentielles ad inuicem, sed vtramque earum coniungit Verbo, & idcirco quantumvis partes illæ à se inuicem disungantur, persistat tamen vnusquisque earum vnio hypostatica & nexus cum Verbo. Quare Durandus, quantum video, ea profert aduersus perfectionem vnionis hypostaticæ, quæ si quid probarent, eam potius euincerent excellentiorem & maiorem. Quod tamen maior illa tenacitas & firmitas vnionis, non spectat ad nobilitatem maiorem vnionis in ratione vnionis, de qua hæcenus egimus, seorsim consideranda est.

Vnionis hypostaticæ nobilitas ex perpetuitate, etiam in triduo mortis.

180. Attendendo itaque ad vnionis nobilitatem secundum quid, quæ duci potest ex firmitate & indissolubilitate, statuo quoque vt certum, vnionem hypostaticam humanitatis cum Verbo, nullis alijs vnionibus cedere. Est enim perpetua, & ne interuentu quidem mortis Christi destructa: quia quamuis in morte Christi humanitas desierit copulari Verbo, & Deus desierit esse homo; tamen vnio vtriusque partis cum Verbo perseverauit, solumque destructa est & deperdita vnio naturalis partium essentialium inter seipsas, sine qua, nec humanitas est, nec homo; superstitibus tamen humanitatis & hominis partibus, & pristinam suppositionem retinentibus. Hanc sententiam de perseverantia perpetua vnionis hypostaticæ, indubitam esse debere Catholico, tradit Leonardus de Vriano, tractatu de sanguine Christi cap. 6. & mihi videtur de fide, dummodò tamen non intelligatur nisi de vnione cum partibus, quandiu sunt de ratione, & integritate humanæ naturæ, vel corporis ad eam pertinentis: quod addo, propter minutas quasdam partes, quæ vi caloris naturalis erumpebant è Christi corpore, cessabantque pertinere ad integritatem humanitatis & corporis Christi, & idcirco amittebant vnionem cum Verbo, præsertim cum resumienda ultra non essent intra humanitatem. Demptis ergo minutis hiis partibus, quæ quamdiu intra corpus erant & ad Christum pertinebant, Verbo copulabantur; desierunt autem Verbo vniri post euaporationem earum è corpore; ceterarum omnium hominis partium, cum essentialium, tum integralium, vnionem cum Verbo, aio fuisse perpetuam, ex quo primùm facta est, & nunquam dissolutam fuisse, idque assero: certa fide esse tenendum. Sanè si quæ occasio vnquam fuit, suspicandi disruptam fuisse vnionem humanitatis vel partium eius cum Verbo, non fuit maior vnquam aliàs quàm

in Christo morte, & per triduum illud quo anima Christi à corpore diuisa fuit. At Christi corpus & animam, per tempus illud mansisse vnita Verbo, certissimum est ex illis fidei articulis quibus profitemur Deum esse passum, mortuum, & sepultum, ac ad inferos descendisse. Nihil quippe eorum de Deo in se dici posset, cum Deus in se neque pati, neque mori, neque sepeliri, neque descendere possit. Dicuntur ergo de Deo, partium ratione animæ quæ ad inferos descendit; partium ratione corporis, quod mortuum est absque anima, & sepulture mandatum.

Suffragium SS. Patrum.

181. Firmat hanc veritatem traditio Patrum. Gregorius Nyssenus, orat. 1. de resurrectione, exposita assumptione & corporis & animæ Christi à Verbo, subdit. [Deum qui totum hominem per suam cum illo coniunctionem in naturam diuinam mutauerat, mortis tempore à neutra illius, quam semel assumpserat, parte recessisse. Nunquam enim illum suorum munusum perierit. Diuinitas ergo, voluntate quidem animum à corpore disiunxit, sed in vtroque tamen se manere demonstrauit. Nam per corpus, in quo corruptionem ex morte prouenientem non admittit, euerit eum, qui habebat mortis imperium; per animum autem latroni perfecit aditum in Paradisum. Vtrumque autem, eodem tempore perfectum est; Diuinitate, per vtramque hominis partem, hæc bona præstante, vt per corporis incorruptionem mortem ipsam dissolueret, per animi verò in sede propria constitutionem, hominibus aditum in Paradisum aperiret. Quoniam igitur duplex est hominis concretio, simplex autem atque vna diuinitatis natura, cum homo dirimitur atque distrahitur, Diuinitas ipsa, quæ indiuisa est, non separatur, sed contra potius propter vnitatem naturæ diuinæ, quæ vtrique hominis parti ex æquo inest, & quæ seuncta, separataque erant, rursum coeunt, & coniunguntur. Atque ita ex partium coniunctionum diuisione mors sequitur, ex diuisarum autem coniunctione resurrectio.] Quasi diceret, mors & resurrectio solam humanitatem immediatè & intrinsecè affecerunt, & disruptionem ac reparationem naturalis vinculi quo coalescit aut dissoluitur humanitas affectatæ sunt; nihil autem illis, & vnioni hypostaticæ quæ illibata semper mansit, & partes quas solas immediatè & intrinsecè afficit, semper Verbo iunxit, etiam ab inuicem diuisas. De huius vnionis perpetuitate, videndus idem Nyssenus Epistola ad tres mulieres pag. 1092. & 1093.

Nazianzenus orat. 36. n. 20. [Eodem in genere mihi illud quoque esse videtur Deum, Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti. Neque enim quod quidam opinantur, ipse, vel à Patre, vel à sua diuinitate quasi passionem extingente, ob idque sese à perpetuo corpore colligente atque contrahente, derelictus est. (Quis enim eum vel, primum humanitus gigni, vel in crucem ascendere coegit?) Verum in seipso nostra representat. Nos enim eramus derelicti illi prius atque contempti, nunc verò per impatibiles illius passiones, assumpti ac seruati. Quemadmodum nostram quoque insipientiam ac peccatum sibi arrogans, quæ deinceps in Psalmo sequuntur, pronuntiat. Si quidem vicissimus primus Psalmus manifestè ad Christum refertur.]

S. Augustinus tract. 47. in Ioann. [Si dixerimus quod Verbum Dei posuit animam suam, & iterum sumpsit eam, metuendum est ne subintrat praua cogitatio, & dicatur nobis: ergo aliquando anima illa, separata est à Verbo; & aliquando Verbum illud, ex quo suscepit animam illam, fuit sine anima. Video enim fuisse sine anima humana Verbum, secundum quod in principio

principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Ex quo enim Verbum caro factum, ut habiteret in nobis, & susceptus est à Verbo homo, id est, totus homo anima & caro, quid fecit pulvis, quid fecit mors, nisi quod corpus ab anima separatum? Animam vero à Verbo non separavit: si enim mortuus est Dominus, imò quia mortuus est Dominus, (mortuus est enim pro nobis in cruce,) sine dubio caro ipsius, exspiravit animam: ad tempus enim carum, anima deseruit carnem, sed redeunte antiquum, anima deseruit carnem, sed redeunte anima resurrexerat: à Verbo autem animam esse separatam, non dico. Latoris animam dixit, *hodie mecum eris in Paradiso*: fidelem latoris animam non deseruit, & deseruit suam? Absit: sed illius ut Dominus custodivit, suam vero inseparabiliter habuit.]

181. Autor sermonis de Baptismo S. Cyprianum. [Conveniunt simul sempiterna divinitas, & temporalis humanitas, & eo tenore utriusque naturae facta est unitas, ut impossibile sit, quod iunctum est ab invicem separari; sed Verbum & caro sic sunt una essentia, ut perfectam & integram sinceram coniunctio faciat unitatem. Nec iniuria est, sed gratia Dei si quod minus videtur digniori iungatur; cum inferior naturae contumeliam probumque peccati non contrahat: nec est minoratio maiestatis, protectio paupertatis; nec alteritudo Dei in aliquo humilitas dispensator a dehonore. Ex eo quod addit, inferiorem naturam, ostendit in Christo contumelia peccati, vides antea illa verba, quibus dixit Verbum & carnem esse unam essentiam, non fudere errore Monophysitarum. Unam ergo essentiam dixit, pro uno compositum, ex Verbo & humanitatis partibus, quod compositum, agnoscat nunquam fuisse dissolutum.]

Cyprianus Carthagenensis Episcopus, in nuper edita epistola contra Nestorianos ad Vitalem & Constantium, late confirmat, nunquam Verbum discessisse ab humanitate Christi, cuiusque partibus. Seligo quaedam. [Nemo sacrilego spiritu audeat separare, quod videt in caelo & in terra, unitatem inseparabili permanere. Sicut enim ab omnipotentia Deitatis, homo Christus se suis esse non potest alienus; ita & ab his qui in hominem & circa hominem gesta sunt, separari non potest Deus. Natus ergo est homo qui nondum fuerat, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Simili modo passus est impassibilis perpassibilem quem suscepit, & immortalis mortuus est, & qui nunquam moritur, resurrexit. Neque enim vel in passione desuit illi homini Deus, alioquin non est Dominus glorie crucifixus. An dicimus Deum in suscipio hominem, etiam apud inferos non fuisse? Et infirmitas? [Quis ille est qui petras scindi, terram commoveri, Solem obsecrare, diem fugere, velum templi in duas dividi partes efficit? Nunquid homo tantum? Nonne etiam Deus? Ergo ei nec in cruce, nec in morte, nec in sepulchro, nec in inferis desuit.] Haec ille, ut S. Cyrillus in Concilio Ephesino appellavit, *venerandum & multum religiosum Episcopum*, quae Vincencius quoque Lyrinensis cap. 41. *commonitorij sanctum* appellat ac celebrat. Nec est quod quis dicat illam agere de separatione Nestorianam quam ibi ex instituto impugnat. Quamvis enim id verum sit, tamen ad errorem Nestorij pertinet, separare partem essentialem Christi, à Deo; etiam ab alia adiunctam per mortem, idque aperte intendit S. Capreolus univèrsa propè epistola.

183. S. Leo serm. 17 de passione tractandum proponit quomodo Patrem. 1. Christus se à Patre derelictum contemnit. [Ne simplex & inexcusatus auditor ita acciperet verba dicentis, *Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti?* tanquam fixo Iesu in crucis ligno, paternam ab eo Deitatis omnipotentia recessisset, cum in tantam unitatem Dei & hominis natura conveniret, ut nec supplicio potuerit dirimi, nec morte disiungi. Ma-

nente enim in sua proprietate utraque substantia, nec Deus dere iquit sui corporis passionem, nec Deus fecit caro passibilem: quia divinitas quae erat in dolente, non erat in dolore.]

S. Fulgentius ad q. 1. Ferrandi *sub medium*. [Illo quoque exemplo, inseparabiles personas Patris, & Filij, & Spiritus sancti convenit ut credamus, quod ipse unigenitus Deus, sic in unitate personae suae, naturam divinam humanamque coniunxit, atque univit, ut à se omnino non possent separari. In una enim persona unigeniti Dei, qui tanquam sponsus processit de thalamo suo, inseparabilis permanet utriusque naturae unitio. Nec ideo debet aliquis aestimare utramque ab invicem divelli potuisse naturam, quia per susceptionem mortis, & caro exanimis in sepulchro iacuit & anima in infernum carne moriente descendit. Quandoquidem etiam cum interueniente morte anima discessisset à carne, inseparabilis in Christo utraque natura permansit quia nec in inferno animam suam, nec in sepulchro animam suam, Divinitas immensa deseruit: In tantum autem inseparabilis est in Christo utraque natura, & ex hoc Eutyches in errorem caderet; & unam videns in Christo personam, unam quoque in eo naturam in pie praedicaret, volens confundere, quod vidit separari non posse.] Et lib. 3. ad Trasim. c. 25. adducto textu ex c. 19. Ioh. quo narratur Christi corporis sepultura, addit. [Ecce facta distinctione divinitatis, & carnis, & animae, quantum ad proprietatem substantiae attinet, solum corpus Iesu dicit de cruce depositum, aromatibus conditum, & linteis obvolutum. Propter unitatem vero personae, quoniam Deus hominem quem ex Virginis utero suscepit, nec in morte, nec in sepulchro deseruit, propterea secutus Ioannes adiecit: *Erat autem in loco ubi crucifixus est homo, & in hoc monumento novum: in quo nondum quisquam positus fuerat, ubi ergo propter Parasceve Iudeorum, quia iuxta erat monumentum posuerunt Iesum. Vere divinus spiritus plenus, sanctus Evangelista loquens est, ut primum, quid in Christo mortuum fuerit, & sepulchrum, ostendens, diceret acceptum corpus Iesu, & ligatum, linteis cum aromatibus. Et quia quod Deus coniunxit, homo non separat, propterea non corpus Iesu, sed Iesum dicit in monumento positum: sciebat enim quod ille susceptor pleni hominis Deus, totus esset cum carne sua in sepulchro, totus cum anima sua in inferno, totus in mundo, totus in caelo, totus in unitate naturae in Patre, de quo exiit, totus per omnipotentiam divinitatis fuit, in tota creatura quam fecit.] Tandem c. 34. [In sepulchro secundum veram carnem Christus mortuus iacuit, & secundum animam ad infernum Christus descendit; secundum eandem animam, ab inferno ad carnem (quam in sepulchro reliquerat) rediit; secundum divinitatem vero suam, quae nec loco tenetur, nec fine concluditur, totus fuit in sepulchro cum carne, totus in inferno cum anima, ac per hoc plenus fuit ubique Christus, quia non est Deus ab humanitate quam suscepit, separatus, qui & in anima sua fuit, ut solatis inferni doloribus ab inferno victrix rediret, & in carne sua fuit, ut celeri resurrectione corrumpi non posset.]*

184. Anastasius Sinaita cap. 3. *ad 12^{am} in fine*, inter puncta quae catholicum cum Theodosianis aut Gaianitis actum vult execrari illud ponit. [Qui divinitatem Christi à corpore seivntam dicit in cruce, seu motu merito, seu quovis alio loco.]

S. Damascenus l. 3. fidei cap. 27. [Quoniam mortuus est ut homo, & sancta eius anima ab incontaminato separata corpore; non tamen divinitas ab utroque separata remansit; ab anima inquam & corpore: & neque sic, un a hypostasis in duas desecta est hypostases. Nam & tunc corpus & anima secundum idem à principio in verbi hypostasi habebat existentiam. Et

ipsi

ipsis in morte ab invicem separatis, vnum quodque eorum mansit, vnam Verbi habens hypostasin. Quare vna Verbi hypostasis, & Verbi, & animæ, & corporis fuit hypostasis: nunquam enim neque anima, neque corpus, propriam habuere hypostasin, præter eam quæ Verbi est hypostasis. Vna enim semper Christi hypostasis. Quo fit, vt etiam localiter anima à corpore separabatur, hypostaticè tamen per Verbum vnicebatur.]

Hesychius in cap. 21. Leuit. exponens quid sibi vellet quod summus Sacerdos vetabatur aperire caput, & vestimenta sua discindere, cum Sacerdotem illum Christi imaginem per alia pleraque esse docuisset, addit de Christo. [Hic caput suum non discooperuit, nec vestimenta sua conscidit. Caput suum non discooperuit, quia à Patre suo, qui eius caput appellatur, nec passionem carnis sustinens, separatur. Sed nec vestimenta conscidit, id est, carnis. Ex quo enim Verbum caro factum est, inest totus suæ carni, & nunquam ab ea, nec à crucifixâ, nec à sepultâ, nec aliud quidlibet passa, quod ad naturam nostram pertinet, se abscidit.]

185. Alcuinus lib. 3. de Trinit. c. 16. [In nulla proprietate operum quæ naturas distinguunt in Christo, diuinitas deseruit humanitatem, nec etiam in ipsa passione. Quod vt facilius intelligi possit, exemplis fides corroboranda est: Verbi gratia, dicamus, securis ictu, arborem cum verberaueris, & splendorem in ea simul percusseris, arbori quidem vulnus infligis. Solem verò cuius & splendorem simul percussis & calorem, impassibiliter derelinquis. Quod si arborem, ictu securis percussam, Sol non deseruit, quantum magis sanctum suum Dei filius, quod est Verbum, in passione non deseruit? Quamuis ipsa diuinitas, impassibilis semper in sua permaneat natura, sicut Moyses, duce populi Dei vidente, rubus flammam habuit, sic verè passa est humanitas Christi. Et sicut verè non incensus est rubus, sic verè non passa est diuinitas. Non tamen alicubi diuinitas humanitatem, ex quo in vnitatem suæ personæ assumpta est, deseruit: verum etiam de eodem matris utero, idem Deus, homo factus, exiuit: & in cruce idem Deus, homo factus, pendit: & in sepulchro idem Deus, homo factus, iacuit: sed in sepulchro secundum solam carnem, idem Deus, homo iacuit: & in infernum secundum solam animam descendit. Quicquid enim in Christi factum esse legitur, ab vno Christo, & ab vno Dei Filio, gestum esse, nullus Catholicus dubitare debet. Hæc verò & omnia, personaliter totus Christus dignatus est agere.]

An proficit Alcuinus ex Arnobio in Conflitu cum Serapione? Illud sanè opus allegat Epistola ad Flavianum Merium descripta parte loci in hanc rem insignis ex lib. 2. dicti operis. [Memor esse debes (inquit Arnobius) exempli lane & sanguinis conchyliis. Cum ergo facta fuerit hæc lana per admissionem sanguinis purpura, cum netur, aut filatur, aut torquetur, lana utique recipit maiestatem. Nunquid nam quæ torquetur, à purpureo colore deseruit? Addo & aliud exemplum, v. g. d. camus. Securis ictu arborem cum verberaueris, & splendorem Solis si eum simul percusseris; arbori quidem infligis vulnus, Solem verò & splendorem simul percussis, & calorem impassibilem derelinquis. Quod si arborem ad ictum percutientis Sol non deseruit, quantum magis sanctum suum nequaquam Dei Filius quod est Verbum in passione deseruit? Et sicut verè rubus flammam habuit, sic verè passus est Filius hominis: Et sicut verè non incensus est, sic verè non passus est Filius Dei.]

Nicephorus Constantinopolitanus in sua profess. fidei ad Leonem Papam, sic præter cætera de Christo habet. [Credo corpus suum sepulture contraditum,

incorruptum conseruasse, nullo quidem modo ab ætæna illa inexplicabilique vniõne diuulsum, est illud (tridui illo intervallo) anima fuerit spoliatum. Cum qua anima, & ipse quoque ad inferos descendit, ipsique qui in carne erant spiritibus, (quemadmodum Apostolorum Corypheus diuinus Petrus exponit,) resurrectionem prædicant, libertatemque & redemptionem impetrant.]

Petrus Damiani lib. 5. epist. 13. [Si quibus datum est perspicaci mentis intuitu incarnati Verbi penetrare mysterium, veraciter astruxerunt, in tam inseparabilem vniõnem, utramque concurrisse naturam, vt ne in morte quidem Christi, diuinitas à carne potuisset abungi: alioquin non esset verus Deus, si vel in ipso mortis articulo desineret esse Deus. Hinc est quod ait B. Ambrosius: Caro quidem Christi gustauit mortem, sed impassibilis Dei virtus non exiuit de corpore. Magnus etiam Leo Papa non disparem huius rei protulit in suo sermone sententiam: Nisi verbum, (inquit,) caro fieret, & tam solida existeret vnitatis in vtraque natura, vt à suscipiente susceptam nec ipsum breue mortis tempus abungeret, nonquam valeret ad æternitatem redire mortalitas. Idem quoque alibi: Deitas, quæ ab vtraque suscepti seminis substantia non recessit, quod potestate diuisit, potestate coniunxit.]

186. S. Bernardus l. 5. de consider. cap. 9. [Tantum tamque expressam vniõnis vim in se præferat ea persona in qua Deus & homo vnus est Christus, vt si duo illa de se invicem prædicet, non erraueris: Deum videlicet hominem, & hominem Deum verè Catholicæque pronuntians. Non autem similiter vel carnem de anima, vel animam de carne, nisi absurdissimè prædicas, etsi similiter anima & caro vnus sit homo Nec mirum si non æque potis anima sit sua illa vitali, etsi non parum valida intentione connectere, atque suis affectibus altingere sibi carnem, vt sibi diuinitas hominem illum qui prædestinatus est Filius Dei in virtute. Longa catena & fortis ad alstringendum, diuina prædestinatio: Ab æterno est enim. Quid longius æternitate? Quid diuinitate potentius? Inde est quod nec morte incidente, vllatenus interdicti hæc vnitatis potuit, etsi carne & anima ab invicem separatis. Et fortassis hoc sensit ille, qui se indignum professus est solvere corrigiam calcamenti huius.] Et continenter cap. 10. [Sed & illa tria fata de Euangelio mixta & fermentata in panem vnum, si quis ad hæc tria dixerit pertinere, non incongruè id mihi facere videbitur. Quam bene ea mulier fermentauit, vt nec diuisione quidem facta carnis & animæ, à carne vel anima Verbum diuideretur? Mansit & in separatione inseparabilis vnitatis. Nec enim quæ ex parte contigit separatio, potuit vnitati præscribere, permanenti in totis tribus. Siue coniunctis, siue diiunctis duobus, nihilominus perseuerauit in tribus vnitatis personalis. Equè vnus Christus, vnaque persona Verbum anima & caro, etiam mortuo homine perdurauit. In utero Virginis (vt sentio ego) commixtio hæc & fermentatio facta est: & ipsa mulier quæ miscuit, & fermentauit. Nam fermentum non immeritò fortasse dixerim, fidem Mariæ. Planè beata quæ creditur, quoniam perfecta sunt in ea, quæ dicta sunt ei à Domino. Perfecta autem non essent, si quominus iuxta verbum Domini esset fermentatum totum, & perpetuò fermentatum seruans nobis tam in morte quam in vita pariter, vnum atque integrum mediatorem Dei & hominum, cum sua Deitate, hominem Iesum Christum.]

Locum S. Cyrilli quo inanimabiliter, & indigressibiliter vnitum fuisse Deum humanitati Christi, profiteretur, adducit in hanc rem Paladius Enarrat. 1. in c. 8. Ioan. in fine, & habetur apud Cyrillum l. 5. in Ioan. c. ultimo sed Clyctouæ non Cyrilli, constat esse eum locum.

Cur decessit unionem hypostaticam esse
perpetuam.

187. De Partum ergo consensu in hoc puncto, dubitare non licet. Rationem congruentiam, S. Thomas in 1.2.1. q. 1. art. 1. triplicem profert. Nempe quod cum Deus sit immutabilis, par fuerit coniunctionem perpetuam cum eo factam, persistere immutabilem ac perpetuam. Item quod non decerneret Christum in morte quam pro Patris obedientia excepit, amittere dignitatem personam unionis. Tandem quod ita fuerit necessarium, ut quæ post mortem facturus erat, meritis pro nobis non destitueretur. Postrema hæc ratio non est admittenda; quia Christus veniente mortis nocte, nihil potuit operari, id est, nihil nobis ultra potuit mereri; ceteræ, non malæ sunt. Magis tamen placet ea ratio quam idem S. Doctor adhibet 3. p. q. 90. art. 2. Eamque nos ex Nysseno iam produximus. Nempe quod dona Dei sunt sine penitentia, ut dicitur Rom. 10. idcircoque cum Deus collatam semel gratiam adoptionis nemini eripuit absque culpa sua, multo minus amovere debuit gratiam unionis ab anima & corpore Christi sui, qui peccatum non fecit. Accedit quod corpus & anima in triduo, semper retinuerunt illum ordinem ad componendam humanitatem, quem ante habebant; & ad eam denuo consolidandam, iterum fuerunt ad invicem coniungenda. Quare sicut eo titulo ante triduum illud copulabantur Verbo, ita & in triduo coniuncta Verbo manere congruum fuit. Tandem decentissimum fuit, ut quod corpus hominis per peccatum trahitur, nempe sepulchrum, & quod anima demergenda erat eadem ob causam, ad Dei corpus & anima malo nostro melioriam facientia devenirent; quod ex primo elegantissimis verbis Fulgentij lib. 3. ad Trasim. cap. 30. [Rebatur ad plenum redemptionis effectum, ut illuc vique homo sine peccato à Deo susceptus descendere, quovisque homo separatus à Deo, peccati merito recideret; id est ad infernum, ubi solebat peccatoris anima torqueretur, & ad sepulchrum ubi consueverat peccatoris caro corrumpi; sic tamen ut nec Christi caro in sepulchro corrumpere; nec inferni doloribus anima torqueretur: quoniam anima immunis à peccato, non erat subdenda supplicio, & carnem sine peccato, non debuit vitare corruptio. Nam quia peccatis homo meruit in seipso per supplicium dividi, quia maluit à Deo, qui dividi non potest, præparationis reatu divungi; propterea factum est, ut peccatoris mors, carnem peccati ad sepulchrum corrumpendam perducere, animam inferno torquendam protinus manciparet. Sed hæc vicissitudo Dei æquitas fecit, quæ idcirco taliter peccatorem addixit, quia ne peccaret, ante prædixit. Hæc fuit retributio peccatori reddenda, ut iuste peccati supplicium lueret, qui Deo iusto iniuste peccasset. Ut autem peccator fieret gratuito munere liberatus, factum est, ut mortem corporis, quam à Deo iusto peccator homo perculerat iuste, Dei filius à peccatore patre iuste iniuste, & ad sepulchrum perueniret caro iusti, quovisque fuerat caro deuoluta peccatoris; & vique ad infernum descenderet anima Salvatoris, ubi peccati merito torquebatur anima peccatoris. Hoc autem idcirco factum est, ut per morientem temporaliter carnem iusti, donaretur vitæ æternæ carni, & per descendentem ad infernum animam iusti, dolores solueretur inferni.] Ceterum non tam his congruentijs, quam allatis Scripturæ & Patrum testimonijs, certum censeo hanc veritatem: circa quam fœdè impiegit quidam recentior, adductus à Palacio in cap. 8. Ioan. tractat. 1. sub finem. cum dixit animam & corpus Christi, per mortem desisse Verbo coniungi.

Theoph. Raynaud. Christum.

Nonnulli PP. vixisse sensisse contrarium.

188. In contrarium opponi possunt loca S. Hilarij can. 3. in Matth. & Ambrosij l. 1. in Lucam, quibus nixum fuisse scriptotem illum refert Palacius. Verba S. Hilarij explicantis magnam Christi vocem in cruce, sunt ista. [Clamor ad Deum, corporis vox est recedentis à se Verbi Dei contestata dissidium. Denique cur relinquitur, exclamat, dicens, Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti? Sed relinquitur, quia erat homo etiam morte peragendus.] Hilarij expressit Ambrosius, cum de eodem Christi in cruce clamore, dixit. [Evidens manifestatio contestantis Dei, secessionem diuinitatis & corporis. Sic enim habes, clamavit IESVS voce magna dicens, Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? Clamavit homo diuinitatis separationem moriturus. Nam cum diuinitas, mortis libera sit, vitæque mors esse non poterat nisi vitæ discederet, quia vitæ diuinitas est.] His in locis præter auctoritatem dictorum Patrum, ingerit molestiam derelictio illa à Patre quam Scriptura Christi nomine tradit. Cum enim Pater non copularetur, huic humanitati, nisi mediante Filio, planè si Pater eam deseruit, multo magis deseruit illum Filius ipse, qui est formalis terminus coniunctionis.

Addi possunt alia Patrum loca idem ferentia. Eusebius 4. de demonstr. c. 12. [Tanquam homo ad sepeliendum dedit corpus, à quo tanquam Deus discessit.] Leporius Presbyter in libello sue emendationis, per B. Augustinum & Africanam Synodum approbato, quemque tanquam Catholicum celebrat Ioannes 2. Episto. ad Senatores, & Cassianus l. 1. de incarnatione c. 5. ac Facundus Hermian. l. 1. pro tribus capit. c. 4. in eo in qua libello, Leporius sic scribit, refellens suum olim peruersum sensum de verbis illis *Deus meus, ut quid dereliquisti me?* [Velut carnis ipsius voce utens, ponens præteritum pro futuro, quia per mortem crucis necessarid terrenum corpus erat à Deo pro tempore relinquendum, non solū à Deo, verum etiam ab anima sua, quæ erat vnita cum Deo, hoc ipsum priusquam fieret, nobis moriens testaretur. Non enim tradito spiritu, caro mortua poterat hoc clamare; alioquin mortuum Christum in veritate, quis crederet? Deus non in passionibus hominem, qui in homine secundum carnem dignatus est pati, sed corpus in morte, & iuxta legem excessus humani, diuinitas cum vnita sibi anima, non crucifixum hominem reliquit in penam, sed exanimem carnem deseruit ad tempus.]

Sed & Vitalis ac Constantius, Epistola ad Capreolum Carthaginensem contra Nestorianos, hæc habent, [Sed & hominem purum dicunt pependisse in cruce comprehensum. Ajunt, recessit Deus ab eo. Quibus paritas nostra sic dixit. Nunquam Deus recessit ab homine assumpto, nisi quando dixit de cruce, *Eli, Eli lama sabachani. Deus, Deus meus, quare me dereliquisti?* Neque id in eis postea improbauit Capreolus, dato ad eos responso, sed agnoscit, qui hæc scripserant veram fidem tenuisse, & eosdem ob auersionem à Nestorianis collaudat. Denique apud Nyssenum in orat. catech. c. 35. hæc habentur inter exponendum trinam baptismi mersionem. [Quoniam mortis nostræ salutis, ad effectum & opus non adeo est deductus ex præeunte doctrina quantum per ea ipsa quæ fecit qui cum hoc homine subijt societatem, ut qui re ipsa vitam sit operatus: ut per carnem rursus assumptam & simul deificatam, simul afficeretur quicquid est ei cognatum & genere coniunctum; necessarid excogitandus erat aliquis modus, in quo in ijs quæ sunt, esset cognatio aliqua eius qui sequitur, cum eo qui præit ac ducit.] Hæc cognationem mortis & resurrectionis Christi, nobiscum intercedere monstrat Nyssenus, in Christi sub terram collocacone, & resurrectione, signatis per

M

notitia

nostram intra aquam immersionem, & emersionem. Et hominiquidem, diuinius inflictam esse mortem docet, ut cum per mortem vitium efflueret, postmodum homo nitens ac plane purus resurgeret. Id quod in Christo perfectissime seruatum tradit. [Nam & per mortem disincta fuerunt quæ erant vnita: & rursus coniuncta sunt quæ erant discreta: ut purgata natura in dissolutione eorum quæ naturaliter coherant, animæ, inquam, & corporis, eorum quæ fuerant separata redierunt, ab aliena admisione esset purus.] En carnem rursus assumptam, & ad statum pristinum reditus eorum quæ fuerant separata.

Exponuntur.

189. Nihil hic propositum est, quod difficultatem merito faciat, præter auctoritatem SS. Hilarij & Ambrosij, quos vix excusationi locum dare, affirmat Snares 3. p. 9. 90. art. 2. Eos tamen excusauit Maldonatus Matth. 27. v. 46. dicens, id tantum voluisse, ita passum, ita mortuum Christum fuisse, ac si ab eo diuinitas recessisset. Quo recidit responsio Palacij supra, post Magistrum in 3. distin. 2. discessisse diuinitatem ab humanitate quoad protectionem, & quatenus noluit obstare morti eius. Et sanè non Verbum sed Pater Filium in eo articulo dereliquisse dicitur: Cum tamen Filius potius dereliquisse humanitatem dicendus fuisset, si de derelictione hypostatice ageretur. Quod si Patres illos in prædicto sensu accipere detrectaremus, fatendum esset, eos censuisse cum Ariianis, diuinitatem fuisse Christo pro anima, atque ita eius abcessione, Christi mortem accidisse: id enim sonat erudè, sic accepta illorum ac præsertim Ambrosij verba. At cum errorem SS. illis Patribus in mentem non venisset, est extra dubium. Tandem, de eadem derelictione humanitatis accipiendi sunt hi Patres, de qua Christus, verbis illis quibus ipsi tantum nituntur, egisse censendus est, cum dixit Patri, *quare me dereliquisti?* Manifestissimum verò est, Christum Dominum eo loco de ea sola derelictione egisse, qua per ipsiusmet. Christi voluntatem, permixtus est, abyssio dolorum ipsique morti subiaceret, ut posuit S. Leo serm. 16. de passio. & optimè quoque serm. 17. c. 2. verbis illis [non aberat à Patre Filius, nec à Filio Pater: & illa Deitas incommutabilis & inseparabilis Trinitas, nihil sui poterat à se habere discretum. Quamuis enim susceptæ Incarnationis dispensatio, ad vnigenitum Dei Filium propriè pertineret; sic tamen Pater non abiungebatur à Filio, quemadmodum caro non diuidebatur à Verbo: Ideo ergo Iesus voce magna clamabat, dicens: *Quare me dereliquisti?* ut notam omnibus faceret, quare oportuerit eum non erui, non defendi, sed fauentium manibus derelinqui; hoc est, Salvatore mundi fieri: & omnium hominum Redemptorem, non per miseriam, sed per misericordiam, nec amissione auxilij, sed definitione moriendi.] Et mox. [Tradi Dominum passioni, tam fuit Paternæ quàm ipsius voluntatis, ut eum non solum Pater relinqueret, sed etiam ipse se quadam ratione dereliceret, non trepida discessione, sed voluntariâ cessione. Continuit enim se ab impijs crucifixi potestas; & ut dispositione videretur occulta, uti noluit virtute manifesta.] Ex his ergo mens Catholica SS. Patrum qui in prima acie aduersariorum locabantur, perspicua videtur.

De Eusebio, minus solliciti esse possemus, cum fuerit inter Amianos eminentissimus, ut optime reuincit Billius l. 1. obseru. sacrarum cap. 27. & 29. & iam olim Epiph. in 2. Nicænâ Synodo actio. 6. ac 5. Hieronymus non semel, ne quicquam hunc æthiopè lauante Trapezuntio in præfatione ad suam librorum de præparatione Euangelica interpretatione antè verius interpolationem. Arianos autem, mortem Christi per abcessum diui-

nitatis exposuisse, inde constat, quod diuinitatem dicebant Christo fuisse pro anima. Nihilominus locus qui ex Eusebio adductus est, nihil virget. In eo enim tantum ait Eusebius, Christum non obijisse inuitum aut metuentem, sed voluntarium & alacrem; & ideo non ait, Deitatem dereliquisse corpus Christi, sed Christum discessisse à corpore tanquam Deum. Et rationem hanc reddit, quæ interpretationem propositam clare exhibet. [Quum enim altius vocem emisisset, & Patri dixisset, *Commendo spiritum*; solutus à corpore abiit, nequitiam expectans dum mors ad ipsum accederet, sed illam cunctantem ac veluti cessantem, ac potius conijcientem se in pedes & fugitantem; ipse à tergo inlequens atque impellens, æternâque abditiorum renebrarum portas refringens, & mortuis qui illic catenis mortis impliciti erant, remeandi ad vitam iter, retrosum aperiens. Hac sanè ratione, ipse etiam corpus mortuum, excitatum est.]

Ceteri qui obijciebantur, non sunt explicatu difficiles, vixque est quod nos remouentur. Leporius, quod attinet ad animam, discrete proficetur catholicam veritatem propositam. Quantum verò ad corpus spectat, quod ait, Verbum dereliquisse carnem ad tempus, accipiendum est de derelictione protectionis, ut mors in illam posset irruere, & alioqui sibi intra paucas lineas contradiceret; cum expresse addat, tam Deum in sepulchro iacuisse, quàm ad inferos descendisse, quod nisi salua vnione Verbi cum corpore exanimi, nullo modo intelligi potest. Eodem modo exponendi sunt Hispani illi, scribentes ad Capreolam, qui videntur eos sic intellexisse, cum tam discrete tanque fuse tradat, Verbum neque corpus neque animam dimisisse; neque tamen alijs ad quos scribit, contrarium sensum etiam pro mortis triduo impingat, sed tantum Nestorianis. Denique apud Nyssenum, caro rursus assumpta, non est caro Christi, post triduum vnita denudè personæ Verbi, sed ibi illud *rursus*, ab interprete positum est, pro *ac etiam*; locatumque est intra periodum cum adiectiuo *assumptam* non absque ambiguitate & erroris periculo; cum melius locari potuisset in membri illius fronte; qua ratione, nullum ex verbis Nysseni patrociniū aduocatur errori de quo agimus. Multo minus fauere eidem errori postrema Nysseni verba, quæ ad iteratam corporis & animæ confectionem pertinent, non ad iteratam corporis & animæ cum Verbo copulationem.

Vnio præputij, & sanguinis Christi, quàm diuturna.

190. Non potest igitur esse dubium, quin vnio hypostatice inter corpus Christi exanime, & Verbum; ac etiam inter animam separatam & Verbum, perpetua fuerit, ac ne Christi quidem morte sit disrupta. Itaque ex eo capite, hæc vnio nulli alteri cedit ea nobilitate secundum quid quæ ex firmitate, & tenacitate vnionis petitur. Superest tamen dubitatio, an nonnullæ corporis partes quas certum est fuisse aliquando à Verbo assumptas, & postea à reliquo corpore sunt abiunctæ, manserint Verbo vnitæ. Nec ago de minutis illis particulis animatis, quæ per actionem calor naturalis à Christo euaporabant: (eas enim iam dixi dimissas à Verbo fuisse;) sed ago de alijs quibusdam partibus sensibilibus quas à Christi corpore abiunctas liquet & manserint Verbo vnitæ, supposito, quod resumptæ postea in Christi corpore non sint, aut quamdiam abiunctæ manserunt, controuersia esse potest. Eiusmodi sunt, præputium infanti Christo abscissum in circuncisione, ac sanguis & in circuncisione & in passione effusus. De præputio certatum iam olim esse, constat ex Bostreno Lucæ 2. De sanguine autem quantæ sint excitatæ tragediæ tempore Pij II. nemo

quippe sanguis nunquam resumendus fuit, ut dictum est. At iuxta doctrinam D. Thomae in 3. d. 2. q. 2. art. 1. communiter probatam, ea tantum retinebant unionem hypostaticam si Christo auerterentur, quae servabant ordinem ad Christum: id est, quod denuo Christi corpori coniungenda erant, eo quod ita necessarium esset ad veritatem humanae naturae eiusque integritatem Christo redituuo vendicandam. Accedit quod sanguis in Circumcisione fusus, non ita multo post effusionem, aliam quam sanguinis formam habuit. Cum autem hypostasis Verbi sit duntaxat supplementum supernaturale, collatum ijs Christi partibus quae erant de veritate & integritate humanae naturae, cuiusmodi non est amplius sanguis, cum primum aliam quam sanguinis formam suscipit; mirum non fuit Verbum abscedere à substantia illa post abiectam sanguinis formam, iam non debita corpori suo, nec ad eius integritatem pertinente.

Neque verò, admittere substantialem mutationem in tali sanguine, pugnat cum Palris oraculo, non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Id enim ita cadit in Christi corpus vivens, ut tamen facta sit in eo substantialis mutatio. Nam corpus Christi verè corruptionem non vidit, quatenus non abiit in pulverem, nec versum est in aliud sensibilibus, sicut videmus contingere ijs quae vulgo dicuntur corrumpi. Mutatum tamen est substantialiter, quia subintravit in illud exanime forma cadaveris, ut rectè statuunt Fonseca 7. Met. c. 12. q. unica sect. 10. Suarez t. 2. 3. p. d. 3. 8. sect. 3. & Palacios in 3. d. 2. q. 1. di. p. unica, refragantibus licet Egidio 3. p. q. 76. n. 14. & Ragusa d. 60. §. 2. coroll. 3. qui coguntur ingens miraculū invehere, affirmando materiam corporis Christi nudatam omni forma substantiali contra universam naturae ordinem perserverasse, quamdiu anima absuit. Suppono enim præter animam rationalem non dari aliam in homine vivente substantialem formam, quae abiecta anima possit materiam cadaveris informare. Si ergo hæc mutatio substantialis, & insensibilis corruptio, in partes corporis Christi quandoque animatas cecidit; multo magis cadere potuit in sanguinem, qui nunquam animatur, & maxime in eum qui nunquam fuit resumendus, cuiusmodi fuit sanguis in circumcissione fusus, de quo nunc agimus.

De diuturnitate unionis, sanguinis in passione fusi, varia placita.

193. Restat statuendum de sanguine per Christum fuso in passione, quem fuisse Verbo unitum cum Christo inexistere, suppono ex supra dictis sect. 2. c. 1. mansisse tamen Verbo unitum ex quo separatum est à Christi corpore, negant Mayo in 4. d. 4. 3. quest. 1. Suppl. Gabr. in 4. d. 44. q. 1. Litera M. & ipse Gabr. lect. 53. in cano. Litera K. Rich. in 3. d. 2. art. 2. q. 1. ad 2. Robertus de Licio ferm. 71. Quadragesimæ, Franciscus de Ruere, postea Sixtus IV. libello de Christi sanguine, qui refert idem fuisse Academiæ Parisiensis iudicium. Argumentum Mayronij est, quia ratione eorum quae in triduo manebant unita Verbo, verum fuit affirmare, Deum aliquid subisse, aut fecisse, v. g. esse sepultum, & descendisse ad inferos, quia anima Verbo unita descendit ad inferos; & corpus Verbo unitum, sepulture datum est. Similiter ergo si sanguis effusus mansisset unitus Verbo, licuisset dicere, Deum esse in cruce, aut effusum super terram iacuisse, quia sanguis aliquis Christi adhærebat cruci, & alius iacebat humi ubi effusus fuerat. Cæteri DD. allegati ferè videntur inniti ijs narrationibus quae sanguinem verè à Christo fustum in terris superesse testantur, quae plurimæ sunt, & naturaliter indubitata, ut mox dicam. Cum ergo in partibus à Christo non resumendis non debuerit persistere

unio, ut supra monstravimus; sequitur sanguinem à Christo fustum quandiu resumptus non est, mansisse absque unione ad Verbum; esto is qui resumptus est, cum delectus & sepelitus est ab alio extra Christum redituuum in terris relicto, confectus denuo fuit in Verbo.

Alij acerrimè contendunt, sanguinem effusum fuisse Verbo unitum, æquè ac prius cum Christo inexistebat. Addunt verò mox, id est post triduum, fuisse à Christo intra suam humanitatem resumptum. Quod si panca aliqua sanguinis Christi particulae, sunt extra Christum redituuum relictae in terris, (quod fatentur esse verisimile, ut videre est in Sylvestro tract. 3. res. antea q. 3. 1. & in Leonardo de Vtino tract. de Christi sanguine c. 2. 1. dub. 2.) negant eas fuisse unquam Verbo unitas, eo quod non spectarent ad sanguinem illum Christi qui Verbo copulatus est, sed ad nutrimentalem, qui non est de humanae naturae veritate & integritate; atque adeo non coniungitur Verbo. Vel certe aut eas nullo modo in Christi corpore fuisse ne sub ratione quidem imperfecti illius sanguinis quem appellant nutrimentalem; sed autem esse sanguinem miraculosum, collectum ex imagine Salvatoris percussa Beryti, & per varias Orientis ac Occidentis Ecclesias distributum, ut habet Rom. Martyrologium 9. Novembris, & latè Baron. anno Christi 565. qui similia de alijs imaginibus transfixis & sanguinantibus refert anno 446. & 560. Vtque pars huius doctrinae habetur ex D. Thoma 3. p. q. 54. art. 3. ad 3. & quodl. 5. q. 3. art. 1. Nominatimque posterior pars quae sanguinem in terris relicto, ait non esse Christi sanguinem, sed miraculo ex imagine transfixa collectum, tribuitur S. Athanasio in libello de passione imaginis dom. c. 7. ubi post narratum Berytense miraculum, subducunt hæc verba. [Hæc est vera & vehementer credula ratio, de cruce lateris Domini nostri Salvatoris, qui proflexit de sancta imagine eius, quae crucifixa est in Syria, in Beryto Civitate. Hic est sanguis ille Dominicus, qui apud plerisque reperitur esse dicitur, nec aliter æstimandum est à verè Catholicis, præter id quod scribitur à nobis: quasi ex carne & sanguine Christi, aliquid possit in mundo inveniri, nisi illud quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritaliter efficitur.] Ex transfusione quoque specierum Eucharistiae, sanguinem sæpe fluxisse, proditum est historijs, quatum nonnullas annotavit Solarus l. 2. de sacra fisione c. 3. de vtriusque sententia hætenus proposita fundamentis, videndus qui duorum Ordinum circa eas dissidentium concertationem describit Gobelius (id est Plus II.) commentar. l. 1. 1. & Vvadinghus anno 1351. Tertiā sententiam circa hoc punctum, innuisse videtur Leonardus de Vtino tract. de sanguine Christi cap. 20. & 21. distinguens duplicem unionem ad Verbum in Christi sanguine perfecto, & non nutrimentali. (Nam nutrimentalem, supponit nunquam fuisse Verbo coniunctum.) Vna illius sanguinis non nutrimentalis, iamque à Christi corpore per effusionem abiuncti unio cum Verbo, esse potest personalis; ratione scilicet personæ Verbi: Alia verò esse potest in ratione divinae naturæ. [Stat enim inquit c. 2. 1. divinitatem alicui uniri sub ratione naturæ divinae, non tamen sub ratione personæ. Nam Pater æternus, communicat Verbo & Spiritui sancto suam divinitatem, in qua uniantur: non tamen suam personalitatem. Sic etiā potuit illi sanguini effuso remanere unita Divinitas Verbi, quamvis non remaneret illi unita Verbi personalitas. Et hoc est quod in questione vertitur.] Nimium in quaest. an sanguis effusus retinuerit unionem cum Deo, de qua tunc contentionem efferebant, Unionem ergo personalem cum sanguine effuso, hic Autor initio capitis 20. putat esse incertam, & de suggesto facto non proponendam. At unionem naturæ divinae

diuine cum tali sanguine, statuit ut certam, & probat ex D. Thoma 3. p. q. 71. art. 3. ubi virtutem passionis Christi, aut virtutem diuinitatis in Christi passione demonstratam, tradit unitam fuisse prædicto sanguini. Ex quo item S. Doctore 3. p. q. 66. art. 3. ad 3. effuso. Idem autor probat, diuinitatis virtutem, atque adeo diuinitatem fuisse virtualiter unitam Sacramentis nouæ legis, in quibus vis passionis & sanguinis Christi continetur tanquam in instrumentis.

Explosa sanguinis illius unio cum sola Deitate.

194. Ex his tribus sententijs circa unionem hypostaticam sanguinis Christi in passione effusi, hæc potest, prout sonant verba, est planè absurda, & reijcenda. Tanquam enim abest, ut dicere liceat, sanguinem effusum unitum fuisse diuinæ naturæ non personæ, ut potius verissima sententia superius stabilita erat, eam unionem ad naturam diuinam esse impossibilem. Quicquid verò sit de ea impossibilitate, certum est eam de facto nulla ratione admitti posse. Sic enim Pater & Spiritus sanctus, æquæ uniti essent illi sanguini ac filius, & cuius solius corpore profluxerat, & cui soli directè & formaliter vniebatur dum sanguis corpori inexistit. Vnde nouam unionem hypostaticam, sublata perseverantia prioris, (quam tamen hic inuestigamus,) admittere necesse esset, nullo modo eam inuehendam suppetente idoneo fundamento. Ratio verò quæ Leonardus eam sanguinis effusionem cum diuinitate non cum persona possibilem esse suadere tenet, est planè ridicula. Non enim si Pater communicat Verbo diuinitatem, dicendus est uniti cum eo in natura, non in persona. Ea quippe communicatio, ut est notissimum, non est unio duarum illarum personarum in natura diuina; sed est identitas in ea, hæque frustra unitas & identitas essentia inter diuinas personas, profertur ad stabiliendam possibilitatem unionis substantiæ creatæ cum diuina natura. Insulsißima item est probatio, quæ adhibetur ad probandum intercessibile de facto eam unionem diuinæ naturæ cum sanguine fuso. Non enim si virtus quæ originaliter diuina est, nec potuit nisi ex meritis personæ diuine per humanitatem operantis dimanare, conciliata est in Sacramentis nouæ legis, & in sanguine fuso, sequitur diuinitatem esse unitam substantialiter, siue sanguini fuso, siue nostris Sacramentis. Hoc ne refelli quidem debet, estque adeo absurdum, ut non sit verisimile, hunc Autorem per eam unionem cum natura diuina intellexisse quod verba sonant, quodque prima eius probatio ferte videtur; sed verisimilius videtur, eam intellexisse duntaxat, coniunctionem moralem diuinitatis cum sanguine, in effusione tantopere memorata, quia erat sanguis Dei: Vt ut sit, negari non potest, Autorem cum quo agimus, præterquam quod ratiocinetur negat unionem personalem sanguinis fusi, admodum implexè & confusè esse locutum: nec bene perpexisse itaque questionis quæ tunc agitabatur. At enim, quæritur hoc, fuisse de hac sua unione cum diuinitate, non autem de unione personali. At hoc falsum est. Lis quippe erat de unione personali sanguinis ad Verbum, non autem de unione ad naturam, quæ est impossibilis; vel de unione morali proximè explicata, quæ statim ab actu effusionis, & maxime durante triduo, abest à sanguine, nec illud ultra afficiet nisi per extrinsecam denominationem à merito sanguine conlecto in puncto effusionis voluntaria; siue per Christum acceptatæ. Explodantur ergo tertia sententia tanquam absorta, & inuicilis ad questionem propositam. In utraque duarum primarum est aliquid verum, & aliquid falsum, poteritque ex ambabus aliquid decerpere, vera reuolutio concinnari.

Theoph. Raynaud. Christum.

Reiecti, qui totum illum sanguinem, illud à Verbo abiunctum volunt.

195. Prima, falsè affirmat vniuersaliter & absolute sanguinem fusum non fuisse ultra Verbo coniunctum: quod vniuersè loquendo, nullo modo est admittendum, improbatumque latè à tribus Thomistis coram Pio II. disputantibus, conclu. 2. eius libelli quem refert Sylu. in Ro. aurea tract. 3. q. 30. Improbatur item à Valque 3. p. d. 36. c. 4. Suarez t. 2. 3. p. d. 47. sect. 3. Hieronymo à Rua. controu. 4. Scolast. in 2. p. controu. Collio l. 5. de sanguine Christi disp. 2. c. 5. & 6. Sineque qui contendunt id damnatū esse à Clemente VI. (ut referri aint in Direct. Inquis. 2. p. q. 10.) & à Pio II. Sed nihil ab his Pontificibus statutum esse quod huc pertineat, multi annotant. Pius enim, expressè contestatus est, se rem indecisam relinquere, ut testatur qui Pio proximè successit Sixtus IV. in libello de Christi sanguine. Clemens autem, tantum tradidit unionem sanguinis Christi cum Verbo, nulla facta mentione sanguinis post effusionem spectati, de quo nunc disputamus. Optima porò ratio aduersus primam illam sententiam ex eo petitur, quod certum est, sanguinem, loquendo indefinite, pertinere ad veritatem & integritatem humanæ naturæ, idèoque à Christo resurgente debuisse resumī, & in triduo retinere habitudinem ac ordinem ad corpus viuum intra quod condendus erat exacto triduo. Sicut ergo anima Christi, itémque corpus, quia in triduo retinebant illud ordinem ad denuò compingendum Christum, manserunt unita Verbo Dei, ut supra demonstrauimus, ita & sanguis effusus qui denuò resumendus à Christo fuit, mansit Verbo unitus, per triduum separationis à Christi corpore.

Argumentum verò quo id impugnabat Mayronius, inane est; quia sanguis est tantum pars integralis cum qua non fieri communicationem idiomatum, infra dicemus: idèoque ratione sanguinis, tamen uniti, dici non potuit *Deus in terra*, aut *Deus est in cruce*. Argumentum item cæterorum quos Mayronio adhaerere dicebam, facillè soluitur. Nam admitto paucas quasdam particulas sanguinis à Christo effusi esse in tertis relictas, sub alia paulò post forma quàm sanguinis: atque adeo consequenter ad supra dicta, fateor eas non mansisse Verbo unitas. Inde tamen non licet concludere, etiam sanguinem qui resumendus fuit, amisisse unionem cum Verbo, per triduum illud quo extra Christi corpus effusum mansit. Nec argumentari licet ex permissione sanguinis resumendi, cum eo qui non erat resumendus: quasi eam ob causam, utque ad factam vniuersæ illius sanguinis sepelitionem, nenter debuerit esse Verbo coniunctus. Deo enim semper notum fuit, quis sanguis resumendus esset, quis relinquendus in terris. Vnde posito quod aliquæ vniuersæ sanguinis particule fuissent in oculis hominum permixtæ, (quod non videtur posse cum fundamento asserri,) fuisse tamen Deo perspicillè, superfluit semper unione ad Verbum in ijs, solis particulis quæ resumendæ erant, eximere eas suo tempore; (hoc est in puncto resurrectionis,) ab alijs non resumendis: atque adeo iam à puncto effusionis & separationis à corpore, abiunctis à Verbo.

Et qui in eâ copiam sanguinis, nutrimentalem nunquam assumptum agnoscunt.

196. Secunda sententia, falsè in primis distinguit in Christo, sanguinem nutrimentalem nunquam assumptum, à sanguine assumpto, & non nutrimentali. Eam quippe sanguinis distinctionem, commentitiam esse, superius demonstratum est sect. 2. c. 1. Perperam item

contendit hæc sententia, si aliquis Christi sanguis superesse hic dicatur, cum nunquam fuisse Verbo unitum, nec fuisse nisi nutrimentalem, & ad integritatem humanitatis Christi nunquam pertinuisse. Hoc enim, etiam si daremus eam distinctionem duplicis sanguinis, vanam non esse, non posset nisi diuinando affirmari. Vnde enim constare potest quod sanguis ille non fuisset nisi ex nutrimentali? Omitto argumentationem Baconi in 3. d. 21. q. vnica. art. 1. qui fusc persequitur, tempore passionis nullum in Christo fuisse sanguinem, qui ad veritatem humanæ naturæ non pertineret, atque adeo qui à Christo post resurrectionem resumendus non esset. Tandem quod ea tertia sententia visnebatur S. Athanasio, duplici sordet errore. Primus est, quod Autor libri illius de passione imaginis Saluatoris, sit Athanasius, Episcopus Alexandrinus, quem constat anno Christi 372. fuisse defunctum, tanto ante miraculū Berytense, quod anno 765. contigit, fatendum ergo est, Athanasium illum longè differre ab Alexandrino: quod item fatendum est de Autore questionum ad Antiochum, & aliorum quorundam librorum magno Athanasio ob nominis communiam, vel ob librorum imperitiā adserij torum. Sed neque iste qualiscunque Athanasius, sententiæ aduersationum suffragatus est: estque hic, error 25. propositus. Quod enim Card. Baronius anno 781. & Bellarminus l. de Script. in Athanasio, rectè monuerunt, verba quæ pro aduersariis retulimus, sunt manifestum assumentem libello illius Athanasij additum, post tempestiis de sanguine Christi, excitatæ tempore Pij II. Esse enim assumentem, demonstrat cum styli varietas, & ingens disparitas à reliquis descriptionis stylo, quem manus interpolatrix, (tam perita fuit,) amulari & satis ementiri nequirit; tum maximè & ineluctabiliter, quod liber ille in Synodo 2. Nicæna actione 4. exhibetur absque eo additamento in Græco codice: quo item additamento destituitur antiqua versio Anastasij Bibliothecarij; ut satis appareat interuenisse fraudem, & quæsitum præconceptæ sententiæ patrocinium à libri illius vitiatione & falsatione.

Verus aliquis sanguis in passione fusus, mansit Verbo vnitus; estque postea resumptus.

197. Quare neutra ex propositis sententijs probanda est, sed ex utraque aliquid decerpendum, & confluenda quarta ac vera sententia, quæ sanguinem aliquem à Christo fustum, post emissionem è corpore mansisse Verbo unitum, affirmat: in quo ex parte conuenit cum secunda sententia, & dissidet à prima; cum qua tamen contendit, alij aliquem verum sanguinem quandoque Verbo unitum, post separatam emissionem, remansisse vnionem, & ad fidelium solatium, relictum esse à Christo in terris. Hæc ferè sunt ex dictis perspicua. Monstratum enim est superius in reiectione primæ sententiæ, sanguinem aliquem à Christo effusum, nempe eum qui ad integritatem humanæ naturæ pertinebat, & idcirco in resurrectione resumendus erat, mansisse unitum Verbo. Non fuit tamen necesse, omnem sanguinem à Christo in passione effusum, resumi: quia quamuis Christus non abundaret sanguine superfluo, (is enim morbosus est, & à Christi constitutione vndeunque sana abhorrebat;) tamen in sanguinis mensura sano corpori consentanea, est aliqua latitudo. Vnde etiam si modica aliqua portio sanguinis ad veritatem & integritatē humanæ naturæ pertinentis, supponatur Christo non reddita in resurrectione; non idcirco Christus erit homo imperfectus, dummodò reddita illi fuerit ea sanguinis mensura, quæ ad constituendum hominem perfectum erat sufficiens, quamuis non nihil minor ea quantitate sanguinis, quæ Christo inerat paulò ante agoniam. Ex ita omnino factum oportuit, suppo-

stra perseverantia alicuius sanguinis Christi in terris, quæ indubitata videtur, ut mox dicam. Ad eum modum de Christi sanguine in terris perseverante, philosophatur Gersō 4. p. serm. in die Palchæ, ad 3. questionem curiositatis. Quanquam video etiam dici non incommode posse, redditum esse Christo resurgenti tantumdem planè sanguinis, quantum ante agoniam habebat, suppendio eam modicam mensuram, quæ in terris ad fidelium consolationem, & ad testimonium cruentæ mortis, relinquenda erat. Quo pacto philosophati supra sumus de præputio Christi, restituta in resurrectione; non relumpro tamen eo quod præcisum fuerat à Christo infante. Hinc ergo perspicuum est, id in quo à prima sententia dissidemus, & cum secunda conuenimus.

Aliquis amisit vnionem, nec est resumptus.

198. Alterum verò punctum in quo conuenimus cum prima sententia, & à secunda dissidemus; nempe quod aliquis Christi sanguis, & quidem verus, & Verbo antea vnitus, fuerit in terris relictus absque vnione, & à Christo resurgente non sit resumptus; hoc inquam pronuntiatum, accepit (ut sic dicam) liberi commentus syngrapham à Pij II. decreto, quod habet Robertus de Licio serm. 71. Quadragesimæ, & Henricus Spondanus in Ecclesiasticæ historiæ supplemento anno 1462. num. 12. digressum ab eo quod Leonardus de Vico tract. de sanguine Christi c. 20. & Dermicus in Nicela Franciscanæ Relig. pag. 454. passimque alij referunt. Eo decreto edixit Pontifex, non esse contra fidem, asserere aliquid sanguinis à Christo effusi, perstare in terris. Annuntique & perstare affirmant, præter Scotistas allegatos, Vasques 3. p. d. 3. c. 8. & Suares t. 2. 3. p. d. 47. l. 3. Agassinus Solarus l. 2. de Sindone Evangelicæ. c. 1. & 2. & iam olim Baconus in 3. d. 21. q. vnica art. 3. quàm cōformiter ad ea quæ articulo 2. habet, non laboro. Accedunt narrationes innumere, quæ falsitatis omnes damnari ab homine cordato non possunt; & tamen ex ijs, superesse aliquam sanguinis à Christo fusi portionem, (sub alia tamen quàm sanguinis forma,) sit exera dubium. Eiusmodi est, quod rubor in plerisque instrumentis passionis Dominicæ, adhuc cernitur. Qui rubor non est nudus color ex sanguinis aspersione relictus: nā qualitates secundæ non propagantur eo modo, sed est vera sanguinis substantia, quæ primum instrumentis illis adhæsit, & quæ affixa perseverat. Vt de spina sacelli Regij Parisiensis; & de ferro lanceæ, olim Nurembergæ nunc Romæ assertato; & de sacra Sindone Taurinensi, ac vultu sancto Romano, siue linteo Veronicæ, refert à Rua contro. 4. Scolast. p. 4. Sanè quoad sindonem tunc Camberiensem, nunc Taurinensem, declarauit Iulius II. & fusc cōfirmat Agassinus Solarus l. 2. de sindone Evangelicæ. c. 4. ruborem qui in ea nunc cernitur, esse reliquias sanguinis fusi.

Idemque de Veronicæ sudario habent qui latè de ea agunt Bzonijs anno 216. à n. 16. Gretserus. 1. de cruce c. 97. Chiffletius l. de sacra sindone Bifont. c. 34. Malonius ad c. 1. Palæoti n. 12. Non dissimilis narratio est, quod conseruatas per Deiparam in vasculo particulas fusi è Christi latere sanguinis, memorat Nicephorus, l. 1. c. 30. Tetram ad S. Maximinum seruari colore rubrā ex Christi sanguine quo olim perfusa est; inque ea ebullientē æterni sanguinē in die Parasceues scribit Syluester tract. 2. rosæ aureæ ad Euang. feræ 5. intra octauam Palchæ, & neminem in his partibus later. Sanguinem qui Mantuæ visitur non fuisse ex imagine Berytheni collectū, sed ex vero Christi sanguine, declarauit Leo III. ut habent Baron. anno 804. & Bellarm. l. de Script. in Athanasio, reclamante licet Ciaconio Dominicano in Leone III. Itaque non omnem sanguinem à Christo in passione fustum, fuisse ab eodem resurgente resum

S E C T I O IV.

De Composito ex duabus proximè expositis Compositionibus resultante, ad consummandam enodationem Catholicam diuino anigmati adhibitam.

resumptum, videtur debere esse extra controuersiam. Eam tamen Christi sanguinem hic ad nostram consolationem relictum, non amplius persistere vniui Verbo, sicut ante fuerat, suppono ex supra constitutis. Nec posito ad abijciendam vniionem præhabitam, fuisse expectandum, tempus tridui mortis Christi exacti, vt cunctis Syloester. q. illa 3. i. in fine, & Solarus l. 2. de sincentiis Syloester. q. illa 3. i. in fine, & Solarus l. 2. de sincentiis c. 5. Nam quandoquidem sanguis ille resumendus non fuit, amisit ius omne retinendæ ad tempus aliquod vniionis, potius quàm ad diuturnius.

Concluditur quanta sit nobilitas vniionis hypostaticæ penes firmitatem.

199. Non erit nunc operosum de nobilitate vniionis hypostaticæ, quoad tenacitatem & firmitatem pronuntiare. Vidimus enim vniionem partium essentialium humanitatis, firmissimam semper ac perpetuam fuisse. Nam semper anima Christi adhæsit Verbo: semper item corpus, demptis tantum paucis particulis, quæ actione caloris naturalis enaporabant, & vniui Verbo desinebant: semper denique sanguis mansit Verbo vnitus, ijs paucis particulis eius exceptis, quæ resurgendæ in Christi resurrectione non fuerunt, vt essent in signum fusi crocitis pro nobis, & in solatium ac consolationem nostram. At hæc siue substantiæ solidæ enaporantis, siue sanguinis non resumpti particula, modicum quid fuerunt, præ reliquis partibus quarum vno perseverant indurpta. Vt proinde liceat simpliciter profiteri, vniionem humanitatis Christi & partium eius ad Verbum, etiam ex hoc capite nobilitatis quod expendimus, nempe nobilitatis secundum quid penes firmitatem, nulli alteri concedere, esseque præcellentissimam. Attingat verò, (vt hoc obiter aduertam,) extremum fatuitatis verticem moliercula à Gerone commemorata p. 1. tract. de examinat. doctor. p. 1. confidet. 2. quæ gloriabatur obtigisse sibi cum Deo mirabiliorem vniionem, quàm esset vnio Verbi cum humanitate. Hoc ne reselli quidem debet, & fortassis vel commemoratio tantæ fatuitatis, pollutio est.

Summa, & usus doctrinæ capituli.

Summella fuloris de vniione hypostatica disputationis, hæc est. Modale vinculum soli humanitati affinitatis, diuini autem Verbi essentialiter respectum ac pro numero essentialium humanitatis partium multiplex, nec in vnum totale noui vinculi interiectione coalescens, necit verbo humanitatem, extrema longè distantissima. Vt iute ea vnio, & nobilissima entitativè, & in ratione vniionis, omnium maxima habeatur. Quamvis negandum non sit, minutas quasdam materie particulæ caloris interni actione resitutas, & sanguinem in Circumcisione fufum, & modicum quid ex eo sanguine qui in passione emissus est, in terris relictum, nec à Christo resurgente resumptum; cum primum ad corpus Christi pertinere desistit, item Verbo vniri desisse.

Vfus doctrinæ de vniione humanitatis cum Verbo, ad compingendam ex ambobus vnam personam quæ posset pro nobis Deum placare, debet imprimis esse, suspensio adinventionum Dei, quas celebrari mandabat Iaias c. 12. ad hanc diuinæ sapientiæ machinationem spectans. Fuit enim verè diuina adinuentio quæ in nullius creaturæ oculos cecidisset, Deum sic vniri ad consilandum vnum substantiale nobiscum. Deinde quando ad hoc vocati sumus, vt quod Christus est per naturam, id nos per gratiam finis; entitendum nobis studiosissime est, vt Deo vniamur per affectum; & quidem quantum fas est, seruatis vniionis hypostaticæ prerogatiuis, præsertim indissolubilitate, quam ne mors quidem intercidat.

200. **D**Vas in Christo cōpositiones hæcenus considerauimus, nempe naturalem ex corpore & anima, vnde resultat humanitas Christi; ac supernaturalem ex humanitate sic compacta, & persona Verbi Dei. Vnde resultat benedictum illud totum, & geminæ gigas substantiæ, cuius nobis inuestigatio & expositio fuit proposita. Neque aliud ad expositionis illius complementum superest, quàm vt de ipso toto siue composito ex ambabus prædictis compositionibus simul adunatis coalescente, de quæ eius proprietatibus dicamus aliqua, ijs non omisissis quæ spectant ad denominationes in vtramque naturam adiunctam redundantes. Multa enim de vtraque natura prout coniuncta, & concurrente ad compactionem huius totius, licitè ac verè enunciantur, quæ de iisdem seorsim vel secundum se spectatis falsò proferentur. Quis enim diuinitatem ab humanitate abiunctam attendens, Deum passum ac mortuum, sine horrore audiat? Aut quis non percellat omni cum derestatione eam propositionem, si ratione nuda humanitatis promeretur, homo est omnipotens, immensus, æternus? Vtraque tamen illa propositio, attentis ambabus naturis intra huius compositi compagem, verissima est. Vnde illa existerat pluriqum ænigmatica complexitas ex prædicatis repugnantiis in compositum istud cadentibus; de qua obiter, ac per superficialiam duntaxat tractandi rationem, actum est initio huius libri; nunc autem stirpitus & radicibus est vestiganda.

C A P V T I.

Christus verum compositum, & quale; Eiusdem notio, & quomodo ad ea vnde resultat comparatur.

PONIMUS vt certum, ex super constitutis aduersus Nestorium, vnicam in Christo esse personam, eamque diuinam. Item ex constitutis contra Eutychetem, volumus fixum esse, duas in Christo reperiri naturas, diuinam scilicet & humanam, ita vt non modò ex duabus naturis vniioni præiis, quod volebat Eutyches, sed etiam in duabus naturis, quatuor altera duntaxat (nempe diuinam,) vniionem antecesserit, subsistat diuina illa personalitas, quæ vnicà esse in Christo diximus. His ita suppositis nec ultra ad examen vocatis, quod sufficienter stabilita fuerint superiùs, restat hoc loco inuestigandum, aliquodne compositum, & quale; ex duplici illa Christi natura, & vna eius personalitate exurgat: Quod perinde est ac querere, qui sit Christus: Hoc enim nomen composito illi; (si verè compositum est,) in Scripturis & Patribus est inditum: de cuius germana notione, infra plenius, cum de compositione, quæ primum in controuersiam vocatur ritè constituerit.

Non esse Christum, personam compositam, qui censuerint.

201. Esse igitur Christum personam compositam, non pauci veterum admittere renuerunt, subueriti latentem arguem, Eutychianum inquam venenum, aut imperfectionem Verbi; à quo tamen, quippe Deo, naum omnem ac labem exulare necesse est. Negant ergo quod dixi, S. Bonan. in 3. d. 6. art. 1. q. 2. & ibidem Richardus art. 2. q. 3. ac Scotus eadem dist. q. vltima. Dur. q. 3. Almainus q. 1. conclus. 2. & passim alij anti-

M 4 qui,